

impetrationibus cōfertur valeat, propter illam non obstantiarum clausulam, conclusum est, & quia Papa, qui hoc concessit, successoribus manum limitare non potuit.

Idem si aliqui. *Ex decisione eiusdem 16. de probendis in antiquoribus.*

Cap. XII.

PRIMUS in data in forma communī p̄fertur secundū in forma speciali.

Primus. *Ex decisione eiusdem 4. de verborum significatione in antiquis.*

Receptio primi impetrantis aliquando retrotrahitur in p̄tēdūcūm p̄mō capientis possessionem.

Cap. XIII.

ET si primus, compilato processu, se admitti petierit, secundus tamē ante Capitulum de factō receptus est, cum autem probenda maioris valoris vacante coepit, quam iuxta Ecclesiæ statutum antiquior optare debet, uter corum p̄ferendus sit, dubitatur. Secundus in canonice p̄iūt receptum se esse astrebatur, primus verò propter datam anteriorem, ante recipiēdū, cum p̄fēctūm per eum non ficerit, & sibi nullatenus imputandum fuerit: Quia iugurta pro recepto habendus erat, ideo & ipsa receptio retrotrahitur.

Et si primus. *Ex decisione eiusdem 6. de consuetudine in antiquoribus.*

Impertrantum uter sit p̄ferendus in hoc casu.

Cap. XIV.

Vbi de prefentando alterius vicibus proutio inter Abbatissim, & Decanum concuentum est, atque vacationes per Apostolicos impetrantes impletas, in illis viciſtitudinibus non computari: si prima due vacationes propter Apostolicos, Abbatissim turnum nō compuerunt, is qui ad Decani prefentacionem tertio loco tantum conferre valens, nullatenus p̄ferendus est, quoniam compositionis verba iuris, seu potefatis conferendi repetitua existunt, ergo non obstantibus vacationibus per impetrates occupatis, Abbatissim potestas conferendi repetita est.

Vbi de p̄fēctando. *Ex decisione eiusdem 3. de concōfōne probendis in antiquoribus.*

Impetrati debet ab eo, qui est in quasi possessione confendī. Cap. LV.

SI Episcopus in quasi possessione conferendi beneficium impetratum exīsat, qui ad Prioris collationē impetravit, ad probandum proprietatis ius ad hunc p̄tinere, admitti non debet, cum enim possello, & virtutis status attenderat, hoc non relevaret: Et Priori imputandum est, qui interim ius futuri profequi neglexit: quamobrem cum pro Episcopi iure possidentis p̄fēctūm sit, ad cuius collationē impetrans obtinere debet.

Si Episcopus. *Ex decisione eiusdem 49. de rescriptis in antiquis.*

Prouisio Papæ p̄fertur consuetudini optandi.

Cap. LXI.

Impetrabitur Apostolicis per optandi consuetudinem nullum inferri potest p̄tēdūcūm, quia per ipsam Papæ manus ligata effent.

Impetrabitur. *Ex decisione eiusdem 2. de consuetudine in antiquis.*

Impetrans vacaturum per affequitionem, quid probare debet. Cap. LVI.

ETiam vitiaria possessio priora beneficiū vacare facit, si igitur de facto, & violenter alterius beneficiū possessionem nāctus fuerit, qui vacaturum per affectiōnem impetravit, obtinere debet.

Etiam. *Ex decisione eiusdem 3. de probendis in nonis.*

Si impetrans nouam prouisionem expedit possessoñem pacificè affēcūtum, quid probare debet.

Cap. LVIII.

QVi possessionem habuit, nisi aliud appareat, frumentum liberam percipiendi facultatem habet: Si igitur in noua prouisione impetratio, vtrūque expresseris, atque illorum perceptionem non probanteris, non utiliter agis.

Qui possessionem. *Ex decisione eiusdem 15. de probendis in nonis.*

Etiam in permutationis, impetratio aliud beneficium exprimendum est. Cap. LX.

Si ex causa permutationis beneficium impetrasti, qđ aliud habebas, exprimere debuisti, ideo permutation nulla est.

Si ex causa. *Ex decisione eiusdem 5. de rescriptis in antiquis.*

Cap. LX.

Post triennalem possessionem, nulla in impetrante negligētia consideratur.

Pot triennalem. *Ex decisione eiusdem 20. de probatioñibus Achiliis de Graffis.*

Impetrans beneficium patrimoniale, an de oppositio-ne sibi facta mentionem facere debet.

Cap. LXI.

Sante impetracionem, ordinarius oppositionem nō approbavit, nullum opponenti (quoniam beneficiū patrimonialibus, sive praefamilialib⁹, tale ius iuxta constitutionem tenorem, & viam prescriptum habuit) ad rem quasitum dici potest: Nullibi enim cauetur, ex factō proprio in beneficio, vel ad ipsum aliquid queri: Quamobré quia Papa impetravit, nulla de oppositione mentione facta, non impeditur. Nisi quatenus ex Syndicalibus Ecclesiæ Constitutionib⁹, aut prescripta consuetudine comprobata, quasitum appareat. Si tempore impetracionis Apostolice inter opposentes lis bene introducta esset, fermone ipsius praetermissio, quo in litigatoriū iuris p̄tēdūcūm cederet, impetratio nulla est.

Si ante. *Ex decisione eiusdem 18. de probendis Cuglielmi Cassadori.*

Si prouisus ab ordinario impetrāt Papa nulla facta mentione distributionum perceptum, excusatetur. Cap. LXII.

Cterius ab ordinario prouisus, distributiones per multos menses percepit, Mox a Papa illis p̄tēdūcūmis impetravit, Quid iuris? Ut excusatetur, magna equitas pro gratia validitate perfiuat: distributiones quidem inter fructus non numerantur, & cum Capitalulo reddenda essent, vel deferentibus pro absentibus, Papa nihil compositionis inde habere posset, quibus iugur debentur, actio remanet, iocirco illarum omisso nullitatem non inducit. Qui ab ordinario titulum habuit, temerarie intrusus dici non potest, nam si ad communes canones respectus habetur, eius collatio-

tio canonica est, quamvis specialis reservationis ius il-
lam impugnet.

Cotterius. Ex decisione eiusdem 6. de probandis Gugiel-
mi Cassadori.

Impetras à Papa non debet facere mentionem de re-
servatione. Cap. LXIII.

Qvia beneficium reservatum solum Papa conferat,
Impetras ab eo de reservatione mentionem facere
non cogit, in concedentis praediudicium in-
terpretatio facienda est, ne cupiditas arguitur, si quid
retinere velit.

Quia beneficium. Ex decisione eiusdem 30. de proba-
dis in antiquis.

INDVLTVM.

Indultum in uno loco, non comprehendit locum mix-
tum. Cap. I.

Indultum Imperatori concessum, quod beneficia
in tali Ducatu sive Ditionis, nisi oriundis, & perfos-
nisi eidem accessit conferti non valeant, utrum odio-
lum sit, Ordinariorum libertè disponendi potestati
derrogans, in loco limitrophe, sive mixto sibi locum non
vendicat. Quando simplex cum altero distinxerat natu-
ra mixtum est, cui magis ius communice fateretur, atten-
ditur.

Indultum. Ex decisione Rota Romana 14. de privilegijs
Marcelli Crescentii.

Indulta Cardinalium non ampliant facultatem disponi-
endi, sed praeferuntur. Cap. II.

Dominis Cardinalibus Ecclesiæ Cathedrales, vel
Abbatias habentibus, vt de beneficiis ad eorum
proutisionem pertinentibus liberè disponant, Sanetissi-
mus induita cōcēdere solet, perinde ac si reservationes,
vnionēque, & alia obſtacula non emanarent. Non igi-
tur de patronatibus, & electiū libere disponere posse,
sed tantum instituire, & confirmare: Nam quicquid
alii viuum fuerit, potestatem ampliari, Aliis vero acce-
mulari, ita quod praetentioni locus esset, Maior pars te-
noit, impedimentum a tantum auctoritate voluisse, quia sine al-
terius iuria intelligi debet, quamvis in praediudicium
concedentis latissime interpretata. Illud liberè, cum
verbo potest, coniugi opus est, icicō aliorum concur-
sum non excludit, obstantia igitur aufer, vt instituat,
confirmet, atque præfert, & abesse expectantem
conſentit, Aliorum electione, praetentione,
sine participatione semper falsa. Quamobrem Cardi-
nalium induita nihilius cōferunt, & nisi ultra solitus
altera clausula pofta fuerit, tantum praeferuntur.

Dominus. Ex decisione eiusdem 3. de privilegijs Gugiel-
mi Cassadori.

Indultum quando comprehendit beneficia patrimo-
nialia sub certa forma. Cap. III.

Quod Cardinali Burgen. concessum est, omnia &
qua cuncte beneficia, etiam patrimonialia, pro-
pter illa verba, liberam collationem, compre-
hendit, licet certa in eorum collatione forma feruanda
sit, que visibla non cōseruit: si vero ad beneficia adli-
beram collationem spectantia alicui gratia cōcessa est,
patrimonialia non continentur.

Quod Cardinali. Ex decisione eiusdem 5. de privilegijs
Archibilis de Graffis.

Cap. IV.

Sed tenetur filii patrimonialibus consere, vt for-
ma feruerit.

Sed tenetur. Ex decisionib. eiusdem 89. parte 2. Pauli
Emilij Veralli, & 163. par. 3. Jacobi Putei.

Indulta Cardinalium amplissima non continent vacan-
tia per resignationem in manibus Papæ.

Cap. V.

Cominendatario mortuo, beneficium vacat vt prius,
& cum in manibus Papæ resignatum fuerit, quo-
unque altera titularis proutio facta sit, sub Cardinalis
indulito, conseruum in Curia vacantibus requirente, non
continetur, quia reservatio durat, & per commendam,
sive ad tempus, sive ad vitam non expirat. Illa verba
quomodo conque commendata esclarent, ad primum
vacantium caput, nūcum extra Curiam, prout sepe
fieri solet, respectum habent. Nec ad secundum refer-
entia sunt, vbi in Papæ manibus resignatio facta est, ne in-
continentes le corrige videatur. Cum per celios ca-
suum vacatio expresse excepta fuerit, omnis verisimili-
tudinis, & identitatis rationis conjectura aliena est.

Commentator. Ex decisione eiusdem 5. de privilegijs
Gugielmi Cassadori.

De eodem. Cap. VI.

Propter si resignatione in manibus Papa facta, ad
Guarulij favorem admissa, Papa alteri parrochia-
li, quam ille habebat, ad eius vitam vnuerit, cum extra
curiam ex moriente, parochialis, vt prius vacante
datur, indultum Cardinalis proutisionem Papæ non ex-
cludit.

Propterea. Ex decisione eiusdem 13. parte 3. Jacobi
Putei, & decisione 52. parte 3. libro 3. in nouissimis fa-
biis.

Indultum non comprehendit ea, in quorum posse-
sione conferendi alter existit.

Cap. VII.

Indulta ordinariam iurisficationē non ampliant, ideo
beneficia, in quorum possessione conferendi alter
existit, non comprehendunt, quoniam quasi pos-
sello huius iuris, non autem, quod de iure pertinet,
attendenda est.

Indulta. Ex decisione eiusdem 206. parte 1. Jacobi Putei.

Regula moderatoria indultorum, quomodo intelle-
cta. Cap. VIII.

Regula ordinariorum mensibus, que Dominio-
rum Cardinalium indultorum moderatoria exi-
fit, de beneficiis tantum, quorum collatio ad inferio-
rem pertinet, intellexit est: Neque in Canoniciate lo-
cum habere, cuius electio ad Ecclesiæ collegiate Cap-
titulum, confirmatione autem ad Archiepiscopum per-
tinet, conculsum est: sicut enim verba intelligenda
sunt, præfert, in ordinariorum favorem, quos cum
indulta ad pristinum ius reducant, et omnique autho-
ritas conferuetur, Papa per regulam ab eis recedere in-
tendit.

Regula. Ex decisione eiusdem 140. parte 3. Jacobi Pa-
tei.

Beneficium vacans in mensis reservato subiacet in-
dulso. Cap. IX.

Hac verba, quod de beneficiis reservatis 24.
valorem excedentibus, noua proutio expediri
debeat,

debeat, reservationem inducunt, ergo beneficium in
mensie vacans per regulam octo mensium referatu,
sub induito comprehenditur, quia decreti qualitas ve-
rificatur.

Hæc verba. Ex decisione eiusdem 363. parte 2. Iacobi
Putei.

Vbi vacat ob non expeditionem nouæ prouisionis,
aneius collatio pertinet ad habentem
indultum. Cap. X.

Quid si nouam infra sex menses non expediuerit pro-
uisionem, id eoque alter à Papa impetraverit, an
prosilius ab Episcopo sit preferendus. Evidem si post
sex noua vacatio inducitur, ob decretum indulti, Papa
manus ligatae videtur, atq; ad ordinariū collatio pertinere.
Quamvis prouidendi per indultum facultas da-
ta ad primum actum refringenda sit, nihilominus cum
priuilegii vacatio inducatur, ordinariū prouidere ius-
ferit, non aliter tunc expirat. Si prouisus infra tempus
non expediuerit, in culpa ordinarius non dicitur, & il-
lius culpa imputari non debet. Sed cum actus annula-
tio etiam respectu ordinarii pena exsaltat, quod com-
modum reportet, vnde penam meretur, inconveniens
vism est.

Quid si nouam. Ex decisione eiusdem 356. parte 2. Iaco-
bi Putei.

Indultum praesentialitatis, requirit consensum.
Cap. XI.

CVM Clemens Cardinali Hispano. non soli qui ad
Collationem in omnibus membris, prout ceteri
præsentes gaudent, indultum daret, sed prærogativa
etiam fauores, & gratias, quas præsentes habebant, etiā
quòd ad Cancelleriæ regulas editas, atq; edendas (emo-
lumentorum diuinitate duxたctas excepta) vnamitem
conclūsum est, praesentialitatis indultum validum es-
se, & ita Cardinali consensum requiri.

Cum Clemens. Ex decisione eiusdem 305. parte 3. Ia-
cobi Putei.

Cardinalis acceptans indultum non potest con-
fesse, vt ordinarius. Cap. XII.

ET si Cardinalis indulto nolle vti possit, sed magis or-
dinariorum membris, quia in præiugio per ver-
bum possunt, regula cantat: Attamen si illud accepta-
nerit, quasi contraxisse videtur, & ab eo recedere non
potest.

Et si Cardinalis. Ex decisione Rota Romanae 2. super re-
gula indultorum Achillis de Graffis.

Indulta Cardinalium capiunt vacantia per obi-
tum aliorum Cardinalium.
Cap. XIII.

Cardinales licet sint familiares Papæ, non tamen
sunt commeniales, quoniam post reservationem
beneficiorum familiarium Papa etiam Cardinalium
beneficia referat: Quamobrem cum induita, etiam
per aliorum obitus vacantia comprehendunt. In fau-
orabilibus quidem in concedentis præiudicium semper
continetur, atque sunt latissime interpretanda. Ordina-
narius Cardinalium beneficia conferre per regulas di-
taxat prohibetur, cum autem Papa, regulis non obstat
tibus conferre iubet, obstatcula removet, & cum ad pri-
mam naturam res redeat, fauorabilis dicenda est.

Cardinales. Ex decisione eiusdem 3. de præiugio Mar-
celli Crescenzi.

Cardinales gaudent indulto si residant in Curia, vel
absentes sint delictientia. Cap. XIV.

Si Cardinales in Romana Curia non residant, in-
dultus, & præiugij priuati sunt, cum autem Flo-
rentia Cardinalis Rauennaten, de Papa licentia dege-
rer, beneficia Cremonen. indulti vigore non inutiliter
contulit. Licentiam per Oratorem Cafareum testem
integerrimum, qui à Sanctissimo obtinuerat, & per alios
duos de publica voce, & fama probari vixim est.

Si Cardinales. Ex decisione eiusdem 86. parte 2. Pauli
Aemili Veralli.

Ordinarius non potest conferre, nisi que per indul-
tum concessa sunt. Cap. XV.

Si beneficia tantum per obitum familiarium Car-
dinalium defunctorum indulto conferre poterat, ergo Cardinalium viventium censetur prohibitus. Ne
que Ordinarius simpliciter dici potest, nisi in his, quæ
per indultum sibi concessa sunt.

Si beneficia. Ex decisione eiusdem 116. parte 3. lib. 3. in
Novissimis Fabij.

Indufio aduersarij an sit legitimum impedimen-
tum non expediendi literas. Cap. XVI.

Poena, ad faciendas diligencias pro beneficio impo-
sitæ à die captae posse litionis intelligendæ sunt: Ad
adversarij igitur intrulio legitimum praetulit impedimen-
tum, quo minus vigore indulti prouisus, literas ex-
pedire potuerit, & iura Camere perfoluere: Quāuis hoc
causa expeditorum sub obligatione soleant, tamen sub ef-
fectuali annata solutione indultum cogit, solutionis at
cum appellacione obligatio non continetur, præterim
in lege poenali, vbi de maiori ad minus non fit argumen-
tum, & nisi in casibus in literis expressis, prouisio ne
pe non incurritur.

Poena. Ex decisione eiusdem 12. de præiugio Achillis
de Graffis.

Indultum quando comprehendit beneficia ele-
ctoralia. Cap. XVII.

Hæc verba, ceteraque beneficia huiusmodi, ad quæ
confutetur per electionem, aut quamvis alijs
dispositionem afluxi, cum clausi, sed collationem,
& quamvis alijs similes, vel disimiles dispositio-
nem, in induito posita beneficia electiæ comprehen-
duntur.

Hæc verba. Ex decisione eiusdem 10. de præiugio Achillis
de Graffis.

Indultus Cardinalium subiaceat coadiutoria cum
futura successione. Cap. XVIII.

Coadiutoria, cum futura successione, Cardinalium
indulci subiaceant, quoniam non minus favorabili-
lia sunt, quam concordata, nec minus præiugit. clau-
si fulsi fulcuntur. Cum futura succelio vacacionem
præueniat, ergo inter gratias præuentivas consumetur.
Licet sola per resignationem vacantia ab his in-
dultis exipiantur, qui coiuentit futuræ successioni post
mortem, alteri simpliciter, atque irrevocabiliter de be-
neficio prouideri non permittit, ergo resignatione vera
non inducitur. In gratias ad vacaturam, coadiutoria de
consensu præseruantur soleant, nam velut odio ex-
fringuntur, sed Cardinalium indulta favorabilia existunt,
& cum gratias præuentivas derogent, simpliciter intel-
ligenda sunt, nec per subauditos intellectus interpre-
tanda. Quid in coadiutoria Archipresbyteratus. Idem
conclūsum est.

Coadiutor. Ex decisione eiusdem 10. de præiugio Ioan-
nis Nobedati.

Reuo-

Reuocatoria indultorum de quibus intelligitur.
Cap. XI X.

Regula Pauli indultorum Cardinalium modifica-
toria ad beneficium per presentationem duxata
pertinet, nam cum favorabili sunt, quam minus fieri
possit, refringere conuenit, multò magis, cum plures
presentationis verbum ibi repetitū sit, vnde enī colla-
giūte de presentatione tantum conditorem intellex-
is. Verba magis in regulis attendenda sunt, neque inca-
tem ad electionem, quę sub presentatione comprehen-
dit, extende plusibus, viuum est.

Regula. Ex decisione eiusdem 3. super regula indultorum
Achilius de Graffis.

De eodem. Cap. XX.

Indultorum derogatio de concessis extraordinariis
Cardinalibus intellecta est, non autem in ordinariis col-
latoribus, quia præiugium faciliter tollitur, vt quanto
minus ordinarii derogetur. Licet præterquam in or-
dinarii indulto verificari non possit, Nihilominus suffi-
cit, quod in potentia possit.

Indultorum. Ex decisione eiusdem 2. de priuilegiis A-
chilius de Graffis.

Indulto quando censeatur derogatum.

Cap. XXI.

Sinon obstantibus priuilegiis, indultisque concessis
Ecclēsia, vel illius præfici, etiam Cardinali dictum
sit, Indulcio ipsius sufficieret derogatum esse dicuntur,
quia dictio etiam ampliatura est, & latius specifica men-
tio facta dicitur.

Si non obstantibus. Ex decisione eiusdem 3. in nouissimo Tholomaei

De eodem. Cap. XXII.

Indulto per familiarium obitum conferendi, si in
propria dioecesi extiterint, per alterum speculatorum
Cardinali Tranen. concessum in Duximana dioecesi
etiam familiarium ipsorum, licet ordinarius collator
non fuerit, derogatum esse censeatur, quod quando Pa-
pa cœcessit, alterum non ignorabat, ita ut Cardinalibus
respectu familiaritatis praetudicum infere voluisse vi-
deatur.

Indulto. Ex decisione eiusdem 83. parte 2. Pauli. Emily
Veralli.

Cap. XXIII.

Sin noua prouisione indulto derogatum non sit, ei
obicit, quod decretum irritans habuit.

Si nota. Ex decisione eiusdem 82. pars 2. Pauli. Emily
Veralli.

Littera Apostolice sunt magis authenticæ, quam in-
duta informa Breuium. Cap. XXIV.

Litteris informa breuius Camerario dioecesi Segobi-
enianum beneficium conferendi, concessum Episcopi ac-
cedet, alijque litteris sub plumbō eadem die alternativa,
& Episcopo, & Camerario concessum est, cum de nullius
concessum in expeditione confaret, vita litera attenden-
da sint, dubitationis est. Placuit illas sub plumbō, quae
magis authenticæ sunt, & magna vtriusque concessum
est, per alternativam extirrit, & ab ipso patris famulis viu, ista
magis fieri solitus est. Itaque vnamittere conclusum
est, per alternativam tantum conferre posse.

Littera. Ex decisione eiusdem 50. parte 3. libro 3. inno-
vissimi. Fabri.

Indultum Regis Scotie super monasteriorum non com-
prehendit Prioratum. Cap. XXV.

Cum Scotie Regibus per Innocētium, & Leonem
indulatum concessum fuerit, quod Cathedralium,
& monasteriorum regni vacationibus ducentorum di-
catorum valoris, occurrentibus, Romanus Pontifex
octo menses literas, humileisque Regis supplicationes
expectare debet, vt ad promissiones ipsas salubrissimas per
Sedem Apostolicam procedi possit, viuum est. Priora-
tum Santi Augustini non comprehendit, quod sub mo-
nasteriis vocabulo non continetur. Stylo Curia mona-
strica, que Abbate tantum habent, intelliguntur, lecū
dā quā omnium concessionum interpretatio faci-
da est, prefertur quia Regibus concessa sunt, vt minus
iuri communi, & authoritatē Pontificis derogetur.

Cum Scotie. Ex decisione eiusdem 84. parte 2. Pauli
Emily Veralli.

Indultum, exceptis referatis, quid comprehendat.
Cap. XXVI.

Aleretur eidem Regi ad vacatura, exceptis gene-
raliter referatis, indulatum concessum, vacanta
in octo mensibus referatis non comprehendit: tenor
enī ipsius solam prouidendi præterquam de genera-
tione referatis facultate dedit, Regula autem nil aliud,
quam referat intendit.

Alterum. Ex decisione eiusdem 12. de priuilegiis Iona-
nii Mohedani. & 795. parte 3. libro 3. in nouissimo Tholomaei

De eodem. Cap. XXVII.

Sed clausula, exceptis generaliter referatis, Regni
non impidebat, quin vacanta in omnibus Papar, &
ordinariorum mensibus ante regulam octo referuntore
editionem, conferre potuerit.

Sed clausula. Ex decisione eiusdem 13. de priuilegiis Iona-
nii Mohedani.

Indultum de vacantibus apud sedem, que non com-
prehendat. Cap. XXVIII.

Si Episcopo concessum est, vt apud Sedem vacanta
beneficii conferre possit, que duplenter referata
sunt, quoniam alteram tamen exprimit, nullatenus po-
test, prefertur quia in diuersis a casu expresso similib.
etiam ex ratione maioriæ extensio non procedit, &
etiam Papa difficulter reddere soleat, verba quantum-
us generalia casum non expremunt non comprehendunt.

Si Episcopo. Ex decisione eiusdem 83. pars 2. Pauli. Emily
Veralli.

Indultum de vacantibus in omnibus mensibus, now-
tollit alternativam. Cap. XXIX.

Quod in omnibus mensibus vacanta, ad suamque
collationem spectantia concedit, alternativam ei-
dem Episcopo antea concessam, qua ad finem
& Capituli collationem pertinente conferre poterat,
non auferit, quoniam hoc secundo loco factum primo
indulto contrarium, & incompatible dici non debet,
vtrique igitur gratia valida est. Verba induit ad suam
collationem tantum spectantia ordinariam absque al-
terius communione capiunt, sed canonicas eis pre-
benda ad Episcopi collationem cum capitulo iuxta ol-
ternativam perfici, ergo gratia contraria non existit,
sed diu erit. Regula facultatum reuocatoriæ alternati-
vam, que iuri communis iniuriantur, non collit, alterum
quod priuilegium alterum non remouerit.

Quod in omnibus. Ex decisione eiusdem 88. pars 2. Pan-
li. Emily Veralli.

Indul-

Indultum Episcopi non habet locum quando ipse
confidetur, ut Canonicus.

Cap. XXX.

Si Episcopo omnia beneficia prouidendi ad Capituli collationem communiter, vel diuini spectantia concilium sit, quod ad eundem velut canonicum, & Capituli spectat, cōserere nō valet, quia nō vti Canoni co indultum datum est. Item vnicam suam vocē p̄fseruare non potest, quia ad conferendum non fatis est. Sed si dimidiā cum capitulo haberet, qui illud ad prouidendum cogere posset, vtique competentem preferuaret.

Si Episcopo. Ex decisione eiusdem 1 de priuilegiis Joannis Nobedani.

Indultum non continet ea, de quibus non est in posses-
sione. Cap. XXXI.

Beneficia tantum, in quorum quasi possessione exi-
stit, indultum contineat, quia nihil de novo dat, sed
obstantia dūtaxat aucter: si igitur Abbas Farfen, in qua-
si possessione existit, Episcopus prouidere non potest.

Beneficia. Ex decisione eiusdem 8 de priuilegiis Joannis Nobedani.

Indulta non continent, que cumulatiū pertinet ad
ordinarium. Cap. XXXII.

In indulto Ducis, membris Ordinariis per Cancelleriam referuntur excepti erant, ergo presentatio Septem-
bri facta, etiam si Sedes Episcopalis vacanter, canoni-
zanda non est, quia de iure successori referuntur, & ita
interpretatio sumenda est, vt quanto minus ledatur:
Hoc indultum illa beneficia duxantur capit, quae ad P̄tificis prouisionem priuatiū pertinent, quae autem cu-
mulatiū cum ordinario non continentur, aliter incon-
venientia multiplicari possent, siquidem Episcopo ab-
sente, infirmo, vel ignorantre, ipse Dux p̄fsentare pos-
set, quid à ratione, & concedentis mente, deniū exi-
stimatione est. In dubio contra patronum ex priuile-
gio interpretatio sumenda est, quoniam ratio retracta-
tionis adficandi Ecclesias omnino celata.

In indulto. Ex decisione eiusdem 442. parte 1. in nouissi-
mis Brani.

Indultum Sede vacante dormit, Papa autem electo re-
uiuiscit. Cap. XXXIII.

Qvia Sede vacante indultum sicut prescriptio dor-
mire singitur, & superueniente nouo Pontifice re-
uiuiscit, ideo Marchio in Apostolicis mēnib⁹
indultum habens, etiam de mensē Septembri vacantis
Sedis ad canonictum p̄fsentare potuit, hec enim in-
terpretatio, per quam ad ius commune retentur,
amplectenda est.

Quia Sede. Ex decisione eiusdem 214. parte 3. Pauli
Emili Verali.

Indulti concessio generalis, que beneficia capiat.
Cap. XXXIV.

Qvia verba indulti pregnantisimo, & indefinita
sunt, ad aliquam personam non limitata, videlicet
prouisionis, vel alterius dispositionis pro tempore facien-
tia, ideo resolutum est ad beneficia ad Episcopis col-
lationem spectantia, restringit non esse, sed illa etiam
comprehendere, quorum collatio ad Capitulum, aut
qualcumque alias personas pertinet: verba prouisionis,
& dispositionis generalia sunt, & tam collationem qui
p̄fsentationem, & institutionem comprehendunt. Ob-

seruantia subsequuta ita etiam declarauit, quae priuile-
gij praecedentis optimus interpres est.

Quia. Ex decisione eiusdem 872. part 4. in nouissimis Ar-
riganis.

Indultum nominandi ad unum beneficium in Eccle-
sia non extinguitur, si illa erigatur in col-
legiatam. Cap. XXXV.

PEr mutationem non extinguitur priuilegium, quod
cum statu mutato compatibile est, quamobrem cu-
m habeat singulis Praelatis, cōcentibus, & perfonis ec-
clesiasticis viuum clericum ex studentibus, & graduatis
dicitur vnueritatis ad unum beneficium ecclesiasticum,
etiam si canoniciatus, p̄benda, administratio, vel offici-
um in collegiata, vel collegiata Ecclesia, vel Cappella
exitetur in terris temporalibus Dominii Maximiliani
Austrii Duci, & infantis Philippi illius primogeniti,
per mutationem Ecclesiarum in Cathedrales, Rectori
prædictum fuisse illatum, nullo modo discordum est,
cum in tertii in vnaquaque dispositione referuntur
censores: quidam priuilegium est incomparabile, secus
est, & in hunc modum intelligitur illa regula, quidam dis-
positio, rebus sicut in tñbus, intelligit: Cum Ecclesia
iurispatronatus in collegiatam erigitur, ad hoc patro-
nus sis p̄fstanti ad p̄bendas retinet, & licet Ab-
batem, vel Episcopum p̄fstante non posset, tamen
hoc procedit ex eo, quod statu iste est contrarius, &
incompatibilis cum priori, & originali statu respectu
illius effectus contradicat, atque ad eum decenit, unde
incipere non potest, sed respectu compatibilium priora
iura omnino intacta remanent.

Per mutationem: Ex decisione Rota Romana 1444
Seraphini Oliarij.

Nominatio ad beneficium à Papa alicui Principi con-
cefa, cum certa clausula, quando femele facta,
possit item fieri. Cap. XXXVI.

Hec clausula, ita tamen, quod persona sic nominata
de aliquo beneficio prouisa fuerit, eius nominatio
quo ad alios collatoris, & collaticas facta, ipso in-
re expiret, alios à Rota intellecta fuit, vt hoc innat, qđ
vni persone, quā vigore primariarum precum femele
aliud beneficium, vigore aliarum precum conferri, sed
re diligenter examinata, atque dicticata, in hanc senten-
tiā itū est, quod de alijs precibus intelligenda sit, quos
eodem tempore quis ad diueras Ecclesias à Cefarea
Maieitate impetrasset, quod fieri solet, non vt omnia
illa beneficia in petranti concedantur, sed vt citius, plu-
ribus concessis, alicuius vacatio eueniat, propter quam
eueniē tem, collationemque subsequatur, omnes aliae
gratiae celantur, ne prater concedentis intentione plu-
ria quis beneficia confequatur, huic rei per hanc clausu-
lam prouisum est, sed nō ideo facultatem, iterum alias
preces eidem persona p̄ftris gratia consumptio-
nem concedendi: Quam gratiam nulli prædicium af-
ferre, certum est, non quidem Sedi Apolice, cum eius
non interficit, cui fiat collatio, neque ordinariis collatoris
bus, quoniam femele tū ratione viuum beneficij gra-
nari possunt, neque Ecclesijs, nā femele grauari potest,
quoniam data incompatibilitate per alterius assequito-
rem, alterum vacat, & in summa nulla fibet ratio, cur
eidem persona Cefarea maiestate iteru huiusmodi no-
minationem concedere non possit: Si plures preces eod-
em tempore concessae essent, vna gratia consumpta,
cetera euaneferent, sed respectu aliarum precum
successiū temporibus emanatarum, fecus est, p̄fser-
tim cum limitatio, de qua in dicta clausula, per verba
cas

cas preces denontantia concepta sit, qua tempore consumptio gratia facta reperiuntur, easq; velut tunc te posis exprimere, necessario igitur earum praesentiam praeulpponit, neque haec verba precibus postea superuenientibus conuenire possunt, & licet alias eandem esse factarum, & faciendarum rationem deducatur, tamen re melius considerata, longe aliter se habere apparet, nam respectu factarum ratio est, ne quis prater intentionem concedentis plura beneficia confestatur, que ratio in faciendis cœlestiis Omnes ista gratia sub codice tenore, nihil proflus immutato, nisi collectio ris nomine, & ecclesiæ concedentur, abique aliqua obtentiarum expressione, atq; ita ratione facultatis in comedimulo cœlestia, nominandi personas etiam duo, vel tria, seu plura beneficia cuiuscumque qualitatibus, & annui valores obtingentes, practicari videtur, quod vero aliquibus in locis indulti fiat mentio de singulis collationibus, & singulis Ecclesijs, atque perlonis, id non contredit, vt dicta facultas limitetur, nisi respectu singularum collationum, atq; beneficiorum in via Ecclesiæ. Hanc autem interpretationem iuris dispositioni consonam esse adiuuat, qualis obseruaria ex testibus approbata, maxime cum indultum gloriose memorie Maximiliani eandem habeat limitationem, & in privilegio favorabili, late interpretando versetur, in quibus nullum alicui praetudium generatur.

Hac clausula. *Ex decisione eiusdem 728. Seraphini Olimarij.*
Indultum de percipiendis fructibus, in absentia, & de non refendendo, quomodo etiam includat professionem fidei infra certum tempus faciendum.

Cap. XXXVII.

Sacrum Concilium Tridentinum fructus ab illis auctoribus, qui intra duos mensas a die adepti professionis fidei professionem coram episcopo, & capitulo non fecerint, sed Ioannis fructus virgore, professionis fecisse non dicuntur, sed vigore indulti. Cis fidei professio per procuratorem fieri nequeat, vt plures relolutum fuit, tam in Sacra Congregatione, quam in Rota, indultum de percipiendis fructibus in absentia per necessarium antecedens, etiam super professione fidei facienda dispensasse dicitur. Nam & si itrè intellige debeat, tamen omnia veniunt, sine quibus dispensatio frustatoria redderetur, sed in hoc casu indultu nihil dereliqueris, si pro omnibus fructibus Cartaginem, ad professionem fidei faciendam accedere debuerit, cum ultra incommoda itineri magni beneficii para confundit fuisse, & illa comodum beneficii supererasset, quam opinionem etiam illa verba valde firmant, etiam residentia non facta, nam si a residentia dispensare voluit, eadem ratione a fidei professione, & cum post biennium illam facere temeratur, obligatio potius dilata, atque suspenso, quam sublata dicenda est, & cum facilis dilatio, & suspenso, quam omnimoda, dispensatio inducatur Domini facilius in istam opinionem descenderunt.

Sacrum. Ex decisione eiusdem 161. In manuscripto Flaminij Plati.

Indultum de percipiendis fructibus in absentia ante primam residentiam dignitatem, comprehendit dilatio- nem eiusdem temporis circa professionem fidei. Cap. XXXVIII.

CVM Papa Ioanni indultum concesserit de percipiendis fructibus per biennium in absentia, etiam infra illud tempus fidei professionis faciendo remittere voluit, illud enim paulo post Thesauraria prouisionem concessum sicut scire, tam tempore prouisionem, quam indulsi in Romana curia oportere propter item resi-

dere, ut in ipsa gratia expreflit, cumque inscribit fructus, etiamante residentiam percipere posse, aperte innuit, quod Carthaginem ad faciendam primam residentiam ire non tenebatur, ergo nec ad faciendam professionem vigore Concilii, quam per procuratorem iuxta illius formam, expedire non poterat.

Cum Papa. *Ex decisione eiusdem 127. In manuscriptis Flaminij Plati.*

Per indultum ordinario concessum conferendi commendam, Papa non confert à se facultatem conferendi ab aliis in mensis referatu vigore octaua regule. Cap. XXXIX.

QUOD monasterium aliquo modo varet, fatis est, vt possit vel a Papa, vel ab ordinario conferri, De ordinario dubitandum non est, quia pp indulti presidendi facultate habet. De Papa minus, quia per indutum potestatam à se ab aliis non confert, quoniamus vacante Commenda in suo mensis iterum commendare possit. Mortuo Commendatario, negari non potest, quin illa largo modo varet, siue continuatio, huc inductuaria per vium sit, que vacatio factum sub larga significatione comprehenditur. Satis enim est, quod de presenti, quando vere impetratur, varet per obitum, id est quod ratione illius obitus Commendatarii renoviatur, & quodammodo vacatio ex nunc inducatur, quoniam obrem sub verbis regulari octaua comprehendi, claram est. Quando concurrent duas vacationes altera vera, altera in propria tunc vera & propria, vt prius attendenda est, & ita si pius in Rota obseruatum fuit, sed hoc inter duos collatoris locum habere vult est, vel quando duorum concursus datur, quorum alter ius super titulo beneficii ex vacatione iuris haberet, alter vero ius ex vacatione facti, quo casu ex vacatione iuris præferendus est. Sed quando ob tituli carentiam nemo vacatione iuris vi potest, tunc facti vacatio attenditur, etiam ad effectum, vt talis vacatio sub referatu comprehensione continetur, quia beneficia de facto vacantia, qñ ius penes aliquem non est, sub referatu continentur. Quare per presentationem, & infiltrationem vacatione iuris cum sumpta non fuit, sed illa tantum vacatio facti, siue in propria, siue aliquialis, quia per cessionem Commendatarii resultat, & viam ad disponendum de hoc monasterio aperit, quia cum in mensis referatu cōtingent, sub regula octaua comprehenditur, prefertim duobus concurrentibus, videlicet verbis amplissimis ipsius regulæ, & priuilegio Comiti concessa, quam disponendi facultatem Papa per regulam aucterre patrono, & sibi reiertere voluit.

Quod. *Ex decisione eiusdem 194, parte 1. n. 20. Regna.*

Indultum circa medias annatas in beneficijs diœcessis, non comprehendit illa beneficia diœcessis, que sicutur unita dignitati Cathedrals.

Cap. XL.

INdultum Leonis concedens Capitulo, & fabricæ dimidiati annatas fructuum beneficiorum, ciuitatis, & diœcessis Seguntinae, non tamen in maiori Ecclesia predicta consumentum, non comprehendit beneficia Abbatiae Sanctæ Columbae annexa, ergo Abbas ad iolutionem dictæ dimidic nequamque teneri dicuntur. Quoniam indultum non minus ad sicutorem dignitatum, quam canoniconum concessum fuit, que interpretatione admittenda est, quoniam ad ius communem redditur, ex quo est favorabilis, & si ab eo recesseretur, odiosæ existaret. Illa autem verba, Non tamen in maiori Ecclesia predicta consumentum, beneficia, predictis N. dignita-

dignitatis, sive Abbatis annexa complectuntur, et in maiori ecclesia confitee dicantur, ad cognoscendum enim in qua ecclesia beneficia consilant, attendi debet ecclesia, in qua praesentatus inservit, in qua non recipit, & vobis situationem habet, et cum quis duobus in locis intercure debet, ab illo denominationem affinitat, in quo magis moratur. Vbi beneficium consiliente dicatur, delinquit ipsius attendenda est, & ecclesia vbi quotidie praebeat de seruire debet, ac distributiones recipere. Sed ille Abbas residere, & habitare in euitatem, atque Ecclesia Seguntia tenetur, ubique morata, & fecit de institutione in habet, diuinamente horis intercessione tenetur, dignitatem, ac frequentiam, & beatitudinem officium exercere, ergo beneficia dignitatis annexa in Cathedrali consiliente dicuntur, beneficium vnitum in illius natum concurrit, cui sit vno, & nonen aliquam amittit, ergo in Cathedrali, prout ipsa Abbatia consiliente dicuntur, quam obesse sicut Abbatia sub induito non continetur, ita nec beneficia Abbatis vnitum contineri possunt.

Indulitus. Ex decisione eiusdem m. 199. par. 2. in ultimis Marchandis.

INSTITUTIO.

Auditores Rota conferunt, & instituunt.
Cap. I.

AVditor post sententiam beneficium conferre potest, ergo & instituere, quia institutio collatio est.

Auditor. Ex decisione Rota Romana 621. Acquid Bellamere.

Superior quando instituit ob negligentiam inferioris.
Cap. II.

CONTRA immediatum instituere recu sancem, rogatus superior terminum prefigere debet, et clauso & instituere, & confirmare non prohibetur. Si ob inferioris negligentiam facta fuerit, in postfessorio tenuis coloratu sufficit.

Contra immediatum. Ex decisionibus Parlamenti Delphinioli 241. & 451. parte 1^a. Francisci Marti.

Institutio facta contemptu patrono an valeat.
Cap. III.

AN contemptu patrono facta institutio nulla sit, vel alicantia, si patronus contemptum protegat, ipso iure nulla exsistit, mos si ad presentationem patroni altera fida est, etiam non cassata prima valet.

An contemptu. Ex decisionibus eiusdem 240. lib. 1. & 430. lib. 2.

Institutio facta post presentationem ab excommunicato an valeat. Cap. IV.

CVM per clericum excommunicatum presentatio, que electionis vim habet, facta nullo iure existat, ergo institutio sequens nullum ius tribuit, quia totalis dispositio ab Episcopis tantum potestate non dependet, quare respectu partis inhabilis in nullo voleret. Quod si a latere, quia ipse ex gratia quid parum in beneficibus disponere habet, ideo a latere potestate totaliter dependere dicitur, huc igitur institutio ius in beneficio tribuens, attendenda est.

Cum per clericum. Ex decisionibus Rota Romana 1. de institutionibus, & 2. de iure patrionatus in Antiquis.

Institutio quando fieri possit post mensem prater ordinationem testatoris. Cap. V.

TESTATOR in fundatione iussit post factam ab eius hędo presentationem, ordinarium infra inclem-

debet instituere fin ante interim illa orta sit, post item institutio facta sustinetur.

Testator. Ex decisione eiusdem 96. par. 2. Pauli Aemili Perotti.

Institutio est nulla non propositis editis solitis.
Cap. VI.

CVM post presentationem edita proposita non sint, neque forma, que in electione solita est, scruta placuit institutionem nullam esse.

Cum post. Ex decisione eiusdem 95. par. 2. Pauli Aemili Perotti.

Cap. VII.

Remanere autem fieriam presentationem in tempore factam, que per Auditorem admitti potest. Remanere. Ex decisione Rota Romana 12. de iure patrionatus Marsella Cresenti.

Institutus canonice aliquando praeferunt proposito apostolico. Cap. VIII.

SI cum gratia Apostolica superuenit, institutio canonice facta fuerat, Apostolicus contra ius qualiter praesentatio non est: Cum praesentatio infra quatuor annos facta fuerit, nihil refert utrum institutio poena feulta sit, dummodo intra sex menses, ad conferendam datos, praesertim cum proposito editio, opifices capituli dederint, plureque dilaciones habuerint, ideo ordinatio, qui prius non instituerit, nihil imputari potest: Cum igitur institutus possideat, pro ipso, enique etate, atque idoneitate praedictum est, & quod ordinarius se informaret, nec quicquam probare tenetur, & relatores, qui hoc etiam facere poterant, ad illum se remittere non prehibebantur, cum dubio iurisdictionis ordinarii cumulatione tantu, non autem priuatione derogatum cefearit. Et quia pro posse fio presumuntur, quia majori parte praesentatio non fuisse, igitur probare det. In dubio ad patreos, ut singulis los iurisdictionis pertinere presumuntur, ideo quod simul contenit se, non oportebat, & contra presumptiōnēm pro actus validitate, contrarium probandum est.

Si cum. Ex decisione eiusdem 647. parte 4. in Naufragio Robustieri.

Institutio rescinditur, salua manente presentatione.
Cap. IX.

Præsupposita validitate presentationis, conclusum est institutio nullam declarari posse.

Præsupposita. Ex decisione eiusdem 648. par. 4. in Naufragio Robustieri.

INTERDICTVM

ECCLESIASTICVM.

Absolutio ad cautelam quomodo danda sit in interdicto. Cap. I.

ET in excommunicacione, & interdicto absolutio, præfita cautione de stando iuri, dari solet, secus est si ad cautelam, vel ab eo petatur, peti cuiusculpam latum est: Interdictum suspensi non potest, nisi in totum sententia reetur, ictice præiudicium quantum ipso excommunicatio, non affect.

Et in excommunicato me. Ex decisione Rota Romana 19. de sent. excom. in Antiquis.

Interdictum quando feundandum sit absque denunciatione. Cap. II.

SI ab homine interdictum latum est, absque denunciatione, iterari debet, nam ex quo fecit locum esse superfluum,

possum, amplius certior fieri non debet: fama autem publica pro scientia sufficit, sed cum à iure infertur, declaratoria opus est. Violationis poena est suspensio à diuinis, & iurisdictionis, & à beneficio callatione. Cū generaliter interdictus est, ad cautelam absolutio non habet locum.

Si ab homine. *Ex decisione Parlamenti Delphinalis 632. parte 2. Francisci Marci.*

Cap. III.

Sicut excommunicationis sententiam appellatio nō suspendit, ita nec interdicti à diuinis.

Sicut excommunicationis. *Ex decisione eiusdem 633. parte 2. Francisci Marci,*

Episcopus non suspendit in interdictum latum à superiori. Cap. IV.

Si à superiori latum est, Episcopus suspendere non potest: Pro pecuniaru autem debito abique specia- li Papæ licentia generaliter non infertur.

Si à superiori. *Ex decisione eiusdem 634. parte 2. Francisci Marci.*

Interdicti tempore quae permissa sunt. Cap. V.

Tempore interdicti Campanæ quòd ad seruitium diuinum pulsi non debent, quo verò ad laicorum vissum, sive prædicacionem, aut capitulum congregandum pluribus cōtrarium placuit. Pulatorum baptimus permittimus, morientium poenitentia, atq; sanctissime Eucharistie vīsus. Bini etiā horas dicere possunt: sed sacra vīscit, & sepultura denegatur.

Tempore interdicti. *Ex decisione eiusdem 636. parte 2. Francisci Marci.*

Interdicti alia declaratio quando non requiritur. Cap. VI.

Si in literis Apostolicis dictum fuerit sub poena cef- fationis à diuinis, & interdicti ecclesiastici late sententia, alia declaratio non requiritur.

Si in literis. *Ex decisione eiusdem 637. parte 2. Francisci Marci.*

Interdicti tempore quomodo officia celebrata sunt. VII.

Qvando generaliter locus interdictus est, in Ecclesijs, seu monasterijs, que non sunt specialiter supponita officia diuina ianuæ clausis, campanique non pullatis, & subīm voce celebrare possunt, ne calquis prioriū carens recipi debet. Intercessiōibus autem distributiones non denegantur. Particulare interdictū est, quando nominatim, & exp̄ēs vna, vel plures Ecclesijs supponita sunt.

Quando generaliter. *Ex decisione eiusdem 460. parte 2. Francisci Marci.*

Interdictum an comprehendat exemptos. Cap. VIII.

Placet generale Episcopi interdictum ad Ecclesijs, sive clericis exemptos extendi: Particulariter autem exemptos ab Episcopo interdicti non posse.

Placuit. *Ex decif. eiusdem 641. par. 1. Francisci Marci.*

I N T R U S I O .

Intrusus in beneficio quis dicatur. Cap. I.

Qui absque titulo eius qui dare potest beneficiū tenet, intrusus dicitur, sed si ab altero habuit, & de validitate disputeretur, fecus est.

Quaque titulo. *Ex decisione Rotæ Romana 13. de caus. poss. & propriet. in Antiquis.*

Impertrans si non expiduit bullas propter intrusionem alterius, excusat. Cap. II.

Quia bullæ propter alterius intrusionem non expedit, uit legitime impeditis, beneficium non amittit, nā si fructus ab intruso capiebantur, annatam de suo soluere proutis non tenebantur, cliv in postulibus extenso facienda non sit, ergo iure suo priuandus non est.

Qui bullas. *Ex decisione eiusdem 328. parte 3. Iacobi Petri.*

Cap. III.

Heres in beneficio intrusi à die mortis litis in mala fide constituitur, & fructus restituere debet. Hates in beneficio. *Ex decisione eiusdem 65. par. 2. Pan. li. Emilii Veralli.*

Intrusus quando lite pendente non auditur, nisi prius paruerit. Cap. IV.

Pendentile lite intrusus post executorialium decretarum intimatioem, vigore vnius sententiae, que catis intercessiōibus latra est, si debito appellations tempore causam committi fecerit, nisi paro, audiendus non est, quoniam stante possefitione attentata, que omnino auferenda est, quod possefitionis executionem impedit posſit, nihil opponere potest.

Pendente. *Ex decisione eiusdem 19. de sent. & re iudic. Marcelli Crescentij.*

Intrusus lite pendente non est danda cauſio. Cap. V.

Ex pluribus cōtra possefitionem competitoribus, qui prius vīcioriam obtinuerint, alteri cautionem praſtare debet, fecus est si intrusus fuerit, nam cum executoriae lite pendente intrusos capiant, idem est, ac si contra cum lata fuissent, & executionem impedit non potest.

Ex pluribus. *Ex decisione eiusdem 20. de sententia, & re iudicata Marcelli Crescentij.*

Intrusus quando teneatur ad fructus. Cap. VI.

Interduim ad fructus ab intrusionis die tenerit si cōtra coadiutoriam cum futura successione habetem, intrusus fuerit, propter decretum irritans.

Interduim. *Ex decisione eiusdem 1. de causa poss. & prop. Guglielmi Cessadori.*

De eodem. Cap. VII.

Idem si beneficium sit reseratum, quia ab ipsa in- trusione tenerit.

Idem si beneficium. *Ex decisione eiusdem 792. par. 3. lib. 3. in Nguissimis Tholouci.*

Gesta per intrusum an, & quando valeant. Cap. VIII.

Neque contra Ecclesiam, neque contra superioris inhibitionem per intrusum gesta tenerit, cum au- tem superioris autoritatem in foro contentio haberet, & toleratur, in dubium revocanda non iunt, abſolutio propter bonam fidem etiam in foro conscientiae firma est. In spiritualibus communis errorius non tribuitur.

Neque contra. *Ex decisione Parlamenti Delphinalis 1184. par. 1. Francisci Marci.*

Cap. I.X.

Ecclesiariū occupatores tyrami sunt, quos si Imperator confirmauerit, nulliter actum est.

*Ecclesiariū. Ex decisione Camerae Imperialis 210.lib.
2. Galparis Guglielmi.*

INTRVSSVS.

Qui post adeptam possessionem alterius incompatibilis continuat possessionem alterius, dicitur quasi intrusus, & an det de regula de annali.

Cap. I.

Etiam si per adeptiōē dimidiaē portionis Ecclesiæ Salamanca per Cabredum facta vacauerit Scholastis, qua referuata erat, cum Cabredo Fape familiaris existeret, tamen posse de regula de annali dare, refolutum est. Maxima enim inter Auditores antiquos controvenerit exstitit, an intrusus in beneficio referuato, de regula dare possit, & Rota postea inter Modernos negatuum opinionem sequuta fuerit, noluerunt tamē hinc decisionē ad causum istum extende, in qua in beneficiis referuatis possessione de nouo i: ingessiſe non dicunt, sed in ea, quā ante habebat præteruersa, quo casu non proprii intrusus, sed largo modo, & quasi intrusus dicens est: Cum posse in dimidia vigore regressus sibi referuanti ante Concilium adeptus fuerit, licet posse idem Cœciliū pluralitatem beneficiorū prohibuerit, tamen quia huius dimidia adeptio cauam habet de præterito, ex regressu ante Concilium referuato proueniens, et qd vacationem inducat, nihilominus non erit, ita clara, vt in possessione beneficiorū auferat regulē de annali, quoniam huiusmodi possessione aliquem tituli colorē habere videtur, praefitem cum Cabredo super pluralitate Canoniciū, & portionum dispensationem habeat, quæ respectu huius dimidiae possessionem colorare potest, si item, vt regula de annali locum habeat.

Etiam. Ex decisione Rota Romana 139. in manuscriptis Flaminii P. Lati.

Intrusus ex quibus probetur, & quos effectus producat. Cap. II.

Quis propriis autoritatibus in possessionē parochialis ecclesiæ fe intrusus, sine aliquo canonico titulo, ipsi iure priuationis est, beneficio, vel canonico, quem antea obtinebat: *Quoniam non licet obtainuisse parochialem titulum permutationis cū Bernardo facte, de canonico Mutinensi, tamen quia gratia Annibalis erat in forma dignum, quæ nullum ius in re tribuit, sed tantum de prouidendo mandatum importat, quatenus idoneus repertus fuerit, ante purificationem conditoris idoneitatis nullum ius, ne ad rem quidem quæstus esse eidem dici potest, poterat enim non approbari, prout euentus docuit, quia rejectus fuit.* Cum Annibal terras locauerit, dicta ecclesiæ possessiones, Rectorem instrumento in instrumento ex eis afferat, missas celebrauit, baptizauit, & alia Sacraementa administravit, per quorū actū exercitium Ecclesiæ possessionem accepisse dicitur, itē perceperit fructus, videlicet decimalē primicias, & oblationes, ex quibus possessione quod à temporalia probari dicuntur, de intrusione clara apparere dicitur, & exitulo preambulo fecisse presumuntur. Nihil obstat, qd Annibal ad taliam Canonicos ordinatus fuerit, qui remunerationem voluntariam facere non posset, ne mendicare cogeretur, sed non intelligitur de priuatione ob iustam intrusionem, ex iuriis dispositione prouidentem: *Cum post reelectionem omnia predicta fecerit, color praesumpti ignorante omnino cessare debet.*

Quia propria. Ex decisione eiusdem 560. par. 2. In Ultimi. Vbi illi.

Qui non expeditiū confirmationē presentationis Regiæ fructus restituere deber. Cap. III.

Presentatos à Rege Portugallia infra sex menses confirmationem Apostolicam obtinere debere, aliás illiciā claps &c. In induito Regi conceffo, ex presē dispositiū est, cū igitur Didacus literas non expediuerit, in Decreti poenam incidisse dicitur, quod ipso iure actus nullitatem inducit, quo sit, vt à die priuationis fructus suos non fecerit, sed eius heredes restituere debeant. Et quia fructus interestibus tam de iure communī, quā vigore statuti confirmati, & obseruati, accrescebat, ideo eidem capitulo adjudicati fuere. Nō gratia in forma dignum à Didaoco obtenta, ante executionē, quæ nunquam facta fuit, nihil in eis posuit: *Quæ tantò minus iurare potest, quia nullus fructus interim percepisse debet, cuius contrarium in verius effe probatur, & post incuriam priuationis poenam, illorum exprefatio necessaria erat.* Infra sex menses ad expedientium datos, potuit fructus perceptio suos facere, præter eos, qui interestibus debiti erant.

Præsentatos. Ex decisione eiusdem 665. part 2. In Ultimi. mis. Andreæ.

IRREGULARITAS.

Irregularitas est introducta de iure positivo.

Cap. I.

In legi veteri homicida à Sacerdotio non repellebatur, nam & Moyés Sacerdos fuit; illud dictum, nō ædificabis mihi templū, quia vir fanguinis es, perpetuum cau fam non haber, quoniam Paulus Christianorum persecutor. Apostoli electus est: *Quoniam breui positiuo iure irregularitatis introducta est, cū autē Patria fit supra omne ius, illā nullo modo incurrere potest.*

In legi. Ex decisione Parlamenti Dolphinalis 548. p. 1. Francisci Marci.

Irregularis efficitur, qui reperitur cum percutientibus. Cap. II.

Quamvis non probetur A. Clericum vulnus intulisse, nihilominus quia cum multorum societate interfuit, & gladium euaginatum manu portabat, reiqi illicita operam dabat, & B. grauita vixque ad magni fanguinis effusionem vulneratus est, irregularis dicitur, & ab officio ecclæstico repellendus.

Quamvis non probetur. Ex decisione Rot. Romane dubio 24. Thoma Faſtoli.

Clericus exercens officium in criminalibus, efficitur irregularis. Cap. III.L

Si clericus ad causas criminales tabellionatus efficiū exercet, clericatus, & beneficis cedere dicitur, & quamvis mors, vel membris multifario sequita non fuerit, tamen quia se in talibus immiscendi propositum haber, irregularis est.

Siclericus. Ex decisione Parlamenti Dolphinalis 596. part 2. Francisci Marci.

Publicē concubinaris celebrans efficitur irregularis. Cap. IV.

Sic clericus, sic monachus notoriè, & publicē concubinaris, & quod ad id, & quod ad alios ab officio ipso iure suspenſus est; si igitur celebret, & diuinis officijs se immiscat, irregularis efficitur, & beneficio priuatus est.

Sic clericus. Ex decisione Gratianopolitana 558. Gallo domini Papæ.

Clerici

Clerici agentes ad poenam capitalem fiant irregulares. Cap. V.

Si banni pena capitalis est, clerici ad ipsam agere propter irregularitatem prohibentur, sed in iudicio Ca- metas illis quidem processus ad restituitionem decer- nuntur, dummodo factum super fracta pace qualificetur, & protestentur quod ad eius peinas agere non inten- dunt, quo casu, iure contestata ad restituitionem per dif- finitiam proceditur.

Si banni. Ex decisione Camerae Imperialis 51. Centuria 2. Ioachimi Myssingeri.

Irregularitas non incurrit ex sola intercessione in homicidio. Cap. VI.

Intercessione in homicidio, nisi probetur participatio, nullus considerationis est: Clericus etiam de homicidio casuali, & propter intentionem sequente tunc teneri dicuntur, quando illud opus illicitum, cui dabat, homicidij causa extitit, sicut est latus noxius, inde increta correptione, & similia, fecus est, quando nullo modo causa extitit: Si homicidio interfuit, sed neque directe, neque indirecte cooperatus est, non incurrit, vt puta quia causa interfuit, non autem percutere mortando, aut coadiuvando.

Intercessione. Ex decisione eiusdem 260. parte 1. in ultimis Coccini.

Quis sit irregularis ad effectum, vt non possit obtinere beneficia, etiam cum clausula, & cum absolutione à censuris.

Cap. VII.

Inferens ei vulneris, qui prope modi morituri est, irregularis efficitur, etiam si homicidium fuerit iu- stum, contra latrones publicos, quinque si non ap- pearat, ex qua percellione mortuus sit, omnes irregularares sunt, item etiam si quis non vulneratus, quia quod armatus sponte ad occidendum Vtcochos occidisset, irregularis factus est, quamvis ille nihil commisisset: Quo casu laicus etiam irregularis factus est, & ad be- neficia inhabilis. Irregularis beneficia impetrare non potest; Clausula in impetracione apposita, & cum ab- solutione à censuris, ab irregularitate absolutione non operatur.

Inferens. Ex decisione eiusdem 44. parte 2. in ultimis Cordubae.

Irregularis propter ordinationem sine literis dimis- sorijs, vel defectum atatis, quando be- neficia retinere non possit.

Cap. VIII.

Ibet Franciscus ante legitimam atatem factos or- dines promotus fuerit, & ministrando, ac cele- brando irregularis factus est, tamen ad effectum vt eius beneficia impetrari potuerint, ipsum dolose, & in contemptu factos ordines suscepisse, ac ministrasse, probari debuit, quod non solum de iure communis pro- cedit, sed ex ipsa etiam constitutione Pij Secundi contra eos, qui ministrare præsumperint, nam verbū præ- sumperint, contemptum inducit, Franciscus autem attestatione, & fidei matris credere potuit, sicut ordinatur illius fiduci creditur, ideo omnis dolus cessat, nec constat Franciscus instrumenti dotalis notitiam habuisse, quod ad exitiadam irregularitatem sufficit, vitra quod illud per necessitatem non probat, quoniam ante illud natus esse potuit, & matrimonium subsequens legitimus factus est. Ordinatus a non suo Episcopo sine dimissorijs literis irregularitatem incurrit, sed Franciscus ab Archiepiscopico Amalfitanio Praelato, & ministro graui, magno Pontificis officiali dispensatus fuit, qui talen- fa-

cultatem se habere dicenti, credendum est: Præterea post ordinacionem viginti annis dispensatus presumitur.

Licet. Ex decisione eiusdem 200. parte 2. in ultimis Canariorum.

Clericus ante atatem ad sacerdotium scienter pro- motus est irregularis. Cap. IX.

Ex facto appetit per quinquaginta octo dies ante compleatum vigiliuum quartum annum ad facer dotum promotum suisse ideo irregularis factus est, propterea Franciscus in concursu preferiti non poterat, cui nullus defectus obici poterat. Ad excludendam fidem libti baptisimi dici non potest, quod post duos suos nativitatis menses baptizatus esse potuit, cum ex com munire accidentibus pueri post fix, vel octo dies baptizari conseruerint. Suspensio que ab initio ordinis contracta est, per constitutionem Pij Secundi durat, quoque abolitionis beneficii impetratur: De scien- tia, & dolo promoti ante legitimam atatem confare visum fuit, cum tempore, quo ibat Illerdiam ad suffici- piēdos factos ordines, ab amicis admotus fuerit, qui būs monitionibus non obstantib, ordinari voluit, Mul- tumque confortat hoc insolita, & affectata diligentia quam fecit, vt de prima eius missa publici instrumen- tum cōficeretur. Vtterius de sua atate scīlē à suo pro- priō parochio certior fieri potuit, ideo ignoratiā nimis crastis, & supina suffragari non potest.

Ex facto. Ex decisione eiusdem 481. parte 2. in ultimis Manzani.

I V D A E I.

Maritus factus Christianus an teneatur restituere dotem vxori Hebreæ. Cap. I.

Matrimonium inter eos dissolutum non est, ergo vxor cum Hebreo marito Christiano ef- fecto cohabitare poterit, & alia onera, pre- terquam petere carnis debitum, supportare, si noluerit, datum suu cui patensit, & dos eidem restituenda non est, neve conuersi deterior, ad quod antea non renebatur, restituendo, conditio fiat. Ipsam dotem infidelitatis tempore iusle acquisiuit, & retinere permititur: si redrederit eidem duxat, non etiam filiis, & ma- trimoniū oneribus deseruiret, quam in fidei, & filiorū odiū disiparet: Quāobr̄ pro aliamētis tātū certa ipse pars doris affigantur, utque conclusum, donec mar- itus alteram non acceperit, ad restituionem integrator non teneri. Quid è contravxori Christiana mari- tum Iudeam dotem restituere debere. Sed an filii con- uersi in matris vita legitimam petere possint? Placuit posse, atque hanc opinionem veriorem obseruari.

Matrimonium. Ex decisione Foz Finizzeu. 67. parte 2. Borgnini Caudaceni.

Baptismus non tollit poenam delicti ante per- petrati. Cap. II.

An pro delicto ante baptismum perpetrato puni- ati possit? Baptismus quidem in Reipublice, vel priuati praedictum poenam non tollit, prætermit si vt ipsam evitaret, principaliter baptismum suscepisse conlectus probari posset. Alij contraria sentientiam amplexi sunt, vt ad fidei conuersiōnem magis attrahant, cuius fauore, poenam, quæ mortis erat, mitior infligenda videatur.

An pro delicto. Ex resolutione criminali 113. Petri Caballii.

Iudei compromittere sententia iuxta eorum leges. Cap. III.

Hebraeorum iura, quae à iure communi differunt, seruanda sunt, nam legibus propriis cōtrahentes magis conformes se redere voluisse, dicendum est. Arbitrorum igitur facultas à compromittentiū intentione regulari debuit, & secundum leges, quas ipsi cogitarunt, indicare. Iuris appellatione de proprio, quod communī praefert intelligendū est, quia speciale potius est. Nisi ex Principe permisione leges habeat, per excellētū de Romano intelligitur, quare à Iudeis secundum eorum leges data facultas, interpretatione de Romano cum ita specialiter p̄acti sint fieri non debet.

Hebraeorum iura. Ex decisione Pisanā 154. Doloris Mariae.

In causis Iudeorum sūnt seruandas leges Romanorū, vel Moysis. Cap. IV.

Quid si eorum ordinatio Christianorum indice litē hēn̄tlege Moysi mas post 13 annos, femina post 12, maiores sūnt, iure autē communi post 25, vita sit ab illo seruāda dubitationis est: Quia decreto, Princeps iūlit̄ eisdem iū reddi, quibus modis redditur Christianis, & coram arbitris eorū iura seruāti, ideo concessum in vno, confertur in alijs derogatū, & cum discretriō loquatur, etiam si inter Hebreos, non si cum Christiano tantum lis ageretur, intelligendum est. Si coram arbitris Romanorum ius seruari cōperit, ad Hebraicū reverti prohibetur, ergo cum curatorem a iudice dari permisent, & cum eo agi, ultra duodecimum annum minorem atatem nō protendit, dicere prohibentur, quod n. confessi sūnt, in controvērsiam reuocare non possunt. Quod minor etas vno quā altero potius anno concludatur, ordinem iudicii continet, in quib. Romanorum legem omnino seruādā est, dispositum est, & index al terum, quān̄ in ceteris causis ordinē seruare nō debet.

Quid si coram. Ex decisione Senatus Mantuanū 133. 10. Petri Sardi.

Iudeorum delicta sūnt mixti fori. Cap. V.

QVIA Iudeū delicti ratione forum sortitur ecclesiasticum, iccirco qui in Gloriosissime Virginis Mariae vilipendium ante eius imaginem turpem iōnū fecerit, iudicē ecclesiastico cognoscendus videtur: Cum autem Sabaudiae statutis certa blasphemantibus poena imponitur, placuit esse mixti fori, & alterum iudicem praeuenire posse.

Quia Iudeus. Ex decisione Gratianopolitana 63. Guidonis Tape.

Cap. VI.

QVIA Ioseph contra Hebraorū articulos per Viguum confirmatos, absque patris consensu sponte lia cum Leala cōtraverat, iccirco cum Vines eius patre repudiū libellum dare infabant, quem etiam sine causa, ex lege Moysis dare permisum est, praesertim quia Leala pater illum valde diutinem blanditijs provocauit, & magna inter coniuges imparitas, odi causa esse fōlet: Sed Moysis, vt Dominus attestat, ob eorum cordis duritatem libellum permitit: Cum autem haec sponsa nondum cognita, neque traducta fuerit, legem Moysis cessare videntur, & in duris, & asperis extentionem fieri non debere. Haec resolutio magno cum vtrinque Synagoge gaudio apparatu, strepitu recepta est.

Quia iuste. Ex decisione Rota Antuerpien. 57. Hieronymi Laurentij.

IV SPATRONATVS.

Iuspatronatus Beguinārum dicitur ecclesiasticum. Cap. I.

Begnuis religiōe viuunt, & habitu religioso indūntur, & licet sint laici, tamen ob religiōem Collegium facere videntur: Eārum igitur iuspatronatus ecclēsiasticum dicitur, & clericō ab ipso illius mentione, collatio facta suffinetur.

Beguinā. Ex decisione Rota Romana 8. de iuspatronatus in Antiquis.

Iuspatronatus quando dicatur mixtum, ita vt sub referentia non cadat.

Cap. II.

CVm testatoris voluntatem, Ordinarij authoritate executoribus committare non fit prohibitum, per quos iuspatronatus concessio ad Priori, & Maiorum sancti Iacobi Confraternitatis fauorem facta est, Aliquibus mete laicorum esse videbatur. Ecclesiasticum quidem dici non potest, in quo maior corum pars laici existunt, quanvis sub nomine Sancti erēcti sunt: Quod de bonis laici fundatum, confraternitatem relatum est, laicale dicitur, quoniam locus, cui competit, attendens dū est: Ceteris cōtrarium, quia nō ipsi simet, sed Priori, & ipsiis Majoribus datum est, praesentatio igitur ad dignitatem, vel ecclesiasticum officium pertinet, quam obrem non esse laicorum tantum, neque clericorum, cum Maioribus laici duas voces habeant: Cum igitur mixtum sit, sub referentia nō cadit, & laicis facultas attenditur: Si Papa patronos, & eorum praesentationem praeuenisset, derogatio locum habet.

Cum testatoris. Ex decisione eiusdem 574. parte 1. in Nonnullis Robusteri.

Cap. III.

EO ipso quod beneficium cum Episcopi authoritate construxisti, iuspatronatus quo astitis dicendis.

Eo ipso. Ex decisione eiusdem 3. de iuspatronatus in Antiquis.

Cap. IV.

IS, qui dominum dedit pro cōstruenda ecclēsia, ipsam adificasse dicitur.

Is qui. Ex decisione eiusdem 290. parte 1. Pauli Aemili Verali.

Abbas quando dicatur praeditissime consensum iuripatronatus. Cap. V.

CVm Abbas vigore bullæ Innocentij adificandi intra suam parochiam ecclēsias, facultatem praefitterit, regulariter autem ab eis huiusmodi acquisitione adificati non soleant, acquisitioni ipsius etiam auctoritatem, atque consensum praefitterit dicendum est.

Cum Abbas. Ex decisione eiusdem 25. parte 2. in Nonnullis Cantuari.

Decodem. Cap. VI.

QVoniam qui vult confidencis, necessarij vult antecedens: si enim Papa Abbatem adificationi noua capella contentire posse iussit, cur non etiam acquisitionis, cū aliter non adificasset, aliās retrahēt laicos ab ecclēsiarum fundatione occasionem dare, nā quod Episcopus ipsius referuntur, argue Abbas edificationis contentire nō possint, contingere posset. Ratificationis contentire nō possint, contingere posset, loci

Tom.VI. Tit. Ius patronatus.

151

loci examen, & dotis, atque regimini rationem, siue ne opus incohatur perfici non contingat, aut quia spiritualia propria auctoritate laicis tractari non deceat. In Abbatia persona militant, ergo idem ius. Quod de aedificatione dictum est, idem de dotis datione conclusum. Cum abfique dote edificari non debeat, quamus post ecclesiam constitutam data sit, ipsius fauore retrotrahitur, & ante a data presumitur, ut ad illud querendum inducantur. Communis iure ecclesiam iam constitutam, & consecratam, quando dotem non habuit, aut data perierit, dotare licet, consensus praefusus ius patronatus ex prauilegio non constitutum, ecclesia abfique dote, ministris care, ergo ipsius fauore introductum, ut ab initio data fingatur.

Quoniam. Ex decisione eiusdem 99. parte 2. in nouissimi Cantucij.

Ius patronatus acquiritur per legatum dotis factum Ecclesie, illum non habenti.

Cap. VII.

Si qui dotem legauit Ecclesie, si expresse ius patronatus non remiserit, quamus non reseruerit, eisque haeres non coactus a iudice, sed sponte soluit, illud quatinus dicitur. Quid si patronus adhuc non reseruerit, an prouisio a poftolica impeditur? si de eius proprietate constat, possessionis cauam absorberet, sed antequam literarum executor, mandatum habent de prouidendo, conferret, eidem ordinario de proprieitate constituit.

Is qui dotem. Ex decisione eiusdem 167. parte 2. in nouissimi Cantucij.

Ius patronatus probandum est ex donatione, & fundatione pro nullitate pensionis.

Cap. VIII.

Qvod ex fundatione, & donatione sit, probare oportuit, nam si ex prescriptione quaeftum est, pensionis refutatio, atque collatio firma remanet. Vnica praefantatio pensionem non tollit.

Quod ex fundatione. Ex decisione eiusdem 132. parte 2. Pauli Aemili Veralii.

Fundator tenetur ad dotem, sed non ad illius augmentum. Cap. IX.

Cum fundans, de iure velut pater filia, dotem dare censetur, ergo alignatio facta ex precedenti causa necessaria praeiumenta est. Dos beneficium pro Sacerdotum stipendio tribuitur, ideo nil referit, cur pro stipendiis dari ex prefessi, nec sequitur pro salario, ergo & pro alimentis datum esse, quoniam super eo in ultima voluntate reliquo abfque praeceps tranfigit potest, super alimentis autem non licet: quantitate igitur pro dote data, ad nullum augmentum teneri, visum est. Suis beneficiis contenti esse debent, & sibi, si tenuis accepta sunt, imputandum est. Petreolum dotis amissio ad tantum non pertinet, sed ad beneficium.

Cum fundans. Ex decisionibus eiusdem 230. parte 1. in nouissimi Aldobrandini.

Ius patronatus quando presumitur laicale.

Cap. X.

Quid si per clericum quaeftum sit? Si non constat bona in dotem data ante, vel post promotionem quaefta esse, atque laici in possessione existit, prouisus a poftolico excluditur, quia laicorum est: diversa ratio est, si cum altera ecclesia contentio sit. Si haeres laici in qua possitione non existunt, & bona post clericatum quaefta sunt, ecclesiasticum indicatum est.

Quid si per clericum. Ex decisione eiusdem 228. parte 2. Iacobi Putei.

De eodem. Cap. XI.

Vando clerici, vel laici, quibus per tellatorem clericum ius praefantandi relictum est, in possessione existant, donec probetur contrarium, an sit ecclesiasticum, vel laicale, pro possefiori presumpto exsift.

Quando clerici. Ex decisione eiusdem 90. parte 3. Iacobi Putei, & decisione 9. de iurepatronatus Marcelli Crecentij.

De eodem. Cap. XII.

M Agna presumptio est, si clericus fundator per suos haeres laicos praefantari iussit, nam si diu possederint, quamus non appareat de patrimonialibus exsift, nisi probetur contrarium, ita presumendum est.

Magna. Ex decisione eiusdem 1. de iurepatronatus Achil lis de Graffis, & decisione 9. eod. tit. Ioannis Moberdani.

Propter possessionem quilibet ex titulis sufficit. Cap. XIII.

Q Vilibet titulus, etiam ex fundatione, & donatione si praefantandi possefio immemorabilis adeit, alle gan potest, cum autem de alijs praefantationibus probetur, immemorabilis cessat, & Cappellani donatione allegare non possunt.

Quilibet. Ex decisione eiusdem 436. parte 2. Iacobi Putei.

Narrativa probat propter praefantiones, que habuerunt effectum. Cap. XIV.

V Bi patrui in possessione sunt, atque multa anti- quae praefantiones effectum fortis esse constat, illa narrativa, quod de iure patronatus laicorum, & forsan ex fundatione, & donatione existit, bene probare viuum est. Species subfrequentes, dubitationis tollenda, & declarandi potius caufa, quam in genere comprehendendi, genus ipsum non minuant, sed potius agent. Neque forsan, dubitationem facit, tam cum expressis confitessis fuerit, nisi contrarium probetur, iuris presumptio militar, & qualitas dubitativa reicienda est.

Vbi patroni. Ex decisionibus eiusdem 36. parte 3. Iacobi Putei.

Præfentario de clero habente beneficium contra voluntatem fundatoris, est nulla. Cap. XV.

C Um in fundatione per Episcopum confirmata, alterum beneficium habentem praefantari prohibuit, & alter statim vacationem indui iussit, quamus voluntate mutare reseruerit, tamen dicta condizione non adimplera, ipso facto vacatio inducta est. Legi prohibunt, nisi quantum exprefse continetur, derogatum non censetur. Nec fundatione, abfque eiusdem consenserit, ex interno mutare potuisse.

Cum fundatione. Ex decisione eiusdem 290. parte 2. Pauli Aemili Veralii.

Vt proberet ex fundatione, & donatione quantum tempus cum praefantionibus requiritur. Cap. XVI.

Q Vinqaginta annorum possefio cum praefantionibus, que effectum fortis sunt, Dominis loci vbi beneficium situm est, ad probandum ex fundatione, & donatione, non sufficit. Quamus Episcopus in influxu-

institutionum instrumentis, plenissime de iure patronatus constare afferat, tam in confititis favore, utq; minus praeiudicet, interpretandum est, immo iurius præsumptionibus, iuxta personarum qualitates confessio suppleri, & adiuvan debet: potius igitur ex priuilegio, siue coniunctudine, vel præscriptione, confitare dicendum est. Qui immemorabilem haber, quamvis persona suspecta sit, titulum allegare potest, & præsumptio fortior alteram de usurpatione tollit. Ut tigit ex fundatione, & dotatione præsumatur, immemorabilis cum quinquaginta annorum præsentationibus, & institutionib; probanda est.

Quinquaginta. Ex decisionibus eiusdem 400. parte 1. in nouissimis Robusti, & decisione 128. parte 2. Pauli Acemili Veralli, & decisione 205. lib. 1. Jacobi Putei, & decisionibus 4. & 6. de iure patronatus Achillis de Graffis.

Vñspatio iurius patronatus quomodo excludenda sit.
Cap. XVII.

Ad excludendam usurpationem Concilium continuitas per publica instrumenta præsentationes requirit, in ceteris autem iuriis communis dispositioni relinquitur. Sententia igitur legitimò contradicente per ordinarium lata, atque tot præsentationes continuatae bene per testes comprobatae ex fundatione, & dotatione, præsumuntur. Ob recessum Curie ab Italia familiae, potentes usurpati præsumuntur, sed ita facili non est in Hispania præsumendum, & vbi immemorabilis probata est.

Ad excludendam. Ex decisione eiusdem 31. parte 2. in nouissimis Lancellotti.

Vñspatio iurius patronatus in quibus præsumatur.
Cap. XVIII.

CVM particularis persona esse allegetur, quia beneficia non nascuntur, & usurpatio que est delictu non præsumvit, neque priuilegium quod facti est circa ius patronatus potius ex fundatione, fin autem familiæ, vel vniuersitatis, quia non ita faciliter ad confrundum conueniunt, ex usurpatione præsumendum est. Ecclesia regulariter ex plurimum eleemosynis fieri solent, non igitur animo illud omnibus referuntur.

Cum particularis. Ex decisionibus eiusdem 1. de iure patronatus in antiquis Marcelli Crescenti, & decisione 842. parte 3. lib. 3. in nouissimis Thobolomei.

Ad probandum fundationem non sufficit id quod vel usurpatione, vel præscriptione contingere potuit. Cap. XIX.

Antonius ius habere pretendens, proutiionem apostolicam, vbi quod de laicorum patronatu assertur, nullam & quis ex fundatione, atq; dotatione, esse dicebat: sed præsentatio per procuratorem facta, & subficens institutio id non probat, quia ex præscriptione, vel usurpatione contingere potuit. Et in Tuscia Rota ex usurpatione præsumvit.

Antonius. Ex decisione eiusdem 2. de iure patronatus Joannis Maledani.

Ius patronatus sequitur vniuersitatem.
Cap. XX.

Is qui Castrum, vel villam possidet, cuius ratione ius Patronatus oritur, ad ecclesiam vñcunque sitam, etiam si nunquam fecerit, præsentare debet. Quia dignitas sine castrum semper hoc ius tenuisse videtur, propterea neque bellum super comitatu motum, neque lis, quæ malam fidem induceret, impedita posse.

Is qui Castrum. Ex decisione eiusdem 1. de iure patronatus in nouis.

In quibus præsumatur ex usurpatione.
Cap. XXI.

PArrochianorum etiam ex usurpatione præsumtur, idem si infants Hispania fuerit, quia in istos ordinariis contradicere non solet.

Parrochianorum. Ex decisione eiusdem 51. parte 1. Jacobi Putei.

Fama recens quomodo probet ius patronatus.
Cap. XXII.

Vulnra decem annorum fama recens est, ad bonam fidei tantum caufandum sufficiens, & præsentandi quasi possessionem, sed quod est ex fundatione, & dotatione, vbi de patronato non conflat, sempliciter probat, dato autem patronatu, id est beneficio in ieruitus statu ex fundatione, & dotatione primitorum præsumvit, quod in Imperatore propter usurpationem præsumptum cessat. Quapropter proutiio Apostolica, que derogationem continet si ex fundatione non existit, præsentatio posteriori per Imperatorem facta præferenda est.

Publica. Ex decisione eiusdem 59. parte 1. Jacobi Putei.

Ex quibus iudicatur quasi possessio iurispatronatus.
Cap. XXIII.

CVM præsentatus, & institutus beneficij possessio nem non accepit, patronus in quasi possessione non dicitur, ex his enim Rota iudicat, an in ipsa existat.

Cum præsentatus. Ex decisione eiusdem 132. parte 2. Pauli Acemili Veralli.

Cap. XXIV.

Communitatis testes, ius patronatus eiusdem non probare vñsum est.

Communitatis. Ex decisione eiusdem 134. parte 2. Pauli Acemili Veralli.

Ius patronatus an probetur per descriptionem in lapidibus marmoreis.
Cap. XXV.

Non est credendum, haec verba in lapidibus marmoreis descripsiisse, iuspatronatus fundat, & in Ecclesia posuisse, si verum non fuisset, neque ordinarij per centum septuaginta annos tolerassent, & plurimum instrumentorum centum annos excedentium narratur comprobant, atque plures antiquissima, nouissimaque præsentationes cum institutionum instrumenis, quæ effectum fortissime fuere. His documentis pro privata personis probari, Sacrum Concilium non impugnat, quamobrem de fundatione, & dotatione constare vñsum est.

Non est credendum. Ex decisione Fori Finizienen. 63. parte 2. Borgnini Caudaleni.

Narrativa antiquissima probatur ius patronatus.
Cap. XXVI.

Visitatio annos quatuor Sixti quarti literarum narratiuam præcessit, ergo pro actus validitate de anno tempore ad aliud non infertur. Afferebat ad totali ruinam ecclesiam denevit, quod ex Vicarij sententia probatum dicitur, vbi Fullanum funditus redificasse, atque refrauare declaratur, & cum centum anni clapsi fuerint, in omnibus pro ea præsumtur, & optimè probatur. Item trium testium depositio coram codice Vicario, & anno examinatorum comprobatur, qui de facto proprio usque ad teatum redificasse attestati sunt,

Tom. VI. Tit. Ius patronatus.

153

& Commisariorum assertio, contenta in literis vera eis referentium, atque obseruantia subsequeta, quoq; in predictis validè prodest. Pro Vicarii facultate, qui omnia gerebat, praesumendum est, nec Papa in eius officio, in facto tantum per ipsum declarato fundatione fecit, praesertim, quia commisariis omnes de eius supplendi, & conualidandi quod nulliter geritur est, facultatem dederat.

Visitatio. Ex decisione Rotae Romane 382. parte 1. in nonnullis Robusteri.

Per solam reparationem Ecclesia non acquiritur ius patronatus. Cap. XXVII.

Ecclesia funditus non destruta, sed solo tecto carente reparata, ius patronatus non queritur, si noua constructione egisset, funditus destruta, & equiparati solidum est, nec ex nemorum, & terrarum Ecclesie incultarum reductione, dotem habuisse dicendum est. Cur igitur neque dote aqua, id est de nostro affigunt, neque denuo Ecclesia constructa, beneficium liberum dici non debet?

Ecclesia funditus. Ex decisione eiusdem 306. parte 1. in nonnullis Blancetti.

Per reparationem, & obseruantia centum annorum acquiritur ius patronatus. Cap. XXVIII.

Si de ordinarij consensu reaificata est, queritur. Afectio autem Vicarii, qui illud conceperat, Ecclesia funditus dirutam esse probat, nam ad eius officii pertinet, & in iurisdictione concernentibus, illius affectio nulla fuisse est. Item quia ex legitima causa decreta interpositum esse praesumitur, praesertim post centum annorum obseruantia subsequuntur. Cum reaificata appareat, illorum expensis praesumitur, qui tenebantur.

Si de ordinarij. Ex decisione eiusdem 598. parte 1. in nonnullis Robusteri.

Augmentum octo ducatorum factum non dicitur, computato cambio. Cap. XXIX.

Clemens Septimus sub hac conditione concessit, si beneficium ad octo ducatos aurii de Camera aurens, cuius intentioni satisfacti non dicitur, cum Neapol, quia loco beneficii per certum & quicquaginta milia dilit, annuus redditus, qui multa inter immobilia Ecclesie non numerari videbatur, assignatus fuerit, nam sive expensæ pro pecuniis transportandis, sive cibum illam quantitatē minuit, & cibos deductis considerantur. Quamobrem ius patronatus ab initio quæstum duci non debet, & obseruantia subsequuntur per Concilium sublata est.

Clemens Septimus. Ex decisione eiusdem 548. parte 1. in nonnullis Babali.

Ius patronatus ex quibus non probatur. Cap. XXX.

Sola in antiquis fama, nisi concurrat possesso, ius patratus non probat: his autem presentationibus non fundari visum est, cum enim Georgius velut heres, qui non est, praesenteret, malam fidem habere coepit, & testamento dispositionem alteri quam se habet, retulit, confessio Iacobi cum sit voluntaria, Ecclesie non nocet, & quantum administris iuuaretur, nam cu Pennatis item habens, nisi verum effet, ab eiusdem presentatione esse, non dixisset, neque consenserit in presentatione per eundem facta præstiterit, & per tres testes illius presentatione, comprobata est) tamen postea neque presentationum continuatio, neque interruptio

probata est. Praesentatio de Vincentio per testes de auditu non firmatur, & illius tempus ignoratur, immo ab Episcopo nulla huius juris mentione facta, bullarum renouatione obtinuit. Simonia praesentatio turbida indicata est. Si quia possesso cum fama vinita non est, Rotæ ius patronatus in antiquis excluditur. Conclusus Episcopi in prima presentatione refutationis vim non habet, quia si in testatore relatum non est, absque causa refutatur, ex privilegio dicitur. Cum ordinarius absque causa refutetur, celsat ex fundatione præsumptio.

Sola in antiquis. Ex decisione eiusdem 792. parte 1. in nonnullis Scaphaini. Et decisione 140. lib. 1. Iacobi Putei.

Ad excludendum usurpatum, quomodo probetur ius patronatus, ut satisfiat Concilio. Cap. XXXI.

Pro familia de Virinis ius patronatus probatio, qualis Sacro Concilio requiritur esse debet, præter timum non viuissit alterius, sed omnium, quoniam in eorum statu beneficia existant, prætentitur. Nec ad filios Principes superiore non recognoscuntur Concilium refringendum est, cum absentiam summorum Pontificum ab Italia causam fuisse considerant, quam obrem ultra immemorabilis probationem, continuatas presentationes, per scripturas authenticas probabatas, effectumque fortitas, pro forma probandas esse decernitur, quam verba, nec aliter, importare dicuntur. Inter illas personas Concilium de tellibus confidisse non videtur, ergo probationibus per testes satisfactum non est. Liceat ex his omnibus decimas percipiunt, non icturo tamen ab ipsis dotes habuisse, inferendum est, cum & fundata esse, atque dotes habuisse poterant, antequam ad eum manus peruenient.

Pro familia. Ex decisione eiusdem 199. parte 2. in nonnullis Robusteri.

Ex quibus non probetur ius patronatus. Cap. XXXII.

Ob derogationem ius patronatus, quatenus ex fundatione, & donatione non existat, patratus quasi possesso non suffragatur. Presentationis & institutionis antiquæ nulla consideratio habenda est, quam effectum habuisse non confabat. Neque narratio collationis Papæ, qui pro illa vice derogauerat, nam & de alieno facto erat, ne ex fundatione exprefserat, & potius non esse, quoniam in talibus Papa derogare non solet) præsumendum est.

Ob derogationem. Ex decisione eiusdem 169. parte 3. lib. 3. in nonnullis Fabij.

Immemorabilis ius patronatus quomodo sit probata, & quibus concurrentibus illud probetur. Cap. XXXIII.

Cum per quadriginta annos de visu, & ab inde subsipa, testes a maioribus audiuisse, beneficium dominorum castri, ubi situm est, de iurepatronatus existere, depositum, immemorabilem probari, visum est. Instrumentum emptionis cum iurepatronatus, atque aliae antiquæ narratione vaillorum testimonij opinabuntur. Neque ex prouisione. Apostolicis beneficij libertate in arguite licet, ut ideo in feruitem induci nulli tempore debuisset, nam ad patronorum presentationem contulisse potuerint, atque habentes immemorabilem omnem titulum, & quicquid ad proprium centenarij possessoris facit allegare non prohibentur.

Cum per 40. Ex decisione eiusdem 254. parte 3. lib. 3. in nonnullis Fabij.

Con-

Concessio iurispatronatus quomodo tollatur per gratiam perinde valere.
Cap. XXXIV.

Ista confessio de iurepatronatus in literis facta est, in supplicatione nli dictum, iccirco per gratiam perinde valere tollebatur, nimurum literas cum inde sequitatis, perinde valeant, ac si de iurepatronatus non existaret, cum igitur de contrario per literas non constaret, renunciari poterat. Nec exemplum exempli probat, quia signo carebat, & si suisset in forma, nec effectum habuisse constaret, nequamquam. Alia instrumenta antiqua non erant. Quare quid immemorabili probata sit, dici non potuit.

Ita confessio. Ex decisione eiusdem 136.libro 3. Iacobi Putti.

Quando de immemorabili non constat ex fundatione, & donatione non presumitur.

Cap. XXXV.

Quamuis continuata presentations octoginta quinque annorum spatio publicis documentis probata fuerint, tamen quia de immemorabili legitimè non confabat, iccirco ex fundatione, & donatione esse non presumitur.

Quamuis continuata. Ex decisione eiusdem 3. de iurepatronatus Ioannis Mlobedani.

Fama à notario originem habens, non probat iuspatronatus. Cap. XXXVI.

Per famam probari, accende vitima praesentatione, fatis dubitabile videbatur, nec fama sufficienter fundata dici potest, quia à pluribus non sufficiens originem habere debet, hæc autem ab uno duntaxat notario, de tribus antiquissimis instrumentis rogato, enunciata est. Verba notarii ab his, quorum interret, dicta præsumuntur.

Per famam. Ex decisione eiusdem 7. de iurepatronatus Achillis de Graffii.

Iuspatronatus in Rege presumentur potius ex usurpatione, quam ex fundatione.

Cap. XXXVII.

Mala fides ex unico tantum praesentandi actu presumpta, per viginti annorum famam, quod de iurepatronatus existit, ablata videbatur, praesertim qd Rex Aragonum in Comitatu de Ruffellon, succellet, & ex fama vicinia tituli credulitas ad praesentandum sufficit. Ex hac autem sola, fundatio non arguitur, sed per usurpationem presumi videntur eff. Quid si de antiquissimo priuilegio constitutus? Stantibus prouisionibus per non vñam, deperditum esse placuit, multo magis quia in Prioratu conuentuali per necesse requirebatur, fundatio autem, & dotatio non sufficiunt. Itaque ex defectu tituli non tollitur mala fides, & quasi posse praesentandi iustificata non est.

Mala fides. Ex decisione eiusdem 10. de iurepatronatus Joannis Mlobedani.

Cap. XXXVIII.

Per quasi possessionem praesentandi ad beneficium vacans per resignationem, probari candem ad beneficium Vacans per obitum, Communiter concludunt.

Per quasi. Ex decisione eiusdem 10. de iurepatronatus Joannis Mlobedani.

Instrumenta antea confecta non obstant, immemorabili post acquisitionem castris. Cap. XXXIX.

Dominos loci, vbi beneficium situm est, ab immemorabili tempore praesentasse constat, instrumenta igitur annos centum antea confecta, immemorabile non percutiunt, nam quod post Castris acquisitionem monasterium rediscerant, dotemque dederint, iusq; patronatus acquisuerint, verisimile usum est, & ideo hanc probationem contraria nihil obflare.

Dominos. Ex decisione eiusdem 243. parte 3. lib. 3. in nouissimis Fabij.

Litera ordinarij probant iuspatronatus. Cap. XL.

In probando iurepatronatus, literis ordinarij credendum est, quoniam de eis iurisdictione minuenda agitur. Quamvis igitur presentations non producantur, tamen cum continuata per centum quadraginta unum annos Recolorum per ordinarium institutiones ostenderentur, in quibus ad patronatum presentationem institutissima confitat, creditum est.

In probando. Ex decisione eiusdem 376. parte 3. lib. 3. in nouissimis Paleoti.

Reservatio ex quo iurepatronatus non impeditur. Cap. XLI.

Libertas beneficij semper presumenda est, propterea iuspatronatus afflent, & sub reservatione cedere concuderent probandum est. Confessio Nicolai, qui institutus fuerat ex priuilegio, cõsuetudine, vel prescriptione intelligi potest, quia reservationem non impedit.

Libertas. Ex decisione eiusdem 519. parte 3. lib. 3. in nouissimis Paleoti.

Iuspatrofatus quando dicatur cessum cum vniuersitate. Cap. XLII.

Hæredis qualitas requiritur, vbi iuspatronatus successoribus competit, filius autem cum bonorum vniuersitate, quæ ceserat translatissim dicitur, celsorianus autem velut procurator, cedentis iure vii potest, post illius mortem cum aliis disputandum est.

Hæredis. Ex decisione eiusdem 9. de iurepatronatus Achillis de Graffii.

Concordata Germania habent locum etiam in beneficio de iurepatronatus.

Cap. XLIII.

Beneficio sub diecepsi Meten. sive, patronus illius Episcopi iurisdictioni subiectus. Quia propter Germanie concordata etiam non cuius iuspatronatus capit. Ratione beneficii in Meten. diecepsi, Episcopus Tullen. qui contulit, illius forum fortius est. Cum concordata obstant, prouincia Apostolica locum habere non potest.

Beneficio. Ex decisione eiusdem. 178. parte 1. Pauli Acmeij Veralii.

Donatio iurispatronatus cuius consensum requirat.

Cap. XLIV.

Accedente Episcopico confusa iurispatronatus dominatio valida est, multo magis Papar, qui ordinarij ordinarius est. Si pro pertina certa preferenda facultas datur, fecus est, ne praesentandus alterius mortem capiet. Religioso loco si fiat, illius consensus non requiritur.

Accedente. Ex decisione eiusdem 282. parte 1. Pauli Acmeij Veralii. Ex decisione 9. de iurepatronatus in novis. De

Tom.VI. Tit. Ius patronatus.

155

De eodem, & quid si fiat compatriono.
Cap. XLV.

Compatriono etiam abesse consensu fieri potest, sed filius viuentem patre compatriono non dicatur. Propter expensas, discordantia, & maiorum libertatem, unum tantum patronum habere Ecclesiæ intereat.

Compatriono. Ex decisione eiusdem 284. parte 1. Pauli Aemili Veralli, & decisione 10. de iurepatronatus Achilis de Graffio.

De eadem, & an consensu legati sufficiat.
Cap. XLVI.

Legatiam consensu sufficit, quia in beneficialibus, atque iurisdictionibus cum ordinario concurrevit, & praeventu locus est, neque legatus donationi nisi consentiendo, ordinario præiudicium inferat.

Legati. Ex decisione eiusdem 287. parte 1. Pauli Aemili Veralli.

Iuspatronatus an, & quando veniat in donatione bonorum. Cap. XLVII.

Angelus omnia bona sua immobilia, iura, & actiones Petru, Franciso, & alijs largitus est, iuspatronatus quidem comprehenditur. Quod si Franciscus irra, & actiones fibi ex dicta donatione competentes condonataris donauerit: utique illud non comprehenditur, quoniam iuriū largitiō generalis est, atque in sua species resolutar, & si donec fundam memum, in quo est Ecclesia, illa non contineat, que neque eiusdem rationis, neque conditionis existit. Quoniam Franciscus ad primam donationem se reuelerit, tamen ad iura, & actiones respectum habuit, quorum appellatione iuspatronatus non venit.

Angelus. Ex decisione Rota Romana. 1152. parte 3. lib. 3. Angilini, & decisione 351. parte 2. Jacobi Putei.

Posselio praestandi viuis prodebet ceteris.
Cap. XLVIII.

Salter tantum ex compatrionis praestauit, ac reliquias in pendentis sit, pro omnibus quasi posselio praestanti probata est. Salter ex ceteris possideret, secus est.

Salter. Ex decisione eiusdem 2. de iurepatronatus Marcelli Crescenti.

Iuspatronatus non transit in confiscatione bonorum.
Cap. XLIX.

Et si Fiscus extranei hæredis loco habeatur, ad ipsius tamem cum omnium bonorum laici confiscatione non transire Communiter viuum est, quam velut æquiorum sententiam plures indices in diversis foris amplexi sunt. Neque in specie, neque in genere index laicus de iuspatronatus iudicare potest, ergo quoniam us aliquando ad extraneos hæredes trahat, ad fiscum, etiam vita condemnari durante, quia spiritualitatis ratio repugnat, peruenire non debet.

Et si fiscus. Ex resolutione Florentina 40. Petri Caballæ.

Maritus dicitur possidere iuspatronatus.
Cap. L.

Maritus, viuentis uxoris, dotalium rerum dominum est, & quia matrimonii onera suportare tenetur, saltem viuuntuctum habere debet, sed eligere, & presentare fructus possessiones sunt, ergo in possessione ville existens, cuius ratione hoc ius competit, ipsum presentare posse viuum est, multo magis si confitudo vixcat, & cum iuri confusa sit, valde rationabilis

est. Si cum vxore concurrit, ab hac praesentatum pugferendum esse, videtur.

Maritus. Ex decisione eiusdem 10. de iurepatronatus in nosis.

Honorificientia qua debetur omnibus hæredibus in solidum debet prætari singulis alternis annis. Cap. LI.

A domines hæredes transi in solidum, & post quā in ius honorifici recognitionē via cænula in die purificationis Beatae Marie promissa est, illa quidē omnibus hæredibus diligenda, altermissans dat debet. Nec primogenitus qui habuit, in possessione dicti potest, si priusnam pro prima vice danda erat, & ideo fecondo genito contradicatio vanam fuisset, si propterea hunc secundo anno preferendum esse placuit.

Ad annos. Ex decisione Consilij Neapolitan. 85. Vicesimū Franchis.

Iuspatronatus non transit absque apprehensione.
Cap. LII.

Sed absque noua apprehensione ad hæredes non trahit, quoniam corporalium, & incorporalium quidē ad actum facti par est conditio.

Sed absque noua. Ex decisione Rota Romana 135. parte 2. Pauli Aemili Veralli.

Iuspatronatus competens fratribus, competit etiam sorori. Cap. LIII.

Quid autem si filii, & fratibus, eorumque hæredibus que situm fuerit, an & Sorori cōpetat, questione est. Sed quia inter patronos communiter est, placuit fratrum appellatione contineri. Hoc ius & maternis, & feminis competit, & ita potest fundari Ecclasiā, construere, atque docere dare, ergo ad hæredem feminam ita ex testamento, sicut ab intestato pertinet et non prohibetur, idem in feudis, in re scriptis, in legibus, atque constitutionibus, deniq; in omnibus, nisi reiparatur specialiter excepta comprehenditur, & masculinum sciemminum concipi. Qui hæredes ad viuendum defundit ius succeedere possunt, ad hoc ius vocantur, itaque ad extraneos etiam est transmissibile. Solus filius intelligitur, quando ad hæredes extraneos peruenit impeditus.

Quid autem. Ex decisione Collegij Pisani 195. Doctoris Mariae.

Iuspatronatus transiit ad hæredes extraneos.
Cap. LIV.

Quod ad extraneos peruenire possit, dubitandum non est, nam si iure communi, vel ordinario laicis competit, vera est gratia iusta ratione fundita, atque in iure corpore clausa, que difficilis, quam ipsum metu tollit, & per hominis dispositionem non cessat. Si vero specialis, nec prouidio hominis, quae ad diuerter tendit, illam impedit: lex quidem fundatori, & hæredibus quibuscunque, tellator autem familię de Stephanis tantum prouidit: fundatori alios constitutendo patronos, scipium, eiusque hæredes priuare non luit, sed illos cumulate. Vbi fieri potest, semper actus, ne proprii beneficii renunciationem inducat, interpretandus est. Et licet onerosum sit illi particulari Ecclesiæ, vniuersali tamen factabile est, patronis fabere, ut ædificentur, atque doles dentur. Si alios exclusisset, vel taxari pro illis dicitur a Ste. Hanc induxit, quod ad alios remississe censeretur, sed quidam aliquos expellit, non incircum seipsum, & ius hæredes exclusi dicunt, sed in ipsis etiam remansisse. Vbi ad vniuersam habreditatem masculi vocantur tantum, aut feminas ex-

precise

presè excluduntur, quia eodem tempore duo Domini in solidum esse non possunt, ideo neque ad alios bona pertinet, sed nihil impedit, cur eodem tempore plures eiusdem beneficij patroni esse possint.

Quod ad extraneos. Ex decisione Rota Romana 358. parte 1. in nouissimi Robusterij.

Maclusus descendens ex feminâ in irrepatronatus dicitur de genere. Cap. LV.

De genere ad præsentandum dicitur, si ex feminâ descendat. Quid si testator presbyterum, si adit, præsentari inbeat, mox enim qui intra annum promoueri possit, si vero necadisit, clericum. Certè si præsentatus alios ad eis neget, nulliusque se opponat, & de tertia non ita declarante nullus dare possit, probare non tenerit.

De genere. Ex decisione eiusdem 482. parte 1. in novissimi Lancellotti.

Laicus non potest referuare ius nominandi ministros ad nutum amouibilem. Cap. LVI.

Ius nominandi ministros ad nutum amouibilem laicum referuare non posse, vnamiter cœlum est. Si rector aderit, interdum coadiutores pro titulari, ad exercendum curam, deputari poterunt. Nec penes Episcopum cura residere dicitur, qui in tota diœcesi iurisdictionalem tantum habet, ergo parochiarum partcularem titulum, qui incompatibilis est, habere non potest. Quando Ecclesia sive Metropolitana, sive cathedralis, totius dieœcesis parochia exsistit, omnis cura penes ordinarium relinet, si parochie distinctæ sunt, nisi dispensetur, incompatibilis sunt.

Ius nominandi. Ex decisione eiusdem 309. parte 2. in nouissimi Robusterij.

Inspatronatus non potest legati sine consensu Episcopi. Cap. LVII.

Nisi consensu Episcopi interuenerit, laico legari non potest, quia legatum donatio est, interim penes heredem remanet, sufficit etiam tacitus, si sciuisse, & non contradixisse constituerit. post tringita annos interueniente presumitur.

Nisi consensu. Ex decisione Parlamenti Delphinalis, 472. parte 1. Francisci Marci.

De codem, & quando fallit. Cap. LVIII.

Secus si legetur Ecclesia, vel religioso loco, nam ille consensus non est necessarius.

Secus si. Ex decisionibus eiusdem 1136. parte 1. Francisci Marci.

Inspatronatus quando dicatur laicale, & quando mixtum, & quæ qualitas præualeat. Cap. LIX.

ALaico fundatum, & quatuor ex senioribus Antiorum, atque Præposito Ecclesiae reliquum, quia pro istius parte ecclesiasticum dicitur, si tamen ex illis singulis vocem habeant, propter maiorem partem laicorum esse, dicendum est. At si sub nomine collectivo vocati sunt, quia unum duntaxat haberent, mixtum est. Rota illam qualitatem attendi iubet, que Ecclesia magis fuit, propterterea ad hoc vt derogatio requiratur, & expectativa locum non habeat, laicorum iudicatum est, quando est mixtum passim in Curia derogari solum est.

A Laico. Ex decisione eiusdem 3. de irrepatronatus Marcelli Crescentij.

Relictam Rectori, & incolis, debetur pro medietate. Cap. LX.

Vis patronatus relictum rectori Ecclesie, atque in loci, vel Parochianis, pro medietate ad utrumque pertinet.

Inspatronatus reliquum. Ex decisione eiusdem 4. de irrepatronatus Marcelli Crescentij.

Inspatronatus Laicorum dicitur, etiam si presentare debeat cum consilio ecclesiastici. Cap. LXI.

Si proximior consanguineus, sive alter de genere cujus consilio Prioris Sancte Catherine, vel Guardiani frattum minorum, præsentare debet, adhuc laicorum dicitur, non autem ecclesiasticum, quoniam patronatus natura ex tali requisitione non alteratur.

Si proximior. Ex decisione eiusdem 506. parte 2. Iacobi Petri.

Illia ad quos inspatronatus pertinet collectivus, faciunt vnam vocem. Cap. LXII.

Quod ad aliquos sub collectivo nomine pertinet, vnam tantum vocem constituit, quoniam Pectus vox, & aliquorum parochianorum maiorem partem faciunt, & parentatus ab eisdem instituti debet, & quia us ad parochianos, vti singulos spectare possit, non tam singulariter, sed collectivè dicitur. Neque vox patrōni, qui pro medietate locum habet, inutilis redditus, siquidem ordinarii gratificationi, & pro medietate derogationi locus esse potest.

Quod ad alios. Ex decisione eiusdem 408. parte 1. in nouissimi Aldobrandini.

Canonicus regularis remonens claustralium an possit assumiri ad ecclesiam regi solitam per seculares. Cap. LXIII.

Regularis si abdicetur à claustro, & præsentari, & vt clericus institui non prohibetur, quoniam si officium secularium non assumit, neque secularium ritum, ecclesie deferuntur non dicitur, item quia remanere in claustro, & clericus esse, non solum in curatis, sed nec in beneficiis, residuum requirebunt, esse potest: quoniam breviter vt claustralium præsentatio, & institutio dispensatio non prodet, præsertim quia neque causa cognitionis, neque causam premisit, sed in ecclesijs secularibus, vel quibus prescriptio completa est, quandoi secularis intenuntur, præficiendi non sunt. Super incompatibilibus dispensare, Papa referuntur est, Episcopo autem non permittrit, quod autem in claustro remanet, & seculari præficetur incompatibilis sunt. Sequens dispensatio auctum nullum confirmare non potuit.

Regularis. Ex decisione eiusdem 65. Thomae Faustoli.

Inspatronatus venit in restituionem fideicommissi vniuersalii. Cap. LXIV.

Intra vios ex titulo vniuersali transfertur, multo fortius ex fidicommisso vniuersali. Itaque si ad heredem extraneum transire potest, in fidicommissi restituionem venire dicitur. Heres ante restituionem presentat, posse fideicommissarius, si trebellianica detrahendit est, vterque quoniam pro quartâ parte heres remanet. Vbi dispositio est in contrarium, proximiores in languine admittendi non sunt, heres hæredit per legem admittendus est, sed fideicommissarius habet legem restitutoris.

Inter viuos. Ex decisione Gratianopolitana 508. Quod donis Papa.

Mere.

Tom. VI. Tit. Iuspatronatus.

157

Metetrix ex inhonesto quæstu potest fundare, & acquirere iuspatronatus. Cap. LXV.

Ob viæ inhonestate meretrice à dignitatis, & honoribus remouetur, sed si de meretricio quæstu eleemosynam facit, Ecclesiæ fundat, patronatum querere, dubitatio nulla est, quæ turpiter facit, nō turpiter accipit, ideo ad restitutio[n]em non tenetur. Qui in Ecclesia orare potest, iuspatronatus quætere nō prohibetur. Et ex gratia, & in ecclesiærum beneficium cōceditur, i[c]circo ne Christiani retrahatur, ipsorum in honestas considerantur non est, spurius etiam inhabilis non reputatur, & ex fundatione, atque donatione acquirere potest.

Ob vita, Ex decisione Regni Neapolitanæ 134. Franciæ Vñq.

Iuspatronatus non immutatur per prouisionem Papæ. Cap. LXVI.

Prouios Papa statum beneficij non constituit, neq[ue] iuspatronatus immutat, quoniam in dubio patr[on]us prædictum facere nō intendit, quamobrem illorum quasi possefionem non impedit.

Propositio. Ex decisione Rota Romana 13. de iuspatronatus Aebilis de Graffis.

Testator non potest prohibere, ne Episcopus præsentatum instituat, vel alias in pecunia aliud addere. Cap. LXVII.

Institutio ad Episcopum pertinet, ad laicum autem præfati. At si testator prohibeat Episcopum nullatenus in certo casu se ingenerere, contra iuris dispositionem facta, feruanda non est. Nec secunda dispositio tenerit, si in penalitate modum subiunxit, callata institutio anniueraria celebrari iubet, quod enim de iure nō tenet, poena vinculo alligari non debet. Quod in iuris canonici, fuit cuiuslibet, vel Episcoporum contemptum dispositum videtur, in id tempus, quo testator bona cœlesti deserunt, quamvis in viii p[er]fecta, tolerandum nō est. Sed quia prælatum sibi sp[ec]ie p[ro]fessiū non debet, quod in maximum anima vergeret detrahentem, cuius immemorem morientem non iudicamus, propter testatoris verba ita interpretantur. Quod Dominus Manden. dictam Cappellaniam conferre, dare, & assignare tenetur, videleat prout de iure ad eum pertinet potest. Ita c[on]tra, ne Episcopus, vel aliis prælati alicui cappellano dare, conferre seu assignare præsumat, nimis indebet iuspatronatus usurpare, quod h[ab]etdem suum habere volebat, & cum congreuentis penalis clausula sequi posset, quæ bonorum Cappellaniæ translationem in anniueraria continet, sub conditione, que sic intellecta possibilis est & honesta, translatio, etiam in causam piam valida est.

Institutio ad Episcopum. Ex decisione eiusdem 10. de testamentis in Antiquis.

Quadragesima anni sufficiunt ad præscribendum inter laicos, etiam ignorantes. Cap. LXVIII.

Ad præscribendum inter patronos laicos, quadragesima præscriptio, etiam contra ignorantes sufficit, ergo Simon Franciæ, velut de familiâ senior præsentare non potest, omnes enim à Margarita, cuique genitore præsentations factæ, efficiunt fortissime sunt, bona fides propter titulum testamenti adest, nec codicilli, per quos antiquior præsentare debebat, malam fidem inducere possunt, quia in diversa carta facti, ignorari presumuntur, & ex ipsis duntaxat, mala fides argui non debet. Si ex diuerso iure patroni pro-

uenient, per vinum præsentatio facta, alterius ius non præseruat, sed codicillorum dispositio incompatible est cum testamento, alteram enim altera excludit.

Ad præscribendum. Ex decisione eiusdem 229. parte 1. in nouissimis Aldobrandini.

De eodem, & quod super eo compromitti possit, in laicos. Cap. LXXIX.

I Nter compatrios immemorabilis non requiritur, quæ autem ad agraria annorum est, at sententia arbitri origine ducta, ex institutione, atque refutatio[n]e consensu probata est. Compromissum in laicos, vel arbitrios, & arbitratores super patronatu[m] infirmari non debet. Iti quidem medietatem ad D. Palatij pertinere declarantur, ergo de translatione agi nō dicunt, neque Episcopi consensu, iuxta veriorem sententiam necessarium est.

Inter compatrios. Ex decisione eiusdem 407. parte 1. in nouissimis Aldobrandini.

Iuspatronatus amittitur per non viuum præsentandi inter patronos. Cap. LXX.

In præscribenda scriututis Urbane libertate, cui iuspatronatus comparari viuum est, non videntis negligencia non sufficit, sed factum scriututi direcio contraria requiritur, & quod ordinarius libertatis iure fecerit, necessarium est. Item bona fides, atque decem, vel viginti annorum spatium, cum scientia, & patientia adscrivatur. Quamobrem præscriptio[n]e non dicunt, si requirita non probantur. In præscribendo scriututem rusticum, aliter dicendum est.

In præscribenda. Ex decisione eiusdem 100. parte 2. Cantucci.

Ius presentandi amittitur non presentando. Cap. LXXI.

Bis vacuit eccl[esi]a, & viginti annorum spatio nimirum quā vineritatis præsentauit, ergo in quasi possefione existere non dicunt. Que institutio conditionaliter facta est, dummodo efficient patrōni, nil ponit inesse, si non verificetur, neque confabat, qui consensu in præfliterum, illius procuratores esse, ad acquirendum attem omnium contentus requiritur.

Bis vacuant. Ex decisione eiusdem 130. parte 2. Pauli Aemili Verali.

Cap. LXXII.

Clauſula, non obstantibus, quantumvis amplissima, nisi in specie derogetur, patronatus non oblitus. Clauſula. Ex decisione eiusdem 130. parte 1. Pauli Aemili Verali.

Derogatio quatenus litigiosum, quomodo intellegatur. Cap. LXXIII.

Derogatio verò quatenus litigiosum exflat, de lite inter quancumque personam, & quomodo cu[m] beneficiu litigiosum sit, intelligitur.

Derogatio. Ex decisione eiusdem 127. parte 2. Pauli Aemili Verali.

Derogatio iurispatronatus Regij specialiter esse debet. Cap. LXXIV.

Si Regij nomen derogatio prætermisit, non suffragatur, q[uod]m nobilium appellatione, neq[ue] regalis qualitas, neque ceteræ regales dignitates continentur, flos

O igitur

igitur terminos non egreditur. In generali ferme mag-
nates non comprehenduntur, cum enim speciali nota
digni sint, non exprefsi, non venient. Cum ad Mar-
chionem tērte translatum sit, idem dicendum est,
quoniam regula Regem, Duxem, & Marchionem
explicat, quorum nullus est, qui superiorem non re-
cognoscet. Patronatum iura feudorum acceſſiones,
& necessaria dependentia sunt, feuda autem generali
loquez non subiicitur: Nisi ergo de Regio, vel feu-
dalidūm sit, patronis non obſtruit.

Si Regij. Ex decisione Pisana 193. Dcloris Marte.

Clausula quod non poſſit derogari, niſi de toto te-
nore &c. quid operetur.

Cap. LXXV.

MArchioni per Papam indultum concessum est,
eo quod ab ipius conſenſu non poſſe derogari vo-
luit, inſtar iurispatronatus laicorum, cui ſolum pro me-
diante ſolitum eſt, ſecundum quam naturam regulan-
dum eſt. Maior exprefſio requirit in derogando pri-
uilegio, quod uita irreuocabile eſt, quā ſtantem
cuius mutatione nullus fit preuidicium. Quamvis
derogatio etiam in ſolitis data ſit, tamen ſpecifico ter-
minos non excedit, qua inuiduē vim habet, ac ſi to-
tus tenor inertiſt eſt, quare per regulam reuocato-
riam, indultum non eſt ſublatum, conſclusum eſt.

Marchioni. Ex decisionibus Rotg Romana 137. & 468,
parte 1. in Nouissimis Serapibni.

Iuspatronatus non factum ex fundatione, & dota-
tione, quomodo fit reuocatum per re-
gulam. Cap. LXXVI.

RVinaan ecclesia minabatur, Comes autem ducen-
ta tantum pro reparatione obtulit, ergo iure com-
muni impedito, patronatum queſuſe, dici non poeteſt.
Quod autem ex priuilegio eſt, per Adiani regulam
ſublatum eſt, cuius cōſtitutio ampliiffima, etiam quoniam
tenores clauſulas haberet. An iugiter patrentus
fit inſtituendus? Aliquibus ſententiam oſtare vide-
batur. Sed quia Comes in poſſeſſione exiſtit, notoriè
in iuſta dici debet. Nec de non iure patroni conſitate;
quamdui de eo docari poeteſt, & remiſſio perit, in
hiſ enim, vel partis confeſſione requiriſt, vel rem
iudicatur: quamobrem etiam ſpoliatori manutinent
datur, donec per tres ſententias cauſa finem accepereſt.

Ruina. Ex decisione eiusdem 269. parte 2. in nouifi-
mis Aldobrandini.

Quod priuilegium iurispatronatus non ſubiacet regu-
la reuocatoriæ. Cap. LXXVII.

NVilla iurispatronatus in reuocatoriæ mentione fa-
cta dubitationis ſuit, an regula, que nominandi,
& praefentandi ab beneficia ſicutate, per praedecesso-
res data abilitata, que ad inſtar fundationis & dota-
tions conceſſa ſunt, comprehendat? Licer in literis Pa-
pe de eo, quod ex conſuetudine, vel viuſtatione com-
petat, non requiratur, tamen ſi ex cauſa oneroſa, vel me-
ritorum, aut feruitti elargitum eſt, atque ipſa compoſi-
tio ſoluta eſt, necellarium ſuit, ad quod generales clau-
ſulae nullatenet extendeſt ſunt. Lex generalis niſi ex-
prefſerit, iuspatronatus non comprehendit.

Nulla. Ex decisione eiusdem 13. de iurepatronatus Ioan-
nis Dobrandi.

Iuspatronatus quomodo probetur in antiquis.
Cap. LXXVIII.

Aniqum iuspatronatus per testes de publica fa-
ma deponentes bene probari viſum eſt. Hec aut̄

probatio ex ſtatu praefenti, multiplicatiſi: praefentatio-
nibus ſeptem annorum ſpatio faciſi, que oēs efficiū
habuerunt, lati, ſupergi coadiuuantur, que probatio ēt
iuxta terminos Concilij Tridentini fatis eſt, quā in fa-
milij potētib; non veriām, vel in ijs perfornis, in quib;
viuſtatio preuiſum poſlit: Negi: praefentatio viſtra qua-
tuor menies faciā, inualida eſt, quoniam patronis a ſcie
die tempus currit, vt ſarpius in Rota refolutum
eſt, & quia ignorantia preuiſimur, ideo in tempore
praefentiaſe dicuntur, ita vt praefentatus inſtituendus ſit.

Antiquum. Ex decisione Rota Romana 520. parte 4. in
nouissimis Babali.

Iuspatronatus quando dicatur probari ex confeſſione
partis. Cap. LXXXIX.

NOn ita plena probationes eſſe debent, in proban-
tione iurispatronatus, ſicut in canonizatione
ipius, nam in illa iola parti confilio ſufficit,
contra quam agitur, multoque magis concurrente in-
ſtrumento antiquifimo annorum centum, ac depositione
teſtum de publica voce, & fama, ex quibus Ta-
vallæſe intentione fatis fundata appetit, vt ſententia ad
eius ſuorem late ſuſtincantur. Nulla ratio habita eſt
de prouisionibus poſtea pro beneficii libertate faciſi,
nam cum ſemper iuspatronatus reueratum fuerit, vbi
pro eo iudicari contingit, ergo ex diſciplis prouifionis
confiſſionis viſ non tollitur, quam etiam viuereſiſ-
tas ipſa, niſi docto de errore, impugnare non poeteſt.

Non ita. Ex decisionibus eiusdem 526. & 533. & 536.
& 537. parte 4. in nouissimis Litte, & Mantica.

Iuspatronatus quo ad effectum reuerationis
excludenda, ex quibus probetur.

Cap. LXXX.

CVm fundationis initium habeamus, conſtat enim
Arnaldum duo beneficiū pro duobus ſacerdoti-
bus inſtituifſe, ipſamque effectū fortitam eſſe, plu-
riſque praefentationes poſta facias eſſe, que effectū
habuerunt, item concurrat modernus ſtatutus beneficiū,
in quo ſemper ad praefentationem patronorum prouis-
io facia appetit, relatiuē ad antiquam iurispatronatus
inſtitutionem, concurrentibus tu m antiquis, tu m
modernis enunciationibus, que fama viu habent, iuspa-
tronatus probari, deciſum eſt, praeterea cum in illo
caſi, nulla viuſtationis ſuſcipiēti eſſe poſlit, & hie in
ter antiquis, & modernas inſtitutiones fixaginta & octo
anno in intercalium adiſt, in quo de nullis inſtitu-
tionis appetat, tamen cum in contrarium nulla iuris
prouisiones deducatur, haec tempora ad effectū pro-
bationis coniungit poſſunt, qua ex praefcriptione non
ſumunt, fed ex titulo antiquifimo, qui effectū habuit.
Scripturas producunt ex ipſa obſeruantia robur cape-
re, conſclusum eſt, & in ſpecie iurispatronatus, ita alia
deciſum. Quamobrem reueratione regule oēlo men-
ſium locum habere non poſſet, que beneficia iurispat-
ronatus non comprehendit. Ad quem effectū ius-
patronatus mixtum, laicale reputatur, & ſola quia poſſeſſio
præſentandi ſufficit. Cum patroni in quāli poſſeſſio
ſunt, probatio deſcentia necellaria non eſt.

Cum fundationis. Ex decisione eiusdem 540. parte 4. in
nouissimis Serapibni.

Iuspatronatus viuereſiſtas ex quibus aſſertionibus
probetur. Cap. LXXXI.

CVm Balazar Episcopus fundationis, & dota-
tis inſtrumentum à Guidotto rogarum, fe videt
ſe aſſerat, in quo Paganellus Episcopus attenta dota-
tione, & fundatione plebis, de qua agitur, attēto etiam
dotti augmento, colider homines in dicta Ecclesiæ pa-
tronos recepit, huiusmodi aſſertione iuspatronatus p-
bari, viſum eſt, tū quia de illius præiudicio in agebatur,
tum

tum quia in antiquis versamur, & ipse de nouo ex causa dotationis referuare potuisset, quemadmodum reseruatum confirmauit. Eadem assertio ex simili Casti tertii comprobatur, que in literis Pij secundi, in forma ratione congituit, inferta est, Papa autem assertione iuspatronatus probari, certum est. Concurrit etiam obseruanta centenaria, ante vacationem ultimam, in qua præsentations continuatae apparent, que effectum fortis fuerunt, sed quasi posselio antiqua, iuncta fama, iuspatronatus probat. licet autem iuspatronatus vniuersitate ex usurpatione quasdam presumatur, ut plures decimū fuit, tamen Concilium Tridentinum duxat statutum, quod titulus per legittima documenta probetur, quorum appellatione, ne dum instrumenta, sed etiam testes, item præsumptiones, atque alia à iure approbat probations continetur. In persona vero suscepit, tunc Concilium scripturam requirit pro forma, quando præsentations non nisi per scripturam probari possunt: ubi probatur fundatio, & datatio per legitima documenta, immemorabilis non requiritur.

Cum Baltazar. Ex decisione eiusdem 542. parte 4. in nonissimi Gipti.

Iuspatronatus probatio iuxta formam concilij, quævis esse debet Cap. LXXXII.

Sed si verus fundationis, & dotationis titulus non ostendatur, tunc ultra immemorabilem, Concilium præsentations, quinquaginta annumq[ue] spatio continuatas requirit, que effectum fortis fuerint, scripturisque authentiscis, probentur. Hanc probationem necessarij faciendam esse ab habentibus iurisdictionem temporalem perpetuo in loco iuspatronatus, etiam si alias neque diuines, neque potentes aparent, sacra congregatio censuit, atque in Rota resolutum fuit, eaque de forma existere, ita vt alias per aquilones facta, minime suffragetur, ita iuxta resolutiones cuiudem congregatis, plures in Rota resolutum fuit. In hoc autem casu, probationem requisitam non existere coclusum est, quoniam licet illa præsentatio anni 1536. effectum fortis fuisset, tamen Concilium plures, præsentations requirit, que effectum habuerint, cetera vero effectum fortis non fuerunt, cum Rector restitutus fuerit, ita vt aliquod in eius fundationem, fieri non possit, præfertim quia altera vti collatio a laico facta est, qui huiusmodi iurius incapax est, ita vt neque præscriptione, vel consuetudine iuuati possit, enunciatura licet antiqua tam in literis summorum Pontificum, quam plurimum instrumentorum, item assertio Episcopi, insignia familiae in parietibus hospitalis affixa, & plura alia forma probationis conciliariis non satisfaciunt, confirmationes Pontificis per concilium sublatae fuerunt, & cum in communī forma sint, nihil de uno tribuunt, clausula, quatenus opus sit de nouo concedimus, nisi constet de confirmato, nihil operatur. In memorabilis, quia in vno deficit, probata non dicitur.

Sed si. Ex decisione eiusdem 557. parte 4. in nonissimi Lancellotti.

Iuspatronatus in Ecclesia conuentuali ex instrumento dotationis cum reservatione probatur, & confirmatione Apostolica etiam in Laico præsumitur. Cap. LXXXIII.

Per instrumentum publicum dotationis, de cuius effectu dubitari non potest, iuspatronatus probari vixum est, præfertim concurrentibus literis Bonifacij, &

Eugenij, in quibus prioratum esse huiusmodi ex iunctione asseritur, atque statu presenti, aduerteretur, quoniam Ecclesia antea fundata esset, tamen priuilegiorum in limine dotationis apparere satis est, & quoniam in Ecclesia conuentuali Papa priuilegium necessarium sit, tamen flante quadragesima anno, rum laplo, atque obseruanta subfequuta, confirmatio Apostolica, etiam si enunciata non fuerit, in iurepatronatus, præsumenda est, ino talis præsumitur, qualis de iure requiritur, & sic quod in dotationis limine interuenient. Cum hoc priuilegium omnibus fundare, vel dotare voluntatis concedatur, & hoc priuilegium in iuri corpore clausum sit, ideo Laici huiusmodi priuilegi capaces esse dicuntur, ergo præsumptio confirmationis per incapacitatem non tollitur. Cum igitur nihil impediatur, quo minus ex curia temporis priuilegium non præsumatur, dicendum est per ipsam reservationem, ius præsentandi referuntur censeri, & ita suadet mens veritatis ipsius donantis, vt plenus quam fieri potuisset, sibi prouidere voluisse, atque obseruanta subfequuta optimè ostendit. Instrumentum in forma probante esse dicitur, si antiquissimum est, & de eius effectu confit, item adminicula concurvant, atque parte citata, & non contradicente, producuntur fieri, etiam confitat iuspatronatus probatio ex presenti statu, qui in iudicada qualitate beneficij multum attendi solet. Nihil refert, si ex priuilegio duxat, enunciatur, quoniam de priuilegio habente originem à dotatione intelligitur, & cum non nisi ex priuilegio referri possit, id est totum priuilegio attribuendum est, licet a fundatione, & dotatione descendat.

Per instrumentum. Ex decisione eiusdem 563. parte 4. in nonissimi Orani.

Iuspatronatus probatur per assertionem Episcopi, confirmationem adiutorij, & instrumentum, quod habuit effectum. Cap. LXXXIV.

Episcopi assertio in literis vnonis facta iuspatronatus probat, & cum capitulum ab illo causam habeat, & hac vnonie nitatur, contra ipsum probat, item quia capitulum tam in supplicatione Episcopi pro vnonie obtinenda facta, quam etiam in mandato, præfessionisq[ue] adiectione, ita confitetur, verba autem enunciata inter easdem personas probant, falsum donec præsumptio elidatur. Hanc probationem ex instrumento dotationis coadiuvanti vilam est, quod licet parte citata, neque ab habente autoritate extactum fuerit, tamen ab obseruanta subfequita rotur recipere placuit, etiam si omnibus de obseruancia non constaret, & ita in alia causa resolutio est. Neque verfamur in vniuersitate magna, & potenti, ita vt maior probatio propter usurpationis præsumptionem requiratur.

Episcopi. Ex decisione eiusdem 569. parte 4. in nonissimi Bubali.

Venientia Papæ de pertinentia iurispatronatus elidatur, probations ambiguae non sufficiunt. Cap. LXXXV.

Ex attestatione Papæ motu proprio facta, tanquam plene informata, plena iuspatronatus probatio refutat, præfertim cum delaperfundendo intentionem suam, vnoniem, ad fauorem collegij factam, reuocet, & licet in contrarium probatio admittatur, tamen illa, quæ offertur, concludens non est.

O 2 Quod

Digestorum Nouissimorum.

Quo enim ad fundationis caput, res clara exsilit, nam ex scriptura producta, colligitur contrarium, cum in ea exprimitur, quod ista Ecclesia auctoritate, conlenta, & auxilio suo fundata fuerit, his verbis penitus excluditur, quod ipse fundator existet. Neque probatur caput donations, nam cum verbo adjecte viciatur, & augmentum donis, fine doteflare non poscit, hoc in specie probandum erat, argumentum autem a praesenti in praetentum, presumptio non concludit, multo magis, quando conjectura in contrarium concurrevit. Ex enuntiacioni ordinarii non probari visum est, tum quia vicia eius, nec antiqua, tum quia in omnibus scripturis producita contradicit: & si ordinarius ex auctoritate, ad ita secundum, motus est, nisi illa exhibeat, attestatio Papa vel regum non potest. Quamobrem stante ambiguitate, probatio concludens non refutatur, quod Papa male informatus fuisse.

Ex auctoritate. *Ex decisione eiusdem 524. parte 4. in nouissimis Millini.*

Iuspatronus & presentatio quasi possesso, ex quibus probentur. Cap. LXXXVI.

Implementum satis probari dicuntur, cum hodie capella construenda reperientur, & victimam presentatio effectum habuerint. De personis vero praesentantium etiam contineat victimam eis, cum ordinarii sententia concurrat, cui in haec materia multum defertur, item corundem quasi possesso, per seculum cum inter solos prouios agatur, & ordinarias pro beneficiis libertate in causa non sit, ecclesia leuior probatio sufficit. Et licet praesentatio ad capelleianam uti vacantes per priuationem, & pendente ad appellationum termino, facta fuerit, tamen satis est, quod suam patroni praesentationem presequuntur, cum enemus es alia vacatio non expresa sustinere posse, conclusio fuit.

Implementum. *Ex decisione eiusdem 545. parte 4. in nouissimis Millini.*

Titulum iurispatronatus non tenetur instificare. Praesentatus a possidente. Cap. LXXXVII.

Praesentatus a patrono, qui in quasi possessione existat, quoniam per quadraginta annos non praesentari, titulum iurispatronatus iustificare non tenetur, quoniam quasi possesso sufficit, que per vincum aetatum cum bona fide acquisicione, & flante possessione, sive eorum auctoritas quasi possesso praesentandi, iustificanda non est.

Præsentatus. *Ex decisione eiusdem 521. part. 4. in nouissimis Guidoboni.*

Iurispatronatus quasi possesso ex vincio actu acquiritur. Cap. LXXXVIII.

Quasi possesso praesentandi ex vincio actu acquiritur, quod autem praesentatio effectum habuerit, ex eo probatur, quia post ipsum obitum, alter praesentatus est, & ita in pluribus causis Rota obtulerit.

Quasi possesso. *Ex decisione eiusdem 525. parte 4. in nouissimis Blancheti.*

Ex possesso vicio quis non constituitur in quasi possessione iuris patrarenti.

Cap. LXXXIX.

Ex priore possessione Martini ab universitate presentata, quasi possesso illius fundati non potest,

quoniam lite sua per itau parochialis Ecclesia introducta, vigore institutionis, & sententia in secunda instantia a Metropolitanu late, capta fuerat, eademque die pronunciavit, & Martinum instituit, & cù intradie dices ad appellandum praefitulos, capta fuerit, attenta, atque virtuosa dicitur, etiam si appellatum non esset. Item presentatione ab ordinario relecta, institutione post duos dies à Metropolitanu subsequuta, praecepsit, nisi festinatione, nulla cause cognitione adhibita censemur, item quia Martini possesso ipsoliter fuit, etiam Iesu Christi ante poscidet, cum sententia in Consilio Regio late, ob iurisdictionis defectum, officere non poterat, similiter possesso Petri attendata est, pendentem termino ad appellandum capta.

Ex priori. *Ex decisione eiusdem 534. parte 4. in nouissimis Mantica.*

Quasi possesso praesentandi acquiritur etiam per consensum praefitum. Cap. XC.

Vasis possesso ita ex presentatione acquiritur, si cut ea conscienti prouisioni a postulatore praefito, quae effectum ferta fuerit, de effectu autem dubitari non potest, cum vterque per prousit obitum teniat, praescitum cum in ea, quae ex fundatione, & donatione eius versetur, & sica Concilio Tridentino preservatur, & quantum Pontifex in ipsa prouisione ex priuilegio competere enunciet, tamen fundationem, & donationem non excludit, cum super priuatem conuenienti iurispatronus non nisi ex priuilegio haberet possit, nec potest fundatori alter, quidam ex priuilegio praeservari.

Quasi possesso. *Ex decisione eiusdem 573. parte 4. in nouissimis Panpoli.*

Possesso praesentandi immemorabilis quomodo probetur. Cap. XCI.

Vsurpationis suspicio locum non habet, vbi de immemorabili confar, & confarre victimam est, cum per centum trinta annos presentationes facte exhibantur, extremis enim prolixis media praefitum intur.

Virupations. *Ex decisione eiusdem 577. parte 4. in nouissimis Blancheti.*

Virupations presumptio in magnatibus, quando ceteret. Cap. XCII.

Ex dictis testium fundatam super immemorabilem Dicis intentione esse, dicimus illi, sed an hec insufficient, in Rota vnamius intercluduntur, ut in patrois praesumptionem ceaserit in Duce, attenta ipsius, & prædecessorum qualitate, quam optimè telles probat, cum etiam verisimile non existat. Archiepiscopos Tolestanos, quoniam potentia auctoritas, & religio notissima eis, passus est, ut corrum iura viruparentur. Quod enim dicitur ab illo magnatus iura ecclesie virupata presumi, procedit, vbi concursus potentia, & auctoritas in Ecclesiae rectore non datur, at si equalis, vel maior sit, secus est, & Concilio Tridentini dispositio locu non habet.

Ex dictis. *Ex decisione eiusdem 578. parte 4. in nouissimis Blancheti.*

De certa probatione iurispatronatus, ad effectum supercedendi in exceptione. Cap. XCIII.

Fidem instrumenti foundationis, & donationis, parte non citata, exemplari, ex obseruantia coadiuvanti, viuum

vifum est, atque ex pluribus prouisionibus, in quibus additum est, ad presentationem, & de patronorum conſenſu, iuxta fundationis formam, que effeſtum fortite fuerunt, & cum ab ordinarijs facte fuerint, vt de beneficio iurispatronatus, huic probatio ni multum fauent, praefertim qui prouifionum copie ex registris curiae Episcopalis extraſte, in forma probanti exiftant, Notarios enim ſucceſſores, feruarias ipsius Curiae regentes, prouifionas a predeceſſoribus rogaſtas exemplare poſte, aliquando reſolutum eſt. Nihil refert, ſi à certis annis praefentatio non exhibeat, ſi status in contrarium non probetur, atque prouifiones vti de beneficio libero non oſtentard, praefertim ad effectum ſupercedendi ab excequitione aliquantulum, donec plenior probatio aſſerantur, quecumq; diendum eſt, ſi ad iurispatronatus cano nizatione ageretur.

Fidem. Ex deciſione eiusdem 703. parte 4. in nouissimis Pamphibij.

Probatio augmenti pro quo iuspatronatus con ceſſum eſt, qualis eſt debet.

Cap. XCIV.

Nisi beneficij redditum valor, probetur de tem pore gratia conceſſionis iurispatronatus, aug men tum dotti, ſub cuius conditione facta eſt, probari non dicitur, non enim meliorationes in domo fa cte verificari poſſunt, niſi quale ciuilem antiquis status ſtiterit, liquido appareat, quamobrem probationem non eſt concludentem, reſolutum eſt: neque conſtat de certo valore redditus domus pro augmento to affiguntur, nam iura producta in forma probante non exiſtunt, neque legitime extraſta, item alii lib er contra nos ſubditos fidem non facit, & ex penſione domus, expenſa deducenda ſunt, qua fieri ſolent, & pro eius reparatione necessariae ſunt, vti experientia docet, neque traditio, & poſſeffionis conſignatio probata eſt, neque legitime confert per beneficij Reſtores aliquando poſſeffam eſt, licet aliquas penſiones per manu aliorum percepient, qui cum de patria familiā & valde potente in loco ſint, probationem valde dubiam, ac iufiſcēt reddunt. Quare conculſum eſt, effectum conditionum, ſub quibus conceſſio facta eſt, concludenter probatum non eſt.

Nisi. Ex deciſione eiusdem 530. parte 4. in nouissimis Se raphini.

Ad excludendam præumptionem viſurationis iuriſ patronatus in Ecclesia regulari, qualis probatio requiritur. Cap. XCV.

In Ecclesiis regulari ultra fundationem, atque dota tionem, ex preſta conceſſione, & priuilegium Apolto lium in fundationis limine requiruntur, ut iurispatronatus acquireti poſſit, non enim conuenit, vt in elecione Prioris Laicis cum monachis interueniat, ſed in Bul la Honorij Papa confirmandis fundationem, atque inſtrumento donationis, nulla mentio reſervatione fa cta eſt, ergo non ſolum ex ea titulus in fundationis limi ne non oritur, ſed potius de libertatis initio apparet videtur, iuriſpatronatus adeo odijofum eſt, vt illius nulla præumptione eſt poſſit, niſi in quantum exprimunt reperitur. Propter ea conculſum eſt, præumptionem viſurationis, locum habere, iſti enim domini poten tes ſunt, iurisdictionemque perpetuam in ciuitate ha bident, vbi Prioratus ſitus eſt, quoſit, vt probatio tituli talis eſt debet, qualem decretum. Concilij requiri t, vt videlicet, ultra immemorabilem, praefentatio-

nes continuare non minori quinquaginta annorum ſpatio eſt debet, & que effectum fortite fuerint, au thenticisque ſcripturis probentur, cum autem non ali ter probationem facienda eſt caueatur, hanc effe formam, dicendum eſt, ita vt per aequipollens adimple ri non poſſit, nec fama probatio, per testes facta, aequipollere potest: In beneficio ſeculari, fecus eſt, quoniam vbi certam fundationis probationem habemus viſurationis præſumptio eſt, fed in regulari, ſpecialis co ſilio Apolotica in fundationis limine necessaria eſt. Si admitteremus priuilegium poſt fundationem, & dotationem conceſſum fuſſe, illud meret gratiosum di cendum eſt, quod non fecus per decreto Concilij reuocatum eſt, ac illud, quod abique fundatione, & dotatione laico per Papam concedi poſtit. Cum fun datio pro elemosyna, intuitu retributione aeterna, & pro peccatorum redemptione fundatice dixerit, clare appetat reſeruandū huius iuris intentionem non ha buſſe, & cum poſtea Pontifer factus conſirmasset, atque ad intrumentum le retulifet, alio non apparet, reſeruationem factam eſt, dici nullo modo poſte, ipſa longa obſeruantia docuit, citra praefentationes, in Commandam conceſſum eſt: Quanobrem con cluſum eſt, Concilij decreto fatisfactum non eſt, quo nio teſte de fama priuilegiū deponeント non ſufficiunt, & probatio fame præſumptio eſt.

In ecclieſia. Ex deciſione eiusdem 564. parte 4. in No uissimis Orani.

De probatione iuriſpatronatus viuueritatis.

Cap. XCVI.

CVM praefentationes quinquaginta annorum ſpa tio cotinuate, & que effectum fortite fuerint, per authenticas ſcripturas non probentur, prout in iuriſ patronatus viuueritatis Concilium Tridentinum re quiruit, ideo de eo non conſtare, viſum eſt, & quoniam per ſcripturam probatio fieri dicatur, co ipſo, quod ex teſtibus illam extitit, fed amissam eſt, oſtentatur, tam en (omifla) diſputatione an hec probatio per aequi pollens fieri dicatur, quod non eſt permittum) reſtes ſufficienter amiffionem non probant, quoniam circa ſurtum ſcripturarum de auditu deponunt, atque probatio valde inuerſimilis redditur, cum etiam hodie aliae eiusdem patronatus ſcriptura reperiantur: Et cum ex propria eiusdem Communis confiſione conſterat, hoc iuriſpatronatus ex antiqua conſuetudine, viu, atque priuilegio ſibi competere, ideo per Concilium ſublatum eſt, dicendum eſt.

Cum praefentationes. Ex deciſionibus eiusdem 579. & 580. parte 4. in Nouissimis Pamphibij.

Viſuratio iuriſ patro natus etiam

in viuueritate parua.

Cap. XCVII.

Eſt quod villa, in qua ecclesia parochialis ſita eſt, ſoculariorum quinquaginta tantum, & ita parua exiſtat, non propterea viſurationis præſumptio Con cilio conſiderata eſt, cum generaliter de viuueritate loquatur, neque magnas à pariis diſtinguit: Item quia ratione propter quas ecclesia libera, & non de iuriſ patronatus præſummit, in quacumque viuuerita te locum habent, nam ex oblationibus fidelium dictae ville, abique iuriſpatronatus reſervatione conſtrui potuit: Circo etiam in parua viuueritate, iuriſpatronatus ex viſuratione priuilegiū reſolutum eſt. In Italia propter receſſum Curiae omnes populi iuriſ patro natus viſurantur. Sed in Hispania, maxime in ciuitate Tol

O 3 Tana,

tana, Archiepiscopi sem per potentes extiterunt, qui humumodi viuprationes pasti non sufficiunt.

Eto. ex decisione eiusdem 581. parte 4. in nouissimis Gipti, & decisione 589. parte 4. in nouissimis Martie.

De probatione iurispatronatus ab vniuersitate facienda. Cap. XCVIII.

IN vniuersitate autem ducentorum quinquaginta loculiorum idem concilium est, quoniam ex aqua dicta non potest, & licet plura concurant ad probandum iurispatronatus ad ipsam pertinere, que probabilitas argumenta esse videantur, tamen a decreto Concilij nuntianus recedendum esse, vitum est, quod certam formam praescripit, ita ut alter facta probatio per testes, vel alia genus sufficere nullum modum possit, & ita iesus decus est. Necad rem pertinet, quod dominum Castrum in cunctis pertinentiis ecclesia sita est, ad Abbatem pertinet, qui ab vniuersitate presentatos institueret concuereret, quoniam non inde viuprationis praeumptione tollitur, cum Abbatialis non esset, ut potentiorum viuprationum excludeatur posset, quibus pates esse non possimus, atque ex eiusdem Abbatis literis colligitur. Et in casu proposito non solum immemorabilis non probatur, sed nec fama ex enunciatis diuersorum instrumentorum iure concipi potest, quoniam a personis eiusdem vniuersitatis oriuntur, que suspicione non carent, neque de quasi possessione quinquaginta annorum continuata constat, quoniam non omnes presentationes, effectu fortite fuerunt, prout necessarium erat: quamobrem probatio, a Concilio requirita, deficit.

In vniuersitate. Ex decisione eiusdem 590. parte 4. in nouissimis Martie.

Titulus iurispatronatus vniuersitatis ex quibus probatus dicatur. Cap. XCIX.

Quando de iurepatronatus vniuersitatis per legittima documenta constat continuatas presentationes per quinquaginta annos, probare non oportet, quoniam Concilium hoc tantum requirit, ubi per presentationes temporis immemorabilis, probandum est, ad excludendum viuprationis praeumptionem, que per legitima documenta cessat. Titulum igitur huius communitatis ex donatione, ac fundatione, per verba affectiva, atque antiqua plurimi instrumentorum probari, placuit, concurrentibus etiā quasi possessione praesentantibus, institutionibus, ac possessione roties subequitis, & in antiquis omnia necessaria debito tempore interuenienti praeiununtur. Illa autem assertio consilii vniuersitatis, in presenti Episcopi emanavit, qui in actu confederationis Ecclesiae homines ville ad dotandum admonuit, & cum augmentum donis recipiatur, iurispatronatus confirmavit, si igitur veritas altere se habuisset, Episcopus, de cuius intereste aegebatur, iurispatronatus non confirmasset, & cum in huiusmodi admissionibus Episcopi difficultates se reddant, iecire ipso afferentibus Ecclesiā est, se de iure patronatus, magis credendum est. Et si assertio vera non fuisset, neque ipse, neque successores roties instituerint, aut tandem tolerarent, & in istis terminis de iure patronatus constare, alias decus sunt.

Quando. Ex decisione eiusdem 800. parte 4. in nouissimis Gipti.

Iurispatronatus familie concessum, illa extincta transit ad heredes extraneos. Cap. C.

Familia exticta, iurispatronatus pro referatum extinctum esse, refolutum fuit, nam cum testator ad familiā se refrinxerit, illis relinquendo, non potest alijs hanc qualitatem non habentibus competere, nec una cum hereditate relictum fuit, quoniam fundator alijs haeredem fecit, & cum personae de familia coherceret, ad alterum cum hereditate, cui non coherget, transire non potuit: iurispatronatus familie concessum simile est ei, quod vniuersitati concessum est, quod in eos transferri non potest, qui extra vniuersitatem sunt: Sed quia iurispatronatus ex sui natura ad heredes transitorum est, et extraneos, ideo prouisio facta sibi, & filiis, vel certis personis, eorum heredes non excludit, dummodo taxativa facta fuerit, qui tentant, cum communis existat. Ideo secundum eam refolutum est. Quia in fideicommissis aliquis causis omisitis est, iuri communis dispositioni relictus centetur, sed causis deficienteis familiae a testatore omisitis est, & de iure communis ad extraneos heredes transferunt. Referendum ad saudum illorum de familia denontratiut, non autem taxativa, facta centetur, & quatenus aliquam taxationem imponatur, quandom exsisterent, intelligenda est, alias profe, & filii referuntur ad extraneos non transfriri, qui filiationis qualitatem non haberent, quod omnino falsum est. Ad constitendum iurispatronatus quod hereditati testator annexum sit, necessarium non est, ideo nihil obstat, quin ad heredes ultimi de familia transire possit: iurispatronatus si non est taxativa personale, ad heredes extraneos transire potest. Vniuersitas, vel collegium heredes non habent, ideo illud simile non procedit.

Familia. Ex decisionib. Rota Romane 364. Cr. 378. Seraphini Oliarij.

Iurispatronatus ex priuilegio propter causam oneriam, quando dicatur ex gratia, & quando contractus irrevocabilis. Cap. CI.

Dicitur communis iurispatronatus ex donatione, vel fundatione, aut ex totali refectione competit, que si non interueniant, & priuilegio concessum esse dicendum est, & cum ad causam de futuro communitationē habeat, si & quatenus tot pecunias impenderit, ideo causa onerosa datum esse dicitur, quod si non commenstratur, quid in excessu est, mera gratia est, se quidem preponderante allegat, probare debet, quantum de beneficio valore, tempore concessions inspecto, non constat, regule flandunt est. Communitationis item diuersi effectus sunt, nam si Papa reuocare vult, propter communitationem, in vim contractus irrevocabilis, concessione valere, dicendum est, si vero de presumpta mente Papae, aut alterius dispositionis, ad effectum voluntatis, non autem potestatis ageretur, tunc si his causa ratio habenda videtur, & quod exacte ad gratiam communitatione non esset.

De iure. Ex decisione eiusdem 518. Seraphini Oliarij.

Regula reuocatoria Adriani comprehendit iurispatronatus ex priuilegio. Cap. CII.

Ex eo autem solo, quod twinam ecclesia minabatur, & Comes ducentum se impensis suis obtulerit, iurispatronatus ita acquisitum sub regula reuocatoria Adriani comprehendit, conclusum est, qui in sua constitutione iuri communis tantum adhucere voluit: Neq; super priuilegiis clausulis fundamentum fieri potest,

potest, quoniam & ipsa Adriani constitutio amplissima, etiam cum illa, quorum tenores, habet. Cum inter praesentatum, atque prouisum Apofolicum lis agatur, atque incidentes de iure patronatus cognoscendū sit, ideo remissiora ad effectum probandi pruilegiū, nō tūsi in tercia instantia concedenda est.

Ex eo. Ex decisione eiusdem 555. Seraphini Oliuarij.

Vñspatnō iuris patronatus non p̄fumitur, nisi constet de dolofā occupatione.

Cap. CIII.

Quod in Conciliari decreto continetur, de dolofā occupatione intelligēdā est, vbi enim delictum defit, pena inflingenda non est, nec delictum intelligitur, vbi defit dolus, & ex multis facti circumsistis dolus excluditur. Tum ratione etatis Elisabethē itē paupertatis, & infirmitatis, propter quas Reatores patiebantur, vt ipsa in domo habitat, quæ res omnem difficultatem tollit, cum patronus propter paupertate, de bonis datis Ecclesie alendus sit, tum ex fama bone conscientiae ipsius, de qua testes depontunt, atque coadiuvant ex testamento, in quo dominus Ecclesie relinquit, item titulus emphyeuticus omnem occupationem excludit, vt alias vitium sit.

Quod. Ex decisione eiusdem 668. Seraphini Oliuarij.

Concilium Tridentinum non derogat patronibus ratione reedificationis concilii.

Cap. CIV.

Ratione reedificationis concilium, cum de conditionum implemento conset, & de iure patronatus cōstat, vñsum est, Item quia dos aucta sit, & paramenta ad cultum diuinum necessaria comparata, Item quia de huius modi concessionis obseruantia farsa constare placuit. In autem patronibus, quæ ex iuriis communis dispositione competit, Sacrum Cōcilium Tridentinum derogare non dicitur, prefatim cum causis reedificationis cū causa fundationis, & donationis in omnibus aequiparatis est. Nec eis talis familia, vt vñspatnō p̄fumū possit, Item quia conditions tales existunt, vt merum pruilegiū dici nō possit sed potius iusta, & debita conceitio, & si quid pruilegiū haberet, propter eam fāmōnerōam, feruandū est Rota refolut.

Ratione. Ex decisione eiusdem 907. Seraphini Oliuarij.

Bona domata Ecclesie non p̄fumuntur pro dote, ad acquirendum iuspatronatus.

Cap. CV.

Qvando non confat bona Ecclesie pro dote domata fuisse, potius benefactor p̄fumendus est, quā patrōnus, Item potius dicator, quām dator. Illa autem verba, (& questo doto la cappella) diuerio tempore, & diuerio idiomate addita fuere, cōrumque author ignoratur, ideo probatio dubia irrelevans est, & presentatio ab illo, tanquam ab hospitalario, & hospitale nomine fieri potuit, quid vero in visitatione Capellanus interrogatus respondebat, presentationem ad Hospitaliarium, & Bisdominos pertinere simplex assertio atque iuramento est, atque directe Bis dominis p̄ficiat, quid illud in foliūm pretendent. Presentationes deducunt sūnt aquinoce, cum Presentiū effe hospitale, & in presentationib⁹ talēm se nominet, adeo vt potius vt talis fecisse censetur. Testes ad probandam formam iuspatronatus non relevant, nisi qui posse fio concurrat, & in cōtrarium p̄fumptio vigeat, tum quia cappella in Hospitali existit, tum quia in alia visitatione, cappellam esse Iurispatronatus Hospitalis dicitur.

Quando. Ex decisione eiusdem 1103. Seraphini Oliuarij.

Iuspatronatus concludenter probandus est, quando vñsum status repugnat. Cap. CVI.

Item cum ultimus beneficii status repugnat, Iuspatronatus plenē, & concludenter probandum est, nam in iudicanda beneficii qualitate, ille attendi conuenit, & viceversa illi. Hospitalarij existere, vbi cappella sita est.

Item cum. Ex decisione eiusdem 1120. Seraphini Oliuarij.

Iuspatronatus probatur per presentationes multiplicatas vñtra centum annos, ex quibus exclusit p̄fumptio vñspatnōis.

Cap. CVII.

Presentationes multiplicatas vñtra cētum annorum spatiū iuspatronatus probare dicuntur, quæ pro maiori parte ob iuscessitū vacationem per obtūm presentatorum, effectū fortite fuerunt, & fieri, quando interpellat̄ reperiantur, si tamen nulla collationes vñti de beneficiis liberis factis apparent, de liberta statu confare non dicitur, neque talem statum per Ecclesia p̄ceptūm est, itē quia probatis extremis, media facile p̄fumuntur, cum nihil in contrarium ostendatur, maximē vñlmo statu attente. Plures emunatiū antiquisitatem a plurib⁹ ordinariis emanante, vim fame obtinent, quæ concurrente longissima quasi p̄fumptio presentandis iuspatronatus in antiquis probat. Insignia, & inscriptions familiæ in re aliena a pponi nō solent. Accedit sententia per ordinarios ad favorē Iurispatronatus latè, quibus multum tribuendum est, cum multum presentationibus huiusmodi fauere non soleant. Cum iactum Concilium ad excludendam vñspatnōis p̄fumptionem, immemorabilis probatione non continuās presentationibus contentetur, fatis aparet hanc probationem praualetere, quæ metu cētum, ducentum, & tercētū annorum, respectuē exceedit, quæ licetiuſa Rota opinionem immemorabilē non faciat, tamen aut maioris, aut certe non minoris efficacia exsiftit, cum probatio immemorabilis longe debilit̄ sit.

Presentationes. Ex decisione eiusdem 1141. Seraphini Oliuarij.

Iuspatronatus ex quibus probetur. Cap. CVIII.

Item probari dicitur ex testamento Antonij, in quo enunciatur huiusmodi cappellam per eum constituta fusse, atq; haeredibus p̄cipitur, vt illam dotent, In cuius executionem Zacharias certa bona pro dote in suo testamento reliquit, item per multiplicatas presentationes ab antiquissimis vñque ad præteritū tempis, in quibus series infinitorum adesit, & effectū fortitudo hūt, iuxta mentem Sacri Tridentini Cōciliij. Concurrit ordinariorum assertio, quibus multum in hac re deferendum est, quia de eorum p̄ficiō dicitur; stante obseruantia, & presentationibus effectū fortitatis, iura etiam non in forma probanti fidem faciunt.

Item. Ex decisione eiusdem 1232. Seraphini Oliuarij.

Donato iuspatronatus facta laico à commendatario Ecclesie, non valet. Cap. CIX.

Cum bona Ecclesie sine causa alienari non possint, prefatim iuspatronatus Ecclesie si com transferē do in personam laicam, Ideo Marchio ex donatione, absque debris solemnitatibus facta, & ex causa evidenti vñtilitas, illud pretendere non potest. Nec persona Abbatis intercessione dicatur, qui tunc Abbas erat, neq; de eius consensu, aliter quam ex prioris assertione constat.

stat. Confirmatio per Poenitentiarum expeditam, non suffragatur, quia de illo consensu non confitat, nec illius assertio iudicatur, qui aucto facere non potuit. Confirmatio in forma communii nihil iudicat, cum sine consensu Abbatis monasterij iuris diffraconi non potuerit. Neque commendataris donare potuit. Sacrum Conciuum mandatum ex fundatione, vel donatione debere existere, & cum hoc non nisi ex priuilegio esse possit, ut Sacra Congregat censuit, id est per eiusdem Concilii dispositionem sublatum esse censetur.

Cum bona. *Ex decisione eiusdem 1312. Seraphini Oli-*

Iuspatronatus in monasterio regularium quando non probetur ex immemorabili.

Cap. CX.

Quamvis articuli pro verificatis habitu sint, tamen ipsa immemorabilis articulata non videtur, cum expreſſione non dicatur quod testes non audiuerint, nequidetur contraerum. Et maximè vrgit, quod ex scriptis, & bullis antiquis confat hanc Ecclesiam olim monasterium ordinis Sancti Benedicti existuisse per septuaginta annos continuos, abſque mentione iurispatronatus commendatum, & ipſis commendas effectum habuisse confat ex multis, precipue ex nouis per obitum priorum commendatorum factis, quare immemorabilis probatio impossibilis redditur, tum ex eo, quod status contrarii beneficij memoria extat, tum quia in beneficio regulari iurispatronatus non nisi ex priuilegio esse potest: Quare probatio, qua ex pluribus collationibus deducitur nullo modo relevat, quia ex fundatione, & donatione non probatur iuxta decreta Concilii, & de presentationibus non confat, nisi per enunciaciones in collationibus contentas. Neque Episcopi literis, ex multis causis, magna fides habita fuit, Itaque quantum ad hoc legitima documenta à Concilio requista non concurredunt.

Quamvis. *Ex decisione eiusdem 1367. Seraphini Oli-*

Iuspatronatus ex priuilegio cuiusque quasi possessio per Concilium reuocata sunt. Cap. CXL.

Etiam illud exprimitum erat, quod bona in territorio Grifonorum existentia, sibi in emphyteusim perpetuam in recompensationem recuperationis concedenda erant quod si Paup interlexisset, iurispatronatus non coecissit. Nec quod Quadrio omnes pecunias re fundenda erant, quas in recuperatione illorum bonorum erogari cotingeret, quammoorem Quadrus pro iure patronatus tuis habendo nihil dabat, adeo ut ex mero priuilegio, & quidē surreptito, ac sine causa remaneat, ita ut decreto Sacri Concilij Tridentini locus sit, similes conceffiones revocantis. Item Prioratum effe facultatem narratum est, cum regularis Sancti Augustini existet, quo cau in solo limine fundationis conceditur, vt sapientiē resolutum est, & procedit etiam in conueniuali habitu tantum. Neque bona à Grifonis detinebantur, vt narratum fuit, sed à Federico Apostolico prouiso. Sacrum Concilium, etiam quasi possessiōne praefendantis abstulit. Imò omnis ex nullitate iurispatronatus auferatur. Cum prouisio Apostolica sit anterior, illa attendenda est, non obstante iurispatronatus ex priuilegio.

Etiā. *Ex decisione eiusdem 1395. Seraphini Oli-*

Iuspatronatus Domini temporalis, & familiæ potentis, quomodo probari debeat. Cap. CXII.

Ad probationem iurispatronatus Domini tempo-

ralis, & familiæ potentis iuxta decreta Sacri Con-

cilii, per exhibitionem veri tituli ex fundatione, & datione requiritur. Aut eius loco per immemorabilem confuetudinem vna cum presentationibus, quae effictum fortite fuerint, sed hic immemorabilem non probari videntur est, cum aliqui testes fide digni non sint, & de viu illius presentationis deponant, cuius statutum non attingunt, neque tunc temporis nati erant. Nec continuatio presentationum per quadraginta annos cum effectu probata est, quoniam in posteriore beneficii per resignationem in clericis Desiat, non autem per obitum. Matriculi vacare dicatur. Neque attendenda est, quoniam nulliter duotorum ad eandem Ecclesiam praefectorum institutio vno, & eodem tempore facta est. Episcopius autem beneficia dividere non potest. Item vita praefectorum per ordinarium admisit, cum clauila, iura patroni illa feruare volentes, cauia prius non cognita, in consideratione habenda est, talis autem admisit, siue in instituto, tamen praefractiu, non autem iuris tributaria dicitur, ut alios refoluntur fuit.

Ad probationem. *Ex decisione eiusdem 1421. Seraphini Oli-*

Iuspatronatus. Cap. CXIII.

Multiplicatas visitationes antiquas, Ecclesiam esse de iure patronatus. N. pro via voce, & pro altera populi dicta parochia, probari videntur est, quoniam eniatuante antiqua plurimum instrumentorum hoc probant, nam coram Episcopo facta sunt, de cuius praetendit agitur. Praefacti concurrente presentatione, & insufflatione, & ex quasi possessione iurispatronatus in antiquis praefumitur. Administrulum probationis esse librum in Archivio Florentino repertum, in quo omnia iura patronatus in decripta fuere, & in eo per parochialia illa decripta est. Item coadiuanter placuit ex praeminentia, & honore, qui seniori de familia. N. deferri solet. Item in signia in parte Ecclesie infulpat, quae licet antiqua non apparet, tamen per patronos, ad cofervacionem sui iurispatronatus apposita est, praefumuntur. Promissiones Apofolicae non mutant statum, proutem quia prouisi patrionum consenserunt habere voluerunt, qui consenserunt tunc libertati Ecclesie non praedicant, quan do alio modice iure patronatus non confat. Sententia ad fauorem prouisi contra praefactum, iurispatronatus non obitatur, de quo nulla mentio facta est, & potius ob regulum de triennali, de qua datum fuerit, quam ob delectum iurispatronatus lata praefumitur.

Multiplicatas. *Ex decisione eiusdem 13 parte 1. in vlti-*

mis Bubal.

Iurispatronatus titulus quomodo per presentationes probatur. Cap. CXIV.

Per quinque continuas presentationes, quae effictum fortite fuerint, vique ad ultimum possessorum, per cuius obitum Franciscus praefectorus fuit, & sic per tempus metam centum annorum excedens, titulus iurispatronatus, etiam secundum Sacri Concilij dispositionem probari dicuntur, & ita sepius in Rota decimus fuit. Accedunt testes de auditu à maioribus, & publica voce, ac fama, qui probationem instrumentale coadiuant, cum etiam quasi possessio praefendantis corrasit, fed Domini defiderant, vt Franciscus ultimò praefactus, descendenter, qui in iure antiquarum presentationum nominantur, melius comprobaret.

Pro quinque. *Ex decisione eiusdem 164. in manu-*

ptis Flaminij Platii.

Iuspa-

Iuspatronatus in Ecclesia continentali quomodo acquiratur. Cap. CXV.

CVM illa Ecclesia continentalis sit, confensio Episcopi super referentia iurispatronatus non sufficit, & iuxta opinionem, quam Rota feruat, etiam ad effectum presentationis prouilegium Apoliticum necessarium est: Cum autem constet solum Episcopi consentaneum adhibitum esse, ido prouilegium ex antiquitate temporis, & presentationis obseruantia presumi non possit, & ab habiente tempore latitudinem in loco facta, potius per vicepatronum facte presumitur, presentem, quia nullibi vnuquam prouilegium Apoliticum mentione facta reperiatur, cum referentio pro locis de Lagonna fundatore, & eius heredibus facta sit, Moderno Duci, & eius praedecessoribus suffragari non posse, quos iure hereditariorum successisse non constat. Nec ius presentandi est Castro annexi, ita ut ad Castrum successores transfact. Quando persona priuata concessum est, & dignitatis non aen pxius denominatio gratia explicitum censetur, quam vt dignitas contemplata fuerit. Obseruantia claris verbis ipsius fundatoris reputantur, quae de Ioanne, & heredibus, loquuntur, & ob usurpationis presumptionem, immemorabili non probata, non suffragatur.

Cum illa. Ex decisione eiusdem 53. parte 1. in ultimis Tampliis.

Iuspatronatus probatur ex descriptione in libro publico, & fama quadragenaria. Cap. CXVI.

Ex descriptione facta in libro nuncupato Martyrologium Ecclesie Lucanei iuspatronatus probari placent, concurritibus etiam rectum depositionis, quae in antiquis cit postficio quadragenaria iuris presentandi illud probant. Licit quasi posselio, sit de beneficio per regnacionem vacante, tamen ita suffragari dicuntur, ac si esset de beneficio vacante per obitum, & occurrit etiam altera per obitum, quam effectum habuerit, probatur, per prouisiones autem Apoliticis medio tempore factas, iuri patronatus semper derogatum extitit. Presentationes per centum annorum spatium tunc necessarie sufficiunt, iuxta declarationem Concilii, quando ex ipsis fols iuspatronatus probari debet, sed de scripto in libro, & fama quadragenaria sufficiunt.

Ex descriptione. Ex decisione eiusdem 77. pars 1. in ultimis Cœciis.

Iuspatronatus ex antiquissima possessione, & fama. Cap. CXVII.

Item ex quasi possessione presentandi antiquissima. Una cum fama, probari dicuntur, multiplicante enim presentationes, omnes effectum fortis sunt, fama autem ex placib[us] enunciatiis probatur, qua sua requisita habent. Mouit etiam Dominos, quia plus tercentum annis semper iurispatronatus mentio, etiam in prouisionibus apoliticis habita est. Si prima presentatione dempta, ad huc posselio antiquissima remanserit, fatis est enunciatiis etiam a personis specificis emanata, cum ab actu fomentum recipiant, in quo fuit enunciatum, fatis probant.

Item. Ex decisione eiusdem 148. parte 1. in ultimis Cœciis, & decisione 195. in eisdem Attributamentis.

Cap. CXVIII.

Qvando persona priuata iuspatronatus pretendit, visiratio non presumitur, idem si ex fundationis instrumento confitare posuit.

Quando. Ex decisione eiusdem 211. parte 1. in ultimis Perga.

Probatio iurispatronatus contra prouidum Apostoli-
cum quando non fit concludens.
Cap. CXIX.

Contra prouidum ab ordinario, etiam prouisionem Apoliticam habentem, probations iurispatronatus concludentes esse debet, quoniam Ecclesia libera prouisi mitur, enunciatiis ad hunc effectum inconcusse esse debent, ita ut nihil in contrarium adsit, ex quo fama probatio debilitetur. Nec affectiones esse ordinariorum visitantium, sed Rectorum Ecclesie visa sunt, ad interrogationem ordinarii visitantis, nec de effectuacione coniunct, cum postflore omnes ab initio prouisi effecti Apoliticis, licet postea patronorum contentum habuerint. Fama antiquis iuspatronatus non probat, nisi longissima presentandi posselio concurreat, & presentationes effectum fortis fuerint. Cum autem nulla simplex a patronis prouidio facta ostendatur, sed solum patronorum confensus patronis Apoliticis prouidit ostendatur, ad hunc effectum illos non suffragari videtur, cum non constet tantum de iure patronatus sive prouisio, id est adhuc patronorum confensem, libertas Ecclesie praedicare non potuerint, & potius ad se a molestis examinatione facile censentur, quas eis patrinos inferantur, atque redendos ie magistratos, cu[m] in beneficiis alios non suffragari videtur est, cum non constet tantum de iure patronatus sive prouisio, id est adhuc patronorum praejudicio permissa sit. Insignia in pariete ecclesie antiqua esse non probatur, que ob reparationem, vel eleemosynam apponi potuerunt effici iuspatronatus non probant, quoniam probatio falsa est.

Contra. Ex decisione eiusdem 333. parte 1. in ultimis Camerariis.

Cap. CXX.

Quasi posselio presentandi relevat ab onere probandis descendentiis a primo fundatore, & ita plures decūmum fit.

Quasi posselio. Ex decisione eiusdem 347. parte 1. in ultimis P[ro]balis.

Iuspatronatus quomodo probatum sufficiat, ad effectum impediendi executionem referuntur notoria, & indubitate.

Cap. CXXI.

Per sententias Ordinarii iuspatronatus approbari dicuntur, tam respectu pertinentia, quam respectu illius existentia, per quas referentio obscuratur, ita ut notoria dici non possit, prout ad effectum non executionis necessarium est. Sententia enim validè considerabilis sunt, quoniam Ordinarii praedictum concernunt. Licit inter copatrons late fuerint, tamen ad effectum impediendi executionem magnum fumum faciunt, quicquid sit, quod ad excludendam reparationem, de quo non agimus. Ad hunc effectum etiam à Vicariis Episcopi late sufficiunt, videlicet ad obsecrandam notoriam, & indubitatam reparationem. Testamento Antonius multa bona huic capelle reliquit, pro vni capellani presentandi, ita disponendo, quod in dicta capella presentetur, & induetur per capitulum ipsius ecclesie, & heredes ipsius testatoris in perpetuū vnius idoneus Sacerdos, qua verba clare testatoris mentem demonstrat fundandi, & donandi capellam cum reparatione iurispatronatus. Et licet esset confitula, tamē contingere potuit, quod nullus dorem haberetur, cu[m] cappellas, & altaria particularia in Ecclesijs dotem habere, minime necessarium sit: Iccircō verbis expressis a testa-

à testatore ad iuspatronatus intercibus standum est, donec de contrario doceatur.

Per sententias . Ex decisione eiusdem 413. parte 1. in ultimis Coccini.

Præsumptio usurpationis quando cesserit, & iuspatronatus dicatur laicale, si laici nominet, & ecclesiastici præsentent.

Cap. CXXII.

Et si usurpationis præsumptio in partu vniuersitatibus locum habeat, ita ut requiri Concilium, ad iustificationem iurispatronatus, prout in maioribus probari debant, tamen in presenti omnia corruiere, & de iuspatronatus laicale vniuersitatis de Pectu Costa re viuum est, concurrunt enim præsentationes continuate spacio quinquaginta annorum, quæ effectum habuerunt, item aliae præsentationes similium portiunculæ effectuante per tempus à Sacro Concilio requisitum, quæ ad tollendam usurpationis præsumptionem ex abundanti deferuntur, cù de iure vniuersali ageretur, & oēs ista portiones ab una radice prouenant, videlicet à iure vniuersitatis, ac iuris cōperte. Secundū requisiū immemorabilis, cum suis requisitis, bene probari vi sum est. Neq; ideo iuspatronatus ecclesiasticum dicendum est, & idem sub regula referatoria cōprehensum, ex eo quia vniuersitas nominatione dūm taxat, habeat, quia re vera apud eos, qui nominant, non autem, qui præsentant esse dicunt, actus enim præfendant nominatos ab altero, non est liber, sed necessarius, & ita contra patronatus naturā, quæ est, ut patronus in præsentando idoneum liber existat. Quare cum vniuersitas nominet portionarij, & portionarij de electis vni Reftori prælante tenentur, quem de necessitate influeat debet, ideo libertas in vniuersitate, & iuris consideranda est, quæ in cognitione pertinet, iurispatronatus sola attenditur.

Et si . Ex decisione eiusdem 481. parte 1. in ultimis Coccini.

Iuspatronatus ad confraternitatem laicorum pertinens, est laicale. Cap. CXXXII.

Precipius probandi iuspatronatus modus est, si cōflat de fundatione, dotatione, & Episcopi consensu, qui ēt si poeta fuerit præfitus fatis est. Ad Confraternitatem laicorum pertinens, laicale dicendum est, ita ut sub refutatione non comprehendatur, cum Fabričius habuit, in tempore præsentatus fuerit, instituendus est.

Præcipius. Ex decisione eiusdem 680. parte 1. in ultimis Coccini.

De probatione iurispatronatus, quod titulo singulari fine alesu ordinarij non transfertur, & vter ex præfatis præfrendus sit.

Cap. CXIV.

Si de beneficij libertate non agitur, sed de pertinen-
tia iuspatronatus, leuiores probations sufficiunt,
& hoc casu ultra confessionem partum, antiquissimæ
enunciatio concurrunt, cum sententijs, ac visitatio-
nibus ordinarij, & antiquissimis præsentationibus
effectuaris, ex quib. fatis superq. iuspatronatus existē-
tia probari dicuntur. Cū Hieronymus ex tribus à quin-
vocibus patronorum præsentatus fuerit, Isidoro præ-
ferendus est. Iuspatronatus titulo singulari fine ordi-
narij consensu, non transfertur, ideo cum legatum non
valuit, ad hæres Ferdinandi transiisse dicuntur. Et qua-

tenus inter comparationes valuerit, de acceptatione nō
constat, Imo ex oblerantia subseqüente, legatum nou-
bus effectum appetit, cum heredes legitimi plus
præscribendam vnam vocem inter comparationes qua-
drageataria posseffio sufficit. In Isidoro Ferdinandi voce
consideranda non erat, quoniam cessionarius Isabella
exitit, quæ professæ erat in monasterio sanctæ Clare,
cum neque ordinarij consenserit, neque beneplacitum
Apostolicum interuererat, ratione alienationis iuris
monasterio competentis, Itaque Isidorus viam tan-
tum vocem habere dicitur. Quamobrem Petrus illi-
ius resignatarius, adhibitus omnibus resignationis va-
lide requisitis, instituendus est, atq; eidem beneficium
adinducendum est.

Side beneficii . Ex decisione eiusdem 146. parte 2. in ultimis Lugdunensis.

De probatione iurispatronatus, & quomodo cesserit
usurpationis præsumptio. Cap. CXXV.

Probata immemorabilis cum suis requisitis, iuspatro-
natus cum qualitate ex fundatione, & dotatione
probatum dicitur, concurrunt etiam testes de fama ant-
iqua, simul cum longissima possessione, & præsentationibus
pro tempore ultra ceterum annos effectum for-
titus. Ex resignatione in favore Aretii de patronorū
consentī, ultimus præsentandi status probatus
dicitur. Usurpatio,stante immemorabilis cestat, cum au-
tem parochiani quartam tantum iuspatronatus par-
te habeat, aliq; vero tres poenes tres patronos distinctos
sint, cestat usurpationis præsumptio, qui pro ipsorum
interesse, talem usurpationem pafsi non sufficiunt, quia
& si parochiani non præsentantur, nihilominus Eccle-
sia libera non remaneris, & cum in alijs tribus cestat
usurpationis suspicio, illi preferendi sunt.

Probata . Ex decisione eiusdem 154. parte 2. in ultimis
Manzani.

Quis datur posidere iuspatronatus, ita ut manute-
nendus sit. Cap. CXXVI.

Si ultima præsentatio habuit effectum, ac præsentato
resignante Balista & nepotes, qui præsentantur, con-
senſum resignationis præfilterunt, in quaſi posſeſſione
confituti dicuntur, ita ut manuteneendi sint. Rolandi
autem quaſi posſeſſio ex consenti dicitur resignationi
præfrito, non probatur, quoniam absentibus, & igno-
rantibus Balista, & nepotibus datus est, in quorum
prædictum posſeſſionem acquirere non potuit. Admis-
so autem iudicis, quatenus ius haberet, non suffraga-
tur. Si Rolandus in quaſi posſeſſione extitisset, ad eis
heredes transire non potuit, etiam si exaret statutum
de continuanda posſeſſione in heredem, & hanc
tentiam ſepſepius Rota amplexa est. Cum Rolandi
posſeſſio non appareat, per præsentationem patronorū
præsentatum esse dici non potest.

Si ultima . Ex decisione eiusdem 260. parte 2. in ultimis
Ludouisis.

Episcopus non potest ecclesiam liberam submittere
iurispatronatus . Cap. CXXVII.

Si non conſtat de fundatione, & dotatione, & Episco-
pi consensu iuspatronatus non probatur, ex dona-
tione certe partis terræ pro amplianda ecclesia, potius
benefactor, quām patronus dicendus est. Cum ecclæ-
sia ab initio eſſet libera, Episcopus illam patronis sub-
mittere non potuit.

Si non conſtat . Ex decisione eiusdem 311. parte 2. in
ultimis Coccini.

Iuspa-

Tom.VI. Tit. Iuspatronatus.

567

Iuspatronatus in antiquis ex quibus canonizatur, sed quod ordinarii collatio vigore vitimi status firma maneat, locus futurae collationes.

Cap. CXXVIII.

Isti Nobiles de Basilica Petri, Domini temporales loci non sunt, ideo usurpationis presumptio celata, & probatio iurispatronatus de iure communi consideranda est, & cum verisimiliter in antiquis per diuersa indicia, coniecturas, & presumptions fieri conuenit: Initium igitur primae presentationis ultra centum annos facta apparet, & coniectuosa sola antiquissima presentatione licet famam plenè non prober, tamen templerem probare, certi iuris est, que enunciatus presentationes extitibus de effectu attestantibus, & alijs presentationib. effectum fortis per octoginta annos continuatos, coadiuvant dicuntur. Cum ictu Beneficium in Ecclesia Archipresbiterali exiftat, que de iure patronatus confidem Nobilium de Basilica est, ideo ita etiam presumitur. Ex antiquis inscriptio in marmore ad huius probationem maximè condicitur. Neque tempus ad mutandum statum beneficij, neque potestia contenters, neque voluntas tollendi precedentem, noui inque induendi probari viuum est, quæ ad hunc effectum necessariam sunt. Quasi possessor ordinarii ex vitimo statu causata, sicut malo fidei non suffragatur, sed quia haucque non probatur, & propter iuris assentiam bona fides presumuntur, Domini inclinabat collationem ab ordinatio factam reuocari non posse, & quod iuspatronatus canonizatione proalis vacationibus delicerat.

Iti. Ex decisione eiusdem 374. parte 2. in ultimis Mense.

Ad probandum iuspatronatus, qui producit titulum reuocatum, non potest potesta producere antiquisem. Cap. CXXIX.

Sicutum Concilium omnia iura patronatum, quæ ex fundatione, & donatione non existunt, reuocant, ideo concessio Pij Quarti duobus annis ante Concilium Borromei non suffragatur, ex cuius verbis placuit, non esse antiqui iuris, sed noui patronatus enlargementem declarare. Narratura autem illorum, quod alia ante in Ecclesiis iuspatronatus habebant, non suffragatur. Quoniam cum in primis hac Pij Quarti reuelationem pro titulo allegarent, alium anteriorem hodie allegare non possunt, & ita Rota aliquando respondit. Item si antiquo illo iure vt vellent, quod sibi competere prætendebant, adhuc Concilium resolutebat, cum in Pape narrativa habeatur, quod Borromei dictori locorum dominii temporales erant, & conseqüenter Concilium præfationem impugnabat, quod usurpationis præfationem induxit. Ex veritate facit refutationem forte pitians fulle caperebat, cum duo ista beneficia curata simul vnta fulle præsumperet, sed ex resignationib. distincte factis de contrario apparet.

Sacrum. Ex decisione eiusdem 412. parte 2. in ultimis Pegna.

Iuspatronatus quomodo probetur, & quando indicitur laicis, & quando mixtum ad effectum reseruantes. Cap. CXXX.

Ex continuatis presentationibus ultra centum annos iuspatronatus probatum dicitur. Quæ presentationes ex ipso effectu probantur, quod per obitum vel cessionem vnius alter presentationis, & institutus fuit. Testes de publica voce, & fama & longissima quasi posse si prætentandi in antiquis illud probare dicitur. Cum iuspatronatus ad monasterium Sancti Augustini per-

uenient, tunc Ecclesiasticum dici debuissent, si simplex fuisset, iecus in mixto dicendum est, quod ad effectum derogationis, iuris patrum naturam sequitur. Mixtura autem negari non potest, cum presentationes a monachis, & laicis pro partibus factæ apparetur.

Ex continuatis. Ex decisione eiusdem 541. parte 2. in ultimis Andrea.

De probatione iurispatronatus honorifici.

Cap. CXXXI.

Ad effectum præminentiarum vbi inter folos laicos de iuspatronatus honorifico agitur, leniores probations sufficient, sicut quando inter compatrios agitur, in quibz Concilii formam feruare non oportet, etiam si in potentibus veritatem. Propterea tres testes de immemorabili honorifici probare viuum est, & a testibus alterius partis vires etiam recipiunt, qui de vi à quadrangula annis, & supra, & de auditu à lenioribus, & incolarum testes etiam coadiuant, inò probatio de publica voce & fama sufficit, quando cum longissima quasi possessione coniuncta est. Concurrebat pars confessio tam in concordia, quam super positivis, quæ in confitentis præiudicium in hac materia plene probat. Item concurrebat ordinarii de prefatis præminentibus assertio, Cui Rota in hac materia plurimum deferre conficit: concurrebat in hac cappella arma, & insignia DD. de Ayala, Ruiz, & Calderon, quæ ne dum representant, atque memoriam familiarum conservant, verum etiam iurispatronatus presumptio, & bone fidei in antiquis inducent: ex quibus validè probatum fuisse concilium est.

Ad effectum. Ex decisione eiusdem 548. parte 2. in ultimis Andrea.

Iuspatronatus probatur per electionem beneficij de consensu Episcopi. Cap. CXXXII.

O ipso quod quis beneficium cum authoritate ordinarii constituit, iuspatronatus acquisivit effectu, etiam si illud sibi non referuerit, ex multiplicatis autē presentationibus effectum fortis, ultra centum annos, de consensu ordinarii vterius dubitari non conuenit. Concilium Tridentinum probationem de iure communi sui fragantem non immunitatem in antiquis presentationibus iuspatronatus probant, que ut plurimis in ordinariis institutionibus facta sunt, ideoq. magis probant, quoniam ordinarii in admittendis presentationibus semper difficiles sunt. Confessio ordinarii ex sententia Milonis vere probari, placuit, in qua iuspatronatus ab eodem Archiepiscopo Milone approbatur tanquam ex fundatione, & donatione. Nec fini pliciter, sed viis instrumentis prouilegijs, ac testibus, atq. iniuria discusione facta, cui multum tribuendum esse Rota finiuit.

Ex ipso. Ex decisione eiusdem 674. parte 2. in ultimis Piranach.

De probatione iurispatronatus ex enunciatiis antiquissimis. Cap. CXXXIII.

Ad probationem iurispatronatus plures enunciati. Quæ antiquissima deducuntur, quæ famam habentes, satis probant, videlicet testamentum ultra ducentos annos, in quo Ecclesiasticum patronalem appellant, & de eius proprio patrimonio fundaram atq. quatuor perso nas in patronos Ecclesiasticos nominat, quam proprio filio substituit. Item sententia Vicarij, in qua preconizatur testamentum, & iuspatronatus ad fauorem patronorum canonizatur, atque Balhassar præsentatus instituitur. Per quas duas enunciatius satis probati viuum est, licet effectuatio non ostendatur. Post alias centum annos similis

similis sententia subsequitur, Quibus tanquam per ordinarios latis, in proprium iporum praividicatum, multū deferendum est, quia dum illud canonizat, spe veteris conferendi libere, seipso pruant.

Ad probationem. Ex decisione eiusdem 753. parte 2. in ultimiis Cavalry.

Ius patronatus presumitur hereditarium, & quomodo probetur gentilitum.

Cap. CXXXIV.

Vbi dubia probatio concurret, ius patronatus hereditarium indicandum est, sed vbi de fundatione apparet, parētum proximiorum fatorum, qui exinde tamquam agnati, & descendentes fundatoris praesentur, & per sententiam successores, ac legitimi descendentes declarati fuerint, atque ad eos eligendi & praesentandi ius pertinere, familiare, & gentilium appellandum est; Benedictus sub Conradi Imperio anno nono, His verbis fundauit, Fauoreorum parentum proximiorum quibus post obitum suum reliquit ius eligendū successorem utiliter perpetuis temporibus, Sed parentum appellatione secundum subiectam materiam, communemque loquēdī viam de agnatione, & familia omnes continentur. Verba perpetuis temporibus, propter implicatum futuri temporis statum, descendentes de grada in gradum apta sunt comprehendere. Inscriptio Antiquissima supra centum annos extracta, qualitatem gentilitiam probat, & obseruantur ex multiplicatis per ducentum annos post latam sententiam praesentationibus, sublequuta clarus manifestat, Observantia remota aliquid non suffragatur, interdum internalium temporis centum annorum considerabile est, si ex verbis sententiae coadiuvantur, in qua patronos, & adiutores Ecclesie in electionibus interuenire narratur, atque uti patronis alimenta ab Ecclesia praefita fuissent, que famam habet, item status pacificus ante sententiam, qualificati status patronorum continuatione iustificat. Quia patres proximiores vocari fuerint, simul stare posuit, quod ius patronatus gentilium sit, & praesentatio in flirps sit, quia omnes in proximiori gradu ad simul praesentandū admittendi sunt.

Vbi dubia. Ex decisione eiusdem 432. & 675. par. 1. in ultimiis Piranii.

Ius patronatus ad quod vocantur proximiores testatores, nullus obtinet potest, nisi proximitatem vere, non autem presumptive probet.

Cap. CXXXV.

Idem cum constet ex fundatione, ius patronatus ad fauorem duorum proximiorum de progenie, & parentela fundatoris gradatim, ac successiū in perpetuum reservatum est. Si quis igitur patronatum praetendit, per gradus distinctos fundatoris proximiorum se esse probare debet. Licit aliquando Ioannes, & Vincentius fratres Rolandi ad praesentandum admitti fuerint, tamen ista admisio, vel deducitur ad effectum probandi filios Rolandi in quasi possessione proximitatis existere, & cum agatur in petitio de pertinentia iurispatronatus, ista quasi possessio ab once proximitatem probandi non reteat, vel ad effectum probandi proximitatis deducitur, nam cum ad duos proximiores spectare debet, praesumendum est Ioannem proximorem extitisse, qui ad praesentandum admisus fuit, & probata proximitate in Ioanne, & Vincentio, etiam in Rolando fratre probata censetur, & neque reteat, quoniam nulla probatio appareat, quod illi testatoris proximiores extitent, sententia enim declaratoria interuenire

debuit, quae inter partes ius constituit, Filii igitur Rolandi, qui actores sunt, praesumptiones clare non sufficiunt, sed concludenter per distinctos gradus suam dependet, tamen probare debent. Item concessio Ioannis proximate, filios Rolandi adhuc esse proximiores non probatur, quoniam huiusmodi qualitas per tempora variatur. Admissio patroni constituit non patronum in quasi possessione praesentandi, quae contra admittentem tantum suuare potest, sed ipsius successoribus praedicare non potuit. Deinde quasi possidio in iudicio proprietatis, considerabilis non est, nisi faltero quadrangula annis continuata fuerit: possidio autem Ioannis, que decennalia est, non suffragatur, neque per presentationem. Vincenzi, cuiusne successorum praeteruta dici potest, quoniam quo ad Ioannem procedere posset, non autem quod ad eius nepotes, qui illius heredes non probantur, & vbi probaretur, possidio ad illos sine apprehensione non transiuerit, immo cum aliquaque eorum interuenient plures, presentationes facte carent, animus possessionem non apprehendendi presumi potest. Cum Rolandus nomine heredum Ioannis praesentare vellet, repulsius est, ideo quadrangularia prescriptio interrupta est.

Idem. Ex decisione eiusdem 244. par. 1. in ultimiis Ludouanis.

Ius patronatus toti familiae reliquum, ac comprehendat tam familiam originariam, quam aggregatam. Cap. CXXXVI.

Sinter patronos certam est, confessio alterius, legitimis Pontificis super ipsius referuatione, & plures presentationes per longissimum temporis ipsatum effectum fortis, illud probare dicuntur. Cum autem Eccllesia intra Caltri Mania sita sit, ideo ius patronatus ad illum pertinere dicitur, ad quem caltrum pertinet, & observantia sublequuta declaratur, ex quo illi ad dictam Ecclesiam praefentur, qui pro tempore Domini ciuidem Caltri fuerint, nulla alioz sit habita ratione. Quod autem familia Originaria ius indeicto Castro competat ex codicillis Iacobi, clare deprehendit, vixit est, in quib. in tractatu nomenclature linea Sylvij, & Aeneas tot dominus, atque progenies Piccolominum ad successionem dicti Caltri vocata legitur, ergo per mortem Scipionis vñigeni ex illis diecidentis, etiam originaria ius acquitum in dicto Castro dici debet, ex quo certum est iub illis verbis non minus Originariam familiam, quam aggregatam comprehendit, omnes scilicet eadem infligunt, & nomen deferentes, testator enim non minus Originaria, quam familias aggregata proplice intellexit, totam enim familiam Piccolominem vñq' infalter vocando, etiam Originariam vocasse presumitur. Cum subuinxiisset, & ex sibi per actum sanguine Pij Secundi, & Pij Tertiū descendentes, utramque familiam in vocale censeri debet. Cumq' aggregata familia de flirpe, & sanguine Pij Secundi dici posit, qui ab originariis descendat, neque originaria de flirpe Pij Tertiū, qui ex aggre gatis descendat. Obseruantia sublequuta, vñq' ad hodie numerum diem ostendit, quod tota domus Piccolominia apotechas sub portico Piccolominorum existentes possiderit, & in eodem testamento toti domui, & progeniei legatas, & quod eadem aggregata familia viri cum originaria in reparanda portico concurrat. Ex quibus familiis quoque originaria ius in Castro, & patronatu competere, concludit est.

Si inter. Ex decisione eiusdem 697. parte 1. in ultimiis Remboldi.

Fundans

Tom.VI. Tit. Iuspatronatus.

169

Fundans iuspatronatus cum qualitate quod debet presentari aliquis de familia, dum viuit iste potest praesentare extraneum.

Cap. CXXXVII.

Franciscus à patrono, & fundatore presentatus, licet extraneus existeret, omnino ab ordinario instituendus est, cum de iure prohibitus non reperitur, nec ipse fundator, qui post eius mortem habiles de sua familia presentati iustit, ita manus sibi ligasse, dici potest, ut non nisi illas familia ipse vivens presentare valeat, qualitatem in suo herede, & successore requiri. Verificari non est, quod sibi manus ligare voluerit, quia in generali ferme, loquenter persona excepta intelligitur, maioriisque ratio in alijs personis est, vt ad certarū personarū presentatiōē ligare voluerit, quam in ipso fundatore. Cum sint dispositions penitus diuersae, ac separatae, vna videlicet pura, vita durante altera sub certis conditionibus post mortem in herede, & sic successore, & vnaqueque ipsiarum orationem perfectam habeat, conditions in secunda dispositione apposita, repetitae censeri non debent. Cum beneficium per oblitum Onuphrii ultimi postfessoris vacaret, qui de fundatoriis familia non est, sed de extranea, & non nisi ad presentationem ipsius patroni potuit esse proutus, ideo in qua si pollicitio extraneum in vita sua praesentandi constitutus dicitur.

Franciscus. Ex decisione eiusdem 758. parte 2. in ultimis *Canalierij*.

Restor beneficij quando ad idem beneficium va-
caturum polit praesentare eum idem pa-
tronum. Cap. CXXXVIII.

Ad beneficium vacaturum, patronus aliquis pre-
sentare, vel procuratorem ad presentandum con-
stituire prohibitus est. In limine autem fundacionis pa-
triæ, & conditiones, quas vult apponere potest, & cum etiam Episcopi contentis accelerit, presentatio de co-
dem patrono facta, validi sententia est. Condito in li-
mine erectionis adiici potest, vt praescessores eligant sibi
successorem in beneficio, etiam nulla ordinarij institu-
tione secura, ergo quando presentatio à persona ecclesiastica facienda est, condito, vt nulla resumptio institu-
tio, validia est. Si ex priuilegio, vel confusitudine induci potest, vt patronus simul cum beneficiato successorem eligit, et sine Pape licentia, ergo idem ex fundatoriis dispositione induci potest, quia voluntas fundatoris
i prima dispositione maiorem vim habet.

Ad beneficium. Ex decisione eiusdem 530. parte 1. in ultimis *Buratti*.

Qualitas presentandi in uno capite requisita, an in alio
repetita censetur. Cap. CXXXIX.

Onus praesentandi aliquem de agnatione, & in de-
ctu de familia fororis Io. Baptiste impositum dici
non potest, sed alius futurus patronus, quoniam clavis fala
cum illo capite contumelie non est, in quo Io. Baptista
Redoriam post eius mortem nominandi facultas con-
ceditur, & post plura intermedia ad illud referri non
potest. Cum qualibet oratio perfecta est, ad praecedentia
non sit relatio, etiam si dictio repetitiva apposita
est, que in diuina oratione ordinis, non autem copia
lam significavit. Vbi inter proxima, & remota ratio di-
uerfitatis adest, relatio cessat ergo ratio affectionis ma-
ioris in uno capite, quam ad alias personas in alio ca-
pite expressas, clausulam non ad omnia, sed ad praece-
denti tantum referri facit.

Onus. Ex eadem decisione 530. parte 1. in ultimis *Buratti*.

Illegitimus an & quando sit incipiat iuspatro-
natus. Cap. CXL.

Cum quilibet Christianus iuspatronatus capax exi-
stet, ergo & illegitimus regulariter capax illius di-
cendus est, sed cum tractetur de honorifice à Cardina-
li fundato ad fauorem decendentium linea fuit aucta,
& qui inter cetera voluit, patronum pro tempore cle-
ricum esse debere, atque ius eligendi, conferendique ha-
bere, tunc illegitimum incapace existere, fatidum est,
quoniam balfardus omnium iurium spiritualium in-
capax, omni dignitate, & honore indignus reputatur,
item absque dispensatione clericus esse non potest.

Cum quilibet. Ex decisione eiusdem 112. parte 1. in
ultimis *Litte*.

De codem. Cap. CXLI.

Illegitimus autem non semper exclusus ab illo iure
patronatus est, dicendus est, sed in concursu legitimi
morum duntaxat, quoniam de iure illegitimi capaces
illius sunt, in fundatione autem expresse exclusi non sue-
runt. A vocatione per verba naturalia facta, abque legi-
gitimitatis mentione, ipsi naturales exclusi non censem
tur. Cum fundato legitimos, vel naturales vocauerit,
illa disfunctitia in coniunctam resoluit non debet, quoniam
in qualibet fui parte verificari potest, in eo te-
stamento ipsius fundatoris illegitimos non abhoruisse,
sed potius inuitatis conflat. Ex linea Alberti, & Hugo-
nis, in qua expresse legitimis vocati sunt, ad lineam Nicolai, & Federici inferni non potest, in qua hac differen-
tia facta non est. Nec ex illa linea remotorum, & minus
dilecta, ad hanc proximorem, & magis dilectam, infi-
rendum est, in qua si testator voluerit, utique prout in
illa explicescit: In concursu legitimorum omnium iure,
& aequitate inspecta, exclusi sunt, ne legitimato quidem
ipsorum flantibus legitimis fieri potest, quod multo magis
in hoc iure patronatus, dicendum est, attenta nobis-
tate, & dignitate fundatorum, qui erant nobilissima
familia, ac Cardinales, & primus ad summum Apostolus
apicem ascendit.

Illegitimus. Ex decisione eiusdem 126. parte 1. in ultimis *Ludouisij*.

Iuspatronatus quando transit ad illegitimos in defec-
tum legitimorum, tunc legitimu fū perti-
nente, ille presentat. Cap. CXLI.

Super eo an Ludoticus presentatus à Comite Fran-
cisco, qui hodie superius uel clericis legitimis ex linea
legitima, vel Innocentius à Joanne Stephano pre-
sentatus, qui Laurentio decedenter ex illegitimo ius-
celit, & aliquando propter defectum clericis ex linea le-
gitima presentauit, aduentum est, quod illegitimo
linea neque expresse, nec successione, aut copulati-
tē a testator vocata fuit, & deinde legitimis non exis-
tentibus, ad illegitimos fit transitus, cum autem Lau-
rentius ex linea illegitima presentauit, linea legitima
vocata non deficiebat, sed clericis in linea, & hodie no-
nagimus de excludingo Laurentio à iure presentandi,
quod ei cum effectu quesumus erat, sed an patet aditus.
ad presentandum, quādo adeo legitimus, qui clericus,
iurisprudentia presentandi capax est. Quamobrem licet de tē-
pote delationis, & admissionis ad ius presentandi atten-
datur capacitas, nul omnibus isti termini ad disputatio-
ne non pertinent, qm nō linea, sed persona excludit fuit,
sicut eodē non persona Laurentii, nō aut linea admittit
fuit, unde si duraret in successoribus, lequeretur cōtra
volitatem testatoris, quod per sona vocata, & qualifi-
cate in linea legitima à persona linea illegitima exclu-
detur.

derent, qd̄ dēdūdū non est, quia complex exclusio nō fuit, fed cī excluditios, ex quo clerus in ius legítimo non aderat, & superueniente clero legítimo cessauit: Qamobrem licet deficiente clero legítimo, ad legi- tum faculta prelentant transire, quod ad factum presentationis tunc necessariut, attamen ius patronatus suam primumq; originem, & naturam retinet, aux- ta fundator voluntatem, ex ratione iuris decadenti expedita: Nataea autem creatā est, quod vbi clerus le- gitimus adest, in quo fundator intentio suum effectū fortū posuit, ipse presenta debet, sicut in fendo temel acquitudo per vnam formicam scriptum est, quod alij se minis non debetur, si alij superuenient, quoniam masculis ad eodem scripte descendit, & sine a maleculo, sic ex mina descendat, semper eadem ratio est.

Super eo. Ex decisione eiusdem 155 parte 1. in ultimis Iuli.

Ilegitimi ex rescripto Principis legitimi ad iuspatro-
natus pro legitime natu non admittantur,
neque eorum descendentes.
Cap. CXLIII.

Ex testamento Christophori proximiores masculos
seculares de legítimo matrimonio donataxat
de domo, & familiā Palauicina vocatos esse apparet, vt
agnatio masculina fecit laris integra & coniunctura, quae
verba Adalbertum Galactum auctor concludere, qui
illegitimus erat, quoniam per rescriptum Principis le-
gitimus, cum telator agnationis coniunctura carbo-
nem habuit, & ideo in patronatus gentilium dicatur:
Propterea illegitimi non comprehenduntur, & sicut Ga-
leatus, & alij ex legitimo matrimonio nati sint, tamen
cum ex Adalberto illegitimo decedant, ad hereditati-
tem Christophori, tanquam à radice infecta descenden-
tes, admitti non possunt, sicut ipse non potuerat, Negi-
de domo, & familiā Palauicina esse videntur, quam te-
flatoz considerauit.

Ex testamento. Ex decisione eiusdem 195 p. 1. in ultimis
Iulii.

In iuspatronatos filii illegitimi, non expre-
sū vocati,
quando cencentur exclusi. Cap. CXLIV.

Si filii patronorum vocati non fuerint, descendentes
sex exclusi remanent, quoniam melius condic-
tions, quam eorum parentes esse non debent, vocalie
autem filii illegitimi dicendum non est, si expressam
de eis mentionem nō fecerit, post mortem enim Petri
nali cius fratris clericis, atque patronis, filios comitis Ne-
colei eius, ac Pecuallii nepotes pariter clericos vocalie
apparet, ita dispenses, quod frater scatit semper succedat,
& deficienteibus fratribus iusta ad nepotes deuolu-
tur, de filiis autem, & descendentebus patronorum in nullam
vnuquam mentionem fecit, idexcludere voluisse
conferatur: Fundator tandem patronus esse voluit, quādū
clericis elicit, & in clericis permaneret, coi plorigitur
quod vñore duxi sit, patronus esse definiebat, siigitur
statum clericalem, & celebatur confidetur, ergo de
filiis natu ex aliquo exiliente patrino non cogitavit,
multo minus de illegitimi propter illius dignitatem,
aliisque qualitatibus: licet vocentur ne-
potes deficienteis fratribus, quorum appellatione filii
comi etiam possunt, non tamen ideo illegiti-
mē natos comprehendendis dicuntur, sed latius est vt in a-
lijs patronou nepotib; verificetur, quia verba vñores
lia secundum subiectam materiam refingenda sunt, &
vna pars fundationis ab alia declaratur. Et si nepotes, si-
ame clericatum natu faciunt, tamen ex deducis apparet

ad filios illegitimē natos infecti non poste.

Sistili. Ex decisione eiusdem 342. parte 1. in ultimis
Tambly.

Ex quibus iuspatronatus non probetur, ad effectum
inualditatis presentationis. Cap. CXLV.

Verad probandum iuspatronatus exhibita, in forma
probanti non sunt, cum a notario non rogato, & lite
pendente, abique pars citatione, deficiente que indicis
decreto extra citata finit, item data iuspatronatus existen-
tia, non suffragantur, cum de persistenti illorum non
conset, qui presentationem ad Ignatii favorem fecer-
runt. Etenim acquisitione per Rodoricum ex donatione
illius facta prætenditur, fed quod ad donantes pertinebat,
nullo modo constat, sola autem Vicarii Authoritas satis
non iuri, qui illam conuocare non potuit, & cum me-
diante pecunia, ac monia facta sit, illius translatio im-
peditor. Item ius patronatus deducit ex emptione lo-
cis Tertiaris, nullum iuris somniari ne habere viuum est,
cum in testibus ad perpetuam rei memoriam fundatur
sit, & coram indice seculari examinatis, qui nullam fi-
dem faciunt. Quod si probarent, virsum patrum presum-
putio obilitat. Nec probatur quod Ecclesia cum par-
tibus dominii incorporata sit, & quod non illam
iura. Ex decisione eiusdem 303. parte 1. in ultimis Da-
mascani.

Iuspatronatus non potest donari sive confundit Episco-
pi, & confundit Vicarii non iuris. Cap. CXLVI.

Donatione iuspatronatus, sive confundit Episcopi no
valer, confundit enim Vicarii libe spes cali
mando, non iuris. Illa verba enunciata cū iuramento quod
ab ordinatio Episcopū ius licentia habeta sit, de Episco-
po intelligi non possunt, & cum finit & quoniam, tangit
est, vt Vicario conferant. Pro validitate actus verba
in potiori significato ioculanda sunt, fed hoc in mate-
ria probatoria non obtinet.

Donatio. Ex decisione eiusdem 311. parte 1. in ultimis
Coccini, & decisione 257. par. 2. in ejdem Ludsburgi. Ex deci-
sione 337. in ejdem Coccini.

Lite existente super beneficio, in ordinariis instituere,
patronus praetendere, & Papij consente potest.
Cap. CXLVII.

Lite pendente super beneficio, neq; ordinariis insti-
tuere, neq; patronus praetendere potest, fed cū quæ
exiguit, inter presentates efficaciter, ita beneficium
litigiorum efficiatur, & hæc depositio Papa loquitur
de beneficio iuspatronatus laicorum, Nihilominus ad
litem inter ordinarium, & patronos inferi non potest.
Quare si inter presentates, & patronos controuicisit sit
& altero contum decedente Papa conferat, huc causus nō
est extenuans ad alio in quando super pertinentia ius-
patronatus inter patronum, & ordinarii controver-
sia agitur. Ne mouendo litem in facultati ordinarii ei-
lo patrōnum suo iure presentant primaria.

Lite. Ex decisione eiusdem 427. parte 1. in ultimis
Pirastri.

Quando iuspatronatus est actu Sacerdotale, & presen-
tatur non actu Sacerdos, potest a Papa impetrari
vñ deuolutum. Cap. CXLVIII.

Vbi Sacerdotii qualitas utero deputati inangitutur
in iuspatronatum. Sacerdotale: a cuius debet, ita ut
si presentatus oī fit Sacerdos, refutatio locum habet,
& vñ deuolutum impetrari potest. Cum singulis die-
bus celebrare tenetur, exercitū celebrati Sacerdo-
ti habitu tñ non conuenit. A capellano celebrationis
onus

onus exerceri potest, vbi in legis viuferis, vel particuliari dispositione verfamur, & ordo facerdotij praeventionis auctum non reficeret, quoniam tunc per modum aptitudinis requiritur dicitur, non autem contentorance, & actu cum ipsa electione, vel prouisione, in prouisione autem hominis fecus est, que praesentatio nis auctum respicit, nisi enim praesentatus vere Sacerdos sit, praesentatio non valet. Illa verba alternativa, Aut ce lebrari facie di, intelligenda sunt, quando Sacerdos cele brare impeditus est, vt vtrunque sustinatur, & qualitas facerdotij requirita, & ne relaxetur quotidie celebrandi obligatio, ordo facerdotij praesentato simpliciter annexus non fuit, sed cum qualitate quotidie celebrandi, quae vtr habent inferiores ordines non conueniens, omnem interpretationem ex lata vocabuli significacione deducam, remouet. In potestate ordinarij non est, qualitatibus in fundatione appositis derogare, etiam si patroni consensu interueniat. Propterea obseruantia subsequita nihil iuvat. Imperativus igitur valida remanet.

Vbi. Ex decisione 496. parte 1. in vltimis Pirovani, & decisione 207. par. 2. in eisdem Lugdunensi.

Iuspatronatus quomodo dicatur beneficium facerdotale actu. Cap. CXLIX.

Beneficia simplicia de iure misarum celebrationem non requirunt, etiam si annexam celebrationem habeant, quoniam per alium celebrare possunt, nisi alter ex preside in fundatione cautum sit. Cuius tefator idoneum ad dicendum, vel celebrandum, vel dici, & celebrari faciendum requirat, vt fundatori fiat satis vnam alternativa partem adimpleri sufficiat. Hoc autem non procedere, vbi expressè ordinatum est, quod facerdos actu eligatur, quoniam verba subsequentia, iuxta tenorem precedentium intelligenda sunt. Vt beneficium simplex sit facerdotale, onus facerdotio omnibus impositum esse debet, si qualitas in primo desiderata est, ex particulari ratione moneri potuit, que forte in aliis non infusat, vt si nepotem suum quem praesentandum esse, iussit, rixum, & negotios secularibus nimis deditum esse cognoscebat, a quibus illum mediante facerdotio retrahere voluit, neque deterioris conditione nepotem face re dicebat, sed melioris, cum dignitas sit regalem superans, que ratio forte in alijs non militaret. Nec sicut nepoti acquisitione beneficij impedita, sed tantum suspen sa, donec primam misam decantaret, ad quam decendantiam nullus terminus praefixus est, & cum ne in habitu quidem clericali existeret, multum temporis spaciū necessarium erat, antequam facerdos fieri posset. Quare facerdotium pro habenda illius plena aditione, non autem pro acquisitione, qui est effectus, de quo agitur, necessarium erat.

Beneficia. Ex decisione 719. p. 2. in vltimis Dafnasceni.

Iuspatronatus quomodo probetur de iure communis, celsante dispositione Concilii.

Cap. CL.

Celsante vñfrationis presumptione Concilium circa modum probandi iuspatronatus nihil innovauit. Ideo quod à Ecclesiasticis, & Reformatiis per testes de publica voce, ac fama, atq. per quadraginta annos quasi possefitione praesentandi, cum alijs requisitis immixtis, ius patronatus probari vñsum est, concurrent etiam plures enunciatiæ antiquissimas ultra centum annos, videlicet in duobus donationum instrumentis, item in pluribus institutionibus ad fauorem praesentatorum ab ordinariis factis, & sententiis ordinariis, quae ad successores in Palatium pertinere declarauit. Insignia familiae

in antiquisimis plurimum coadiuvarare sepe, scimus obseruatum est.

Celsante. Ex decisione eiusdem 518. parte 1. in vltimis Pamphilij, & decisione 360. par. 2. in eisdem Vbaldi.

Iuspatronatus à Principe temporali loci Abbaticè regulatis, quomodo probari debet.

Cap. CLI.

CVM Principis temporalis dominus sit loco, vbi Abbatia, sive Monasterii de iurepatronatus esse prætenditur, vñfrationis præsumptio locum habet, atque plenior, ex quo probatio necessaria est, qui tamè, non etiam ordinaria, & in persona priuatis sufficiens in hoc casu adesse, vñsum est, cum potius ab ipso initio fundationis, & constitutions de libertate Ecclesie apparatur, quoniam due donationes bonorum à duobus Comitibus absque aliqua iurispatronatus referentia facta apparent: Interdum constructione & dotatio absque referentia sufficiens esse solent, sed in beneficio regulari fecus est, quoniam sine priuilegio Apostolico acquiri nullo modo potest; cum ius patronatus in donatione Comitis Rogerij expresse remissum est, eo causa, quando adesse, fundatio, & dotatio attendende non sunt. Narrativa recentes Pontificum ad partium sup applicationem non probant. Neque Episcopi assertio in institutione facta contra Concilium probare potest, quod immemorabilem requiri.

Cum Principi. Ex decisione eiusdem 421. parte 2. in vltimis Manzanedi.

Iuspatronatus quando dicatur merè Ecclesiasticum, & non mixtum. Cap. CLII.

Data fundatione regulariter acquiritur, & ita semper obseruatum est. De effectuatione autem fatis constare vñsum est, cum ordinarius cum enunciacione institutionis aliquando contulit, quod ad præsentationem non vñque contulisset, si de iurepatronatus non extitisset. Per negligientiam patronorum libertatis Ecclesie statum præscriptum esse, dici non posse videbatur, quoniam de collationibus factis tamenque de beneficio libero, doceri debet, cum scientia, & patientia patreronum. Cum cappellania à Rectore Ecclesie fundata fuerit, quem bona patrimonialia, vel aliunde que sita, habuisse non constat, potius ex redditibus beneficiorum fundata præsumitur, ita vt iuspatronatus Ecclesiasticum dici debet. Cum ad favorem donorum beneficiorum referatum sit, ideo Ecclesiasticum dicendum est. Quando clerici, & laici simul, & eodem tempore præsentantur, tum mixtum dici, & cœnit, sed si ius patrarentur post mensem ex tenore fundationis ad laicos deuolutum, tuncante deuolutionem nullum laicos competere dicitur, ius quod à futuro cœnit, negligientia beneficiorum depender, considerabile non est. Ipsa res ab eo quod erit, denominationem non recipit, præsens enim status, & purus, non autem qui venire potest, attendentus est.

Data. Ex decisione eiusdem 615. parte 1. in vltimis Vbaldi.

De prescriptione iuspatronatus inter compatriotos. Cap. CLIII.

Intra compatriotos laicos per quadraginta annos præscribitur, & cum in quasi possefitione praesentandi non existant, vñsum statutus attendendus est. Vbi de patrioni negligientia per multum tempus appare, tunc posseficio ilius non præseruat per præstationem alterius ex compatriotis, quoniam per lögissimum tem-

P 2 PUS

Digestorum Nouissimorum.

pus presumptio depositionis animi inducitur.

Inter compatronos. Ex decisione eiusdem 251. parte 2. in ultimis Ludouici.

De codem. Cap. CLIV.

EX quo soli Laici praesentauerunt per quadraginta annos, non ideo Priori praedictum factum dici potest, nisi expreſſe apparet, quod animum priuandi illū habuerint, & quod Prior talem praesentantium animū non ignorasset: sicut in praefectione libertate Ecclesie patronate requiratur, quod ordinarius animo acquirere di libertatem ad aeras its patronatus coferat, & quod patruus non ignoraretur.

Ex quo. Ex decisione eiusdem 274. parte 2. in ultimis Ludouici.

Iuspatronatus fundatum à Rectore ex decimis Ecclesiasticis. Cap. CLV.

Qvia clauſula, Arbitrio Rotig rigorem iuris aliquam quietum relaxat, ſepiuſ refolutum fuit leuioribus probationes ſufficere, & quod iuspatronatus fuisse ſufficiat, ad effectum ſuperedendi in exceptione Beuici nomine Camerac, sed in hoc cauſa contrariatione ſolutum eft, quoniam illud tantum referuationem impedit, quod ex foundatione, & donatione exiſit, ideo talis probatio dāda eft, que relecta, quoniam vltimum ſtitus, & quali poſſet vniuersitatis fuſſagari non potest, neque titulus ex confeſſione Epifcopi, & conſtitutionibus Synodalibus producſtus, qui cum in vniuersitate, & parochianis verſeſt, & viuſt patro preſummitur, ideo omnia per Concilium ſublata fuere. Cum ex instrumentis apparet beneficium intra limites Ecclesiæ parochialis fundatum eſſe, atque ex bonis eiusdem Ecclesiæ datumot nimirum ex decimis ad Ecclesiæ matricem ſpectantibus, etiam ſi ipsa Ecclesia matrix de interpatronatus laicorum eſſe probetur, adhuc iſtud vel liberum, vel de iure patromonii Rectoris Ecclesiæ matricis dicendum eft, cum de bonis vniuersitatis erectum fuſſe dici non poſſit, decimē enim ad Ecclesiæ, eiusq. Rectorem iure diuino pertinet, Neque conſensus Epifcopi, neque ſententia late Ecclesiæ praedictum affere potuerunt.

Quia. Ex decisione eiusdem 658. parte 1. in ultimis Remboldi.

Donatio iuspatronatus compatrono facta sine conſensu ordinarii valet. Cap. CLVI.

IN donatione compatrono facta, Epifcopi conſensum necellaria non exiſtere, viſum eft, neque ſolemnitates per conſtitutionem Provincie requiſitas, que in spiritualibus, & eiusdem annexis locum nullo modo habere potest. Propter effectum ſubsequentum, ordinarii conſensu interveniente, preſummitur. Nullum ex donatione praedictum filii factum dici potest, quoniam familiare non eft, cum ſcenīte aliquando, etiam in contradictorio iudicio ad prefendantum admittantur, & in dubio hereditarium iudicandum eft.

In donatione. Ex decisione 707. p. 1. in ultimis Veroppi.

Iuspatronatus ex augmentatione dotis ante Concilium conſecutum, illius diſpositionem non ſubiacet.

Cap. CLVII.

Prinilegium iuspatronatus ex dotis augmentatione fuſſagi viſum eft, quoniam illud factum eſſe coſtat, & a Paulo Tertio reuelatur, non obſtante regula reuocatoria Adriani Patronatus quadraginta annis ante Concilii diſpositionem conceſſi, illius diſpositionem non ſubiacet, vt faca congregatio declarauit, Quoniam ob reuocatione ordinarii non ſubiacent. Iuspatronatus autem

quod vigore Concilij ab ordinario reuidendum eft, do nec reuidetur, validum eft.

Prinilegium. Ex decisione eiusdem 4. parte 2. in ultimis Babuli.

Augmentum, quod eft cauſa iuspatronatus, de quo tempore probandum eft. Cap. CLVIII.

Quod ſi poſt augmentum fructuum in tertia parte valoris beneficij conceſſum eft, illos de tempore reuocationis probari neceſſarium eft, aliaſ ceruicio habeti non potest, an augmentum in dicta tertia parte factum fuerit.

Quod ſi. Ex decisione eiusdem 46. parte 2. in ultimis Corduba.

Pueri qui ſint, vt praesentari poſſint, ita diſponente ſuſtatore. Cap. CLIX.

Fundator, etiam pueros certe familie ad Cappellam praesentari poſſe iuſſit, pueri autem ſint, qui qua tuocem annos non habent, & cum Papa illo tempore conſirtauat, quod ad obtinendū ſimplē beneficium ſeptem annorum aetas ſufficiebat, de prima pueritate ante ſeptemtēm intelligentia eft, aliaſ ſupplicatio ſuperflua extiſſerit. Quamobrem diſpositio Concilij qua tuocem annos in praefato requirent, locum habere non dicitur, vt ſacra congregatio declarauit. Quare cum praefatūs duodecim annos habet, & hodie viginti habeat, etatiq. defectus non obſtet, quin inſtituto, que viſt, ad hanc diem nulli facta eft, illi perſificatur.

Fundator. Ex decisione eiusdem 194. parte 2. in ultimis Ludouici.

Iuspatronatus transit cum vniuersitate. Cap. CLX.

Si iuspatronatus in venditione oppidi, & vniuersitatis exceptum non fuerit, tranſiuitſe dicitur, Quid si in venditione exprefſa mentio de eo facta eft? Ad declarandum portus facta preſummitur, quod in vniuersitate vendita continebatur.

Si iuspatronatus. Ex decisione eiusdem 399. parte 2. in ultimis Manzani.

Vt patronus pauper habeat alimenta Ecclesiæ, que probarē debeat. Cap. CLXI.

Descendentiam à fundatore probare oportet, vt alimenta à monaſterio propter paupertatem patro- niati debeat, etiam quod Ecclesiæ ſuperfet, probandum erat, quoniam ministeri Ecclesiæ primō alendis, & necellaria ad ſeruacionem Ecclesiæ ſubminiftranda, de eo, quod ſuperfet, is qui vere patromonius appetit, alendus eft. Si patronus aliunde habeat, Ecclesiæ non tenetur.

Descendentiam. Ex decisione eiusdem 454. parte 2. in ultimis Manzani.

Juspatronatus, cui facta eft vno beneficij non dicitur ex priulegio. Cap. CLXII.

Omnia necellaria interveniente preſummitur, si Epifcopi authoritate creatum eft, led congrua dos val de necellaria eft, ideo in fundatione interveniente preſummitur, ſi vero fructus diminuti ſunt, iuspatronatus amil ſum dici non potest, quoniam Ecclesiæ non ait patro- no perſificetur, ni igitur Epifcopus propter tenui- tatem fructuum laperuenientem, alterum beneficium vniuit, ipſa vno augmentatione dotis potius facta, ideoq; iuspatronatus ex priulegio dici non potest, præfertim quia beneficium vniuit parui redditus extitit. Quoniam ob reuocatione ordinarii Adriani, & Concilij non continetur.

Opinia. Ex decisione eiusdem 521. p. 2. in ultimis Coceii. Iuspa-

In ius patronatus faciale, quomodo fiat ecclesiastici cum. Cap. CLXIII.

Si post mortem fundatoris laici cui donatio translatio in Abbatum facta est, ut ipse eligere, confirmare sacerdotem debeat, qui Cappellanus inferuerit ecclesiasticum factum dicitur, ita, ut sub regula referentaria coprehendatur, & in mensibus referuatis referentia fieri non potuerit. Si patronus ius praetendant tantum concessisset, atque ius patronatus sibi referuasset, alterum dicendum esset, sed in hoc casu fundator post eius mortem ius eligendi, nominandi, & confirmandi in Abbatum transstat, nec aliquid pro suis hereditibus referuantur.

Si post mortem. Ex decisione eiusdem 142. parte 2. in ultimis *Breviariis.*

LEGATVS.

Cap. I.

Legatus exigens procurations, originali sibi potestatem datam, offendere non tenetur.

Legatus exigens. Ex decisione Rota Romana 2. de officio legati in Antiquis.

Legatus de latere concurret cum ordinario. Cap. II.

Legatus de latere concurret cum ordinario, & inter eos praeuentio locis est, donationem igitur iuris ius patronatus a laico alteri factam, confirmare potest, & Episcopi confessus, qui requiritur, loco erit. Diocesani confessus quodcumque prestatari potest, ideo retrotrahitur.

Legatus de latere. Ex decisione eiusdem 144. parte 2. Pauli Aemili Veralli.

Legatus, vel Nuntius per quacumque potestatem non conferit referuata non expresa. Cap. III.

Legatus, vel Nuntius habens a Papa potestatem beneficia qualitercumque vacantia, & indebet occupata conferendi, generaliter referuata, vel per constitutionem exercibilis, vel alio modo, qua in generali mandato non veniunt, dare prohibetur. Executor impletarius de beneficio ad Papam deuolutu prouidere, de referuato autem nequamquam potest. Quando Papa vult, hanc potestatem solet exprimere, ergo nisi expressius denegare videtur. Referuata specialiter difficultus in conceptione veniunt.

Legatus, vel Nuntius. Ex decisione eiusdem 3. de officio legati in Nonis. & decisione 1 eiusdem tituli in Antiquis.

Legatus non dispensat super pluralitate in compatibilium. Cap. IV.

Nequi super pluralitate beneficiorum incompatiblem, dispensare potest, quod soli Papa referuntur, & ita Curia sylvis obseruat.

Neque super. Ex decisione eiusdem 4. de officio legati in Nonis.

De eodem. Cap. V.

Facultatem habes de duobus beneficiis sub eodem techo, perfonis idoneis protidem, alteri qui prius beneficium sub eodem techo possidebat, conferre non potest. Protifio igitur aliter facta, nulla est. Nam & ordinaria potestate prohibetur, & super incompatiblebus iure ordinario nihil potest: In collatione, quam tanquam delegatus facit, simplex Papa mandatarius reputatur, sed Papa mandatū semper ad ius commune reducendum est. Nec primum vacare dicitur, vt de duabus collatio facta, firma maneat. In diuorum sub eodem techo collatione legatus extraordinaria, & delegata authori-

tate procedit, itaque mandati fines excedere non valet. Qui in eadem ecclesia aliud beneficium haberet, persona idonea, cui per facultatem conferre debebat, nisi illud dimittat, nullo modo dicitur.

Facultatem. Ex decisione eiusdem 145. parte 2. Pauli Aemili Veralli.

Legatus quae beneficia sibi referuare posuit.

Cap. VI.

In mensibus, atque in ordinarij praedictum, unum dimitat beneficium sibi referuare potest, plura verò prohibetur.

In mensibus. Ex decisione eiusdem 142. parte 2. Pauli Aemili Veralli.

Legatus ex confuetudine super quibus dispensat.

Cap. VII.

Sante cōfuetudine immemorabili super statutis defactu in patrochialibus, siue alij ecclesijs dispensare potest, nam quod non potest ex facultate sibi concessa, ex confuetudine facere non prohibetur.

Stante. Ex decisione eiusdem 143. parte 2. Pauli Aemili Veralli.

Legatus non confert denoluta ad Papam.

Cap. VIII.

Ad Papam denoluta beneficia Legatus de latere conferre non prohibetur, nā si ordinariis illa conferre impeditus est, denolute non sunt. In quibus de conceditis praeditio agitur, beneficium latissime interpretandum est. Item si in literis beneficialibus sui natura ambitiosis, atq; refringibiliibus hoc locum habet, quanto magis in Principiis beneficio perpetuo, atque per modum principialis constitutionis proprio motu in corpore iurius clauio.

Ad Papam. Ex decisione eiusdem 106. Acgidij Bellarmino, & decisione 266. parte 2. Iacobi Petri.

Legatus concurret cum ordinario Germanie, etiam stantibus concordatis. Cap. IX.

Concordatorum verba huiusmodi (Placet etiam nobis per quacumque alijs dispositioinem, sub quacumque verborum forma per nos, seu autoritate nostra factam, vel faciendam, non impediremus nos, quod minus de illis, cum vacabit de mensibus Februario, Aprili, Iunii, Augulti, Octobris, atque Decembri, liberè disponatur per illos, ad quos corū collatio, prouisio, praesentatio, electio, alijs premisis, ac dispositio-ne, autoritate nostra factis, vel faciendis, non obstanteibus quibuscumque) Rota ynanimiter conculcit, prædictius tantum gratias comprehendere: Itaque de beneficio via in mente Iunio neque Papa, neq; Legatus manus ligate sunt, & quod cōcurrebant cum Germanis ordinariis. Cum illa verba (vel corū, ad quos) generalia sint, etiam Papa, vel Legatus cōferre potuit. Legatus de latere ita in provincia sua de iure conferre potest, sicut & generalis Ordinarius.

Concordatorum. Ex decisione eiusdem 345. parte 2. Iacobi Petri.

Legatus non dispensat regulae de viginti diebus.

Cap. X.

Dato etiam quod verba inducti, siue facultatis dicant, non obstantibus constitutionibus, atque ordinacionibus Apostolicis, & quibuscumque regulis Caeruleo Apostolicis editis, vel edendis, nihilominus Legatus, siue Nuntius potest alia specialiter concessa, non extendit: Ideo regule de viginti derogare non permittitur. Neque possunt verba executivam partem dispositum attingere, clausula itaque operabitur, vt in ita-

contenta in dispositione, decimus videatur.

Dato etiam. Ex decisione eiusdem 148. parte 2. Jacobi Tutei, & decisione Parlamenti Tholosani 51. par. 1. Gerardi Maynardi.

Legatus vnit parochialem mensis Episcopali.
Cap. XI.

Ecclasiam parochialem legatus de latere mensis Episcopali, vel alteri dignitati, ex rationabili causa vnde potest, quoniam, & Episcopo, quo ipse maior existit, permittitur. Vnde eis jurisdictiones, atque per inferniorem Episcopo praescribitur, sed legatus ordinariam in hibz decreta prouincia iurisdictionem habet. At frequenter essent, durante impedimento, non potest.

Ecclesiastis parochialem. Ex decisionibus eiusdem 1. & 2. de officio Vicarii in mortuis, & decisione 51. 3. Egidij Bellameri.

Legatus alienat, & dividit Ecclesias.
Cap. XII.

Etiam alienationes rerum Ecclesiastarum immobiliū facere potest, atque Ecclesias diuidere, & dimembrare, dummodo interius praeclarum vocet, quo vocato de causa inquirat, & cum Principe inferior exsistat, canonibus astriktus est.

Etiam alienationes. Ex decisione eiusdem 403. Egidij Bellameri.

Cap. XIII.

Vnonis actu alteri committere potest, quoniam ordinario iure Legato competit.

Vnions actum. Ex decisione eiusdem 516. Egidij Bellameri.

Legatus quando censetur demandare potestiam suam. Cap. XIV.

Archiepiscopus Cantuarien. Sedis Apostolica Legatus, se etiam Legatum nominando, officialem constituit, appellationis causas audiendi, & querelas potestatem tribuens, utique potestatem, quam vt Legatus habet, date videtur, talius in agis arduis, in quibz non delegat officials autem, sed ad ipsam Legionarius iure deducuntur, nisi certis perfonis non subdelegat.

Archiepiscopus. Ex decisione eiusdem 71. Egidij Bellameri.

Legati prouisio de parochiali cum derogatione regulare uiginti diebus, quando subfiftit.

Cap. XV.

Plenè probatum est, tam Legatum Cardinalem Cibō, quam alios post ipsum, Regula de viginti dieb. derogat: Propter quamvis Legatorum facultates reuocatae, atque moderate fuerint, Nihilominus tantum viu non recepta, prouisio de parochiali cum huius regula derogatione subfiftit. Aut per Principem facta prouisio à sciente non recipitur, & paciente Princeps per duos, vel tres casus contrauenient, & absq. curia temporis derogatum censetur. Aut ab omnibus recepta uita, & decem anni sufficiunt.

Plenè probatum. Ex decisione eiusdem 32. par. 3. lib. 1. in nouissimis Fabi.

Delegatorum speciebus. Cap. XVI.

Legatorum tres sunt species, à Latere, & eo ipso qd deputatur Cardinals, & à Latere, & Sede Apostolice Legatis dicuntur. Item Legatis natus, ratione dignitatis. Item Legatus missus. Cum ad Legatum de latere ad Legionis locum scribatur, satis de illo intelligitur, cum alias nō exsistat. Item Legionis locum exprime-

re, omisso anno, satis de illius auctoritate dimittitur, cum viuis exprefio, alterius sit exclusio.

Legatorum. Ex decisione Parlamenti Delphinalis 135. parte 1. Francisci Marti.

Legatus non confer facultibus beneficia regulari.
Cap. XVII.

Nisi specialiter Legato de latere concessum sit, prius tunc ecclasticis, vel alterius ordinis religiosis beneficiis regulari in commendam dare, non potest.

Nisi specialiter. Ex decisione eiusdem 1106. parte 1. Francisci Marti.

Legatus in quibus dispenset, & quæ posfir.
Cap. XVIII.

Si Episcopus ultra sex mensis dispensare, & commende dare potest. Idem in Legato de latere, qui in prouincia sibi commissa, ordinarius est, dicendum est, omnia enim potest, quæ specialiter summo Pontifici referuntur non sunt.

Si Episcopus. Ex decisione eiusdem 973. parte 1. Francisci Marti.

Legatus habet iurisdictionem super exemptos.
Cap. XIX.

Hodie super exemptos iurisdictionem habet, appellari ligatur poterit ad Legatum de latere, sicut ad Papam: Deappellatione autem ad Papam interposita ab aliis speciali mandato, si intromittere non debet.

Hodie. Ex decisione eiusdem 344. parte 1. Francisci Marti.

Legatus non aduocat causas ad se. Cap. XX.

Causam motam, vel coram competenti iudice modo uendam Legatus ad eam aduocare non potest. Vbi quodlibet habet multos indices, optio datur ad eum.

Cauiam. Ex decisione eiusdem 351. parte 1. Francisci Marti.

Legatus de quibus causis cognoscat. Cap. XXI.

Intra merē laicos de causa prophana Legatus non se intromittit, quoniam ad forum Ecclesiasticum non pertinet: In causis spiritualibus etiam inter laicos Legatus adhuc potest.

Inter merē. Ex decisione eiusdem 350. parte 1. Francisci Marti.

Legatus an committat causam appellationis ad Papam nomine proprio faciat.

Cap. XXII.

Qvando appellationis ad Sedium Apostolicam interponitur, nulli dubium est, quod Legatus committit. Sed quid si ad Papā exprefio nomine Pauli procoactetur. Aliquibus placuit, nisi partibz contentientibus comittere non posse. Ceteris vero posse, quia appellationis ad Paulī, ad ipsam Sedium procoacte dicitur. Quid si aduerfarint sit pauper, quid si infirmus, quid si causam ad Curiam Romanam deferre volent potens, & duces existat, qui verisimiles magnati fauorem habentur fit: certè reipublice expeditus est, atque de mente Summi Pontificis presumendum, ut causa à Legato in partibz committatur, At si his indicata est, ad Romanā Curiam recurrit nullatenus impeditus. An Legatus, autem ad prosequitionem appellationis à iure datum, refringere posset, quoniam ita Regalē flos est, posse placuit, ne elites in fulpene exstant. Papa facultates Legaris concedere videatur, prout in Regno fieri coepit, cum iigitur de iurisdictionis concedentis tamen praedictio agitur, neve partes labocibus, atq. expensis diutius fatigentur.

Latif.

Tom.VI. Tit. Mendicantes.

175

*Latissimè interpretande, atque extendende sunt.
Quando appellatio. Ex decisione Regni Lusitanie 61.
Alvari. Valafaci.*

Cap. XIII.

Per delegatum, renocationem ignorantem, gesta te
nent, ignorantia autem presumitur, quæ vero pu
blicè sunt, in loco sciri censentur.

Per delegatum. Ex decisione parlamenti Delphinalis
975-partie 1. Francisci Marci.

Legato credendum est de specialiter sibi commissis.
Cap. XIV.

Et pro eius potestate presumitur, item propter di
gnitatis præminētiā, Cardinali, de sibi viae vo
cis oraculo commissis, creditur. Quamobrem Legato
credendum est, quando specialiter sibi commissum es
se assister, & ita legitimè, aut dispensat. De Stylo Regni
Francie est, ut antequam legationis officio vtatur, eo
rum potestate in principio regni insinuare debeant.

Et pro eius. Ex decisione eiusdem 975-partie 1. Franci
sci Marci.

Legatus quibus insignijs vtatur.

Cap. XV.

Coram Legato, ceteri prelati in officijs executione
superiēdunt, atque legationis insignijs vti debet,
quoniam Papa vicem representat. Quam primum Vt
bem exuerit, vestibus rubeis, palafreno, atque calcari
bus deauratis vti contentat.

Coram legato. Ex decisione eiusdem 384-partie 2. Fran
cisci Marci.

Legatus quæ beneficia sibi referuare possit.

Cap. XXVI.

Beneficiorū reparationem in sua prouincia, in col
legiata Ecclesia, vel de beneficio ad alium collatione
specante, facere potest, ius autem ad vacatū
rare prohibetur, quoniam ad eolum Papam perti
net, quando reparatione intimatur, manus ligata sunt.
Si ordinarium in conferendo p̄aeuenit, per decretum
irritans ignorantes afficere dicuntur.

Beneficiorū. Ex decisione eiusdem 286-partie 2. Fran
cisci Marci.

Legatus absoluīt excommunicatum à Canone.

Cap. XXVII.

Cvni manus debilitate remaneat, atrox iniuria dicē
da est, Dięcefanus in fentientiam canonis incidē
declarat, absoluīt autem Papæ referuata est, fed & Le
gatus abfolueat non prohibetur, nam quam primum
Vtib⁹ egreditur, quamdiuque absolutionem Apo
stolicam impendere potest. Aliud est ab excommunicati
abfoluere, aliud ab irregularitate dispensare.

Cum manus. Ex decisionibus eiusdem 602.603. 604. &
605. partie 2. Francisci Marci.

Legatus habet iurisdictionem ordinariam.

Cap. XXVIII.

Proconsuli Legatus & equiparatur, & ordinariam iu
risdictionem habet, enīque officium per Papæ obli
tum non expirat, quamobrem Vicarium, seu Locum
tenentem suum creare posse, etiam cum potestate be
neficia conferendi, non est ambigendum. Ex ea im
pedimentis, absentia, vel infirmitate alterum in locu sui
Vicarium deputare non impeditur, dum tamen non
nimis frequenter, atque ad modicam tempus faciat,
& ita ex confunditudo Auctionis introductum est. Si

per se, vel per alium ex commissionis literis expedite
comittitur, alterum Vicarium substituere non pro
hibetur.

Proconsuli. Ex decisione eiusdem 317-partie 1. Franci
sci Marci.

M E N D I C A N T E S.

Moniales ordinis mendicantium sunt mendicautes.

Cap. I.

An fratum constitutions mendicitatem etiā
in monialibus inducere dicuntur, questionis
est, plurimi negatiuam partem amplexi sunt,
quoniam constitutions fratum à propriis monialū
valde differunt, illi quidem proprium in redditibus, &
possitionibus habere prohibent, sed monialibus ex
propriis constitutionibus permittuntur. Placuit mendic
itatem ex ipsis constitutionibus, nisi in quantum à Se
de Apofolice approbatæ sint, non induc, ipsa autem
Sancta sedes totum Predicatorum ordinum pro mendic
antibus approbavit, ergo & moniales huiusmodi es
se, dicendum est, quoniam vero per suas constitutions
proprium habere permittuntur, quamvis a Sancta sede
approbatæ non sint, nihilominus mendicantes esse nō
definit. Constitutiones factæ a Sancto Dominico per
Honoriū Papam approbatæ sunt, & toti ordinis men
dicitatem indexerunt, illæ vero, que proprium in monia
lis habere permittunt, postquam mendicantes factæ
fuerint, emanauerunt.

An fratum. Ex decisionibus Rota Romana 1107. &
1108. & 1109. partie 3. lib. 3. in nonnullis Tholotis.

Mendicantes possunt habere plures campanas.

Cap. II.

Plures campanas habere mendicantibus iure non
prohibetur, quamvis rem cur viam tantum habe
re debant, nulla ratio cogit, quoniam parochianos, fi
lios populum non habent, neque ordo prohibet, neq
cōficiendo repugnat, & Populi multitudine, vbi Sancto
rum corpora eque ruit, ex deuotione concurrunt cā
paranum ionus ad fugiendos demones, atque tempilla
tes sedandas valde procel.

Plures campanas. Ex decisionibus parlamenti Delphi
nalis 1049-partie 1. & 30-partie 2. Francisci Marci.

Mendicare quando, & quibus licitum est.

Cap. III.

Licit mendicitas est, quando necessitate cogente,
vt quia debiles, vel omnino inutili, atque ad labo
rem minima idonei sunt, mendicant, qui duxant alē
di suū, de quibus multa in facies scripta reperiuntur,
ali⁹ humilitatis causa laudabiliter mendicant, atque al
ia alia afflunt, que ad abiectionem pertinent, efficacissi
ma contra peribiam medicina. Illicita autem concur
sus, qui vicuum oriole mendicant, & validi mendica
tes appellantur, quoniam se debitis fingant, cum for
tes exilant, atque mendicando sine labore uiuere vol
unt, quanii & Sancti, & leges humanæ reprobantur, ne
vel otiosorum inertia forentur, vel quod debilibus de
betur, validis largiuntur. Quamobrem nouela constitut
ione ad cimicatum Recleros intoncendit mendicantibus
qualitatem munus referunt. Ab Imperatore Carolo in
flum est, ut ad aliorum exemplum, timoremque pa
nificant, validis largiuntur. Quamobrem nouela consti
tutione ad cimicatum Recleros intoncendit mendicantibus
quis adficentur, flatum in eis. Aliis placitis etiam suffici
ti cautum. In prouincia vero Cataloniae, etiam ut error
nes, ac vagabundi puniri solent, atque ad tritemes per
quin-

quinquennitum aliquando damnata fuerunt, & ita nonnullis conculsum est.

Licitas mendicatas. Ex decisione Consilij Cataloniae 4. Iudomini Peguera.

MISSA.

Missa magna à quibus celebrande sunt.

Cap. I.

AD diecœsanam legem pertinet magnas missas celebrare, quas in regulari monasterijs Archiepiscopatus, vel Episcopatus, ut magis quieti illi vivant, nisi requisiuti intuentur, celebrare non debent. Canonici multis annis in febo Ecclesiæ celebrantes, possessorum acquisitiusse non dicuntur, namque facultatis sunt, in necessitate deduci non debet. In spiritualibus, & ecclesiasticis, statutum sicut per literas intentari nullatenus debere vistum est.

Ad diecœsanam. Ex decisione parlamenti Delphinalis 158. parte 2. Francisci e Marci.

In quo loco licet missas celebrare.

Cap. II.

Nequi in domo, loco non consecrato, neque cum altare portatili celebrare permittitur, ne in Ecclesijs confessari quidem, abique Episcopi licentia licet. Neque in domo. Ex decisione eiusdem 1010. parte 1. Francisci e Marci.

Celebrans non ieiunus deponendus est.

Cap. III.

Sacramenta altaris non nisi à ieiunis celebrare permittuntur. Nec Sacerdotio vinitu perfusionis assumere licitum est, si aliam missam celebrauerit, qui contrarium facit, deponendus est.

Sacramenta. Ex decisione Sanctorum Eusebii & Nicetii Roerij.

MONACHI.

Heremitan non habent proprium, & quomodo in iudicio esse possint. Cap. I.

Monachus Sancti Augustini heremita, nihil propri habet, vel possidit, nec in contrarium contundet induci potest. Contra superiorem suum agencem permittuntur, quoniam neque velle, neque noile exercere debet, sed totum à suo superiori pedit, omniaque monasterio acquirit. Nec alieno nomine in iudicioflare valet. Itaque si non possidet, restituendum petere non debet. Si aliquam exemptionem ostenderet, repellendus non est.

Monachus Sancti. Ex decisione Rota Romanae 224. parte 2. Pauli & Emilia Veralli.

Monachus factus Episcopus non liberatur à sua régula. Cap. II.

Monachus factus Episcopus, quamvis quod ad reliqua à monachali regula liberetur, non tamen à subtilioribus absolvitur, ut siue Ecclesia vnde cunq; prouenientia non quefuerit: Quamobrem Episcopatus Virtutum successor, fundatam habet de iure intentionem, neque fructuum referatu præsumptionem tollit, neque de illis effectu constat, imò duceta referata, vix pro vnius mensis tempore superesse potuisse, si secundum eius dignitatem vivere voluisse. Nisi ostē datur bona patrimonialia habuisse, vel aliunde ex sua

industria qua siuile quod opulentam hereditatem re linquere potuisse, inueni simile est.

Monachus factus Episcopus. Ex decisione eiusdem 705. parte 1. in nouissimis Seraphini.

De monachis quando cognoscit Abbas, & quando Episcopus. Cap. III.

Correctio Monachi ad Abbatem, cognitio vero judicialis ad Episcopum perficit. In concorrentibus regulam potius Abbatii obediens debet. Vbi degradatio, etiam verbalis imponenda est, Episcopus cognoscit.

Correctio. Ex decisione parlamenti Delphinalis 1241. parte 1. Francisci e Marci, & decisione Gratianopolitana. 559. Gildonis Pape, & decisione Cappelle Tholofana 300. Joannis Corserij.

Monachus quando, & quomodo possit esse in iudicio. Cap. IV.

Neque agere, neque procuratorē constitutere abſeq; sui superioris licentia permittur, etiam si monachus congregato capitulo mandasset, nisi priorem ibidem adiūtū se constaret. At si causa contra Monachum commissa est, atque alter Monachus ab eo constitutus, citatus esset, processus valer, tum quia citando inhabilitate approbare videtur, tum quia pro Ecclesiæ sua defensione comparuit.

Neque agere. Ex decisione Rota Romanae 1. de regulis Achillis de Graffis.

Monachus Prior agit in iudicio sine auctoritate Abbatis. Cap. V.

Sed factus prior, sive preceptor, pro iniuria sibi facta, etiam abīq; Abbatis auctoritate agit, nam prioratus, vel preceptoris nomine agere præsumitur, altera iniuria est, q; simplici monacho fit. Nec vox pro iniuria facta viro suo, agere potest, vir enim vxorem de feniende debet, non & contra, ita & Prioratus Prior, sed agendi virtutem a prioratu recipit, quamobrem & ab eo defendi videtur.

Sed factus. Ex decisione eiusdem 401. Argidij Bellamere.

Cap. VI.

Existens in studio de Abbatis licentia, & consensu eō evanescens, iniuriarum actionem intentare potest.

Existens. Ex decisione Cappelle Tholofana 88. Joannis Corserij.

Monachus non potest conueniri actione iniuriarum. Cap. VII.

Sed ipse iniuriarum actione pulsari non potest, quoniam nihil propri habet, & frustra executio contra eum, qui bonis caret, fieri tentaretur, nec ratione ad ministracionis habere dicatur, quia delictum personam non egreditur. Alter dicendum est, si altera pena condemnari petatur.

Sed ipse. Ex decisione eiusdem 314. Ioannis Corserij.

Monachus agit super confirmatione Abbatis.

Cap. VIII.

Pro electione Abbatis confirmanda monachus age non prohibetur, multò fortius pro iam confirmato, atque in iustitia priuato permittendum est. Si quilibet clericus potest, & debet, etiam alijs Clericis contradicibus, bona Ecclesiæ male alienata reposcere, multò magis personam alienatam, & à praetaliis remotam, ad defensionem Ecclesiæ quilibet sive mandato admittitur. Verutamen tutius de licentia Episcopi agere diceretur.

Pro

*Pro electione. Ex decisione Rota Romana 11. de Indi-
cis in nouis.*

Monachus agens in iudicio, quando debeat habere ex-
pensas à Monasterio. Cap. IX.

Itaque cum ad monasterij utilitatem agat, præmissa
aliquali summaria causa cognitione, alimenta, atq;
litis expensas à monasterio habere debet. Auditor auté
secundum personæ qualitatem, bonorumque, ac redi-
dituum monasteri valorum estimare debet.

Itaque. *Ex decisione eiusdem 12. de iudicis in nouis.*

Monachus in quibus restitutur.

Cap. X.

Vbi pendente inquisitione, vel accusatione, quam
contra Abbatem procurat Monachus spoliatus
est, restitutionem petere potest, in ceteris casibus ne-
quaque.

*Vbi pendente. Ex decisione eiusdem 23. de restitu-
tione spoliatorum in antiquis, et decisione 256. Argidij Bellameri.*

Monachus quando, & contra quem posuit agere in-
terdicto. Cap. XI.

Licet Monachus directum, propriumq; interdictū
contra Prælatum, cui obedientiam voulit, nulatu-
nus habeat, tamen contra tertium, etiam superiorem
suum, exercere permittitur, quod ad iurandum, quam-
uis non quod ad obedientiam, si abque causa, quoniam
quo ad beneficium velle habet, atque precatio ab Ab-
bate possidet.

Liect Monachus. *Ex decisione eiusdem 397. Argidij
Bellameri.*

Monachus quando debeat habere litis expensas à Mo-
nasterio. Cap. XII.

Ad accusationem, vel inquisitionem sui Abbatis
Admissus expensas necessarias, de monasterio bo-
nis, donec debitum niem accipiat, habere debet. licet
expensæ ante litis contestationem factæ actionis iure
peti possint, post cœlestiam verò iudicis officio, tamè
ex magna aquitate expensæ factæ ante commissionem
sibi factam taxare potest, quoniam omnia intelliguntur
commissa, sine quibus iudex esse non potest.

Ad accusationem. *Ex decisione eiusdem 4. de actua-
tionibus in antiquis.*

Deponendum aliquando quis est à monachatu.
Cap. XIII.

A Monachatu propter delictum, & alias deponi po-
test, & ita neque prebendam à monasterio acci-
pere, neque vocem in capitulo habere debet.

A monachatu. *Ex decisione eiusdem 1. de penit in Ant-
iquis.*

Monachus ab Episcopo à clauistro auocari potest.
Cap. XIV.

Episcopus monachum simpliciter à clauistro propter
negocia auocare potest, praetertim Abbatæ scien-
te, quamobrem si ab eodem officialis detur, vel ipsius
locum tenens, sive permittitur. Sententiam ab eodem
latam, nisi oppositum fuerit, validam esse, propter mag-
nam aquitatem placuit. Delegatio fipa à Patria facta
non subfuerit, nisi de monacho mentionem fecerit,
quoniam facilius modo, quā ordinarius decipi posset.

Episcopus monachum. *Ex decisione eiusdem 3. de offi-
cio Vicarij in Antiquis, & 4. codicem titulo in Antiquioribus.*

Monachus non claustraliter potest esse compulso*re* line-
rum. Cap. XV.

Inter canonicos Ecclesiæ Barchinonens. & Beneficia-
tos, si per annuerarijs verabatur, cumque noua
instrumenta literis compulso*ri*ibus produxisserit, ca-
dem non esse legitime extracta obiiciebarunt, quoniam
Monachus, qui erat Vicarius compulso*r* constitutus
fuerat, Resolutum est, aliquam in eo dignitatem non
requiri, quare si monachus non claustraliter est, compul-
so*r* esse potest.

Inter canonicos. *Ex decisione eiusdem 433. parte 3. libe-
r. 3. in summis Taliostri.*

Monachus debet agere de licentia Abbatis.

Cap. XVI.

Licentia autem à Priore claustraliter data, nulliter egis-
t, quoniam iste Abbatem superiorum habet, clau-
strumque tantum curare debet, sed quia amplissimum
ab Abbate potestate habuit, extahere potuit, idem
si à Priore conventionali.

Licentia. *Ex decisione eiusdem 449. parte 3. lib. 3. in no-
vissimis Paleostri.*

Monachus cui acquirat.

Cap. XVII.

Regulariter Monachos Monasterio, ubi profilius,
est, acquirit, at si in aliquo beneficio, etiæ claustraliter
assignatus fuerit, quicquid ex eius opera, siue illius bo-
nis prouenit, ubi resedit, queritur quoniam seruo equi
paratur, qui ex eius opera viufructuari securit. Eni*m*
per feruum, & monachum in poffessorio, quanquam
ne a prehensione quaeritur. Vt monachus habeat pro
prium Abbas difipientare non potest, ergo neq; de illis
licentiam disponendi date permittitur. Neque pariter
feruum ad testandum Dominus habilitate potest,
verumque ad Principem pertinet.

Regulariter. *Ex decisione parlamenti Delphinalis 144.
parte 1. Francisci Marci, & decisione Palatiq; & poftolici V'e
netiarum 30. Thome Trinifani.*

Bona monachii translati pertinent ad secundum mo-
nasterium. Cap. XVIII.

Si translatio ad alterum monasterium de primi con-
ſensu facta est, bona que ad primum monachus fa-
tus transflit, ad secundum pertinent. Quamvis obti-
nuit, proprietatem ad primum remaneat, viufructu
verò ad secundum cum ipfa persona transire, falias
non habeat, vnde viua.

Si translatio. *Ex decisione appella Tholofane 59. Joan-
nis Corsej, & decisione Parlamenti Delphinalis 626. par. 2.
Francisci Marci.*

Mater pro legitima preferenda est monasterio.

Cap. XIX.

Viti Docti viri existimare, fitistra matrem, vel
mauiam quod ad hanc legitimam item super filii, vel
nepotis iam profili successione mouere, & contra mo-
nasterium bonorum in communis capacem, quoniam
religionem profili, se, & sua Deo dedicasse dicuntur;
sed quia quatenus de iure licet hoc intelligendum est,
propterea in contrariam sententiam istum est, nimis
matrem quo ad legitimam filii super filii bonis compe-
tentem, monasterio preferendam esse; probatissima sen-
tentia, atque optima ratione fundata, nam parentis
in legitimis preiudicium per religionem ingressum face-
re iniquum est, prout econtra parentibus religionem
ingredientibus filiis nocere, non licet. Neque religio,
vel Ecclesia, qua iustitia cultrix existit, quicquam ci-
terti preiudicio habere debet, praetertim de filiorum
legiti-

legitima, quae pia causa favorebili est. Hanc opinionem Senatus in pluribus sententijs amplexus est.

Muli docti. Ex decisione Regni Lusitanie 24. Alnari Valaschi.

Monasterium quando excluditur ab hereditate monachi. Cap. X X.

Si monasterium Petri hereditatem prætendit, velut Sobius ingressum acquisiti fructu de preceptione queritur, qm ante professionem Petrus in testamento fratres heredes instituit, ad cuius dū delictum iure posse præsumendum est, atque hereditario titulo, sciemtiamque testamenti habuisse, que regulariter in extraneis præsumitur. Consanguinei de ingredientium bonis sumis folliciti esse solent. Si vero ob nō adimplatam testatoris voluntatem, hereditatem tanquam deuolutam prætendit, ob continuatam ultra quadrangram anorum possessionem, oblate præscriptionem conclusum est, etiam si heretum bona fides de fuisse, quia de hereditate institutis iam acquisita auferenda agitur, atque monasterio propter testamenti in obseruantiam acquirenda, in quæcundam autem bona fides opus non est.

Si monasterium. Ex decisione Rota Romana 180. parte 2. in nouissimi Robuttery.

Quis debet probare professionem, & quomodo. Cap. X X I.

Primus in dato prioratum habens, si contra secundum, se professionem det ille autem negaverit professionem probare debet. At si aduersarius Priorem fuisse contineatur, et autem Abbatis literas, etiam lite pendente factas, producat, in quibus habeatur, facta cum ceteris inquisitione, monachii expresse repertum esse, atque ad Auditoris mandatum, et expresse professionem esse iure, profectio probata sufficienter videtur.

Primum. Ex decisione eiusdem 161. Egidij Bellameri.

Monachus potest fieri excuitor legati ad pias causas, & teneare reddere rationem.

Cap. X X I I.

Legati ad pias causas cum administratione quilibet religiosi executor fieri potest. Cum igitur Don Benedicto Canonico Lateranen. Legatio fuerit, vt pro suis necessitatibus vti valeat, atque residuum ad pauperum beneficium distribuat (quod ad pias causas Legatum dicitur) cur rationem reddere non tenetur? Sacro Tridentino Concilio, etiam de superioris licentia bonorum administratio religiosis interdicitur, sed hic causa de iure canonico permisus est, cui ab eodem non derogatur. Cum in omnem euuentum Legatum ad Fabricam sancti Petri pertineret, ergo potuit cum eadem super dicta administratione tranfigere. Cum testator legatum valere prohibuerit, si a quoquis Romana Causa superiori legatarius molestatetur, hac conditio ante administrationis principium posita dicuntur, sed quia de iure permittitur, eccirco conditio evanuit, & quando ipsa prohibitionem in omni tempore respiceret, pro non apposita habenda est: Nam cum facere incepit, & ita dominum recta via ad piam causam transletum est, in tali casu prouidendo, dominum ab ipsa auctoritate non potuit, quoniam Ecclesiam excludere prohibetur, auferendo ab herede, qui monachus ficeret. Quod semel ecclesia datum est, amplius renocatu non potest.

Legati ad pias. Ex decisione Collegij Pisanij 111. Doto. Boris Maria

MONASTERIUM.

Prioratus non venit appellatione monasterij.

Cap. I. M. M. M.

MOnasterij appellatione, Prioratus non venit, quoniam ea monasteria appellantur, in quibus Abbates præponuntur, & territorium Abbatis dicitur.

Monasterij. Ex decisione Rotæ Romana 225. par. 2. Pauli Aemilij Veralli.

Monasterium ex quibus præsumatur constitutum. Cap. II.

QUOD autem in territorio de Parchilena constitutum reperitur, & de la lux appellatur, ubi monachi degunt ordinis de Guadalupe, cum ex testamento Didaci a monasterio de Guadalupe confitruerit, atque redditus debetur, ita constitutum præsumtur, ad excusum dispositionis præcedentis actus factus esse præsumitur.

Quod autem. Ex decisione eiusdem 226. parte 2. Pauli Aemilij Veralli.

Monasteria sunt electiva, & non conceduntur in Concilio. Cap. III.

Primo iure monasteria electiva sunt, atque ad suum periculum confirmatio peccat, nec reperitur iure cautum, vt de his per Conciliorum prouidendum sit, interdum Episcopatus, & Abbatarie aequiparantur, circa electionem vero secus est, que propriæ ad Abbatarium naturam pertinet. Anquæ monasteria summam ducentorum auri excedentia, confessorialia disci debent, prout de styllo grauissimi viri affirmarunt, ita ut matutina in conferendo configuratione requirant, Rota stylum probandum esse respondit, nam quandoque extra Conciliorum conceduntur, & monasteria propriam naturam habent, nimisrum, quod per electionem prouideri debeant.

Primum iure. Ex decisione eiusdem 584. par. 3. lib. 3.

Monasterium succedit ad omnia bona ingressi. Cap. IV.

Sue in bonis, quæ ingressus tempore habebat, sine quæ postea obvenirent, monasterium succedit, ad quæ licet actionem non habeat, neque rei vindicationem intentate possit, tamen officium iudicis intentare non denegatur: Sed patris legitima propter magnam aequitatem deducenda est, qua opinio in iure praualuit. Solum in casibus à iure expressis, filii loco habent, sed ad excludendum patrem à legitima, cautum non est, itaque quod ad ipsam patri debitam, monasterium loco filii non habetur.

Sue in bonis. Ex decisione Rotæ Marchie 7. Stephani de Gratianis.

Monasteria exempta in quibus teneantur.

Cap. V.

ALege diocesana monasteria exempta sunt, sed quod ad iurisdictionis legem populo subfiant. Si monasterium habet populum, ad synodus ire debet.

A lege. Ex decisione Parlamenti Delphinius 1240. parte 1. Francisci Marci.

De codem. Cap. VI.

ITaque à visitatione diocesorum, procurazione, siue expensarum contributione non eximuntur. Diuersa

uersa ratio habetur si animarum cura per Vicarium regi conuenienter.

Itaque. Ex decisione eiusdem 391. parte 1. Francisci Mariae.

Nullus ingredi potest monasteria monialium.

Cap. VII.

Neque clericis, neque laicis monialium monasteria ingredi licet. Quando vite necessaria determinatur, Abbatisa cum vna monialis veteri extra portam re cipere debet, clericis monasteria sine causa rationabiliter frequentare sub poena priuationis beneficii prohibitum est, laici vero sub censu. Continguitatis occasio, non est causa rationabiliter sed hodie nisi de intenta speciali etiam ingressus interdictus est.

Neque clericis. Ex decisione eiusdem 954 parte 1. Francisci Mariae.

Cap. VIII.

Facultas ingrediendi monasterium monialium de prima vice intelligitur, idco postquam semel ingressus est, vterius prohibetur, & ita decimus el.

Facultas. Ex decisione 97. Petri Garcia de Toledo.

Monasteriorum potest renunciare bonis, & successioni ingrediens, etiam sine illius consensu.

Cap. IX.

CVM monasterium in querendis sibi praedictis possit, conclusum est, renunciationem per ipsum facta, etiam si puerulum consensu non interueniat, validum esse, sola enim illius voluntas sufficit, cum flatim ac voluerit, bona ei acquiruntur, tanto magis quia per fidem Apostolicam confirmata fuit. Renunciatione ad tempus professionis puerulam referenda est, quod non impedit, quo minus adueniente conditione valeat, cum regulariter tam iuri de praesenti competere, quam in futurum compertuero, renunciari possit. Renunciationis validitas ex carum consensu non dependet, quoniam monachus ex omni fine carum conscientia potest. Confirmatio omnem sollemnitatem supponit, & in expressis, ex certa scientia dicitur, in non ex pressis vero, clausula, licet, in forma communis illam valere facit, ratificatione puerulam facit, vt a principio carum consensus intercessione censeatur, cumque consensus non esset necessarius, parum refutat iraumentum interuenienter.

Cum monasterium. Ex decisione Rota Romana 1198. Seraphini Olearii.

Monasterium suscepimus sub tuitione sedis Apostolice ac dicatur exemptum.

Cap. X.

Ad effectum ut Bulla Calixti Terti de surreptione argui non possit, te diligenterum discutit, resolutum est de eo exemptionis statu ante illius Bullam constare, vt de surreptione, aut intentionis defectu argui nullo modo possit, nam considerat origine, ac Propositura institutione conflat Comites Berengariorum, & Cononem anno Domini M.C.VI. ex proprijs eorum aliis, ac viis sub Pachalis autoritate monasteriorum fundatae, quibus tuitione Seals Apostolicae illud interficit, & cum oblatuorum sunt Ecclesie, cur offertur, idea ad alianam Ecclesiam pertinere non potest, praeferum cum nullum hoc tempore superioritatis ius Archiepiscopio competere, cui preindictum fieri discretetur. Cum in eadem Pachalis Bulla disponatur, vt nulli licet predicta alia Beato Petro subtrahere, minuere, vt remunerari ycationibus fatigare, haec verba plena, & immediatas subfectionem trahent, subtractionis

species esse evidetur, utrū fao. velle subijcere, quod Ecclesia Romanam obstatum esse competitur, hac igitur ipsius protectione ab ordinarii potestate eximitur. Quia subsequuntur sicut omnino monasteriorum, exceptum, ac immediate sedi Apostolicae subiectum esse declarant, nā Calixtus Secundus Monachis facultatem concepsit, vt Sacramenta à diocesano recipiant, ideo in alijs non referatis ab eius potestate exemptione videtur, hac enim facultas a deinde ordinatum pro Sacramentis, in solo ea exemptione necessaria erat. Illa verba in privilegio apposita, ad iudicium autem percepte huius a Romana Ecclesia libertatis auctoritati viam quotam Latera nensi plato perfoluerit, exemptionem probant, & cu[m] praecellere generalis prohibito, ne quis predicta Ecclesiæ perturbare audiat, &c. non solum monasteriorum materiale, sed per nos etiam Ecclesiæ exemptione censetur, cum Ecclesiæ appellatione monachi, & ipius personae contineantur. Item obseruantia subsequuntur tot Pontificum assertoribus, omnem difficultatem tollit, quae circa verba privilegi oris posse, qui omnes hac loca specialius ad ius Ecclesiæ Romanae pertinere declarantur. Enunciaciones antiquissimas a pluribus Pontificibus enanatae, totiesque repetita, fama aquipollent, atque plene probant. Et Innocentius Quartus specialius alterius hoc monasterium, ad Ecclesiam Romanam, nullo intermedio pertinere, que verba clarè exemptionem probant, idemque ex instrumentis antiquissimis, atque duabus Ducum Bauariae supplicationibus, in quibus dicitur monasterium suisse, & esse Romanæ Ecclesiæ immedietate subiectum, & pro obseruâria ex arbitriis compobanda, prætermittentes non sicut quā plures Pontificij Bullæ, in quibus negotia ad monasteriorum spectantia diversis peculiis ecclesiasticis, non autem Archiepiscopo committuntur. Deinde cum ostendatur clara, & indubitate in Galixti Terti privilegio exemplo viterus disputare non conuenit.

Ad effectum. Ex decisione eiusdem 1075. Seraphini Olearii.

Monasterium, fine collegium mendicantium in hodie per ordinarium sub certa forma ergi potest.

Cap. XI.

Pro erigendo novo Regularium Collegio, sive monasterio, olim specialis Sedi Apostolice licentia requirebatur, hodie tamen per Sacrum Concilium ordinariis huiusmodi facultas data fuit, & cum illius forma ad vngue fuerit ab ordinario Cetaraugustano observata, cum citauerit omnes conuentus mendicantium, & sibi confidenter ex nova Collegiæ erectione mendicantium. Discalceatoris in his missas celebrandi, & sanctissimi Eucharistie Sacramenti remedi, nullum ei[us] praedictum inveniri posse, ex quo reditus per Vigenem reflecti in pecunia numerata, atque siumento ad congregacionis sustentationem sufficiunt, qui propter ea mendicante cogentur, ideoque cleomenos aliorum conuentuum noui diminuerit, quam obtemperat resolutum est sententias de partibus huiusmodi licentiam confitantes, approbandas esse. In concorrentibus liberam agnitionem nullus sibi praedictum in fieri opponere potest, sed quilibet ad libitum pia opera facere, atque futuram eligere potest, ideo ad effectum impediendi hoc praedictum considerable non effe vilum est.

Pro erigendo. Ex decisione eiusdem 745, parte 2. in ultimi Manzenui.

Monasterium inveniri posse non ratiocinabatur, nisi illico admodum obstatum sit, utrū sicut in eis ordinariis, tunc in monasteriis, obstatum sit, utrū sicut in eis ordinariis, tunc in monasteriis, obstatum sit,

MO-

MONIALES.

Pro ingressu monialium, nihil dandum est.

Cap. I.

Neque pro monialium, ingressu aliquid accipere, neque post receptionem prandia, vel cenas facere, neq; pecunias, vel iocalia etiam ad praesentem vnum directe, aut indirecete dare, licetum est, nisi purè, liberè, atq; spontè offerant. Quando monasterii est inops, & tenue, pater pro legitima, vel alimètis, assignare tenetur, & monasteriu accipere non dedecet.

Neque pro monialium. *Ex decisione parlamenti Delphinalis 960. parte 1. Francisci Marci.*

Moniales profiteruntur in manibus Sacerdotis.

Cap. II.

In manibus Abbatis professionem facere non possunt, sed Sacerdotis. Non enim foeminae velum imponeantur licet.

In manibus. *Ex decisione eiusdem 957. parte 1. Francisci Marci.*

Sorores in quibus monasteriis non sunt recipienda.

Cap. III.

In monasteriis ordinum non mendicantiū, nisi prouentus sufficiunt, ita quod sine penitentiā sustentari possint, sorores recipienda non sunt, nam ipsa recepta mē dicare non debent. In aliquib; monasteriis vītū tantū habent, vestimenta aut ex operib; manū suarū sibi faciunt, interdū moniales à parentib; pensiones habent.

In monasteriis. *Ex decisione eiusdem 965. parte 1. Francisci Marci.*

Moniales Sanctæ Clari quid possidere possint.

Cap. IV.

Moniales Sanctæ Clari de secundo Sancti Francisci ordine sunt, & proprium in communī, nō aut in particulari habere possunt, quod in primo, in omnibus prohibitum est. Tertius ordo de penitentiā factus est, & pro mariib; atq; feminis, etiam in coniugio viuētibus inuenitus est, ifi clericū clericali privilegio gaudet.

Moniales. *Ex decisione eiusdem 963. parte 1. Francisci Marci.*

Dos nouitiae mortuæ restituenda est consanguineis vna cum fructibus, deducto alimento datis.

Cap. V.

Ne dantes, & recipientes in excommunicationem incidenter, finixerunt parentes loco mutui, vel depositi pecunia monialibus tradidisse, puella autem in nouitarum habitu diu permanens, mortua est, de pecunij datis quaestio est, consulta Concilij Cōgregatione, Palatum in iuxta illius decreto iudicauit. Consanguineis nouitiae mortuæ ab intellato venientibus, integrā dotē restituenda esse vna cū illius fructibus ad rationem quinque pro centum, atq; totam illius supellectilem, obitus tempore repartam, deducto tamen ipsius nouitiae vītu, ad rationem ducatorum quadraginta quatuor pro quo libet anno.

Ne dantes. *Ex decisione Palati Apolloniae Venetiarum 57. parte 1. Thome Triufani.*

Ingredientes religionem non approbatam gaudente privilegio canonis. Cap. VI.

Cum religionem non approbatam ingrediuntur, itaque ecclesiastum immunitate an gaudent, dubita-

tur, licet in futurum, matrimonium contrahere possunt, quia tamen de præfeti religiose viuent, tanquam cetera personæ ecclesiastice gaudere debent, & ita Rō obseruat, quamobrem eisdē verberans, vel iniurias inferens. Canonis sententia ligatus est.

Cum religionem. *Ex decisione Rota Romana 1. de regularibus in antiquis.*

Propter professionem infra annum que pena imponitur. Cap. VII.

In mendicantium ordine infra annum professione facta, puella incapax redditum, vt ibi viterius profiteari possit, & moniales omnes suspenduntur. Dubitatur an hoc Monasterium predicatotum ordinis esse dictatur, affirmativa verior vīfa est, nam & plures in mandatis, alijisque scripturis per eadēm producuntur, atq; bullis tales fē eſſe confitebantur. Item predicatorēs carundem curam, atque administrationē habere conſat, sub quorum constitutionibus viuent, ex his puellae cōveniente intentione bene fundari placuit.

In mendicantium. *Ex decisione eiusdem 1. de regularibus Ioannis Moberdai, & decimobus 1102, 1103, 1104, 1105. & 1106. parte 1. libro 3. in nouissimis Tholomoci.*

Moniales professio non exēunt à monasterio.

Cap. VIII.

Monaſterium exēt monialibus tacitē, vel exprefſe profeffis prohibitum est, nisi in morbi, vel infirmitatis caſit, quando cum ceteris, abſque graui periculo commorari non posseut. Conſuetudo in contrarium non valeret. Abbatia monialium appellatione comprehendit.

Monasterium. *Ex decisione parlamenti Delphinalis 956. parte 1. Francisci Marci.*

Moniales quæ, & quando possint agere in iudicio.

Cap. IX.

Moniales, præfertim si canonicae regulares sint, Malique officia, vel administrationes sue in monasterio, siue extra diſtingua habentes, & agere, & se detinere, ac procuratorem constitutere pro eātundem iuriibus non prohibentur, sicut de quocunque religioso cōcluditur, idem est si de criminis agetur.

Moniales, præfertim. *Ex decisione Rota Romana 3. de iudiciis in novis.*

Monialis quando fuccedit, vel excludatur a maioratu.

Cap. X.

Dubitatur an monialis in cuiusdam cappelle bonis administrationis subiectis succeditur poliet, quam ipsius foro, abſque liberis defuncta, dum viueret, administrabat, testator enim masculis deficitibus, ſemini ſus vocauerat, neque aliquod personale ſeruitorium requirebatur, fed reale, quod per alium expediri poterat. Aliquis inter administrationem cappelle, & maiorum differe videbatur, ceteris omnibus nequaquam differentiam fieri poſſe vīfum est. Vbi regni maioratus, Ducatus, vel Comitatus annexā iurisdictionē hēt, pro moniali nullatenus eſt iudicandum, quamobrem ſententiam pro moniali Senatus confirmauit. Testator maioratus inſtituendo, ſi bona ſua perpetuo in familia remaneant debere, ex primis, monasterium excluditur, cū ex ſeipſo, ſubstitutis perpetuo exciſis, admitti vellet, hac autem ex ſeipſa admitti inſtat, ad monasterij cōmodū dum ipſa viuit, iſcīcirco denegandum non eſt, in qua iurisdictione verba veritate cantur, nam iura fanguinis infarabilis ſunt, & ne monachus quidem amittit, neque de genere eſſe definit.

Dubitabatur, *Ex decisione Senatus Regni Lusitaniae 6. Antonij Gama.*

Abba-

Abbatissa est caput monasterij, & iurisdictionem habet. Cap. XL.

Vix est caput mulieris, non è contra, ideo quando monasterium ecclesia ministrum ad Sacramenta celebranda habet, dignitatis monasterij caput penes Abbatissam, vel Priorissim esse non videtur, que neq; con felios audire, neq; abfoluer, vel ligare possint: Sed in contrariam itum est sententiam, quoniam Abbatissa liberam sui monasterii administrationem habet: Ad concessionis terro fuorum validitatem, capituli sui confessus accedere debet, ergo monasterii bona per ipsas regi dicuntur. Quamvis Abbatissa neq; à diuinis, neq; ab ordine suspendere possit, tamen à beneficijs nō prohibetur, atque præbendas subtrahere. Forti contentio si iurisdictionem habere permittur, quamus penitentialis denegetur. Quamobrem monialium Collegium principale dicunt, fratres autem sive clerici nequaquam, sed ministri, & tanquam in diuinis servitores existunt, atque ab ipsorum monasterio separati, acfectorie veniunt. Non igitur duo capita principia sunt. Confessio generalis, Episcopi locum tenet.

Vir est. Ex decisione Parlamenti Delphinalium 953. part. Francisci Marci.

Moniales non respondent in missa.

Cap. XII.

Mulieres characterem non recipiunt, neque ordinū officium exercere possunt, itaq; in missa respondere non valent, neq; ad altare appropinquare debent. Homeliam, vel Euāgeliū ad matutinum legere possunt.

Mulieres. Ex decisione eiusdem 958. parte 1. Francisci Marci.

Moniales quando incidunt in canonem à quo, & vbi abfolui debent. Cap. XIII.

Cum contingat ipsas ad intuicem cum sanguinis effusione verberare, claustrum exire non debent, sed per Episcopum, in cuius dioecesi monasteria sita sunt, abfolui debent, etiam si excessus enormis fuerit, item si moniales exceptae essent. Cum id Episcopis tantum ob ordinis reuerentiam indolum sit, in inferioribus non licet, itaque Generali ordinis Sancti Francisci illarum superiori non permittitur, quoniam quasi Episcopalem iurisdictionem habent.

Cum contingat. Ex decisione eiusdem 961. parte 1. Francisci Marci.

Monialis propter intemperantiam quando punienda, & quando purganda est.

Cap. XIV.

Moniali occulè deflorata, vel portius de incontinentia sui pectœ, canonica purgatio indicēta est. Quia vero in monasterio peperit, in penitentiā, seu contemplatione loco reponi debet: At si in cunctate delicti commissi nō repetitur, in proprio monasterio punienda est.

Moniali. Ex decisione Palatij Apostolici Venetiarum 24. parte 2. Thome Triviant.

Monialis translata de vno monasterio ad aliud, quando dicatur remanere filia primi ad effectum, vt illi primo bona acquirantur. Cap. XV.

Soror Catharina professa in monasterio S. Ceciliae propter graues riœ cum Abbatissa ad monasterium S. Ambrosij cum suo habitu per Satellites inbente Sanctissimo translatâ fuit, vbi suu mptibus, & expensis primi sui monasterij in secundo alimenta percepit, ideo monialis primi sui monasterij desijisse non videtur, cui pa-

tris, non autem extranci onus sit filiam altere? Cum alimeta dotti primo monasterio date non correpondat, id est eius occasione data, dici non debent, nec per tantum temporis alimeta tam excessiva praestita fuissent, nec Papa, qui omnia ita in scrinio pectoris habet, & eis iustitia, pastus suis est, fed dotem monasterio S. Ambroxi tradidit mandasset, qd omnia atq; incōmoda matrimonii spiritualis sustinere debebat: Cū habitu monasterij S. Ceciliae per multum tgs gestauerit, & donec velles consumptu futurine feorium à monialibus monasterij S. Ambrosij, nec cum eis in refectorio viuebat, nec in chorō decantabat, nec in aliquo actu capitulari, in quibus omnes aliae enunciari solent, reperitur decripta, hęc omnia clare offendunt partes omnes nunquam intentionem habuisse, vt per translationem monialis primi esse desinet, & secundi monasterij cuaderet. Propter obitum ipsius in secundo monasterio, non probatur ita cibū ipsofam esse, quoniam de expressa professione in primo monasterio constat, ideo de alia expressa in secundo docendum erat. Prefertim quia monasteria diuersi ordinis & regulæ sunt. Nulla verba literatum Pape ponderare possunt, vt per huiusmodi translationem primi monasterij monialis esse aliam, & secundi ficta dicatur: Quod si verè effecta fuisset, ante quam fideicō misum purificaretur, nō erat locus dubitationis in pte dictis litteris narrare, quod ipsa soror Catherine, seu pro eius monasterio S. Ambrosij a monasterio S. Ceciliae impeditur, quo minus vñfructu ipsorum bonorum, & hereditatis gaudere posset, salem vita Catherine durante, cum omnia desire non solum respexit vñfructu, sed etiam proprietas ad monasterium spectauissent, nec Papa dispositiuam sicut ad vñfructuum dimicata restrinxisset, referendo post illius obitum utrācunque monasterio S. Ceciliae competentia.

Soror. Ex decis. eiusdem 115. parte 2. In ultima Littera.

N V N C I V S .

Nuncius habens facultatem super referuntis potest conferre bis referuata. Cap. I.

Ver nunciationem suam feliciter expedire valeat. Summis Pontifici virginis beneficia, etiā Sedi Apostolice referuata, conferendi potestarem dedit, quoniam igitur bis generaliter referuata sunt, dñe non impeditur, etiamque per collectoris, vel sub collectoris obitum vacent, cum enim ad sui ipsius gratiam secerit, latissime interpretari obtinetur.

Vt nunciationem. Ex decisione Rotæ Romane 425. Aegidij Bellamere.

Nuncius non habilitat contra excrabilium.

Cap. II.

Quanus iniuste tenentes habilitandi facultatē habeat, atque de novo eiusdem conferre permisum sit, tamē si referuatio collationis excrabilis obser, conferre non est permisum, quoniam ad ordines habilitatione opus est, quae concefa non fuit.

Quoniam iniuste. Ex decisionib. eiusdem 549. & 550. Aegidij Bellamere.

In generalibus facultatibus Nunciorum non veniunt specialiter referuata, nec prohibita.

Cap. III.

Ad proutidom animarum saluti Nuncio Apostolico concessum est, obtinuent minus iuste resignations recipere, atque ad eadem, seu quaevis alia habilitate, item cum eis pro camera super perceptis fructibus concordare, & de beneficijs qualitercumque vacantes prouidere. Nisi generaliter, vt puta per Constitutionem excrabilis refer-

reseruata fuerint. Non est magis favorabilis potestas, quam quo ordinarijs à iure data est, sed ista nullam restrictionem recipit, & tamē beneficia reseruata non includit, nec quē legatis, vel executoribus data est, quāuis deuoluta interdum comprehendat, reseruata vero nequaquam. In generali concessione neg: specialiter reseruata, neq: specialiter prohibita continentur. Motus proprius non ampliat, sed gratia sumptuosa reddit, verisimiliter contra mentem non includit.

Ad prouidendum. Ex decisione eiusdem 720. Aegidij Bellameri.

Nuncius habens facultatem conferendi beneficia, potest etiam vacanta in mensibus ordinarij non obstante regula de octo mensibus.

Cap. IV.

Facultas Nuncij conferendi beneficia, comprehensio etiā vacanta in mensibus ordinarij non obstat regula, qua dando octo mensibus expectantibus, disponit, de ceteris quatuor libere conferre posse. Nam cum in illis Papa prouidere posset, & cum ordinario concurset, idem in Nuncio dicendum est, qui Papa auctoritate conferendi potestarem habet. Item regula in quatuor tantum mensibus expectantium impedimentum tollere voluit, nisi omnes facultates, atque induita conserendi reuocarentur.

Facultas. Ex decisione eiusdem 8. de privilegijs Marceli Crescentij.

Nuncius prouisio de beneficio valoris 24. ducatorum valida est. Cap. V.

A Gebatur de portione, que vix distributiones quotidiana, malisam grossam habebat, ac residuum certis diebus in toto anno requirebat. Item 56. excedebat. Cum igitur Nuncius de beneficijs non exceedentibus 24. prouidetur potuerit, hanc de portione faciam, validā esse placuit quasi ciuitatem facultas ad 24. intelligenda sit, prout fructus in regula de valore accipit solent. In his autem, quae ex mala communī sunt, non continentur, sed tantum qui particulares beneficii sūt, de quo agitur. Et cū pars aduersa quae à Papa imperatavit fructus ad 24. ex prouisit, omnis difficultas celata.

Agebatur. Ex decisione eiusdem 745. parte 3. lib. 3. art. 20.

Facultates Nuncij restrigenda sunt.

Cap. VI.

Resolutum est, facultates Nuncij apud Romanorum Regē vix ad Germaniam nullatenus se extēdere sed ad locum definitum restrigi, super quo regula condita est.

Resolutum. Ex decisione eiusdem 996. parte 3. libro 3. in nouissimi Tholomei.

Regula de octo mensibus non obstat facultatibus Nuncij Scotie. Cap. VII.

Facultas Nuncij in Regno Scotie destinati, quādā beneficia de iure patronatus laicorum, per reuocatio- rias facultatum de beneficijs in octo mensibus vacātibus conferendi, sublata non est, quoniam regula ha- ratione condidit, vt pauperibus clericis, & aliis prouide- ret, de huiusmodi autē beneficijs per legatum sine ordi- narij prouideri non solet, ideo facultatem Nuncij ad talia beneficia reuocare non cogitauit. In generali re- ferentia beneficia de iure patronatus non contine- tur, itaq: reuocatio regula non includit. Nec prouisio pro Nuncio facta inutilia dici potest, ex quo ad- di presentiōis tempore non facti, sermonem nō ha- buerit, quoniam non omnia tacita prouisionem vitiat,

sed ea duntaxat, de quibus expressum est, vel iure can- tum reputari, quod eis expressis, gratiam nullatenus concesserit.

Facultas. Ex decisione eiusdem 13. de concessione prae- bē de Ioannis Maledani.

Nuncius quando possit conferre dignitates, & que- cunque beneficia maiora. Cap. VIII.

Quid si datum fuerit, vt quācunque, & qualiacun- que conferre valeat, reponit enim est, dignitates etiā posse, quoniam verba generalia duplicata sunt, atq: ēt in dispensatione, quae ita illi mihi iuris est, omnia veni- tabile faciunt, cum item ad tertii fauorem dirigantur, fau- tabilitate maiora beneficia continentur.

Quid si datum sit. Ex decisione eiusdem 1. de privilegijs Marceli Crescentij.

Nuncius prohibitus conferre canonicas, nulliter confert vigore Epiſtola Nepotis Papa. Cap. IX.

Venetiarum Nuncio exp̄s probabit̄ si in bre- vii, ne canonicas in Cathedralibus, & Collegia- tis Ecclesijs conferre valeat, itaque prouisio aliter facta per literas miliius Cardinals nepotis Nuncini non po- test, quoniam per subfrequentes postea producas, ex- preſſe declarauit, quod brevis forma alterata non ce- lebratur, quam declarationem stylo consonam, attēdi p̄a cuit, neque illa prima tam clara sunt, & per ultimas e- nam parte non citata declarari potuerunt, ne igitur cō- tradicant, interpretationem recipiunt. Neque per ver- ba generalia a priori actus natura receſsum cenfetur. Cum agitur de correctione brevis, & līli, literis, strīciū ſimē legi debent, quamobrem quorūcunque bene- ficiorū appellatione, dignitates, & canonicas non continentur. Verba literarum quācunque beneficia quois modo vacanta, exp̄ſſam in brevi prohibitiō- nem non tollunt, sed magis in reſeruata mensibus con- ferendi permittunt. An ſecundā litera ad Nuncij ma- nū peruenient, parum referit, nam declaratoria etiam ignorante, atque ipso inuitu fieri potuit. Ita declaratio abſque notificatione ſuū unū effictum patit. Declaratio ſubfrequens poſt aliam ſpecialē precedentem, noua concilio dicitur, & ex duabus illam attendandam effice placuit, que ante canonicas vacationem ſuācēt, & alteram Venetijs procuratam, cum caſis ſuoperuen- fer. Itaque prouisionem Gregorij, factam, intare fir- matum elt.

Venetiarum. Ex decisione eiusdem 2. de prabendis Ca- faris de Graffis.

Nuncius per has facultates non potest conferre Ca- nonicas. Cap. X.

His verbis in facultate Nuncij appositis (neq: non quorūcunque beneficiorū ecclesiasticorū cura, & fine cura ſecularium, & regularium, etiā diclē fedis, ex quibusvis cauſis, præterquam ratione offi- cialium Curia acū officia ſua exercētium ſpecialē, vel generaliter referuatorum, vel ex cauſa permuta- tionis, aut commendatorum, aut ad tempus vni- rum, ac etiam in Romana Curia litigiorum, quottū vitini vacationis modi exprimant, pro exp̄ſſis habe- ri poſſunt, aut inris, litis, & cauſe huiusmodi cefſionis recipiendi, & admittendi, ac vniōnē, non tamē perpetuas, diſculpēndi, ac colligantibz in lite cedē- di, non propter ſubrogandi, nec nos cauſas defu- per pendentes de partium coniunctū adocandi, & li- tes huiusmodi penitus extingnēndi, dicta que bene- ficia per teſignationem ſuē celiōnem, & tam ſimpli- citer,

citer, quam ex eadem causa, nec non alia quacunque, & qualiacunque in dictis regulis, ut praefert, ac in alia prouincia, in qua prefatum Carolum morari contingerat confitentia, & per obliquum vacantia humusmodi, etiam ex illorum vacacione in mensibus nobis referatis, duntaxat refutata fuerint, dummodo refutata 24. non refutata verò 100. ducatorum auri summi, quotidianis distributionibus computatis valorem nō excedant, & dignitates, aut in cathedralibus Ecclesijs canonicas, & probendas quibusvis personis sibi beneficis, etiam quacunque, & quacunque beneficia Eccliefia obtinentes, & expectantes conferendi, Rota respondit canonicas, & probendas in cathedrali per obitum vacantes. Nuncius conferre non posse, illa quidem verba in fine posita, dummodo refutata, itē illa in cathedralibus ecclesijs canonicas, & probendas, non refutantur ad omnia suā prudētia, sed tantum ad familię causam, itaque per resignationem conferre posse placuit. Neque clausula in fine posita ad omnina refutetur quando diueritatis ratio admittit, & facultas datur, quod de vacantibus per resignationem prouideatur, cum ipse resignans, quod beneficiū vaceat, facere videatur.

His verbis. *Ex decisione eiusdem 805. parte 3. libro 3. in nouissimis Tholomel.*

Nuncius potest cognoscere de causis matrimonialibus in prima infantiā. Cap. XI.

Ex iurisdictionis defectu sententia Nuncii nulla dici potest, erat enim Episcopus Montis Regalis, atque legati de latere potestel habebat, prout in pluribus, & diueritatis precibus, ac petitionibus, quae in processu habentur pars aduersa confitetur, & ideo vt ordinariorum adiutor potest, immo etiam vt delegatus, quoniam ad cauferum yniuersitatem delegatus fuerat, itaq; vt ordinariorum loco habendus erat, ergo de causis matrimonialibus in primi infantiā cognoscere potuit.

Ex iurisdictione. *Ex decisione Rotæ Romane 765. Soprapini Oliarij.*

Nuncius non potest conferre plura beneficia vni per sonz. Cap. XII.

Decreto Concilii dispositum est, vt vnum tantu m beneficiū singulis conferatur, quod siquidem ad vitam eius, cui confertur sustentandum honeste sufficiat, licet eidem alterum simplex conferre, dummodo utrumque personam refulgientiam non requirat cuius dispositionem habere locum, etiam si ob vni p̄mum beneficium simplex existat, Sacra Cōgregatio declarauit, sed Nuncius aduersus decreta generalis Concilij di Spēnare non potest, cum in facultatibus non habeat, à quibus eius potestas reputatur, quoniam breui propositio niem de quindecim beneficiis vni tantum factam, nullam exire, conclusum est. Aliquando nuncius super pluralitate incompatibilium dispensare potest, si ob vti litatem ecclesie fiat, sed propter praerogativum meritorum ob utilitatem personæ, flante Concilio, ad iolum Papam pertinet.

Decreto. *Ex decisione eiusdem 250. parte 2. In plurimis Coccini.*

O P T I O.

Canonicus quilibet admittitur ad canoniciatum vacan tem ex concordia non distinguendo modum vacandi, admittitur etiam ad vacantem per optionem. Cap. I.

VErba concordia sunt, Canoniciatum vacante, cultus collatio ad capituli turnū pertinet, Canonicorum

qui libet optare possit, et si plures concurrent, antiquior praefertur, de canonice autem per curia vacante Capitulum antiquiori portionario prouideat. Cum optionis natura sit, vt ex antiquioribus vnu post aliū acceptet, coniunctum autem admitti non possit, ergo secundum antiquorem installationem optandum est. Modus vacationis non expressus, etiam si per optionem varet, comprehendit. Sepposito autem quod non vacaret, etiam concedit verba verificari vltimū est, quāsi plures praebendas mutentur, semper idem canonicus est, et illa verba (de Canoniciatu per eum vacante antiquiori portionario prouideatur) verificantur, quoniam donec illi fiat prouisio, iste solus vacat. Itē in altero capitulo, quod vacante dignitate, antiquiori Canonicu prouideatur, & in altero, quemlibet in dignitate constitutum optare posse disponit, necessarium est intelligere, quod de dignitate antiquiori Canonicu, ita ut optionis inter dignitatē obtinentes, prouideatur, ergo eodem modo, sicut inter ipsos canonicos optione, vt secundum subiectam materiam, optionem semper falsa sit, haberit conuenit, quod ex magis placuit, ne portionationis conditio (qui de Capitulo non existit) melior, quam Canoniconum existat, nam si ordinum distinctio non feratur, ecclesiastica monachia turbari videtur. Si nuī quām canonicus, optate viles, prohibitus fuit, neque posicio, neque statu in facultatis acquiri potuit, & nulla obseruantia allegandā est.

Verba concordie. *Ex decisione Rota Romane 418. parte 1. in nouissimis Leobrandi.*

Confuetudo optandi infra quantum tempus inducatur. Cap. II.

Ad inducendam optandi praebendas confitetur, nem decem annorum spacium sufficit, quoniam inter se diffinita sunt, & canonicibus non annexae, cum canonicus non optentur, contra ius non existit, neque extinguitur antiquus titulus, neque nouus acquiritur.

Ad inducendam. *Ex decisione eiusdem 1. de confuetudine Joannis Mohamedani.*

Confuetudo optandi praebendas quomodo probetur. Cap. III.

Ex dominis de Rota distis, cum optiones effectum fortis effici non possit, arrisdamenta, carum virtute facta, etiam in antiquis, optandi confuetudinem non probare firmabantur. Alteri parti contrarium vltimum est, & facti probari effectum, cum ad locationes processerint. Sed vnamimite conciserunt, quid si prebeniarum occasiōnibus superuenientibus optatum non fuerit, confuetudo non existat.

Ex dominis. *Ex decisione eiusdem 4. de confuetudine Joannis Mohamedani.*

Confuetudo optandi canoniciatum etiam per antiquorem portionatum, procedit etiam si portionarius est Archidiaconus.

Cap. IV.

Confuetudinem optandi Canoniciatum per antiquum portionatum, Domini, etiam si portionarius est Archidiaconus, interpretari sunt: in hac enim optione vti portionarius consideratur, itaque nulla mixtura existit, sed ad mixturas ascendit, atque diversē qualitates separabiles in eadem persona concurrentes existunt.

Confuetudinem. *Ex decisione eiusdem 1. de confuetudine Achillii de Graffii.*

Optio præbendarum distinctiæ non inducit vacante Canoniciatum, nisi hoc habeat conmutuus contractus factus. Cap. V. inquit propter hanc suam contractus factus.

In Aquis. Ecclesiæ antiquior Canonicus, dimissa sua præbenda de Alfonso, alteram de Istrio optauit, quam cum Antonius à fide apostolica cessionis viro imperatice, Capitulum, quod sua statuta, & consuetudinem conferuerat ei puebat, admittere noluit, denique illam de Alfonso habuit. Dubitatatur an præbendarum mutatione, etiam Canonice alterate dici possent. Aegidio, & alijs in nouis propter inseparabilem connexitatem ita viuum est. Sed certe contra communem Doctorum opinionem, & Anditorum vota, non enim an iquissimius titulus per optionem extinguitur, neque nouis queritur, vbi optio locum habet, sine auctoritate aut præbendarum mutatio, de via ad aliam placere nouo titulo, & ab illo nova præsunctione pertransitur, siccirco qui in prima titulus canonicus non aderat, nec in secunda haberi dicitur, ne præbenda ab alijs titulo obtinere contingat. Confuetudo antiquiorum ad optandum admittens, de præbendis propriæ sumptus, que spirituales sunt non intelligunt, sed de impropriis, quæ ius temporale, id est redditus, & prouentus, atque etiam laico ad iuri subuentiōnem conferri possunt. Si præbenda effet annexa, ius mixtum dicetur, & quoniam ius rispatronatus ex gratia capax sit, hanc ratiōne esse non debet. Excommunicatum optare posse non est viterius dubitandum, ergo quod nouum titulum acquirat, dicendum non est, coi etiam censuras ignorantis collatio facta non tenet. Item si præbenda distincta sit, a Canonica differunt, cuius appellatione non veniunt, ergo optando præbendam, nullatenus Canoniam dimittere viuum est.

In Aquis. Ex decisione eiusdem 17. de præbendis. Guelielmi Casabadori.

Confuetudo optandi decem annis prescribitur. Cap. VI.

Sola præbendarum distinctio, cum Canonij annexiōnem non probat, propter Rota, resolutionem de qua per Cassadorum ampliæ, optandi confuetudinem decem annis præscribi posse dicebat, si & titulos, & præbendas spirituales effe probaretur, quadrangula annorum tempus nec essetiam est.

Sola præbendarum. Ex decisione eiusdem 201. libro 2. Iacobi Pusei.

Confuetudo quod receptus ultra numerum præbendarum minorem valeat optare, validus est. Cap. VII.

Slex una, confuetudine nouissime à Capitulo ele-
sces, ex altera minorem præbendam optare debes. Quæ enim iuxta sua receptionis ordinem disponit, firma est.

Si ex una. Ex decisione eiusdem 2. de confuetudine in nouis.

Confuetudo valeat, quod habens minorem præbendam possit optare maiorem, non è contra. Cap. VIII.

Nec prohiberis ex altera, maiorem, cum vacabit, optare, quoniam de minori a ascendere licitam est, non è contra.

Nec prohiberis. Ex decisione eiusdem 3. de confuetudine in nouis.

Præbenda vacans in Cura, aut grossi fructus prætextu confuetudinis optari non possunt. Cap. IX. sup. matricularum.

Illa confuetudo, si Rotam per obitum canoniciatus, & præbenda vacans, nec grossi fructus, etiam si ad capitulum redirent, optari possunt. Si aliter quam per mortem fecus est.

Ille confuetudo. Ex decisione eiusdem 4. de confuetudine in nouis, & decisione parlamenti Delphinalis 1230. parte 1. Francisci Marci.

Confuetudo opendri in Ecclesiæ tollitur per clausulas derogatorias in literis Apostolicis. Cap. X.

Optandi confuetudini derogatur dicitur, si de maiori cum vacauerit, non obstantibus iuratis, & consuetudine Ecclesiæ, in qua etiam minores sunt, prouideri mandetur, alios frustra imperatio facta est, vbi præbendarum gradus existunt, & per optionem, sive collationem, vel capituli assignationem sepe fit decreto. Papa impedit posse certum est, vbi vero omnes maiores appellantur, sed altera melior est, quia gratia in non optatis effectum fortius potest, fecus est.

Optandi. Ex decisione eiusdem 5. de confuetudine in nouis.

Optio an, & quando locum habeat. Cap. XI.

Permutatione præbenda vacante, optioni locus est, quoniam noua collatione opus non est. Optio si Papa, vel legatus derogat, locum non habet, nec si Papaæ referatur, aut specialiter prouident, sicut si iure decepto.

Permutatione. Ex decisione parlamenti Delphinalis 1267. parte 1. Francisci Marci.

Referatio impedit optionem. Cap. XII.

Optio debet fieri de maiori, non de minori. Cap. XIII.

Sue generalis, sue specialis referatio facta sit optio nem motu proprio facta, impedit.

Sue generalis. Ex decisione Rotæ Romanae 4. parte 2. Jacobi Patel.

Optio debet fieri de maiori, non de minori. Cap. XIV.

Vi secundum fuit receptions ordinem maiorem præbendam confuetudine optauerunt, alteram maiorem cum vacauerit optare potest, minorem vero prohibetur, quia in beneficialebus deficentus non datur.

Qui secundum. Ex decisione parlamenti Delphinalis 1264. parte 1. Francisci Marci.

Optio præbendarum vbi datur de minori ad medianam, & de media ad maiorem, quis optare potest maiorem, si in minori ius non habet.

Cap. XIV.

In Canonicum receptus ad Imperatoris preces præbendam minorem à Capitulo sibi conferri obtinuit, & cum media vacauerit, per confuetudinem, illa dimisla, optauit, alij videbatur antiquiorum ad medianam præferendum non est, quoniam ipse auctoritas fructus est, Imperialis autem bona fide fructus perceperat. In contraria sententiam itum est, si enim canonicum titulum in prima minori non habebat, nec in secunda media potuit. Absque novo titulo, vel præsunctione, aut collatione alicens fit, neque ius patitur, fine canonico titulo posse detiniri, sublatu autem est, ollitur consequēs, quod in eo fundatur, & soluto iure fundamentum resolutur.

In canonicum. Ex decisione Rotæ Romanae 10. de præbendis in antiquis.

Optio

Optio potest fieri plures cum casis euenientibus.
Cap. XV.

PLURIES IN DIUERSIS VACATIONIBUS OPTATI POTEST, QUONIAM CONFUTUDINIS VERBA HOC HABET, VT SEMPER ANTIQUOR PORTIONEM HABEAT PINGUIOREM.

Pluries. Ex decisione eiusdem 239. Aegidij Bellamere.

Resignatione in manibus Papæ facta, optio locum non habet. Cap. XVI.

Membra à canonico, & præbenda separata si in manib. Papæ refugatio ad fauorem certæ persona facta est, optari non possunt, quoniam optat di confuetudo, nisi per obitum, nō procedit, nec Papæ, nisi in ea fauore, cui beneficium conferri debet, resignationem admittere videtur, aliquo etiam aliorum commodum resulterat, quod nec de Papæ, nec de resignatis intentione dicendum est.

Membris. Ex decisione eiusdem 281. parte 2. Pauli Aemili Verallii.

OPTIONI OBSTAT REGULA REFERUTORIA OCTO MENSIUM.
Cap. XVII.

REGULA REFERUTORIA OCTO MENSIUM OPTIONI OBSTAT, IN HIS IIGITUR MENSIIBUS VACANTIBUS, ATQUE BENEFICIS SUE GENERALITER, SUE SPECIALITER REFERUTAT LOCUS NÔ EST. NEQUE OBSTAT CARDINALIUM EXCEPTIO, QUONIAM AD ECCLESIA COLLEGATÆ CAPITULUM COLLATIO FUIE ELECCIO, AD EPISCOPUM AUTEM FOLA INSTITUTIO PERTINEBAT, QUOD SUB ILIA REGULA COMPREHENDITUR.

Regula. Ex decisione eiusdem 27. de probabilius joannis Nobedani. Ex decisione 643. part. 4. in nouissimis Talcotis.

BENEFICIA REFERUTA CUR OPTARI NON POSSUNT.
Cap. XVIII.

SUE BENEFICIA SPECIALITER IN FAUORE CERTA PERSONA, REFERUTA FURENT, SUE GENERALITER, OPTARI NON POSSUNT, QUA PAPA IN BENEFICIBUS LATISSIMÂ POTEFACTAM HABET, & ITA REFERENDA BENEFICIA AFFICI, & ROTI INFICI, QUICQUID IN COTRARIUM DISPUTATOR, OMNIBUSQ; IURIBUS, & STATUTIS DEROGAT, OMNISQUE CONFERENDI POTEFACTEM ADMITAT, ITAQ; IURA, QUA OPTANDI POTEFACTEM DANT, OMNIS OBLATA EFFE, CONSENTIUNT.

Sue. Ex decisione eiusdem 642. parte 4. in nouissimis Ruberti.

CARDINALIS VIGORE INDULTI NON POTES CONFERRE BENEFICIA CONTRA IMMENORABILEM CONFUTUDINEM OPTANDI. Cap. XIX.

ACQUIRENDUM AUTEM OPTIONEM ET SPECIALITER REFERUTORIUM, IMMENORABILEM CONFUTUDINEM SUFFICIENS VISM EST, PRÆFALITAE, NVM HABET, AC LEGIS, ATQ; EX CA, ET TITULUS FUDATIONIS, AC QVNIUS ALIAS ALLEGAT, PÔT: EX OBSERVANTIA ROTE, INDULTA CONFERENDI SEMPER ITA INTERPRETATA FURENT, VT FACULTATEM ORDINARIORUM NON AMPLIET, FED TANTUM, VT ILLIS NON OBSTANTIBUS, BENEFICIA AD CORUM COLLATIONEM SPÆCIALE, LIBERÆ CONFERRE POSSINT, PERINDE CI SI DE REFERUTA NON ENAMAUERIT, QUONIAM DE ILLIS BENEFICIA INTELLIGUNTUR, IN QVORUM QUASI POSSE FIONE CONFERENDI ORDINARIJ EXULTANT, QUEMADMODUM Igitur ordinarij optionem sive indulto impetrare non possunt, ita neq; cù indulto possint sive igitur referutatio ne cessiflent, Cardinalis habens indultum, beneficia, qua vigore confutudinis immenorabilis optari possunt, nullo modo conferre posset, ergo neq; vigore indultu, quod facultatem non auget, conferre potest. Post quâ indulta nihil aliud continent, nisi obfuscata remouent, ideo clausurae derogatorie confutudinum nihil plus operari possunt, sed iolum in illis effectum habent, que gratiam perunt.

AD ACQUIRENDUM. EX DECISIONE EIUSDEM 642. PART. 4. IN NOUSSIMIS RUBEL.

ORDINARIVS.

ORDINARIUS COLLATOR QUIUS DICATUR.

Cap. I.

VI CONFERENDI POTEFACTAM A PAPA HABET, COLLATOR ORDINARIUS DICENDUS EST, PRÆFALITUM SI AD BEFICIPIO CUM VNITERFATATEM: QUI AUTEM EX INDULTO, VEI IEDIS APOFOLICE PRÆFALIO COFERENDI IUS HABET, IMPROPRIOS ORDINARIOS, & QUALIS EXTRAORDINARIOS DIC PLACUIT: QUONIAM BREM REFERUTAT CONCELLA, EXCEPTIS BENEFICIS, IN QVIBUS CARDINALES ORDINARIJ COLLATORES EXISTERET, INTELLIGUR, IN QVIBUS IPSI EPISCOPATI HABENT, AUT ALIUD SIMILE COLLATIONE GAUDES.ILLA VERBIS (QUOTOM COLLATIONE, DIPLOMATIONE, & INDULTO AUTHORITY APOFOLICA CONFESSIS) DE INDULTO CARDINALI ORDINARIO COLLATORI, QUD EFT FAVORABILIS, FÅ QUAM PRÆFERUTIUM, INTELLEXIT. QUONIAM BREM DECIMUM EST, REFERUTATIONEM, BENEFICIA AD CARDINALIUM DE RODULPHIS SPECIALEM COMPREHENDERET, QUI REFERUTA SIBI COLLATIONE IN ARCHIEPISCOPATU FLORÉ TINO, REFERUERAT, QUONIAM ILLUD INDULTU SUO PERINDUTA, ATQ; EXTRAORDINARIJ EST, FRUSTRA OPPORTUNA DE CLAUSU LA (PTIRIS) NAM CONFERENDI POTEFACTAS, PIUS CANALIS ERAT, TUNC AUT EX NOVA GRATIA, CERTIUS FORMALIS REMANET.

VI CONFERENDI. EX DECISIONE ROTÆ ROMANE 1. DE OFFICO ORDINARIJ ACHILLIS DE GRIFFI.

ORDINARIUS APPELLATIONE QUI VENIANT IN MATERIA VITATIONIS, & PROVISIONIS. Cap. II.

CM LOCUS, IN QVO ECCLESIA CURATA EXSLIT, TERRITORIO CIUS DECIECI PRÆPOSITUS PISCENSIS EX PRÆLIVIO APOFOLICO SUBIT, IDEO APPROBATIO CAPPELLANI AD ILLAM ECCLESIAM DEPUTATI, IN HIS QUAES CONCERNUNT ANIMARUM CURIÆ, AD IPUM PRÆPOSITUM TANQUA FEDIS APOFOLICE DELEGATUM PERTINERE DICUTUR, PER UNIÓNEM AUT ABBATI DE FLORÉ TACITAM, IURA QUAES PRÆPOSITUS, TANQUAM LOCI ORDINARIIS, HABEBAT, SUBLATIS NÔ FUTÆ: MULTOQ; MAGIS QUA EX CONCILIJ DIPLOMATIONE LOCORU ORDINARIJ BENEFICIA, ET MOX FUTA VISITARE, AC PRUDENTER DEBET, VT IN EISDEM LAUDABILITER ANIMARUM CURA EXERCETUR, QUD ETIÀ IN ECCLESIA EXEMPTIS LOCI HABET. ET QUATUO CONCILIJ DE EPISCOPO FERMONEM HABET, NON TAMEN IDEO ALIJ ORDINARIJ INFERIORES EXCLUDUNTUR, QUOD DOGUIDER ORDINARIUS APPELLATIONE, ETIAJ INFERIORES CONTINENTUR, QUANDO MATERIA ADAPTRI POTEFACTAS, & SACRA CONGREGATIO, DECRETA CONCILIJ DE EPISCOPIS LOQUENTIA, ETIAM IN PRÆPOSITO LO CUM HABERE DEFINITUR.

CUM LOCUS. EX DECISIONE EIUSDEM 798. PART. 4. IN NOUSSIMIS GIPRY.

ORDO.

TONSURA COLLATA A NON SUO EPISCOPO, AN VALET.

Cap. I.

PIMA TONSURA COLLATIO, ETIAM A NON SUO EPISCOPO, NEE DE CIUSDEM LICENTIA, VEL CONSENTIA IACTA TENEAT, QUONIAM CLERICATUS EST ORDO, IDEO CARACTER IM PRIMITUR, & INDELEBILIS EST. CLERICUS FATI FACTUS DE EPISCOPI JURISDICTIONE EXSLIT, SED ANTE PRIMAM TÖITURAM LAI CIUS IN NULLA IURISDICTIONE ECCLESIAJCTI EST: Sicut ille absq; licetia alterius EPISCOPI JURISDICTIONE PROROGATE, NEE POTES, ITA NEC ORDINES A NON SUO PREALATO RECEPIRE. VBI PROPRIIS EPISCOPUS ORDINATIONEM FALAM NON INTERDICIT, RATOM HABERE VIDETUR.

PRIMA TONSURA. EX DECISIONE GRATIONEPOLITANA 450. GUIDONIS PAPA.

Q. 3. EXECU-

Exequitio ordinis à non suo Episcopo collati quando impeditur. Cap. II.

AB Episcopo non suo absque dimissorijs literis colatus ordo, quod ad executionem impeditur, licet character imprimatur. Episcopus extraneum, quem in sui familiaritate recipit, nisi beneficium contulerit, ordinare prohibitus est, & factio disponebit Concilio, triennium familiaritatis etiam cōcurrere debet. Quod tam in maioriis, quam in minoribus ordinibus locū habere declaratum est. Et prima tonsura p̄familistatus & ordo est. Nec guardiani, & regularium priores, nisi suis professi, ac subditi, in quos iurisdictionem habet, conferre possunt. Subiectus autē ratio, etiam in prima tonsura locum habet, & nisi ab habente Episcopale iurisdictionem dari non potest. Cur autem vbi à non suo Episcopo datur, beneficij collatione opus est, placuit, ut illius ratione, de ciudēto foto sit, hoc autē & in prima tonsura locum habet. Communis reputatio in spiritualibus non procedit. Cum clericatus inutilius producit, omnīs decēt annorum validitas presumptio cessat, nam si meliorem habuisset, veri militer illum titulum non produxisset, secus si à tertio produceretur, quoniam boni tituli p̄familionem ex temporis cursu auferre non potest. Antiquo iure ab ordinum exercito, nisi interdictio sequuta, suspensus non erat, sed hodie per Concilium, quod habet decreta iuritatis, ipso rite suspensus est.

Ab Episcopo. Ex decisione Rota Romana 731. parte 1. in Nouissimis Seraphini.

Cap. III.

Eodem modo si dispensatio presumitur, collatus ordo à non suo Episcopo, validus est.

Eodem modo. Ex decisione eiusdem 710. parte 3. lib. 3. in Nouissimis Paleotti.

Ius conferendi literas dimissorias ad ordines est præscriptibile. Cap. IV.

Dimissorias literas concedendis facultas suis subditi Praelatori inferiori ex confutidine competere potest dummodo confutidine præscripta fuerit. Itud quidem ius, sicut ex altera episcopala præscriptibile est, sed titulo falso putativo opus est, vel tārum tempus, de cuius initio, memoria non existat.

Dimissorias. Ex decisione Cappella Tholofiana 451. Ioannis Corserij.

Ordines conferenti possunt filio præsumptiuē legitimo nato. Cap. V.

Filius natus ex nuptia cum suo marito viuente, legitimus præsumvit, ita vt ordines eidem conferri valent, quoniam probetur cum altero adulterium commisisse, & quando sola esset iurius præsumptio, alia probatione opus non est: Ideo mulier acculata, immo de adulterio damnata, quin Carbonianam possefitionem accipere posuit, nō impeditur, quoniam maniti potius, quā in adulteri filius præsumendum est. Cum adulterā esse non probetur, alio nō apparente honesta vita præsumvit. Vbi de matrimonio principaliter non agitur, sed solum vt ad religionis gradus, vel ordines fulcipientis filius admitti possit, vel etiam ad successionis effectum, ipsius plena probatione opus nō est, præsumptua autem sufficit. Liber baptismi de confutidine tantum aratem probat, fed ipsa natalia nequaquam, finit nequa scriptura priuata releuabit. Nec parentibus creditur, si adulteri filium esse dixerint, nam hac assertio illi præjudicium facere non poterit. Infantes omnes homines patres appellare solet, cum igitur T̄tium pa-

trem appellauerit, & ille filium nominaverit, non ideo natīla verē probantur, & cum confiter maiorem facta, seu reuocata confessio, nihil obstat. Ad probādum filiationem testes de publica voce, & famam non probat, quoniam de auditu non sufficiunt, & à priuati autoritate non procedit, neque se publicē audiūscē dicunt, quodad famē probationem requirunt, nisi que alia cōcurrant, sola fama non probat.

Filius natus. Ex decisione Pisana 26. Doctoris Marte.

Ordines conferti possunt excommunicato. Cap. VI.

Excommunicato ordines conferti posse placuit, itē ingressus religionis, & professio permittitur, quoniam anima securabilis est, quoniam Abbas scimus recipere non debet.

Excommunicato. Ex decisione eiusdem 668. parte 2. Francisci Marii

Accolitus conceditur in modum præilegij, & exemptionis. Cap. VII.

Accolitus nullus est, si de illegitimitate mērio facta non sit, nam honoris, & dignitatis in capax est, etiā ita qualitas expresa foret Pa. falcem dicitur concessisset. Quoniam ad omnes ordines, etiam factos dispensatus extiterit, tamē Accolitus, qui in modum præilegij exemptionis, atque honoris conceditur, non continetur, sed quasi dignitas reputatur, ita ut ad alterum dispensatus non censetur.

Accolitus. Ex decisione Rota Romana 8. parte 1. Pauli Aemili Veralii.

Accolitus aliquando non est ordo. Cap. VIII.

Hec legitur differt ab Accolitu, qui officij nomine aliqui confertur, & nullam incompatibilitatem facit, atque presbytero conferti potest, quoniam ordo non est.

Hic igitur. Ex decisione eiusdem 9. parte 1. Pauli Aemili Veralii.

Ordinatus ad Subdiaconatum per vim, & mecum, non tenetur contineat. Cap. IX.

Coachio duplicitate consideratur, vel absoluta, vt in eo, qui vi tenetur, vel conditionalis, nimirum in eo, qui vt cruciatus, vel mortem euaderet, se ordinari fecit, qua præcia, siue causativa via appellari coniunctus; In coactione absoluta, nulla voluntas adeat, in conditionali saltem indirecta reperitur, ibi neque baptiñus confertur, neque character imprimetur, sed in conditionalis fecit est: An igitur per vim conditionalem ordinatus continere tenetur, cum continentia votum Sacro ordinis annexatur, frequentiori calculo receptum est, vt si prius vxorem habebat, continuere non tenetur, at si non duxerit, voto obligatur: Sed Rota primū pro continentia inclinare videbatur, præterea ante contrarium matrimonium, quoniam etiam huiusmodi ordinatis character imprimetur, verum quaque curiarum, atque maturius discussa, æquior, atque iustior negativa opinio visa est, nimirum continentiam obseruare non temere: nullus enim auctor, vbi voluntas requiratur, si coacte fiat validus est, nam & matrimonium, & electione merita facta nulla sunt, sed continentia libertatis qualitatem requirit, & est votū, non autem precepti. Item

Item suaderi potest, nolenti autem praecipi prohibetur. Puer qui doli capax non existit, neque ad votum expresse, neque tacite obligari potest, iuris contineat non tenetur, sicut metus votum exprimit vitia, ita & tacita, atque connexum. Metus spiritualia vitia, quae pro substantia plenam requirunt libertatem, qua igitur deficiente, actus corruntur. Item quia continentia de substantia ordinis subdiaconatus non existit, sed ex statuto Ecclesie accidentalis est, quando quidem antea matrimonium contrahere licet. Subdiaconis metu ordinatus, verè talis existit, sed continentia voti non annescitur, quoniam voluntas libera deficit. Item de annexis idem indicatur, quando essentialia, atq. infparabila sunt, aut necessario consequentia, & indubia sed subdiaconatus, & continentia nullo iure natura, vel diuino infparabila sunt, solù humano introducuntur, et, quoniamq; licet per metum essentia Sacramenti ordinis non impeditur, quod dinum est, tamen continentia coniuncta, que humana est impeditur. Item castitas, si nihil aliud obstat, ordinis annexa est, sed metus est valde obstant. Item baptizatus per vim, vt talis viueat, atque fidem catholicam confiteri tenetur, sed ab eo ad ordinatum inferri non potest, quoniam in antecedente arguitur ad essentialiter, atque naturaliter annexum, in consequenti vero ad accidentaliter, obligatio quidem profundi fidei essentialiter baptisimi characteris annexa est, sed obligatio ex statuto Ecclesie continendi ex voto tacito subdiaconatu, non autem naturaliter, & essentialiter annexa est: Huius rei inconsideratio causa fuit, vt Goffredus, & alij in contraria sententiam precipitanter processerunt. Denique si hic subdiaconus continere teneretur, atque ex presso in ipso ordine cassatae voulisset, ipsius votum per metu vitiare, cui ergo non tacitum, in quo minor obligationis causa, vel falsum par, & equalis existit. De flylo Cancellarie dol capaci, vel per metum, & uia Sacrum ordinem suscipienti, libera contrahendi matrimonium facultas datur, sed cum in hac causa nihil iure expressum fuerit, Doctoreque variae opiniones firmauerint, flylus, & Cancellaria inter pretatio, merito attendenda est.

Coactio. Ex decisionibus eiusdem 1. & 2. de his quæ vñtusque causa sunt Caesaris de Graffis.

P A P A .

Cap. I.

Q Vando à duabus partib; electio facta est, quod de Cardinalium collegio non existat, opponi non potest.

Quando à duabus. Ex decisione Parlamenti Delphinae 1293.par.1. Francisci Marci.

Cap. II.

SVmmus Pontifex ex causa legitima Imperatorem deponere potest: An sit legitima, quando est minus utilis, An trium Concilium generale conuocatum sit, Non quidem, nisi de honestate. Francorum Regem ex illa causa depouit.

Summus Pontifex. Ex decisione eiusdem 945. parte 1. Francisci Marci.

P A R O C H U S .

Valida est confusudo, quod Sacerdos curatus habeat lectum cuiusq; capitis dominus morientis, & meliorem vestem. Cap. I.

N On est responda Confusudo, quod Rektor Curatus, sive parochialis, lectum, vel meliorem ve-

stem matriti, sive uxori habeat, aut alterius momentis, qui dominus caput esset, & ita Palatum Apollonem conculcit. Cum clerici aliquid temporale, consuetudinis praetextu a laicis exigere possint, etiam si ventris repletionem, aut aliam priuatam utilitatem recipiant: In Britannia mobilium tertii, mortis tempore in opus Ecclie, vel pauperum sollicitur, Item quod Cappellanus a subiectibus, bous caput habeat, vel candela grofia cā denariis, aut aliud certum offeratur. Qui tanto tempore soluerunt, ad id spōne se obligasse praesumuntur: Nec pro Sacramentis, quae prius liberè conserebantur aliqd petiunt, sed quia gratis a laicis exhibutum fuit, ex consuetudinis vi poſtulatur, quod quando ex mera liberalitate, & populi de uotione introductum est, nihil virtutis continet, sed potius laudabile fundamentum. Si ex actio precedens confusudo causam dedit, nil valet.

Non est responda. Ex decisione Rota Romana 1. de confusione Guglielmi Cassadori.

Parochiani quando tenentur ad praefandas oblationes Parochio. Cap. II.

Vm Ecclesia competenter dotata non est, ita ut parochus indigent, parochiam ad praefandū oblationes iudicis officio compelli possint. Ad quam obligationi inducendam, decennalem prælationem, ipso, ac uniformiter factam, sufficere viuum est, quādā principio liberaliter offerre incepit, nā ex diuina prælatione obligati animus praefunditur. Atque voluntari propter Ecclesie favorem, obligandi animū atque conuictodinē inducunt. In oblationibus petentiis postfiliorum competrere obtinuit, in quo fener posse probare sufficit, nisi alter tempore exegi se probauerit.

Cum Ecclesia. Ex decisione Senatus Tudemontani 99. Officianti faccerani.

Capitulum canoniconum an succedat in funere Episcopi pī mortui. Cap. III.

Torcillans Episcopus ob aeris insulabilitatem Sedem suam Muriani constituit, dumque infirmaret, Venetas ob commodiorem curationem ad Sororis domum delatus, paucis post diebus, Sacramentis à Curato ministratis, mobilibus, ac supellecīle Muriani relicta, mortuus est. Capitulum mautē, & Canonici Torcellani, & si Episcopi eorum Superioris curati non fuerint, tamen funeralium quartam portionem petunt, nā ille in qua conuenienter die celis parte manens, in sua cathedrali, vbi tenetur, residere dicitur: quoniam brevi domici li ratione, cathedralis Ecclesia succedere debet: Neque parochius emolumēta propter Sacramenta ministrata habere debet, quoniam & curati, & presbiteri, sive clerici suo Episcopo, qui caput pallor, & Dominus omnium est, obligati existunt, quod autem ex obligatione fit ad leum, vel mercedem restri non debet. Quid si Episcopus pauper, & inops fuisset, Ecclesia Cathedralis ad futū expensas obligata esset, Cur ergo ad utilitatem succedere non debet, Itaq. Palatum Apollonicum ordinari sententia pro capitulo confirmavit.

Torcellanus. Ex decisione Palatiū Apostolici Venetiarum 18.par.1. Thoma Triunsi.

P A T R O N U S .

Cappellaniæ pertinent ad Abbarem, ad quem pertinet Ecclesia. Cap. I.

C Appellaniæ ad Abbarem pertinent dicuntur, si Ecclesie patronus est, quoniam continentis naturam sequuntur, & Ecclesie, in qua fundūt, cedere

cedere debent, atq; ad illius præsentationem spectare.
Cappellane. Ex decisione Rota Romana 15. & 16.
de iure patronatus in antiquis.

Præsentatus si non est admissus quid agendum sit.
Cap. II.

SVperior si recusat præsentatum admittere, patrono imputari non debet. Præsentatus contra admittere nolentem agere debet, & tempus præfigi obtinere, patronus etiam posset, sed non cogitur, & quamvis infra tempus variare posset, tamen iuris necessitate non compellitur. Post tempus, alterum accumulare nequit, sed per sonam tantum examinare superest, si idonea non reperiatur, præsentandi ius perditur.

Superior. Ex decisione eiusdem 4. de iure patronatus in nouis.

Laicus tempus ad præsentandum datum, quando incipiat currere. Cap. III.

Tempus quadriimestre patronis laicis datū ad præsētādū, à die scientiae currere incipit, quando vacatio nota est, vel beneficium de iure, & de facto vacat, alter in Rota antiqua dictum est. Quid si testator certum tempus præfixerit? Voluntas secundum iuris dispositionem intelligitur, videlicet continuum tempus à die scientiae vaccinationis.

Tempus. Ex decisione eiusdem 248. parte 2. Pauli Aemiliū Verallii.

De eodem. Cap. IV.

HAec gratia in ius commune conuertere est. Nemo autem absque culpa priuari debet, sed ab ipso notitia, negligientia dari non potest, ergo à scientiae die curere incipit. Et impedito, & ignorantie currit, vbi duo præsentandi ius controvenerunt, ob Ecclesiæ fauorem, ut citius liti finem imponant. Si inter præsentatos super idoneitatem agatur, vel super libertate cum Episcopo, fucus est.

Hæc gratia. Ex decisione eiusdem 421. parte 1. in nouis finis Blaenhei.

Patronus quando possit præsentare.

Cap. V.

AD beneficium quod de iure, sed non de facto vacat, patronus præsentare potest, ordinarius etiam conferre non prohibetur.

Ad beneficium. Ex decisione eiusdem 9. de iure patro-natus in antiquis.

Patronus præsentat ad incompatible.

Cap. VI.

AD incompatible si laicus præsentauerit, in culpa non est. At si per eiusdem negligientiam non confertur, patronus ad superiorē pro illa vice deuoluitur.

Ad incompatible. Ex decisione eiusdem 3. de iure patro-natus in antiquis.

Patronus præsentans quando possit variare.

Cap. VII.

AT si scienter indignum præsentauerit, pro illa vice ad superiorē deuoluitur. Si signata est, infra tem-pus variare non prohibetur.

At si. Ex decisione eiusdem 291. part. 2. Pauli Aemiliū Verallii, & decisione 11. de iure patronatus Marcelli Crescen-tij, & decisione Parlamenti Delphinalis 1153. part. 1. Fran-tisci Marti.

Præsentatio ab uno facta, quando præfectus ceteros.
Cap. VIII.

PATRONATUS ceteris præsenteratur, si unus ex pluribus in quaesi possitione præsentauerit, institutusque fuerit, & possitionem accepit.

Patronatus. Ex decisione 292. eiusdem, & decisione 298. libro 1. Iacobī Petri.

Præsentato mortuo, patronus alterum præsenterare non prohibetur. Cap. IX.

PER Sebastiani obitum, qui præsentatus, sed institutus non fuerat, noua vacatio inducta non est, sed ut prius per primi mortales vacare dicitur. Idem si unius renunciatur, aut propter occultum eius virtus irritatur, Patronus igitur alterum præsenterare non prohibetur.

Per Sebastiani. Ex decisione eiusdem 200. parte 1. Iaco-bi Petri.

Patronus lite pendente præsenterare prohibetur.
Cap. X.

QUILITE pendente præsenterare impeditur, si ante litē alterum præsenteratur, post illam coptam, colligantem, aliai patronorum voces non habentem, præsenterare prohibetur, ne diutius litigandi occa-sio præbeatur.

Qui lite. Ex decisione eiusdem 10. de iure patronatus Marcelli Crescen-tij.

Patronus debet realiter præsentatum superiori offere.
Cap. XI.

PATRONUS eligere, vel nominare, seu literas de præsen-tando mittere non sufficit, nisi infra tempus iuris, realiter sive periori præsentatum offerat, ad quem collatio, sive institutio pertinet, vt videat, atque examinare personam valeat, an idonea ad regimēn illius beneficiū reperiatur.

Patronis. Ex decisione eiusdem 3. de iure patronatus in nouis.

Patronus potest agere super validitate præsentationis.
Cap. XII.

PRESENTATORES etiam absque præsentatis in iudicio, pro coram interesse, præsentationes canonizari, atque canonicas pronunciari posse non est ambigendum: Quamobrem si ad aliquam Ecclesiam per B. præsentatus egerit aduersus C. reum, & posse fore per D. præsentatum, mortuo A. auctore, B. præsentator pro suo in te-refe, ad causam venire, atque ius præsentandi ad cum pertinere declarari, item per D. præsentatum amoueri, petere non prohibetur.

Præsentatores. Ex decisionibus eiusdem 2. de iure patro-natus in nouis.

Patronus verus ille dicitur, qui illo anno præsenterare debet, flante conuentione de alternis vi-cibus. Cap. XIII.

PROpter diuisionem de alternis annis præsentando, cum tacuisse, alii præsentationem competere, gra-tia surreptita iudicata est, quamvis le patronum dixerit, qui enim præsentare debet, pro illo anno patronus est.

Propter diuisionem. Ex decisione eiusdem 2. de iure patro-natus Achiliis de Graffii.

Episcopus non potest disponere contra acquisitionem iuri patronatus. Cap. XIV.

PACTA omnia cum confensu Episcopi in fundatione apposita, seruanda sunt, etiam si tellamento ordinata fuerint,

fuerint. Itaque aut presbiter, aut de certo genere praestans erat. Neq; Episcopus co ntra beneficij institutionem statuere debet. Post fundationem sive frumentum sive Episcopa interponitur.

Acta. Ex decisione Parlamenti Delphinalis 473. par. 1. Francisci Marchi.

Ad beneficium vacaturum presentationem, vel collationem promittere non licet, etiam cum consensu Episcopi. Cap. XV.

Voto captandę mortis prohibito, quod post Receptio ris mortem, quicūque ex A polonia filius natus, vel nascitrus est, praesentans intelligatur, disponere non licet, quoniam contra prohibitionem factum, etiā si Episcopus, aut à latere Legatus confenserit, nullum est. Ad beneficium vacaturum neque presentationem promittere licet, neq; collationem, nec eum vacabit potestatem dare, etiam si per indicatum fieret. Papa quidem viuentis, etiam motu proprio, beneficium conferre solet, neque eius intentionis contra ius esse praesumitur, multò minus ab inferiori fieri posse dicendum est. Ex actu nullo voluntatis colliguntur, sed ab ipso presentatione inutilis est: Eligere sive nominare, aut literas de praesentando mittere, nisi ordinario realiter offerat, nullatenus sufficit.

Voto captande. *Ex decisione Rotae Marchie 4. Marii Antonii de Amatis.*

Consensus patroni non requiritur in alienatione patronatus, licet ex causa posset contradicere.

Cap. XVI.

Patronorum interest bona pro Ecclesia confernari, nondum respectu alimentorum, quo interdu m debentur, sed ne parochiani aliqui obliuio reparatio ne contribuere cogatur: sed quoniam interesse de praesenti, non autem causus, & aduersaria fortunae incipi debet, conclusum est, à Papa decimuarum separationem facta ab Ecclesia Sancti Stephani, absque illorum consensu, & derogatione, inservi non posse: Consensus quidem in beneficii prouisione requiritur, quia ipsi proprius de praesentis ita faciat. Honestius autem est in alienatione consensus requirere, quia contradicere posset, atque annulari obtineat.

Patronorum. *Ex decisione Rotae Romane 3. de incorporatione Guglielmi Caffadorti.*

In unione, vel collatione an patronus vocandus sit.

Cap. XVII.

In unione patronus qualibet vocandus est, quoniam sua potissimum interest: In collatione autem an laicus, vel clericus sit, distinguitur, quia minus praejudici agitur, in unione magis.

In unione. *Ex decisione eiusdem 6. Thome Faustoli.*

Cap. XVIII.

CVM ab initio religiosum certus numerus in fundatione, iuxta patrimonii vires limitatus fuerit, alias supercrederet patronus nullo modo debet.

Cum ab initio. *Ex decisione eiusdem dñis 3. 4. Thome Faustoli.*

Cap. XIX.

Clericum, vnde cunctum originem duxerit, patronus praesentare non prohibetur.

Clericum. Ex decisione Parlamenti i Delphinalis 1370. par. 1. Francisci Marchi.

Patronus potest ne praesentare Monachum.

Cap. X.

Ad secularem Ecclesiam parochiale monachi praesidiendi non sunt per patronum autem si quis fuerit praefatatus de Monachorum contentu, per Episcopum instituendus est.

Ad Secularem. *Ex decisione eiusdem m. 1283. par. 1. Francisci Marchi.*

In praesentando requiritur mandatum speciale.

Cap. XI.

Sicut electio, ita praesentatio per specialem procuratorem fieri debet, nam cum sit quadam donatio, in generali mandato non comprehenditur, si in mandato de praesentando in genere dictum fuerit, tatus est. Nulliter praesentato, infra tempus patroni ratificatione subsequita, coram ordinario se exhibent, nisi notus esset, infinito non esset deneganda.

Sicut electio. *Ex decisione eiusdem 479. parte 1. Francisci Marchi.*

Patroni possunt pacifici de alterius vicibus praesentando, & de inutice procuratore deputando, ut reuocare non possint. Cap. XII.

Vbi superiori adire non licet, contra proprium iumentum, quod illius actus naturam sequitur a gente non prohibetur: At si necessarium sit, ne illi periret, auctor esse debet, si cum iuramento de non renunciando procuratore, ad praesentandum comparandum feceris, & ob paupertatem alterius vicibus praesentando ad inutinem, ita pacti ejus viterius pro illa vice facultate non habes, quamvis alius saltēm per indicatum videatur, quoniam contra iusta mentem praesentatio facta nullum modum validae est: Ita patronatus relaxatio, etiā absq; Episcopi consensus fieri potuit, itaq; in donatoris, & hæreditate praedictum factum, tamen habere vilium est, nam & ipsius iuris exercitum, patronatu retento, translatum dicitur. Si patronatus iuste acquiritur super exercitio respectus filii, qui dignos sit, neque praesentationem, ne quia collationem invalida facit, Itaque conditio apponi potuit, ut alter de duorum factuum defensione praesentaretur, quia de idoneo haberet debet. Neque pater filium proprium, si aptus fuerit, praesentare prohibetur. Patronus qui per simoniam mentalem acquisitus, antequam per sententiam priuettur, praesentare non veterat. Si confratentes pactorum in capaces sunt, corre spectu pauci simoniam non inducunt, compatrionis autem specialiter de alterius vicibus praesentando, pacifico posse, dispositum est.

Vbi superiori. *Ex decisione Tifana 11. Doctoris Martini.*

Rector debet alere patronum inopem, etiam si alter possit, donauerit. Cap. XXIII.

Patrono ad inopiam redacto alimenta à Rectore deberi, disponitur, obligatio quidem naturalis est, vt bene facienti, cum euerit, bene faciamus, & quamvis deo data perempta sit, tamen Ecclesia, vel Rector ex quaesis post donationem, vel praesentationem alese deuenitus est. Qui per aliquot annos debitum recognoscit, quia redditus etiā ad alimenta sufficiens esse præsupponit, antequam contrarium probatum fuerit, recedere non potest, quod de iure naturae debitum est, interim praestari debet. Inter patronum, & praesentatum quasi tacite de huiusmodi alimentis agitur, ergo propter tertio ab ipso recognitionis die debet diximus. Quia hæc Rectoris, cum ad Episcopum tantum respectus habeatur, consideranda est, Sacrum Concilium osta haec editu partem pro Rectore sufficiente esse reformauit.

Quid

Digestorum Nouissimorum.

Quid si patronus inops patronatum alteri laico donauerit, adhuc ab eo, quem antea praesentauerat, debita sunt, cuius personae infirmitatis propter obligationis naturalis recompensam, non autem donatario, praesertim diutius, dari debent: Multo magis, quia haec donatio ab ipso Pape consente facta est, Episcopi autem secundum veriorem sententiam non sufficere videntur eis.

Patrono. *Ex decisione eiusdem 41. Doctoris Maria.*

Cap. X X I V .

Qui bonam fidem, & quasi possessionem haberet, & tam si titulum non ostendat praesentare debet. Qui bonam fidem. *Ex decisione Rota Romana 69. parte 1. Pauli Aemili Veralli.*

Si patronatus non negetur, unica praesentatio sufficit, ad acquirendam possessionem.

Cap. X X V .

Vnaica autem praesentatio ad quasi possessionem probandam minimè sufficere videbatur, quia ius commune laico spiritualia possidere prohibet: Si tamen patronatus non negetur, frequenter vice praesentare debet. Idem si per triginta annos praesentauerit, mala enim fides purgata est.

Vnica. *Ex decisione eiusdem 5. de irepatronatus. Marcelli Crescentii, & decisione 7. eiusdem tituli Joannis Nobedani, & decisione 192. lib. 1. Jacobi Putei.*

De codem. Cap. X X VI .

Quod sufficere videntur est, non solum inter compatrios, sed etiam si contra ordinarium ageretur. Quod sufficere. *Ex decisione 5. de irepatronatus. Ariberti de Graffio.*

Possessio immemorabilis praesentandi quomodo probetur. Cap. X X VII .

Immemorabilis praesentandi possessio per centum tricentum annorum continuatas praesentaciones, patro- no probati videntur est. Quoniam aliquarum praesentaciones deficient, tamen extremis probatis, media presumuntur. Cum per obitum praesentatorum alias succelluae facta fuerint, & institutiones sequantur, etiam effectu non probato, narratiue in antiquis, & obseruantia comprobant. Vbi di immemorabili confitat, Sacrum Conclivum locum non habet.

Immemorabilis. *Ex decisione eiusdem 545. parte 1. in Nouissimis Seraphini.*

Procuator non potest praesentare ipsius patronum. Cap. X X VIII .

Procurator à patrono ad praesentandum constitutus, ipsummet constitutum praesentare non potest, quia seipsum, etiam per interpositam personam prohibetur.

Procuator. *Ex decisione eiusdem 397. parte 2. Pauli Aemili Veralli.*

Si mandatum est datum à pluribus patronis, an possit praesentare alterum ex eis.

Cap. X X IX .

Nicolao fratre ab Andrea, Fráscisa, & Elisabetta sororibus, mandato ad personam sibi bene videntur possit, videntur est, quoniam Nicolaus non solum omnium nomine praesentare se dixit, sed habiebat, seu ipse

tam suo, quam malitiosa compatriotorum nominibus presentat, cum autem dictio seu, correlative flare possit, ac de patrois indecensum mentitionem fecerit ad euadendum ambitionis vitium, atque actus destructionem, vniuersali non sequitur: praesentatus igitur aliorum nomine de se praesentationem facta acceptare potuit. Itaque inter praesentatum, & praesentantes differentia apparet, & ambido cetera acceptatio & in tempore, & ex causa magis proficia facta presumitur.

Nicolao. *Ex decisione eiusdem 185. parte 2. in Nonissimis Aldobrandini.*

Patronus itans non renuncare praesentatum à suo procuratore, potest alterum adiungere.

Cap. X X X .

Qui iurauit iuram habet praesentationē per procuratores constitutum faciendam, atque Sacramento illam factam confirmantur, ab ipsis absoluti Bochinum noninire, ac cumulando venire posse, neque mandatum, neque praesentationem factā revocare dici potest, sed nouari adiungere non est contra iuramenta formam. Quod autem patroni vice in secundo actu non variabile iuramentum, præteritus respicit, & quo ad nouam, cumulatamq; prouisionem, perscripsi non sunt. Nec ita dici non possunt, quoniam non variare Saccatione adiungerent, propterea absolutione opus non esse placuit.

Qui iurauit. *Ex decisione eiusdem 547. parte 3. lib. 3. in Nouissimis Paleazzi.*

Mandatum non potest dari ad praesentandum super non vacante. Cap. X X I .

Quid si ad beneficium non adhuc vacante praesentandum mandatum datum fuerit? Praesentationem factam non valeat, videntur est: Nec ex quo patroni confessus, de cuius variatione non apparent, durante vñ, conuolidat dñ, quoniam actus pp captiōne mortis voti reprobis est, & confessus omni tempore nullus. Si mandatum duxatq; irritaretur, confessus autem firmus remaneret, prohibito verbis, non rebus, & ludibrio, ac si, ne effectu esset, nec illi voto occurreret esset. Nec patronum reuocare potuisse refragatur, ante enim praesentationem intimatione opus erat, & tunc an procuratore legitime reuocato, praesentatio teneat, disputare non opus est, potest autem de canonica reuocatione non constito, si confessus duraret, absurditatem, quia ad actū impugnationem sufficiunt, cuitari non possunt. Facta pro infectis, quod ad iuris effectum habent possunt. Factum quidem concurret, voluntas non deficit, confessus adiicit, sed absque legi admiringulo, & sine fructu, & ministerio.

Quid si ad beneficium. *Ex decisione eiusdem 5. de irepatronatus. Guglielmi Caffadori.*

Patronus an debeat probare iuspatronatus, & possessionem. Cap. X X I I .

In supplicatione confirmationis, & quod vetus, ac indubitate patronus erat, atque in possessione praesentandi dixerat: An vtrumque probare debeat? Negatius placuit, quoniam de potestate transcendendi non agebat, siccirco quod in possessione existebat, probare sufficit.

In supplicatione. *Ex decisione eiusdem 193. parte 1. Jacobi Putei.*

P E C C A T U M .

Contraueniens legi peccat mortaliter.
Cap. I.

Omnis anima, quae Principi suo non paruerit, morte morietur, quamobrem contraueniens prohibitioni legis, mortaliter peccat, ultra igitur triennium iure locauerit, iure res Ecclesie conduxerit, ita peccat, nam abique grati peccato excommunicandis non efficit. Idem si lex ciuii prohibetur, que Dei donum est, sacerdotia, iubens honesta, prohibet, benigne contraria. Evidem confutat agit, qui legis precepto obtemperat.

Omnis anima. Ex decisione Regni Neapolitanri 106. Francisci Viat.

P E N S I O .

Papa ad sui libitum imponit pensionem super beneficijs. Cap. I.

Pensione imponere posuit iurius est, super quo Papa omnia potest, ergo beneficiati confessus non requiruntur. Papa voluntas probatur per litteras in reparatione expeditas, nam ex facto cognoscitur.

Pensionem. Ex decisione Rota Romana 3 16.par.2. Pauli Veralli.

Pension quando dicatur bene constituta.

Cap. I.I.

Litteris non confessis, neq; intimatis capitulum pensionem soluere promisit, quamvis igitur Papa illam clausulam cancellauerit, tamen bene constituta dici debet.

Litteris. Ex decisione eiusdem 10 de pensionibus Achillii de Graffis.

Pensione quaudiu est soluenda habita, vel non habita possidente. Cap. III.

Quae de beneficij fructibus soluenda est, si illud non vacat, non vrique debetur. Promissio de profectu do literis, ad calumniofam non porrigitur, cum autem non vacet, ita cuiusdeter appetet: clauilia habita, vel non habita pollicitatione ad tres annos, Rota retrinquit, interim a soluendo non est censandum.

Quae de beneficij. Ex decisione eiusdem 12 de prabendis Cesaris de Graffis. Ex decisione 66. Scriptori.

Pensione est feruitus, & onus reale, & materia est odiofa.

Cap. IV.

CVM pefcio feruitus sit, & onus reale, odiofa dici debet, multò magis si in fructuum quota constituta esset, & cum ius commune dispensatione vulneraretur, non est veterius ambigendum. Materia indifferēt à primis disponentes intentione iudicanda, si cum dispensatione odiofa fauor publicus concurreret, concedētis intentio dirimetur. At si ipsa dispensatio merè odiofa sit, & si fauere di dispensatio principali intentio fuerit, fecus est. Item Cardinalibus, per regulam de impenetrans, faustum est, & ipsa regula odiofa existit, quoniam dispostio certorum hominum fauorem, non publicam virtutem contemplatur. Ut beneficia absque diminutione conferantur, publice interice, Item non definita ad vnum, ad alterum vnum pliū concurrantur, & cum ille fauor Cardinalis obesset, ex natura sua odiofam dispensationem intentionem, fauorabilem reddere nequit. Quod alter Cardinalis grauetur, cui diminuta confer-

tut Ecclesia, fauori etiam publico ob alterius suscepitionem praeponderat. Impedimentum ne penitio extinguitur, odiofum est, ne beneficium iuani libertate recupereret. Scrutatio prorogatio odio habetur. Quid si penitio iam impensa efficit? Et quidem si de extinctione impedienda agatur, prout fitio, vel iure fieri solitum est, aliud dicendum est: Nam libertatem impediti validi odiofum est. Hec dispositio si latè interpretanda efficit, ad iurisdictionem reducetur, quoniam Cardinale plures cathedrales opulentas aseccuto, quibus dignitatem tunc possit, ut plausum decenter faciat, rationabile non videbitur. Itaque neque fauor, neque illa intentione, quoniam fitia fiat interpretatio, impedimento esse possunt.

Cum pensio. Ex decisionibus eiusdem 240. & 454. pars. 2. in nouissimis Aldobrandini.

Pensio non continetur appellatione beneficij in pensionibus. Cap. V.

In penalibus beneficiorum appellatione non continetur; Quid si Ecclesia, omnibusque, & singulis beneficijs, atque officijs per sententiam priuatus exitierit? Conclusum est, pensionem nullatenus comprehendendi, focus si in beneficij titulam data efficit, si ex causa hancis, Idem.

In penalibus. Ex decisione eiusdem 14 de sent. & re iudic. Marcelli Crescentij.

Monachus Episcopus resignans ex pensione reservata, praefatam quacunq; fundum Ecclesia.

Cap. VI.

Episcopus successor pensionem à predecessorē regulari, qui sibi pensione retenta, resignaverat, tanquam de illius fructibus emptam, atque meliorē regalē ab Amico donatario, Ecclesia restituiri curabit; Cöclum est, monachum ad seculari Ecclesiam promotum, non monasterio, sed Ecclesiā, ad quam promotus fuerat, intuitu personae omnia quia huius. Neque Episcopatus ad proprium retinendum, atque de eo disponendum habilitate dici posse, quoniam regula substatu talia remanent, & iecire possessionem similem suum & sub eius restituere debere.

Episcopus successor. Ex decisione Confisi Neapolitanri 200. Antonii Capyci.

Pensione an imponi possit super distributionibus.

Cap. VII.

Super fructibus imponi posse, quamuis omnes in quotidianis distributionibus consenserit, vixit est, quoniam licet illorum appellatione non veniant, tamē Leonis tempore ita inponi solitum fuerat. An pensio per quot modum, vel quantitas referatur, dummodo medietatis non excedat, nulla differentia Rota constituta est.

Super fructibus. Ex decisione Rota Romana 8. de pensionibus Achillii de Graffis.

Pensione ex confuetudine imponi potest super monasterijs. Cap. VIII.

Eccliesia pensionibus, prohibente Lateranen. Conciilio grauari non debent, neque monasteria, quia illarum appellatione veniant, onerari posse videbatur, cū idem ius militē, prius enim de monasteriis loquitur, mos huiusmodi Ecclesie pensionibus onerari verat. Sed quia confutatio interpretariā curia altera fēbat, vt Cöcilium in monasterijs non feruerit, Domini cum ipsa confuetudine transtire voluerunt.

Ecclesia. Ex decisione eiusdem 177. par. 1. Pauli & Ambro. Veralli.

De

De pensione quando oporteat facere mentionem in alterius imprestatio. Cap. IX.

CVM iure beneficij constituta est, qua de persona ad personam transit, in alterius imprestatio de ea mentione facere opus est: At si cum persona moratur, etiam si super beneficij fructibus, nullus de ea sermo necessarius est.

Cum iure. Ex decisione Cappella Tholosane 473. Ioannis Corfieri.

Pensio non potest extingui cum precio, nisi cum auctoritate Pape. Cap. X.

Beneficia vendendi via aperiti non debet. Itaque nisi Summi Pontificis authoritas interueniat, pensio nis extinctio fieri non debet. Hodie non nisi clericis datur, Interdum laico si clericali charactere insigniti se fecerit, & officium Gloriosae Virginis recitandi onere granatur, ergo spiritualitatis quedam ratio conceditur, sed authoritate accidente, omnis simonia suspicio purgata est. Gratia casari posse non dubitatur, sed ubi mediata pecunia, extingueretur, simonia est, quamvis ipso iure excommunicationem non inducat.

Beneficia. Ex decisione Rota Marchie 158. Stephani Gratiani.

Pensio non potest imponi super theologali praebenda. Cap. XI.

Theologalis praebenda, cum alio non theolo, qui incapax est, permutari non potest, ergo neque eidem pensionem constituit posse concludum, atque latum arrestum est. Multò magis, quia neque expreſſe per summum Pontificem derogatum, neque aliquis de ea teti mo in supplicatione habitus est.

Theologalis. Ex decisione Senatus Burdigal. 226. Nicolai Boerii.

Pensio an sit inualida si medietatem fructuum exce dit. Cap. XII.

SVpplicatione super coadiutoria expedita, & consenserunt refectionis quinquaginta ducatorum praefito, fructuum medietatem ipsam pensionem excedere appetauit, leccorio coadiutor confusum circa coadiutoria validum esse, pensionem autem nequaquam, defendebat: Neque procurator ultra conditione in aliquid attentare debebat, nam ideo conditio, dummodo medietatem fructuum non excedat, sufficiantem mandati formam importabat, quod non impleta, principalis confessus etiam in coadiutoria deficere videbatur. Et conditio, & impossibilitas ad omnia referenda sunt, excessus fructuum notioris est, quoniam Archidiaconom ad septuaginta tantum, quod confitenti praedictat, ascendere dictum est. Sed Rote impositione tempus, non date inspicendum esse, considerant, quia quotidie fructus diminuitur, & cresent, sublatu, reprobat quo, omni excessu, non excedere visum est, atque confusum, quatenus medietatem non excedat, validum esse, & ad corundem modum reducendum.

Supplicatione. Ex decisione Rota Romana 1160, par. 3, libro 3, in nouissimis Augustini.

Pensio medietatis fructuum deber dari habito respetu ad massam grossam, non autem ad valorem. Cap. XIII.

CVM alteri de canonico, & praebenda, cuius fructus vixiginti quatuor non excedat, prouisum est, alteri autem fructuum medietas loco pensionis reseruaretur, sed massa grossa, ultra ducenta valebat, Placuit pensionarium, duodecim tantum habere posse,

quoniam fructuum medietas, non autem ipsorum va loris reseruata fuerat, itcirco quecumq; duntaxat va lant, debiti sunt.

Cum alteri. Ex decisione eiusdem 764, par. 3, libro 3, in nouissimis Tholometi.

Quis debet probare excessum pensionis. Cap. XIV.

Rectori excessum probare onus incumbit, quia in reservatione pensionis, neque ex iuris, neq; ex regulari dispositione, valoris expressio necessaria est. Rectori. Ex decisione eiusdem 299, parte 2, Pauli Emilii Veralli.

Pensionem ultra summam rescindi petens, non potest petere pensiones decursas post iudicium ce ptum. Cap. XV.

Inqui petit, veluti ultra summam impositam, pensio nem rescindi, que post coepit post iudicium currunt, praeterim coram alio judice petere non potest, quia libi met contrarius existit.

Is qui petit. Ex decisione eiusdem 2, de pensionibus Achillis de Graffii.

Pensio per sententiam Canonizata non potest impugnari a succelfore. Cap. XVI.

In fauorem Rectoris pensio reseruata, ex causa resi gationis in manibus Pape facta, cuius usus super ipso met beneficio per sententias in Rota canonizatum fuit, per successorem in beneficio, tanquam nulla impugna ri non debet.

In fauorem. Ex decisione eiusdem 300, parte 2, Pauli Emilii Veralli.

Pro pensione qua actio competit. Cap. XVII.

Actio personalis per pensione competit, quoniam Rector pensione grauatum beneficiū acceptans, quasi contrahere videtur. Item hypothecariam ad instar alimentorum datam vistum est.

Actio personalis. Ex decisione eiusdem 302, parte 2, Pauli Emilii Veralli.

Pensionarius contra successorem denegantem, agit spolio. Cap. XVIII.

Ex mutatione personæ ius auctoris neque amittitur, neque mutatur, sed faluum remanet. Denegatione pensionis a successore facta, vere pensionarius cuiuslibet exigendi a praedecessore, quam semper animo retinuit, spoliari dicunt, & recuperandæ agi potest. Nullitas allegata solutionem impide non debet. In hoc iudicio de tollendo molestant, non autem de adjudicatoria causa agitur, nihil enim spoliato de novo tributari, sed ut in omnibus spoliatis, in statu priori conferetur.

Ex mutatione. Ex decisione Rota Auenionen. 82, Helym à Laurentijs.

Pensio imposta contra Titium, & eius successorem, eo peti non potest, qui non est iuris suc cessor. Cap. XIX.

Nisi iuris, vel possessionis successor exstat, Domini concluserunt pensionem contra Titium, cuique successores peti non posse, ergo super prouisione eidē facta, qui nunquam, sed alius presentatus possedit, pen sio solui non debet.

Nisi iuris. Ex decisione Rota Romana 1, de pensionibus Achillis de Graffii.

Super pensiones medietates, nonnullas ratione monogri p. 1000 statim non restituuntur, aliamq; non restituuntur.

Pensio-

Pensionis exactio tantum sit à successore possessoris.
Cap. XX.

Ex eo autem probatur successor, si constitutionis pensionis tempore possilio in consentiente extiterit, & ad illius beneficium succedit, quamvis de tituli initialitate pensionis reservatione contentientis, donec possit.

Ex eo autem. Ex decisione eiusdem 6. de pensionibus Achillis de Graffis.

Pensio super fructibus beneficij Hierosolymitanis quando non est soluenda per succel-

forem. Cap. XXI.

Eveniente vacatione sive Ordo, sive Magnus magister fructus cuiuslibet beneficii Hierosolymitanis ex confutidine, vel priuilegio primi anni fructus propria auctoritate percipit, quis igitur pensionem super Prioratus, vel Balatius fructibus assignatum solvi debet, controveritur locus est. Illa si proprium, si non valer, per vim capi dicuntur, itaque successor pro illo anno non tenetur, si firma existit, & viuisfructu equiparatur, ad onera tenetur, idem si alimentis pensio. Quoniam religio ad causam vocata non fuerat, non alter discusso an confutidine in literis derogatum esset, beneficium absoluere vixum est.

Eueniente. Ex decisione eiusdem 3. de solutionibus Marcelli Cresentii.

Pensio quando debeatur à successore.

Cap. XXII.

Diu dubitatum an pensionem successor soluere teneatur, sed in catu pro affirmativa resolutum, nimis, si beneficio resignatio, regreflus, atque fructus reteruit fuerint, nam literis vtrique intimatis, regreflui locus esset.

Diu dubitatum. Ex decisione eiusdem 3. de pensionibus Achillis de Graffis.

Pensio an, & quando reservari possit, vt transeat ad successores. Cap. XXIII.

VT pensio in tertii beneficii ad successores transferat, signatura dari non solet, si si qui colectent, ius tantum, non autem possessionem habeat: sic circa Saluatoris, super duabus parochialibus, ex dispensatione tenere, in resignationis supplicatione ad Gundisalui fauorem facta, afferente, alterius autem post dispensatione carrente, cōfūnit præstare de dispensatione doceri opus est: Negari enim non potest, Papam ad pensionem super tertii beneficio admittendam, quæ ad successores transeat facilius motum esse.

Vt pensio. Ex decisione eiusdem 706. parte 1. in Novissimis Paleotti.

Clausula sine retardatione solutionis pensionis non dicit nullitatem, sed reductionem.

Cap. XIV.

Reservata vigintiquatuor ducatorum pensio, que tertium fructuum partem non excederet, eo ipso quod in literarum regreflu portio fructus quinquaginta non excedere dicebatur, notoriè nulla apparabat: Sed quia hoc potius reductionem, quam nullitatem arguebat, & commissio abique solutionis pensionis retardatione data erat, placuit post executionem, etiam si sufficiens extare, probare vellet, andendum esse.

Reservata. Ex decisione eiusdem 34. parte 1. Jacobi Zutti.

Pensio secunda super eodem beneficio non valer, non facta mentione de prima.

Cap. XXV.

Mentione de prima pensione non facta, secunda super eodem beneficio nulla est, sed propter clausulam sine retardatione, Domini voluerit pensionem prius quam audiatur, soluendam esse.

Mentione. Ex decisione eiusdem 816. parte 3. lib. 3. in Novissimis Tholomai.

Pensio prius est soluenda antequam super ea cognoscatur. Cap. XXVI.

VBi litera expedita non sunt, clausula sine retardatione, quali possitionem exigendi requirere videtur, sed propter expeditiarum recretiam, ad pensionis praefationem procedendum est. Nullatenus exceptio, quæ ex eodem fonte oritur, ab eo, qui interim impedit non debet, contrarijs probationibus elidi potest.

Vbi litera. Ex decisione eiusdem 301. parte 1. in Novissimis Blanchetti.

Soluens nomine alieno presumitur habere mandatum ad soluendum. Cap. XXVII.

Non est verisimile suas pecunias solucent iactant revoluisse, iecirco mandatum habuimus presumitur, cumque scientie procuratore fecerit, ratificasse dictum, qui igitur petit, si contrarium non probatur, in possessione conferandus est.

Non est verisimile. Ex decisione eiusdem 2. de causa possessionis, & proprietatis in Antiquis.

Pensio potest assignari illegitimo dispensato ad clericatum. Cap. XXVIII.

Illigitimus, ad obtinendum pensionem, inhabilis nō est, sed cum ad clericatum dispensatus fuerit, super illegitimitate non est dispensandum.

Illegitimus. Ex decisione eiusdem 425. parte 1. in Novissimis Robusteri.

Clausula habita, vel non habita, quem effectum parit circa solutionem pensionis.

Cap. XXIX.

Apensione excusandus est, qui probatis, pro adipiscenda possitione diligentibus, per duos annos impeditum esse constat. Nam clausula habita, vel non habita ultra hoc tempus nullum effectum parit. Cum res difficultate probationis exigitur, propter pragmaticas ilorum regnorm, ac leueritatem, qua executione demandantur, Rote etiam leues pro sufficientibus probationibus, vix sunt.

A pensione. Ex decisione eiusdem 699. parte 1. in Novissimis Aldobrandini.

Pensionis litera sunt valide, etiam si non fiat mentione an pensio sit perpetua, vel temporalis. Cap. XXX.

Littere valide sunt, quando pensionis mentio in generale facta est, an perpetua, vel temporalia exigitur, non aliter expressisse opus erat, neque ob clausulam omnium, & singularium qualitatum iterum exprimere, & expedire impeditur.

Littere. Ex decisione eiusdem 297. parte 2. Pauli Acetij Veralli.

Pensionum primarum mentio per quam clausulam censeatur facta in secunda. Cap. XXXI.

Quamvis in secunda pensionis reteruatione, de prima nihil dictu fuerit, his tamen verbis, quod praesens, & aliae defusper assignatae pensiones fructus medietate nō excedant, saltem in genere cogitasse dicuntur,

R & suffi-

& iustificare visum est. Nec folium aut familiis illa alia, sed ad perpetuas, ut actus valeat, pecunias possunt, multo magis, quia & clausulae, omnia impeditamenta remouentes, possunt erant.

Quoniam. Ex decisione eiusdem 296. parte 2. Pauli Emilii Veralli.

Referatio penitentis super fructibus beneficij alias pensione granata, non valet.

Cap. XXXII.

Sicut Papa eundem collatorem, sine eandem Ecclesiam super duorum adiunctione granaria non videtur, ita neque beneficiorum, eisq[ue] redditus duplicatione, nisi exprimat, granaria presemitur, si enim certificatus esset, non tunc expremitur: quia propter secundam super fructibus beneficij penitio, etiam motu proprio referata, nullatenus valet. Gratia neque contra presumptam concedentis voluntatem, neque praeter eius intentionem fixatur, potest contra mentem eius, quando magna latitudinam aferat. Sed an ipso iure, vel exceptionis opere? si quidem et intentionis defectus, & surreptio in beneficiis granaria ab initio nullam faciunt. Rector si non vult excipere, sed pensionem solvere, neque Ecclesia, neque beneficio pratiudicium facere potest. Neq[ue] per penitibus, & Ecclesia fabrica, quibus pro portione redditius affliguntur. Superior ad vitium ex penitentiam aeterna, & fidelis penitentis compellere potest.

Sicut Papa. Ex decisione 3. de pensionibus Guglielmi Cassadori, & decisione 300. part 2. Pauli Emilii Veralli.

De codem, & quando salit. Cap. XXXIII.

Secus si prima penitio nulla est, quia de ea nulla in seconde mentio facienda est.

Secus si. Ex decisione eiusdem 301. parte 2. Pauli Emilii Veralli.

De eodem. Cap. XXXIV.

Quid si per obitum, vino Didaco transferente, secunda conferentia, prima evanuerit? Constantinus penitentiarum, consentientis tempore nullam excipere non potest. Nec vt successor, quia nullitas deficiente granarium, deficit. Quid si Didacus primam pensionem extinxisset? Onus extulit successor allegate non potest: sed certe secunda pensionis efficiens nullitatibus consumatus erat, nam enim alius ad ipsam exigitur, quam prima pensionis taciturnitas. Ille consensu nulli praeiudicium facere potuit.

Quid si per obitum. Ex decisione eiusdem 4. de pensionibus Guglielmi Cassadori.

Pension secunda est nulla, non facta mentione de prima, etiam si soluenda erat post mortem possessoris. Cap. XXXV.

Quid si prima penitio post Octoboni mortem soluta est, et qui ex facultate Leonardo referemauerat? siquidem sub de incerta, interim p[ro]ficiatis ab hac vita decedere posuerit, & perinde ei, ac si dicitur esset, si penitentiarum illa superius posuerit. Cum autem secunda pensionis tempore, cedito purificata erat, de prima necessitate sermo habendus erat. Quoniam ambe frumenta medietatem non excedant, ramen illa clausula in litteris positia non est, & manus intelligenter communiter accidenti datur, quod appositu confeat.

Quid si prima. Ex decisione eiusdem 1. de locato Iohanni Maledandi.

Pensione cassata, ad effectum ut alia assignetur, si non sicut validè assignata, illa cassata non censetur. Cap. XXXVL

Cassationis consentiens, dummodo similis in alio sum habeat, consentire, eo recusat, alteram retem tam esse non sufficit, quia inducitur conditions sunt. Sepe in Rota obtinet, nisi conditione impleta, à resigante nullum ius abdicari propter clausulam non ailijs, alter, nec alio modo, & Pape authoritatem, que in pensionis cassatione non requiruntur. Sed idem omnibus vnamriter visum est.

Cassationi. Ex decisione eiusdem 2. de locato Iohanni Maledandi.

Pensione referata cum clausula, dummodo medietatem frumentorum non excedat, intelligitur quantum non excedat. Cap. XXXVII.

Non gratia, valoris expressio vim conditionis habet, qua non in toto verificata, nulla redditur, ergo si peso frumentorum medietatem, contra alterationem, excedebat, in toto annulari videbatur. Verutamen placuit, illa verba quatenus non excedat, de ea parte, que non excedit, intelligere. Cum referata sibi certa pensione refinalit, non alter conditione verificata, quia nullius constitutum esse alterebat, cum suo primito iure regnato remanere dicuntur.

In gratia. Ex decisione eiusdem 17 de rescriptis Marcello Crescenti.

Pension etiam si in parte non solvitur, facit locum regi cuius. Cap. XXXVIII.

Super duabus beneficij ad faciliorem solutionem? pensione imposita dicitur, arque ad maiorem illius va liditatem: cum autem ea pars, qua de iure patronum existit, nullius Gregorio constituta dici debet, quia deficiente, vel renuente Rector in solutione pensionis in toto, vel in parte, eidem liberum habetur regi cu[m] respectu, atque ex eorum non reali, & corporalem pensionem ingredi, cautum erat, ita eidem licere indicavit est. Dictio respectu ad regrefactum, accessum, & ingressum referenda est, regrefactus repectu canonicas dicitur, qui ante ab eo pensionis fuerat, accessus, & ingressus respectu alterius beneficiorum per ipsi non poterit?

Super dubium. Ex decisione eiusdem 303. part 2. Pauli Emilii Veralli.

Pension referenda ex falia causa est nulla. *Ex falia Cap. XXXIX.*

Cardinalis Cibò Archiepiscopus Thaurien, procuratorem ad cedendum in Papae manibus, referentis sibi fructibus, & transferendi facultate constituit: In Cofistione igitur, ut moris est, cessione & reservatione falcia, illa que facultate pretermissa, Papa Cefal[io] Cibò tunc Episcopo Marianum prouidat, de Marianen, autem Ostianus prouidit, eidemq[ue] Cefal[io] quadrigento:ū duca tora ut pensione referata: Cum aut Thaurien non v[er]a careret, quoniam conditions in mandato contenta incomplete non fuerant, ergo pensione super Marianen affigata, velut ex falia causa, mutata est: Quia cum coequalitate tempore translationis Cefal[io]is ad Thaurien, revalidata non fuerit, nulla remanet. Ante conditionis passificationem Cefal[io]ab Ecclesia Marianen, solitus non fuerat, & vere vacare dici non potest. In beneficibus potest latius conditio non retrotrahitur, quod per fiduciam translatam sit, & sine aquitate non inducitur. In ambitis autem retroactionem nulla aquitas

tus suadere potest: Quamobrem cius effectus à conditionis eueniens tempore, strictè metiri debet.
Cardinalis cibo. Ex decisione 295. Pauli & Emili Veralii.

Pensio referuata clero infanti est nulla.
Cap. XL.

Instanti clerico absque dispensatione referuata pësio, propter surreptionem nulla est. Item quia sicut majori data, videlicet vita, ac morum honestas, atque alia laudabili, &c. narratum fuerat, eidemque regresus ad idem beneficium datas erat, ergo Papa maiorem intellectum.

Infanti. Ex decisione eiusdem 318. parte 2. Pauli & Emili Veralii.

Concordia dicitur licita interueniente auctoritate Sodis Apostolicae. Cap. XLII.

Ro certorum beneficiorum recompensatione, & pensio, & nominandi facultas Cardinali Sancte Crucis data erat, & in prima concordia Cardinali de Mendozza resigne promiserat. Quamobrem actus correspondit fuit, atque ad initium ineffe confitetur: Quia pensio pro eadem causa datur, in illorum locum futuri gari dicuntur, cum autem beneficiorum valor plus sit, itam nominandi facultatem prei recompensationis partem esse, dicendum est, alter cum in secunda concordia pro bono, & commodo Cardinali de Mendozza illam fieri afferatur, siu iam iactare videatur, & si me dictatem tantum contineat, in odium resultaret.

Pro certorum. Ex decisione 307. eiusdem, & decisione 35. de renunciatione Joannis Moberdani.

Pensio assignata super fructibus Abbatis, de confessu Abbatis, est valida. Cap. XLII.

Inter mensam Abbatis, & conuentum monasterii fructus communes existent, Episcopus autem super ipsis exuberantibus pensionem de Capitulo conuenientia constitutere debet: At si Abbas cuiuslibet Monacho separatis tantum panis, & vini dare soleat, de se per abutus verò ad sui libitum disponere, nulla ratio affinari potest, cur pensio super eisdem de confessu Abbatis a Papa imposita, non subficiat.

Inter mensam. Ex decisione eiusdem 3 de locato, Martelli Frescenti.

Contentiens per se reservationi pensionis sub solitis censuris, incurrit si in tempore non soluit, se- cùs si per alium. Cap. XLIII.

Intimatio literarum ei, qui per se confessit necessaria non est, quia certus amplius certificari non debet: si igitur Ioannes reservationi pensionis sub solitis censuris, & pensio confessum præficit, atque in tempore non soluat, excommunicationis, priuationis poenas, cedite volente incurrit. Dies, & lex via interpellant, pena in factu negativo apposita, tempus à lege statutum, pro monitione sufficit, vt hic de partis confessi à Principe firmatum est. Quiamus terminus & solutionis locus ad literarum expeditionem referri soleat, tamen Papa in eadem supplicatione poenas imponit, atq. de confessu partium fulminat, nec absque scriptis facit, sola autem supplicatione gratiam perficit, atque probat. Quid de accessu? Domini nisi producitur pensionis literis, canonizare non intendunt. Quod post motam item, atq; pensionem incursum in expedite essent, non curantes. Cum confessus per procuratorem præstatur, intimatione opus est, quoniam probabilis ignorantia cadit, & for-

ma supplicationis, atque contentorum in ea, ignorari potuit. Si ad solutionem pensionis folium agitur, literum intimatio non requiritur.

Intimatio. Ex decisione eiusdem 2. de pensionibus Cuglielmi Cassadòri.

Propter casum insolitus non est locus priuationi, vel regresui, ob non solitam pensionem.

Cap. XLIV.

Vicunque de casu fortuito quis tenetur, de solito intelligitur, non autem de insolito, inconfusco, atque in veris misi, qui per qualcumque clarissimas cogitationes non presumuntur: ecclesio quamvis pensio, etiam ex stribus damnis, & impedimenti, bellorum quoque ratione referuata fuerit, Nihilominus insoliti beli exceptionem excusat viuum est, atque priuationi, & regresi fin non esse locum.

Vicunque. Ex decisione eiusdem 5. de locato, Iohannis Moberdani.

Pensionem solvens metu censurarum, non constituit pensionarium in quasi possessione exigendi.

di. Cap. XLV.

Aape in Rota obtinuit, censurarum metu pensionem soluentes, in quasi possessione exigendi nequaquam pensionarium constituire, si solutio cum huius metus protellatione facta est, & quamvis non constaret, tamē in successu solutionibus absq; illa factis repetita censetur, & existente causa, durare dicitur.

Sape in Rota. Ex decisione eiusdem 11. de pensionibus Achillis de Graffis.

De codem, & quid si protestatio non appareat, vel alia concurrent. Cap. XLVI.

Sed si de protestatione non appareat, in quasi possessione constitutus esse dicitur. Hic accedit solutionis instrumentum, vñā cum absolutione à censuris, atque mandatum ad absolutionem petédam. Item receptionis pecunie quietiania, vincus autem aëtus ad illam aequitatem sufficit: Alia etiam solutione per depositi cedula coadiuvatur, de qua Ostatianus singulare testis, attenta qualitate periorum saltus semiplenam probationem facit. His conciliuris, præcedente obligacione camerale pium extremum probatum est dicatur, & retinendie locus est. Quod interdictum, etiam per vitium testem dari solet.

Sed si. Ex decisione eiusdem 196. parte 1. in nouissimis Lancellotti.

Pensionis solutio non impeditur per exceptionem altioris indaginis. Cap. XLVII.

Solutio pensionis impedienda non est, quoniam aliam rei requirit indaginem extinctionis per professionem exceptio, & monachus ex dispensatione illam retinere potest, nullus tamen quasi possessione de facto prius undus est.

Solutio pensionis. Ex decisione eiusdem 321. p. 1. Pauli & Emili Veralii.

Pensiones vacant per promotionem ad Episcopatum. Cap. XLVIII.

Contra naturam qualitas transferendi existit. Ideo si Leonardo quatuorcentum ducatorum pensio super Abbatis Clärquallie, cuius fructus duodecim milia non excedunt, cum facultate transferendi referuata est, et postea ad Episcopatum cu retentione, nullo traslatione qualitatibus sermone habito, promotus est. Dixerunt Domini in retentionis cedula, trasferèd facultaç concepsam non esse. Idem in retentione dicendū esset,

quoniam, & retentio dispensatio est, atque valde odiosa restringenda, multo magis translatio, per quam iuritus prorogatur, & pensionis quasi perpetuatem operatur. Rota etiam Dominos Abbatuatores si per hoc consulere voluit, an sub clauis pro expressis haberet in referentis facultate, transferendi etiam comprehensam intelligentem.

Contra naturam. Ex decisionibus eiusdem 303. & 313. & 319. par. 2. & 100. par. 3. Pauli & Emily Veralli.

Concordia super translatione pensionis cum auctoritate Papae valet. Cap. XLIX.

Per concordiam pensionis translatio realidata dictum, conuentum est enim quod pessimo de Cardinalis consensu cum Concilio, & aliorum obstantium derogatione confirmaretur. Hoc addito, quod in translationis eventum Cardinalis ultra ducenta, & quinquaginta non teneretur: statim igitur Papa ex certa scientia, & cum amplissimi clausulis confirmatione, realidatam esse concludendum est, quoniam per transactionem, etiam super translatione cum minori summa conuento, a lite recessum est, & quando cau si dubitationem cointineret, pensionis soluto retardanda non est.

Per concordiam. Ex decisione eiusdem 304. par. 2. Pauli & Emily Veralli.

Pensionis transferenda facultas quando non censeatur remissa. Cap. L.

Vbia interpretatio sumi potest, neminem de suo renunciare velle presumunt, neque ex ad quā us proximo ad renunciationem inferri potest, praesertim in quietationibus, qua stricti iuriis existunt: quā obrem, facultatem transferendi non esse remissam, cōcludendum est: Mens enim quietantis repugnat. In cōcordijs, nisi aliud pro alio recipiat, de suo remittere non censemur. Cum potesta transferendi facultatem obtinuerit, atque transtulit, remittendi animum non habuisse colligitur. Quietantia ad res, quas recipit respetum habet, iuris autem proprii renunciationem non respicit, nec ad casum trahitur, in quo plenē renunciantis satisfactum non fuerit. Vbi non est obligatio, quietatio non cadit.

Vbi alia. Ex decisione eiusdem 305. parte 2. Pauli & Emily Veralli.

Consensus super pensione ex quibus conjecturis praesumitur praesulatus. Cap. LI.

His conjecturis Iacobi cōfensus præstitum est colligitur. Mandato cum amplissimi verbis, quo voluntas colligitur. Atque pecunias ab urbem transmissis, que per ilian, cuius interrell amperie presumuntur, itē positione per Hendiniū vigore literarum committēt capta, vbi tum regredis, tunc pensionis referuato ad Iacobi fauorem exprimuntur. Altero etiam mandato per eundem post Comendam factō, in quo sui regredis sui pensioni consentit. Deniq; perforarum nominatione ab ipso met de pensione sibi referuata facta; Cum mandatum, & actus positius præcesserint, circumstantiarum clara, atq; specifica notitia praesumenda est.

His conjecturis. Ex decisione eiusdem 306. par. 1. in nouissima Rubei.

Pension non est valida si refugatio est simoniaca. Cap. LII.

Resignatione simoniaca, pension nulla exsistit. Cum occulti committi soleant, leuiores probations sufficiunt, iecrī & fama, & ilian committentis confessione probata dicuntur, & quia cuiuslibet agitur, in confi-

tenti odium extrajudicialis sufficit. Contentes praesumuntur, quia singulares non probantur. Imo concurrentibus administris illam probant. Nullo igitur refugiente iure abdicato, refugiatarius pensioni contentienti non potuit.

Refugiatione. Ex decisione eiusdem 191. parte 1. in nouissima Lanceolatii.

Pensionis nullitas an ex eo probari possit, quod in confirmatione concordia super ea, derogationis mentio facta non est. Cap. LIII.

Si cassatam pensionem à Concordia, per Clemētem confirmata, intellexisset, certe Paulus successor, cui non confirmatam esse, tantum narratum fuerat, & forte non petitam cogitauit, non corroborasset. Sape signaturatu ad aliquid concedendum, vel denegandum, ex predecessoris exemplo, moueri videmus: sed quia Joannes mandatum post cassationem factum, ad pensionem contentientium, pro persona a Cardinale Sanccta Crucis, iuxta concordiam cum Cardinale Cauriē, nominanda produxit, itaq; & de voluntatis ratificatio, ne, quod durare censemur, & de noua cōstare dicunt, quapropter de cassatione mentionem fieri non oportebat. Alind est si de voluntate non apparetur, ne dum enim voluntate non intellexerat, sed ex defecu etiam voluntatis confirmatione surreptita esset.

Si cassatam. Ex decisione eiusdem 244. par. 3. lib. 3. in nouissima Fabij.

Pension quando extinguitur per contractū matrimonij. Cap. LIV.

Quando non est pro stipendo, quod Campanario, & alijs officiis constituti folet, per contractū matrimonij pension extinguita est.

Quando non est. Ex decisione eiusdem 1079. parte 3. libro 3. in nouissima Tholomei, & decisione 459. libro 2. facta Tutei.

Pension conditionaliter conferri potest, sed pensionatus agens debet docere fe clericum. Cap. LV.

Si post quam clericali caritate insignitus fuerit, cōstituta sit, pension nulla dici non potest, quoniam cōditionalis sit, quia in creditum in ipsam inducit. Sed an exceptio, quia ex literarum ventre oritur, solutionem, quia per ipsas retardari non poterat, in pede posset? Nam pensionarius antequam agat, se esse clericum docere debet.

Si postquam. Ex decisione eiusdem 634. par. 3. lib. 3. in nouissima Paleotti.

Transferendi facultas non intelligitur dati, nisi exprimatur. Cap. LXI.

Promotus cum retentione ad Ecclesiast, transferendi facultatem habere non dicitur, quia neq; accessionis ad pensionem est, neq; de eius est, & natura dici potest: iecrī qui retentione gaudere potest, transferendi facultatem exp̄esse habere debebat.

Promotus. Ex decisione eiusdem 99. par. 3. Pauli & Emily Veralli.

Facultas transferendi ex priuilegio Leonis, quomodo sit restringita. Cap. LXII.

Leonis priuilegio milites clerici ad quamcumsum manum pensiones transferre poterant, super quo variis litibus introductis, per Paulum successorem vix ad centum quinquaginta ducatorum sommam redditum est, & quia etiam de causis pendentibus fermōnum habuit, itaque ad præterita ligatio trahi vix est.

est illud Leonis validum esse presumitur, nisi vita re-
captus non fuisset probetur.

Leonis. Ex decisione eiusdem 372. parte 2. Iacobi Ph-
rei, & decisione 927. parte 3. lib. 3. in Nonnissimis Tholomei.

Translatio pensionis quomodo probatur.

Cap. LVIII.

Miles sancti Petri existens in archidia-
coni manibus velut executoris, priuilegiis non
exhibitis pensionem transtulit. De cuius validitate du-
bitandum non erat, quoniam alterius ministerio non
egebat. Notario autem ad probationem tantum opus
erat: si ad fundandam iurisdictionem non requireba-
tur, ergo illorum exhibito necessaria non erat. Si ex-
ecutorum ministerium imploratur, fecus est, nam abs
literarum presentatione exercere non possunt. Si post
presentationem litera deperdite essent, testibus proba-
ri possunt. Solemni non necessaria, actus non vita-
tur, si minus solemniter geltus est.

Miles sancti. Ex decisione 544. eiusdem & decisione 69.
par. 1. in nonnissimis Cotte, & decisione 13. de concessione pre-
bende Marcelli crescenti.

Probatio pensionis translate infra summam quo-
modo sufficiat. Cap. LIX.

Didacus infra summam taxatam esse probavit, er-
go res, qui centum quinquaginta pensionem ex-
cedere opponunt, clarius probare debuit. Quod ex-
cipiente non iuvat, intentionem actoris concluden-
tem non diminuit.

Didacus. Ex decisione eiusdem 406. parte 2. Iacobi
Putei.

Clausula transferendi non censerit per quascunque
clausula concessa. Cap. LX.

Transferendi potestis in prima reservatione coce-
fa, repetita in secunda non censerit, circa quam
difficilem se Papa reddit, ideo specialis mentio facien-
da est.

Transferendi. Ex decisione eiusdem 343. parte 2. Iacobi
Putei.

Notitia translationis pensionis quomodo probetur.
Cap. LXI.

Sire, atque facile scire posse, idem est: Cum igitur
Cardinalis in eius mandato Leonardum tunc Bur-
gi sancti Sepulchri electum, nunc Episcopum Aracen-
vocaret, translationis notitiam habuisse dicendum est,
quonia nulla maior probatio, quam propria oris con-
cessio. Item in exceptionibus & literas translationis nul-
las, & illius facultatem per promotionem ad Episco-
patum exprimere dicebat. Paria sunt scire, & scire debe-
re. Scire. Ex decisione eiusdem 407. parte 3. Panli Ame-
li Ueralli.

Habens facultatem transferendi in clericum potest
transferre in habentem primam ton-
suram. Cap. LXII.

Qui ex facultate apostolica pensionem in clericu-
m transferre potest, si in habentem primam ton-
sum tantum transferat, fatis est, quoniam fredo est, can-
tandi officio sufficit, item spiritualium capax existit,
ac omnia iuri priuilegia habet, propter ecclesiastica
rum personarum appellatione comprehenditur, & si
Theologi aliter sentiant, tantum in causam decisio-
nibus iuri canonico preferendum est. Stylo Roma-
no Curia idem comprobatum est, vbi etiam beneficia

cisidem confexi solent, à quo in interpretanda penso-
ni collatione argumentum sumere licitum est.

Qui ex facultate. Ex decisione Pisana 14. Doctoris
Marie.

Pensio potest transferri in clericum putatum.

Cap. LXIII.

Et clericu putatu, de cuius clericatu non aliter;
quam per communem reputacionem confitat, con-
ferti potest: Sed si post translationem clericus factus
est, nulliter translata dicitur.

Et clericu. Ex decisione Rota Romana 139. parte 3. lib.
3. in Nonnissimis Faby.

Translatio pensionis potest fieri etiam in mortis
articulo. Cap. LXIV.

Etiam in mortis articulo transferri potest, vbi hac
clausula in facultate posita est.

Etiam in mortis. Ex decisione eiusdem 138. parte 1. Ia-
cobi Putei.

Translatio pensionis facta prout in memoriali, si
illud non exhibeat, est nulla.

Cap. LXV.

Translatio prout in memoriali facta fuerat, sed quia
intelligibiliter legi non poterat, ipsius instrumentum
per non exhibitionem eius, ad quod refertur, nullum
est: non enim fidem notarii sequi voluit, cum pro-
ut in memoriali dixerit.

Translatio. Ex decisione eiusdem 319. parte 2. Iacobi
Putei.

Commoditas pensionis, potest transferri sine fo-
lennitate. Cap. LXVI.

In transferenda pensionis utilitate terminorum de-
curorum, & decurrentorum, aliquam folennitatem
Ludouici requiri penes quem titulus adest, iure
cautum non repperit: Itaque de commoditate, & vi-
tate ipsius & inter viuos, & in ultima voluntate, quia
res sua erat, liberè Cardinalis de Neapoli disponere
potuit.

In transferenda. Ex decisione eiusdem 400. parte 1. in
Nonnissimis Grafi.

Ius pensionis transferri non potest, nisi feruata forma,
fecus est in utilitate. Cap. LXVII.

Mox quaeſitum est an commoditas ad Cardinalis
vitam limitata fuerit? Et ex his quae proposita
sunt, etiam in aliquorum personis durare responſum est,
nam in reservationis literis transferendi facultas expre-
ſa erat, nec ex aduerſo probatum reſtrictam eſt, & ne-
pos Papa ampliſſimam habere ſoleat, ideo concurrente
adminiculo, nominatorum, intentio magis fundata e-
rat. Item ius pensionis, & ipſa penes Ludouicu-
m aderat, ille autem ad communitatem mandati
actione, ad ius verò pensionis nequaquam agere po-
terat, itaque Ludouici personas cuique translatari tantum
inſpicienda eſt. Pensio ad instar vſuſructus in
omnibus regulatur, fed commoditas ipsius non folum
penes ceſſionarium, & nominatum durat, verum e-
tiam quousque persona viuit, penes quem reſidet.
Quid si Ludouico, vel non translatata pensione, vel
translatario, adhuc Cardinale viuente decesserit. Vti-
que omnis commoditas celaret, ergo neque persona
Cardinalis, neque nominatorum contemplanda sunt.

Moꝝ quaeſitum. Ex decisione eiusdem 401. parte 1. in
Nonnissimis Grafi.

R. 3 Pen-

Pensio translatā à prelato inhabili vigore dispensatio-
nis surreptitiae an confirmari possit.

Cap. LXVIII.

Episcopo Scalen. reserata super fructibus Ecclesie
Gadicen. pensione, facultatum vigore in mortis articulo in suis iheritorum transiūtū, quibus Gadicen. fol-
lueret denegabat, quia combuti filius probabatur, super
qua inhabilitate dñe lenteſtū laterat, tēd quia difpeſa-
tio, quae fuit ex p̄tia aſſeretur, producita non fuit, re-
fus aitem pro pensionis atētibantur, vīque ad o-
bitum habilem reputarunt esse. Dixerunt Domini cō-
tra diſcretionem illam, ſuſe p̄ticularē, & ſic poft tri-
ginta annos, ex qua p̄ſcriptione rēde dispensatus
præsumebatur.

Episcopo Scalen. Ex diſcretione eiusdem 109. par. 3. lib.
2. in nouissimis Fabi.

Pensionis terminus integer ad translatarium ſpectat,
neque cum hazardis diuidi debet.

Cap. LXIX.

An terminus nativitatis Domini Noſtri, qui poſt
paucos dies ceſſit, & venit, inter hæredes Episcopo
Veronensem. transerentis, & Cardinalem Polum tran-
ſlatoriarium diuini debeat. Pro negatoria conculatum eſt,
quoniam ante illi un diem nihil venerat, neq; ceſſeat,
itaque nulla actio oria erat. Nascituram autem Episco-
pus quod ad ſe extinxerat, nec alio iure, quod ad præte-
ritos fructus, ſibi referrato, tranſiūt, totum itaque do-
nasſe conſeruit. Indonſatione plenus volūtatem, quam
in morte interpretarunt: Quanvis in morib⁹ etiā
actio extinguitur, tamen nullus iplius transerentis in
alium actus interuenit.

An terminus. Ex diſcretione eiusdem 14. parte 3. Jacobi
Pati.

Translatio pensionis potest fieri cotam exequitorē,
Cap. LXX.

Translatio vigore processus fulminat coram ex-
equitorē facta tener, diuīmodo postea de originalib;
literis conſeruit. Nec iudex omnino abique praefatatio-
ne processus, quia processus fulminat, & inforo, parte
non opponente fides datur, Neq; copia ita ſimpliciter
iudicada, aut inforo, quoniam notariis publici archi-
vii, qui illos confidunt, credendum eſt, quando ob
preſumptionem aliquę coēcūtū adiunt, etiam fine infor-
tione credendum eſt, atque de sua iurisſictione certus
eſt potest, donec agitur opponatur ſtandūm eſt.

Translatio. Ex diſcretione eiusdem 7. de penſionibus A-
chillii de Graff, & 2. de officio delegati eiusdem.

A penſionibus liberatur debitor per caſus fortuitos.
Cap. LXXI.

Causa fortuita debitorum penſionum liberant, inter
quos principis voluntas exiftit. Cum igitur inui-
tatiſſimus Lufitanus Rex certos Senatores per Regni
regiones deputauerit, qui incolat tam in ciuitibus, quā
criminibus ius dicentur, Branca qui penſione anuo-
rum trigesita milium nummorum iſu per officio ſcribe
auditorum criminalium oneratus exiuit, ex redditus
deſcedit, pro tempore rata, à penſione liberandus eſt.
Quamobrem congrua prius ſufficiencia detrahēda eſt,
non enim tenetur, utra quam facere potest, & ſuis
ſtipendijs maius non debet, Tabellonis titulus mul-
tus commodiſſ eſt, quod autem percepitur, magis ex
periorē labore, quammoſi titulo, ita vt opere ſint
in fructu, & penſionem prefari, iniquum Senatū vi-
debatur. Neque contabat annis p̄teritis conuentum

modum excessifſe. Propter ea tertia p̄tio nō patet per
ſententiam literaturi fuit.

Causa fortuita. Ex diſcretione Sanatus Lufitanie 43. An-
tonij Game.

Pensio eſt nulla ex cauſa resignationis ſi uelut.
Cap. LXXII.

Vbi resignationis eſt ſimulata, ad effectionem, ut resigna-
tis nepoti, pensio referratur, ipaſi pensio nullus eſt;
ex actuū antem vicinitate ſimulationis probari viſu
eſt, atque ex eo, quid nō probabilis ratio dari potest,
cur aliud in hoc catu ſtuendum sit.

Vbi. Ex diſcretione Rota Romana 32. parte 4. in nouiſſi-
mis Robuſteri.

Pensio ante expeditionem literarum exigi non potest,
nec aliqua exequatio admittitur.

Cap. LXXXIII.

Item pensio nulla exiſtit, ſi ante literarum expeditio-
nem contra formam decreti irritata in ſuſpicio
ne pofſit, exigit, Nequācum exequatio in literis
fragari poſſe, relatum eſt: Aliud enim eſt, quid nō de-
cretum actus nullitudinem inducit in illius odiū, qui con-
tra legis prohibitiōnē ſicut, & tunc forte quālibet cau-
ſa a pena exiſtat, aliud eſt, quando propter defectum
formæ actus nullus exiſtit, aliter omnes leges, que cer-
tan in tellimenti, & contracribus formam inducunt,
penales exiſtere: Nullitas, quae perſonam non laedit,
neque patrimonium manuſtit, proprie pena non dicitur,
ſed hoc expedient neque perlonam, neque patrimonium
minimū, quiaſcū quantum non tollit, ſed acquisitionis
principium impedit, ergo pena non inducit, ut aliqua
exequatio admitti poſſit. Neq; pura, neq; ſub modo pen-
ſia referrata dieciſt, ſed ſuſt. condicione ex preſta, & licet
exequitione relipiat, tamē exactio nulla redditur, niſi
vigore literarum Apostolicarum perſoluantur. Cōſidera-
de penſioſia reſervationem ſcīllit, eamq; exegit,
decreto in ſuſpicio intenti ignotatō nullo mo-
do dici potest. Quamvis penſio a ſponte ſoluenti, ante
literarum expeditiōnē recipi poſſit, non tamē ex hoc
ſuccelſor prædictum fieri potest. Quamobrem Leſſi-
der, ante expeditiōnem literarum potuit, ac debuit ab-
ſentia, literis antem expeditis in ſuſt. formans decreti
exigere potest.

Item. Ex diſcretione eiusdem 34. parte 4. in nouiſſimis
Monice.

Pensiones probantur ex libro Datarij.
Cap. LXXXIV.

In penſionibus directa probatio haberi non potest,
ideo praefum p̄tiones, & coniectura ſufficiunt, inſi-
cere autem viuum eſt illam, quae ex Datarij libro colli-
gitur, qui gratis qualitatibus probat: Librum Datarij
pro bono, & fidei habeti, ſi plus deſcēdit.

In penſionibus. Ex diſcretione eiusdem 54.5. par. 4. in nouiſſimis
Seraphini, & diſcretione 61.8. par. 4. in nouiſſ. eiusdem.

Penſio ſub certa conditione promittā, ea non iuſtifica-
ta, non debetur. Cap. LXXV.

Svb certa conditione reſervata penſio, dummodi il-
la, & alia deſcripſione ſignata ſuſt. imediatam
nō ex cedar, ſi iſſificata non eſt, mihi in eſte poſitum
eſt, penſionis iugur, vbi p̄titorio agit, conditionem
iſſificare tenetur, atq; beneficiū valorem concludēter
probare, oneribus de tempore ſeptem deduciſſit,
quam tentantem ſep. ſep. Rota amplexa eſt. In
indicio p̄titorio, penſionem nullam eſſe, ſuffici dicens
re, quanvis nihil proberet, quoniam fundatam intentionem
habet, quod beneficia Ecclesiastica abſcī-
dimu-

diminutione conferri debeant: Nulla super depositio-
ne resili remissoriarium ratio habita est, quia tempus
appositionis clausula non percutient, & cum tellest re-
probatorij deficient, de non integra processus frap-
tatione conflat, itaque fundamentum aliquod fieri non
potest, item quia compulatio, ob citations desecatum,
nulla appareat.

*Sub ea. Ex decisione eiusdem 593. parte 4. in nouissimis
Litteris.*

Quando pensio est referuata libera, cum dirabus clau-
sulis, etiam si alia pensiones &c. & dum mo-
do &c. can pensionarius debeat insti-
ficare. Cap. LXXVI.

Sed si libera, & immunita super fructibus mensis Episcopalis pensio referuata fuerit, cum clausula tiansi super illis fructibus aliae pensiones existant, dummodo omnes simul medietatem illorum non excedant, pensionarius ad illam iustificandum non tenetur, vel clausula, dummodo mille pro Episcopo remaneant, aut dummodo certam fructuum partē non excedunt, siue alia similis, que reteruationem conditionalem fa-
ciunt, quando potiū reteruationem puram clausula adi-
citur, ipsa limitatur, dummodo omnes pensiones, me-
diatatem non excedant, & tunc omnis iustificandū ad p-
ensionariū non pertinet, nisi titularis aliud adesse pen-
siones ostendat, ita namque clausulae vtriusque fau-
orei concernant, pensionario quidem Papa consulete
voluit, ut validitas sue pensionis impugnari non pos-
fit, nisi aliae anteriores pensiones ostendantur, titulari
vero confutum est, ut in casu existentie aliarum pen-
sionum, ad illius solutionem non tenetur, quatenus
mediatatem excedere, clausula dummodo, accessoria,
atque modicativa proxima precedens existit, ergo
retentis terminus casus precedentis intelligenda est, vi-
delet, etiam si aliae pensiones, &c. Dummodo &c. Ma-
goa differentia est, an pensio sit una, vel plures, quaeſi
existentiam Papæ ignoret, nam quando nulla alia impo-
sta est, valorem Episcopatus facile ſcribere potest, & an p-
fia qua referuatur, fructuum parte excedat, propter
quam scientiam Papæ, appositione illius clausulae
opus non est, sed quando aliae adiunt, quarum existen-
tiam Papæ ignoret, appofit illius clausula necceſ-
saria est.

*Sed si. Ex decisione eiusdem 611. parte 4. in nouissimis
Litteris.*

Pensione referuata in quota fructuum, terminus non
debetur, nisi pro rata fructuum.

Cap. LXXVII.

In Rota conclusum est, terminus pēfōis, de quo
agit, hēdib⁹ non debet, nisi pro rata fructuum in
perceptorum in vita Cardinalis, hēc enim sententia ſre
quoniam calculo recepta est, item quia pensiones v-
iūfructus regulis declarantur, & multo magis, quia
pensio non in pecunia, ſed in fructuum quota, referua-
ta fuit, item quia beneficiari ſolum fructus perceptos
ſuos faciunt, & tamen pro alimentis aſignati fuere.
Quod autem penſio pro alimentis aſigneatur, hoc non
facit, ut pro temporis rata debeat, nam si alieni pro
alimentis viſufructus relinqueretur, non ideo viſu-
fructus defundatur, fructuum diuīſio facienda non efficit.

In Rota. Ex decisione eiusdem 678. parte 4. in nouissimis
Adobrandini.

An & quando pensionarius probare debeat, penes
Episcopum mille remaneant.

Cap. LXXVIII.

Avt Cardinalis pensionarius agi poſſellio iudi-
cio, & tu onus probandi, mille pro Episcopo no-
remaneat, ad ilium pertinet, quoniam poſſellio a pro-
bandi onere releuat, cum nemo ſuę poſſellio cau-
ſam exprimere tenetur. Aut Episcopum in petitorio
iudicio contra illum agit, dicens reteruationem effe nul-
la, & tunc onus probandi, quod Episcopo mille re-
maneant, pensionario incumbit, nam cum ſuper pro-
prietate iuriſi percipiendi agatur, cauia ab eo exprimen-
da est, qui pensionem ſibi deberi dicit, nec quā poſſef-
ſio a probando onere releuat. Proinde cum intentio E-
piscopi fundata sit, ex eo folo, quod pensionem ſe de-
bere negat, aut reteruationem nullam effe dicit, ipſe
pensionario narrata in ſua gratia iustificare deberet, ita
vt mille apud Episcopum remaneant. Intentio Pape
clara est, qui Cardinali duorum milium ſectorum ita
deum pensionem reteruare voluit, ita Episcopo mille
remaneant, qui pro tuenda Episcopali dignitate neceſ-
ſari fuit.

*Aut. Ex decisione eiusdem 679. parte 4. in nouissimis
Litteris.*

Titularis debet probare primam pensionem effe vali-
dam, & exigibilem ad effectum excludendi
pensionarium. Cap. LXXIX.

Quanus penſio ſecundo loco referuata, niſi prior
mentio facta fuerit, nulla exiftat, hoc tamen in-
tellegitur, ſi prima penſio valeat, fecus ſi inui-
lis ſit, quod multo facilius in hac cauia recipiendum
eft, quia penſio Comiti referuata fuit, etiam ſi alia ad-
fert, dummodo &c. quare vt Comitis intentio excludat,
exiſtentiam prioris probare non sufficit, fed eius
validitas etiam probanda eft, ita vt ſuccluſus cum effectu
diminui possit. Ceterum ſola penſionis extindit, &
ſolutionibus anticipatis, & coſpeditis a tergo ad proban-
dam validitatem non sufficit, niſi probetur, Fullanum,
cum reſeruata erat, clericum eft, aliter eum penſionē
ſine diſpenſatione exigere non potuerit. ſola penſionē
exiſtentia ſufficiens argumentum non eft pro validitate
ipſius. Quamobrem cum actor clare ipius intentio
non probauerit, reus autem obſcurè ſuam exceptionem
fententia pro adōre ferri debet, probatio dubia,
ufragari non potest, quia contra eum interpretanda
eft, cui onus probandi incumbit. Verum ſi comes in
qua poſſellio exigendi eft, vt oſtendit, omnem diſ-
ſicutatem cefare, vñaliter concluſum eft.

*Quamuis. Ex decisione eiusdem 732. parte 4. in noui-
ſimis Regis.*

Pensione referuata in ſcutis auti in auro, non
potest ſolu in moneta argentea.

Cap. LXXX.

Cum penſio in tot ſcutis auti in auro referuata fuſi-
ſet, appetat monetam auream in obligatione ſuſi-
ſe poſitam, ideo in alia ſpecie moneta ſoluenda non eft,
quia aliud pro alio, in iuto creditore, ſoli non potest.
Illa verba ſicut auti in auro in literis Apofolici poſi-
ta, vt aliquid operentur facultatem ſoluendi in alia mo-
nete ſpecie tolunt, illa vero, quia libras ſeptingentum
vigit monete illarum partium ſimilis conſtituit,
demonſtratiois cauia poſita ſunt, non autem faciunt,
quod ipſe libras in obligatione exiſtant, nam cum tem-
pore reteruationis pensionis in Cittate Cremona, v-
italia, arque currentia eſſent diuerſa ſcuta aurea, miru-
videri

Digestorum Nouissimorum.

videri non debet, si Papa declarare voluerit, sua mentis esse, quod fœta referata, librarium illarum tantam summam facerent. Neque habenda est ratio, quod pëfessorij procurator solutionem in moneta argentea acceptauerit, quoniam propter penuriam scutorum auri in auro iusti ponderis, soluto in diuera moneta fieri potest, dummodo nullum inde creditori damnum reuelaret.

Cum pensio. *Ex decisione eiusdem 682. parte 4. in nouissimis Orant.*

Pensio referata de fœtis auti in auro, vbi, &
in qua specie fœtua sit.

Cap. LXXXI.

Super Episcopatu Arctino pensio mille scutorum Sauti in auro referata fuit, & cum dubitaretur de loco solutionis non expresta, & in qua moneta specie pensio fœtus posfit, refolutum est, Arctii, & in moneta argentea ibi currente, solvi posse, lucta tamen valorem scuti auti in auro in curia currentis, nam cum pensio de fructibus fœtula sit, ideo in loco Episcopatus solui opus est, tum quia Ecclesia minus gravatur, tum quae rei conuenti pars in ambiguo fauorabilior est debet: vbi in contracitu solutionis locus destinatus non est, & eo intelligitur, in quo debitor facilis solutio potest: nec reperitur inter causum quod Cardinalis in Curia residens ceteris pëfessorijs prilegium maius habeat. Et quando etiam pensio in alimentorum eauam cadetur, Rota hanc sequitur fœtentiam, quod in heredis domo präfanda sit. Cum autem Cardinali referata fuerit, qui habet, unde vivat, non alter pro aliomentis, sed vt statu suum commodius sustentare valeat, referunt intelligitur. Necce ex quo Auditor Camerae literarum exequitor deputatus sit, solutionem in Curia faciendam esse, prætendit potest, quia ipso omnium obligationum, instrumentorumque in forma Camerae exequitor est, & tamen exequitor respectu loci in aliquo alterata non est. Solution in illa specie facienda est, in qua obligatio consistit, si modo reperitur, ideo propter difficultatem soluendi, iuxta illius estimationem solutio permittitur. Affirmatio autem facienda est, habita ratione scuti auti in auro in Curia currentis, de quibus Papam refermando huiusmodi pensionem, senilife, credendum est, non autem de currentibus in alio loco in bonitate, vel pôdere diminutis. Solutiones antea factæ pro interpretatione huius referentias deferrere non possunt, quæ de scuti auti in auro clare loquitur, nec etiam pro prescriptione, quia ad minus tria annis opus est.

Super. Ex decisione eiusdem 683. parte 4. in nouissimis Litteris, & decisione 899. parte 4. in nouissimis Lancellotti.

Pensio est nulla, si detractis oneribus, non remanent quinquaginta liberi pro Reclatore.

Cap. LXXXII.

Illa clausula, dummodo remaneant quinquaginta ducati liberi pro rectore, ita in Rota interpretata est, vt ducati similes pensioni, abique diminutione sint & cum onerum ordinariorum ratio habenda sit, que sicutem vigintiquinque ducatos auti importare posuit, ideo æqualis Rectori summa remanente non potest, quæ onera ad effectum militatis pensionis sufficere videntur.

Illa. Ex decisione eiusdem 685. parte 4. in nouissimis Blanchetti.

Pensio fœtus per beneficio fœtus patronatus impõnit potest. Cap. LXXXIII.

Vper beneficio in fœtus patronatus laicorum pensio in spofita, etiam sine patroni consensu valeret, si Papa ipsius notitia habuit, habuisse autem dicitur, cum illi derogarent, ita enim enixa referuandi voluntatem offendit, clausulamque addidit latifimè extendendi, quæ quod ad hunc effectum sufficiant, multoque magis, quia aliam addidit, quod maior, & senior specificatio fieri poslit, ad exitandum surreptionem, quod Papa beneficium esse de iure patromatus, in genere cogitare potuerit, fatus est.

Super. Ex decisione eiusdem 902. parte 4. in nouissimis Pamphilij.

Pensio vigore prilegiorum transferri potest coram notario, etiam super beneficio de iure patromatus laicorum. Cap. LXXXIV.

Verbis prilegij transferendi pensiones amplissima sunt, & cum de quibuscumque beneficijs loquantur, etiam qualificata comprehendit, præterim quia in referentia pensionis consensu patroni non re quiritur, quamvis ipsius notitia Papa habere debet. Cum facultas militibus Lauritanis data fuerit, transferendi pensionem, non tamnam summam ducentorum ducatorum, neque medietatem scutiū excedenti, quando de illius excessu opponeretur, non tamnam ideo una translatio in totum redderetur, nisi in quantum ipsam quantitatē excederet, quia in speciebus, & quantitatibus, utile per inutile non vitatur. Translationem autem coram Notario, & testibus fieri posse, conclusi est, quoniam alterius bullæ verba clara sunt, alterius autem, quæ dicit, etiam in manibus nostris, ampliatiè postea sunt, & cum postea subiunctis est etiam notario, dubitatione explicando, ut testibus fieri, est aliter intellectus re ciperetur, quæ in prima bullæ dicta sunt, corrigenda essent. In translatione pensionis copiam prilegiorum impressum exhibere fatis est.

Verba. Ex decisione eiusdem 688. parte 4. in nouissimis Orant.

Pensionis terminus Sancti Ioannis Baptista debetur, licet litera referentia prius mentione fecerint de termino nativitatis. Cap. LXXXV.

Pensionis referentia soluenda in festis Sancti Ioannis Baptista, & nativitatis Domini nostri, licet in litteris prius nativitatis terminus enunciatur, non ideo sequitur, quod solutio termini Sancti Ioannis prius facta non sit, nisi de hoc specialiter actum fit, quamvis in festo Sancti Ioannis fructus adhuc recollecti non fuerint. Vbi ordo litera cum intentione non concurrit, argumentum ab ordine litera non procedit, & verisimile est stylum Papam incitare non cogitare, sed ille ordo, habito ad huius pensionis constitutionis tempore respectu, obseruatus fuerit, quod fuit de mensi Iulij, & sic post festum Sancti Ioannis, non autem vt primus terminus à nativitate Domini inciperet. Quod ve- rò dicebatur in festo Sancti Ioannis fructus recollectos non esse, ex quibus pensio soluenda esset, & ideo illum terminum non deberi, hoc quæcumque alias pensiones destrueret, quare terminum Sancti Ioannis deberi, conclusionem ei.

Pensionis. *Ex decisione Rota Romana 24. Seraphini Oleari.*

Pen-

Pensio non vacat per translationem ad Episcopatum, nisi interueniente consecratione, & possefione, aut decreto Papæ, quod beneficia vacent.

Cap. LXXXVI.

Alia conelusum fuit, per translationem ad Episcopatum pensionem vacasse, quando consecratus fuisset, quia non exspectata possefionis apprehensione omnia beneficia vacare, cōmiserit, etiam de stylo Rot. 12: receptum fuerat, sed quia vnu ex Dominis multis rationibus, & authoritatibus contrarium defendebat, videlicet, consecrationem, atque possefionem ad huc effectum de iure communis vtrare; necessariam esse; Tertio proposito causa omnes, uno excepto, a refolutis recessere, duo illa opus esse, aut loco consecrationis, la plus trimelitis ad consecratum dat: stylus autem Curia intelligitur, quando Papa in translatione, vel consecratione beneficia vacare decernit, vbi autem expressum vacationis decretum non fuit, iuris communis dispositio standum est.

Alius. Ex decisione eiusdem 110. Seraphini Oliuarij.

Pensionarius debet probare, quod sint fructus, non autem solvens quoniam sint distributions.

Cap. LXXXVII.

Si pensio super fructibus, exceptis distributionibus quotidianis, referuata sit, pensionarius, quod sint fructus probare debet, non autem solvens quod sint distributiones probare cogendus est, hoc enim est de agere, non autem excipiens intentione, cum cius gratia per exceptionem de distributionibus quotidianis factam, limitata fuerit, vel est negativa, sed affirmativa a tertio.

Si penso. Ex decisione eiusdem 391. Seraphini Oliuarij.

Arbitrium Rota, ad quod remissa est solutione pensionis, quando fit denegandum.

Cap. LXXXVIII.

Rota arbitrium declarare noluit, quoniam pensionis validitas gulfari non potuit, narrativa enim suppliantis, & reparationi contentientis secundum facti veritatem concepta non apparet, cum Antonius ante obitum Leonardi in possefione beneficij existeret, & Ioannes tuus tē poris erat Antonij procurator, qui hoc ignorare non potuit, ideo confessio illa per procuratorem prælata, tanquam erronea renocari potest, itē obligatio Camerale per tentianti vulnerata erat, literae vero Apostolice, ob quorū reuerentiam clausula dati solet, non relevant, quia Papa remittendo arbitrio Rota, vt procedatur cum claustris, vel sine in consequentiā examinandi facultate de carum ad hunc effatum validate, dedisse videtur.

Rota. Ex decisione eiusdem 674. Seraphini Oliuarij.

Pensio non potest dici imposta sine causa, quando est imposta pro eo, qui in beneficio ius habebat, quod pars aduersa magni fecit.

Cap. LXXXIX.

De inutilitate pensionis non confare viuum est, ad effectum ut abīt, claustrula sine retardatione procedendum sit, nam cum Rota arbitrio remissum iuerit, & hoc à iure regulandum sit, virtute nisi cuiusdam nullitas apparet, & regula, & antiquo ac inutetero signatur, itylo recedendum non est. Illa nullitas, quod pensio sine causa sit, non probatur, cum enim ius inter Ioan nem, & Leonardi super beneficio Sancti Michaelis ageretur, neque conflet quis corum de iure preferendus est, quamvis Ioannes institutionem, & possefionem obtinuerit, adhuc sumus incerti ex cuius persona valuerit, nam licet de facto ex Ioannis persona vacue,

rit, tamen de jure potuit ex persona Leonardi. Quare cum loānes per obitum Leonardi se opposerit, si huiusmodi beneficium concurrendo, potuit illius ius esse bonum, & cum illud Antonius magnificauerit, pensio sine causa imposta, dici nō potest, neque surreptiones reuelabant, quoniam altera Papam à concedenda pensione non retraxisset, si item inter Leonardi & locum praecellere intellexisset, ea que pendente Antonii præsentatum, ac institutum fuisse, & incertum adhuc est, penes quem ius beneficij existeret, neque falsitas expreſſioνis valoris probatur, quoniam à contrarii est confessio eiusdem Antonij in supplicatione emanata, attendamēta verò beneficij valorem non probant.

De inutilitate. Ex decisione eiusdem 677. Seraphini Oliuarij.

Pensiones vigore facultatum diuerſarum militiarum coaceruari, & retineri possunt.

Cap. XC.

Facultas pensiones pro tanta summa retinēdi vigore militiarum equitum Piorum, per venditionē ipsorum militiarum non expirat, dummodo ante venditionem pensiones obtinet furent, illa autem facultas retinendā pensionis vigore priuilegiōrum religionis militaris Sancti Stephani, per concessionem alterius facultatis pro certa alia summa in vim militiarum empariū, extinguitur non dicitur, sed omnes facultates concurrunt, atque pensiones pro summis in illis exprefsis coaceruari, & retineri possunt.

Facultas. Ex decisione eiusdem 758. Seraphini Oliuarij.

Pensionem soltere decurſam quando quis non teneatur, & quando cedendo actionem liberetur.

Cap. XCI.

Nemo ad solutionem pensionum terminorum in vita prædecessoris decurſorum cogi potest, cum aliqua contra prædecessorem diligentia non probetur, neque pro tempore, quo factō capituli possefionem adiūcī impeditus est, cum onus pensionis reale existat, cedendo actionem pensionario contra Capitulū liberatur.

Nemo. Ex decisione eiusdem 1351. Seraphini Oliuarij.

Onus pensionis, quando transit ad successorem.

Cap. XCII.

CVm ex literis apostolicis de pensionis reparatione confer, item de possefione Andreæ illam exigendi, cur igitur manutendus non est? Arbitrio Rota secundum iuris dispositionem regulandum est. Agens vel de nullitate pensionis, vel de reductione, lice pende pensionariū spoliare non potest, quo calē signatura cum claustrula sine retardatione scribere solet: cum tot fructus superfint, qui pro pensionis solutione sufficiant, quamvis duæ coram partes Capitulo assignatae sint, in onus suū per eodem decanatu remaneat, & succel for illud subire debet, quia onus pensionis ob claustrum bonorum translationem non tranſit, sed ita denum si tūtū beneficii, aut mutetur, aut transferatur. Cum fructus sint pro pensione hy poteca affici, vbi sunt plures corum possefiores, creditor contra quem velit, agere potest, sicut aliquādō decisum fuit, quod constituta fuit per duob. beneficijs pensione, electio est pensionariū fuit per uno corpore totam illam retinere, cuis pax exsistat, neque tertiam fructuum partem excedat.

Com ex literis. Ex decisione eiusdem 1429. Seraphini Oliuarij.

Pensio cui referuata fuerit potest probari ex libro Dataria, com aliquibus administriculis. Cap. XCIII.

Liquido refolutum fuit, libro Dataria à ministro conscriptum fidem adhibēdum non esse, sed

con-

Digestorum Nouissimorum.

concurrentibus ad miniculis alterius vistum est, cū igitur quingentorum scutorum pensio super fructibus Archidiaconatus sancti Francisci in Ecclesia Tarragonensis, Ioanni, contemplatione Cardinalis Commendoni reservata fuisset, atque Archidiaconus se obligasset, cedamquam banchariam, more solito, dedisset, item in illo libro scripta reperiantur, hec verba, nepoti Cardinalis Commendoni, intuitu ipsius Cardinis, propter solutiones postea subiectas dempta prima, quae Cardinalis ipso facta fuerat, cetera vero ipsi nepoti factae apparent, resolutum est fidem illi libro dandam esse, & ideo per Cardinalis mortem pensionem extintam nullo modo effe, cum huiusmodi reservationes, supposita alterius persona fiant, iteo aliounde veritas quam ex dictis libris haberi non potest, ergo publica utilitatis ratione credendum est, alias semper in incerto versaremur; ad quem pensionis comoditas pertineret, in graue corrum praeditum, qui solvere obligatis sunt. Si in ipso Cardinali resedit illius comoditas, adnotatio in eiusdem nepotis persona facta non fuisset, & cū per testes, de eo tempore probatum sit, nullum alium nepotem extitisse præter Abbatem, hinc demonstratio de necessitate eadem applicanda est, cum pluralitas excludatur, cum Cardinalis omnia nepotis bona administraret, illius nomine exegiit appetere, cum & aliis per nepotem exacta, in Cardinalis ratione, quia alias non habebat, redacte sunt. Ex ipsa libri ad notatione, Cardinalis declaratio probata esse dicitur.

Aliquando. *Ex decisione eiusdem 1088. Seraphini Oliuarij.*

Pensio super beneficio de iure patronatus potest dari cuilibet dispensato ad clericatum fine conferunt patrōni.

Cap. XCIV.

Ad clericatum disp̄fatuā ad alia pensiones dispensatione non indiget, & ita seipsum in Rota conclusum est: Propterea translationem pensionis, de qua agitur, validam esse, conclusum fuit, quoniam in reservatione illius, transferendi facultatem habuisse costat. Clauſula accidente conſenſu patrōni ad resignationē, atque collationem tituli referenda est, tum quia in oratione separata posita fuit, tum quia in reservatione pensionis conſenſu patrōni necessarius non est.

Ad clericatum. *Ex decisione eiusdem 1264. Seraphini Oliuarij.*

Pensio super iurepatronatus quando transferri posuit finis conſenſu patrōni. Cap. XCV.

Quod dicitur in translatione pensionis super beneficio de iure patronatus, patrōni conſenſum non requiri, hoc ita declaratum fuit, dummodo Papa iurispatronatus notitiam habeat, & ita plures decimū fuit.

Quod dicitur. *Ex decisionibus eiusdem, ex manuscriptis coram Rybo, & coram Orano.*

Qui pensionem soluere iurat, contraeniendo, efficitur per iurū. Cap. XCVI.

In qui intravit pensionem soluere, & non contrarieare, co ipso quod super ipsius nullitate agit per iurū efficitur, ab soluto autem a Vicario urbis obtenta non sufficit, tum quia iam per iurū factus fuerat, tum quia illam non obtentum esse Sacramento affirmaverat, nec folo Ecclesia nomine egit ad illam liberandum, sed etiam proprio, & sine dispendio salutis aterne ferri poterat, quia ad eius vitam de sui beneficii fratribus moderatè disponendi facultatem habet, & quod domo similitate regnante promissa fuisset etiam abolitione copus erat: quare à iudicio omnino repelēdūt eff.

Is qui. *Ex decisione eiusdem 68. in manuscriptis Flaminij Plati.*

Pensio est nulla, si non est facta mentio primi, & confidens in libris Camerae non est registrata. Cap. XCVII.

Secunda pensio nulla prima per eodem beneficio referatur, mētione facta, inutilia iudicata est, item quia intra quindecim dies à die supplicationis in registro scripta, in libris Camerae vigore constitutiois Clemens, extensus non fuit, quam effe in viu, ac fernare debere, alia decidūt fuit.

Secunda. *Ex decisione eiusdem 72. in manuscriptis Flaminij Plati.*

De pensionis secundae validitate, etiam si non sit facta mentio prima, dummodo Papa scientia in illa probetur per telles.

Cap. XCVIII.

At si Papa scientiam antiquarum pensionum habuerit, quia etiam per telles probari potest, de validitate dubitari non oportet, & duobus Cardinalibus de scientia attestantibus credendum est: Liceat ex Concilio Lateranen. pensiones non nisi in Consistorio super Ecclesiis Cathedralibus imponi debeat, ita ut Cardinalium consensus acceſſerit, tamen ut Cardinales antiquarum pensionum notitiam habeat, caution non est, quia etiam si habuissent, eisdem contradicere voluisse, verisimile non est, cū in cedula exp̄fūm ficerit, huiusmodi pensionem simili cum antiquis frumentis medietatem mente Episcopalis non excedere, ideo ne fecida cedula antiquę mentio cassata fuit, quoniam ad iuris validitatem necessaria non fuerat, tum quia validē in prima referuata erat, tum etiam quia appellatione antiquarum venire poterat, quas Papa falsas esse decernit.

At si. *Ex decisione eiusdem 99. in manuscriptis Flaminij Plati.*

Sententia impediens solutionem pensionis, quando sit nulla. Cap. XCIX.

Propter clauſulam, sublata, & decreta, irritans in literis reservationis apposita, inferioris manus ligata fuerant, quamobrem Vicari sententia ex iurisdictione defecta nulla fuit, neque illius scientia necessaria fuit, quoniam respectu nullitatis actus etiā ignorantes affici, cum bulla reservationis pensionis producatur etiā in actis, nulla ignorantia pretendi potest: Per clauſulam etiam fine retardatione solutionis pensionis, iurisdictione conditionaliter tributa censetur. Hac nullitas adeo patens est, vt de alijs disputari non oporteat.

Propter. *Ex decisione eiusdem 127. in manuscriptis Flaminij Plati.*

Translatarius pensionis super beneficio ad regrefūm Cardinalis, quid probare debeat in iudicio retinende.

Cap. C.

Super eo an Mutius translatus pensionis agens regredio retinende aliqua docere debeat, resolutum est, in primis conſenſum Cardinalis Farneti offendere debere, ita quia Papa illi praedicare noluit, tum quia exp̄fē cautum est, vt accedere debeat, faltem ad effatum vt pensionis exactiō locū sit, faltem ad effatum, vt aperto ipsi Cardinali regrefū, praedicinem illatum fibi non inueniat, pofſellū enim praedecessoris in exigendo habent ius antiquius nocere non debet. Regula fecundū tenorem supplicationis indicari prohibens, in illis poffellorū locum habet, in quibus taliter coloratus necesarīus est, ne detur virtuosis ingressus, vt in adipiscende, & recuperande, in quibus antiqui patres cum sola supplicatione indicare solebant,

qua

que pro titulo colorato fatis erat, sed hodie propter ipsam regulum, littere expedita est esse debent, sed in postficio retinendum, nullum titulum necessarium esse, refutatum fuit, nam professor quod ad non possidentes, libertas ades habet. In hoc iudicium neque clericatum, neq; alias qualitates primi pensionarii transferentis probare opus est, neque ipsius translatarii, quia quilibet, etiam praedo manutendus est. Cum transferentis penso per triennium soluta fuerit, postficio triennalis praemium statim habilitatem inducit.

Super eo. Ex decisione eiusdem 112. In manuscriptis Flaminij Platii.

Pensionem non excedere medietatem suum, probari per narratam Papæ.

Cap. CI.

Narratam Papæ Motu proprio facta standum esse placuit, afferentes pensionem referuntam suum medietatem non excedere, quod eo magis procedit, propter aliquam valoris probationem deluper factam.

Narrativa. Ex decisione eiusdem 118. In manuscriptis Flaminij Platii.

Pensionarius quando non sit manutendus in possessione exigit pensionem.

Cap. CII.

Contra pensionarium prætentendum se manutinet in possessione exigiendi. Abbas opponebat ad attentum pendente appellatione ab illo factis, nec esse locum exacti, cum per instrumentum pensioni renunciasset apparceret, cum igitur postficio turbida extiterit, Domini prius de bono iure cogniti voluerunt, antequam quicquam determinerent.

Contra. Ex decisione eiusdem 120. In manuscriptis Flaminij Platii.

Renuntiatio pensionis quando probetur meticuloſa, ita ut Abbas solvere illam teneatur.

Cap. CIII.

CVM autem Rota gallo assit de renunciatione pensionis, cogitatum est, per vim, & metum factam esse, prout ipse Abbas confessus fuit, qua nulla maior probatio dari potest, & multarum coniecurarunt ad immixta habet, cum verisimile non sit pensioni tanto labore acquisitus illum sponte renuntiare voulisse, ite concutit Comitis persona, qui retrocessionem exigit, quivim inferendi potestatem habet, licet aliqua minē, & verbaz non probent, locus etiam, videlicet terra Sanctæ Floræ, que Comiti subiecta erat, probatione coadiuvat, & præstitia Comitis, cinqüe Satellitem, item literas Andree, qui inflator fuit, ut Comes renuntiationem exigeret, in quibus traçatos, modis, ac minē narrantur, propter quae ille renunciare coactus est, illa clausula sponte, & non per vim, in retrocessione apposita, principalis causa naturam haber, qui si meticuloſus est, & clausula ita esse dicitur, quod autem pensionarius non filuerit, sed reclamaret, ex multis constare virum est. Si penso vere extincta fuisse, Abbas restitutione ipsius contentire non potuisset, fecus dicendum est, quia per metum extinta fuit, quoniam antiquam validam recognoscere voluit, & cum ipse minimè contrarie inurset, hodie contra proprium factum veire prohibetur, ergo solutionem pensionis recuse non debet.

Cum autem. Ex decisione eiusdem 124. In manuscriptis Flaminij Platii.

Pensio ex iusta causa, potest referuntur alicui ab Episcopo. Cap. CIV.

Episcopum ex iusta causa pensionem ad favorem al terius referuare posse conclusum est, iusta autem causa vita est, quia Ludouicium veluti ex fratre nepotem amans proleguebatur.

Episcopum. Ex decisione eiusdem 166 parte 2. in multis Logdianensis.

Translatarius pensionis aliquando non tenetur iustificare literas exequendas. Cap. CV.

ADefectum, vt litera reservationis iustificata ceterentur, & id arbitrio Rotæ pro retardatione solutionis pensionis locus sit, tempora inter reservationem, & translationem coniungenda esse, conclusum est, quoniam ad prælendum reservationis iustificationem, triginta annorum cursus sufficit, quia cum ipsa obseruantia, omnia necessaria interuenient prestatum, nec fit dicitur an virus, vel plures postfices extiterint, sicut beneficii status, sive vnu, sive plures postfederint, quadraginta annorum possessione probatur, item alienatio bonorum Ecclesiæ triginta annis obseruata, solentis præsumitur, atque ab onere iustificandi relevat, etiam si diuerfis personis postfella fuerint. Non volum de pensionis reservatione, cuique actione consistat, per quam de praefenti præsumitur in præteritum, sed etiam quod Leonida reservataria exegerit, & in qua possitione exigiendi extiterit, & quod per ipsum translatione facta, Hieronymo soluta fuerit, etiam ab Antonio successore Lelij in Praepositura, ergo tempora coniungenda sunt, licet translatio per modum existimationis sit, tamen illa extensio momentanea est, nec fit ad finem amittenda pensionis, sed alteri acquirendæ, ideo in confideratione non est, sed ipsa translatio & creatio, propter quam sit extinctio, & secundum eam regaliter debet. Si Ecclesia femela pensione, & gravamine liberata esset, non si altera simili iterum alteri assignaretur, nouum gravamen existeret, & omnia, que in prima reservatione requiruntur, necessariae sunt, sed in translatione nova penso in substantia non est, nec nouum beneficium gravamen dicitur, aut perfida soluere debet, sed ponens persone mutatio, arque delegatio solutionis alteri facienda, translatarius igitur eodem iure & privilegio uti debet, nec in plus gratiarum quam transversis granatus existeret, licet postfilio transferentis in translationem non transeat, quia facti est, tandem de manutentione non agimus, sed de executione literarum Apostolicarum, quae concurrentre longissima possitione, iustificata in omnibus narratis præsumuntur. In translatione pensionis non fit subrogatio in possitione, sed in ius transferentis. Papa in beneficiis successorem iuris dare potest.

Ad effectum. Ex decisione eiusdem 122. parte 1. in multis Atrebatenis.

Pensionarius potest pensionem extinguere, etiam in præsum dicuum creditoris, quem confiduerat procuratorem in rem suam ad exigendum. Cap. CVI.

Licer creditor pensionarii procurator ad exigendum factus sit, atque pro suo credito retinendum, atque Rectori inhiberi obtinetur, vt nullius alteri pensionem soluerit, tamen quia penso extinguibilis est, vel per legiones ingressum, vel similem causam, ideo mandatum secundum rei naturam factum esse dicitur, cum autem pensionarius extinguere possit, si legitimè extinta est, creditori amplius non debetur. Nulla conuentio inter-

pen-

penzionarium, & creditorem facta fuit, alias suisset invalida, quoniam pensionis translatio facta est, quae abique autoritate Papæ, inutila est, & si prohibito intelligenda esset, donec creditoris facta satisfactum, ipsa pensionis in vita pensionari inextinguibilis esset, & ita in ecclesiæ praedium facta, non valeret, sicut mandatum non valeret, quo prælatus pro toto vita sua tempore procuratorem in rem suam, ad exigendos beneficij fructus constitueret. Neque per mandatum, neque per inhibitionem pensionis inextinguibilis facta, dici potest.

Licet. *Ex decisione eiusdem 129. parte 1. in ultimis Lugdunensis.*

Pensionarius priuatuerit ipso facto, si non incedit in habitu. Cap. CVIL.

Si pensionarius nunquam incessit in habitu, & tonsura, neque de praesenti incedit, quinimo semper habitu, & armis militaris vittor, atque pro duce, militiæ que ductore in pluribus belis inferuerit, & hodie tandem militarem artem exercet, cum pensionis referuntur, valorem sexaginta ducatorum de camera excedit, vigore constitutionis Sixti quinti, abique aliqua citatione monitione, aut iudicis decreto, ipso facto pensione priuatuerit.

Si pensionarius. *Ex decisione eiusdem 158. parte 1. in ultimis Lancellotti.*

Pensio translatæ vigore facultatis est eadem, quæ referuntur, ideo si prima est pura, translatæ non dicuntur conditionalis. Cap. CVIII.

VT pensionium impositarum post primam referuntur, & transferendi facultatem ratio habent da sit, pensio translatæ pro noua habenda non est, cum in substantia, & re vera eadem sit. Quod in translatione per viam cassationis antiqua, & nouæ referuntur procedatur, riteque mutationis persona procedit, ut scilicet vnu exigeatur posse, atque faciat, per cuius obitum extinguitur debet, item quo ad viam executiæ, & quasi possessionem, non autem riteque substantia, quæ eadem cum antiqua est, & cum omnibus suis qualitatibus, cum casatio ad referuntur nonne correspondit sit, per nouam referuntur, ecclesiæ onus non augetur, ita ut noua pensionis impositio dici possit, sed per leone mutatione solam fit, atque vnu in alterius locum subrogatio, quare pensio translatæ, noua dici non potest. Facultas retinendi pensionem in promoto ad Episcopatum, noua pensionis gratia non dicuntur, quia in ipso promotionis actu fit, & ante extinctionem, nec aliquod onus additur. Pensio casatio, siue de novo creata omnino simili antiquæ esse debet, sed si loca prima, que simplex, & par era, altera conditionalis creatur, utique similes primæ non exsiceret. Translatarius, qui valorem iustificare tenetur, de tempore antiquæ referuntur, non autem translationis probare debet, ergo pensio in substantia eadem est, alias de tempo re nouæ creationis verificanda esset. Cassatio est momentanea, & incontinenti facta, vt alia similes referentur, ideo consideranda non est. In translatione pensionis clausula dummodo repetenda non est, nam licet ei omnibus clausulis transferri debuisset, tamen translationi fauorem resipciunt, atque Papæ mentem ostendunt, quod vita contenta in referuntibus antiquis, nihil ultra concedere voluit. In facultate transferendi exprimitur, super eidem fructibus, etiam si alia super illis pensiones referantur existant, nec clausula appofita fuit, dummodo omnes medietatem fructuum non excedant, ergo conditio in ea repetita non est quo ad as-

rias pensiones, quæ post primam referuntur imponit sunt.

Vt pensionum. *Ex decisione eiusdem 327. parte 1. in ultimis Lancellotti.*

Pensio super beneficio ab Episcopo imposita, & à Re- cto solui promissa, non debetur.

Cap. CIX.

Ante prouisionem Episcopi, ad parochiale con-currentes acceptarunt, quod super fructibus illius annua pensione ducatorum viginti ad fauorem personæ per Episcopum nominandæ solueretur, cum autem Porphyrius prælatus fuisset, & referuntur confirmit, venantius apellatus per viam indicariam sibi prout uideri obiicitur, pensionem soluere recusabat, quia neque ratione confitens à Porphyrio præfitti, cuius successor non est, neque sui ante examen præfitti obligatus erat, Venantius penitus potuisse, refolutum est, quia promissio ante beneplacitum Apostolicum, etiæ si iuramento validata fuerit, non valet. Illa notificatio Episcopi de imponenda pensione concordia vim habet, super quo ordinarius disponere non potest, quoniam pensiones perpetuae sive authoritate Papæ referuntur non possunt. Venantii promissio correspondit ad prælectionem extitit, ex qua deinde literatum Apostolicarum expeditionem obtinere potuerit, sed quia præelectionem à Rota habuit, illa cessante præstacioni consentitus locus esse, non videtur.

Ante prouisionem. *Ex decisione eiusdem 437. parte 1. in ultimis Pirouani.*

Pensionarius non exigit, nisi probata conditione, vel sit in qua possessione exigendi totum. *Exclusum* Cap. CX.

Vando adeo clausula, dummodo mille sicuti remaneant liberi pro Episcopo, nisi pensionarius implementum proberet, ille soluere non tenetur, etiam si beneficiatus confiterit, quoniam confessus eadem conditionem in ventre habet: sed si pensionarius in qua possessione exigendi existat, solutio retardanda non est, & ita frequentissime decimus est, confessio de recepto, nisi administrula cocontratur, quasi possitionem non probat, item de toto esse debet, quia illa ad partem adaptari potest, possibilitas totius probationem excludit. Ad confitendum quasi possitionem non totius, possitatio pars aliquando sufficit, nisi de soluentis animo apparuerit, quod debitum pro parte agnoscere intellecerit, quasi possitio enim ab illis animo, & patientia effectum recipit, contra quem prætenditur, sed in hoc casu tam ex depositione Canauli, de cuius interest non agitur, quia Episcopatum resignerat, quam ex testibus apparet, quod integrum pensionem non soluit, neque totum debitum agnoscere voluit.

Quando. *Ex decisione eiusdem 547. parte 1. in ultimis Damasceni.*

Litere translationis pensionis quomodo iustificande, sint. Cap. CXI.

Cessante quasi possessione exigendi, & consenserit titularis, vt litera exequi possit, iustificatio necessaria est, atsi referat vigore translationis motu proprio facta fuerit, fecus est, quoniam ob illarum reuerbiat, littere exequende sunt. Familiaritas Cardinalis, & si per clausulam ut afferis narrata fuerit, quia ramen ad effectum iustificationis agitur, fatis probari, visum est tam ex Cardinalis afferentia, in mandato ad cōfidentium translationi pensionis dato, tum ex testibus, qui

qui saitem propter alias exceptiones, pro admini-
culis illius assertioris deseruntur, & familiaritas nota
de tempore reservationis, durate praesumitur. Con-
senfus Titularis non est neccesarior, vbi Papa expres-
se contra illam derogatur. Cum agatur de exceputio-
ne literarum translatarum, Papam intellectius referuntur
rium non expeditius literas suas, satis est.

Cessante. *Ex decisione eiusdem 645. parte 1. inulti-
mis Cecini.*

Litterae reservationis pensionis non sunt iustificanda
contra cum qui consenserit, pensioni non
conditionali. Cap. CXII.

Ter pensionarium, & cum quae reservationi consen-
fit, negotium agi dictur, & cum litterae reservationis
conditionem aliquam non contineat, ille iustificare
non tenetur, sed Titularis, qui de nullitate dicit, iniui-
ditatem probare deberet. Cum in gratia reservationis, cui
Martinus consenserit, clausula adit, quod Titularis cede-
re, aut resigfina beneficia non possit, nisi prouisus simi-
lem obligationem fecerit, a fideiunctores dederit, & ip-
se Titularis, eiusque fideiunctores obligati remaneant,
ideo refutatio altera facta, ad fauorem pensionarii pro
non facta habenda est, ita ut contra Martinum, cuius
que fideiunctores, pro confundenda pensione, prout an-
te agere possit.

Inter pensionarium. *Ex decisione eiusdem 23. parte
1. in ultimis Litteris.*

Propter literarum iustificationem, vel quasi posse-
fitionem exigendi executio retardanda non
est. Cap. CXIII.

Altiter de duabus verificatis factis est, vel quod si
terta reservationis expedita, nullam conditionem
contineat, atque iustificata sint, vel quod de posseficio-
ne exigendi pensionem conser, & ita tempore resoluti-
fuit, & cum omnis concurreat, tato magis executio
deneganda non est, praesertim attenta natura literarum
Apostolicarum, ob quatum reverentiam executio
retardata non solet.

Altiter. *Ex decisione eiusdem 57. parte 2. in ultimis
Paganis.*

Pensio super distributionibus imposita, à Capitulo
debetur, titulari sibi penso, vel abiente.
Cap. CXIV.

CVM Papa imponendo pensiones ab initio, distibu-
tiones secundum carum naturam afficerit, siue fit
affiliata, siue non sit assignata masla particularis, cano-
nica, & dignitatis, Capitulum non potest amplius il-
las percipere iure proprio per ius non decrecendis, in
praeiudicium pensionarii, quia propter obstatulum fe-
derationis ius capituli cessat, si igitur ex iure accrescen-
ti transit ad capitulo, ergo cum onere pensionis per-
transire dicitur, in literis reservationis valor distribu-
tioni exprimitur, quae titulari si inferniat debite sunt, non
autem illarum, quae actu acquiruntur, ergo Papa distri-
butiones ante praestiti feruimus onere pensionis affi-
cere voluit, aliter illius perceptio eventualiter reddere-
tur, atque ab eius seruio depeendet, quo suspenso, vel
alter abente, actio contra Capitulum pro consequen-
tia pene non competit, vel eidem pensio debere-
tur, tempore vacationis dignitatis, quod ab aliud menti
Papa valde repugnaret, & contra stylum haftenus
obscenum existeret, secundum quem pensio omni tē-
pore, abique aliqua ratę vacationis subductione pene
nihil debetur. Cum hanc sententiam summum Ponti-
flex in similibus declarasset, Rota amplexa fuit, quia mul-
tum aqua est, atque multa absurdura cuitantur.

Cum Papa. *Ex decisione eiusdem 133. parte 2. inulti-
mis Mellini.*

Pensio ut possit transferri specialis facultas requiritur.
Cap. CXV.

Retinendi facultas cum facultate transferendi con-
cedi debebat, alioquin si Cardinalis post promo-
tionem ad Episcopatum, pensio gaudere potuerit,
non tamen illam transferre potuit, facultas transeren-
dis cum odiofa sit, speciali nota digna est, & in odiofis
quicquid omnium est, pro omniello habetur, translatio-
nis executor iurisdictione carecere dicitur, si litera pre-
sentata non fuerit, quod ad illius exercitum, necessaria
est, etiam si scientiam habuerit, quoniam iurisdi-
cio ex productione rescripti dependet.

Retinendi. *Ex decisione eiusdem 143. parte 2. inulti-
mis Manzani.*

Pensionarius habet electionem contra quem velit age-
re, titularem, vel eam qui fructus percipit.

Cap. CXVI.

Mannius acceptando canoniciatum, pensio gra-
tuatus, quasi codicislike cum paraunicino dicitur,
& dictam pensionis solutionem obligasse. Cum super
distributionibus, redditibus, & fructibus prabenda re-
fervata fuerit, & fructus integrè perceperit ad totam
pensionem, etiam si distributiones non perceperit, ter-
minetur. Titulari diebus fructus non sufficere, onus
probandi incumbit, ad quod probandum narrativa
prædecessoris Mannii non præjudicat: cum pensionario
actio competat realis contra Capitulum super distri-
butionibus, & personalis contra titularem, qua oritur
ex quasi contractu, est in ipsius electione agere contra
quem maluerit.

Mannius. *Ex decisione eiusdem 176. parte 2. inulti-
mis Lngdunensis.*

Posseficio exigendi pensionem suffragatur etiam con-
tra successorem. Cap. CXVII.

Mvtatione persona posseficio non mutatur, neque
possefidentis conditio deterior fit, ideo posseficio
pensionarii acquista contra Priorem, illi etiam contra
Religionem suffragatur, quia Prioratus fructus percipi-
vit, licet autem Prior non successerit, tamen in fructi-
bus succedit, qui à Priore exigebantur, pensio vero onus
reale est, & quicunque possefitem sequitur, idem
de lequeffratio, & economo, Camera, & Capitu-
lo appetat, qui etiam si successores non sint defuncti,
tenentur ad pensionem, quia fructus percipiunt. Vbi
duplex posseficio concurrit, videlicet religionis, in ex-
gendo primi, & secundi anni fructus pro mortuariis,
abesse diminutione, item posseficio pensionarii, hæc sā
quam specialis præferenda est, præterim quia pensio
immunis cum amplissimum priuilegio refecta est, &
præterea religionis petitorum relipient.

Mutatione. *Ex decisione eiusdem 291. parte 2. inulti-
mis Lancastri.*

Religiosus pensionem à suo superiore impositam su-
per beneficio regulari, impugnare non
potest. Cap. CXVIII.

Beneficia, que fratibus ordinis Sancti Spiritus per
Generalem Praeceptorem conferri solent, siue fint
præceptoris, siue Prioratus, manualia sunt, & ad nutu-
amomibilia, cum regularia sint, nec administrationem,
aut iurisdictionem contineant, persone autem, cui con-
seruntur, obedientiam generali Praeceptori præfate
tenentur, tandem religiosi, triaque uota profites-
tes, qui propterea nihil sibi appropriare possunt,
sed omnia superioris dispositioni relinqueret, quam-
obtem qui Prioratum, vel Praeceptoriam recipit,
S contra

contra præstationem nihil excupe potest, cum nuda dantaxat frumentum administrationem habeat, & ita sepius obseruat ut est cōmendatarius igitur, vel Abbas fructus inter fratres diuidere potest, sed ad tempus, vel eorum loco pensione, & taliter fratri solutus, referuare, pau per ratiōne, non repugnat, ex permisso superioris pensionem habere, quia in adiūtū amouibus sit, hinc causa non dicitur, vt alterius penitus pro aliamento, & alijs necessariis aliquid agatur, pro quibz Religio, statē pauperis votu, granata efficit. Itē hoc in beneficiis regulatibus minus repugnat, que & ad natūram amouibus sunt, & respectu proprietatis ad religiosos non transirent.

Beneficia. Ex decisione eiusdem 302. parte 2. in ultimis Pironani.

Pensionis cassatio an requirat consensum pensionarii, & de quo tempore. Cap. CXIX.

In cassatione pensionis latere non expedientur, sed illa signatura sufficit, sed si post supplicationem signata, nonius contentus vigore Regule, pro vt in beneficii regnificatione requiritur, contrarium sine difficultate transire, quia illa verbū irregulariter nullatenus expediatur, nisi regnans exp̄essè cōsenserit, operatur, vt aliter facta, non valeat, unde supplicatione tacitam conditionem habere videatur, quatenus regnans in eadem voluntate, visque ad cōficiendum praefandū ante expeditionem literātū permanescit, hanc igitur conditio nem supplicatione ex qualitate negotiorū continet, propterea gratia irrenocabiliter perfecta non cōsideretur, sed om̄is isto capite, resolutum est ex alio pensionem extindam non esse, quoniam & contentus partium, & Papa autoritas requiritur, de cōficiū autem titularis non constat, cum de mandato suplicantis non doceatur, de quo si cōficiat, tunc diffidicendum est, an post signatam supplicationem nouus cōficiens requiratur.

In cassatione. Ex decisione 327. parte 2. in ultimis Cacini.

Succesori an, & quomodo teneatur ad solutionem pensionum debitatarum à prædecessore.

Cap. CXX.

Pensio est onus reale, & beneficio coherens, ideo successor in beneficio non solum in futurum, sed etiam pro terminis ante suam prouisionem decursis solutus obligatus est, & licet super hoc Rota interdum dubitaverit, & nihil firmare voluerit, atraueni vbi de diligentijsā pensionario pro exactione contra prædecessorem facilijs apparer, paſſim succedentem ad foliūcū terminos decūrjos condemnat, de diligentijsā plenissime conflare dicunt, ex prelocutione littis plurimū annorum, sententijs contra ipsū latissimā, marfatissimā, arquā pluribus declaratorij. Succesorem autem cum temperamento teneri viuum est, dummodo portio congrua sibi remaneat, que ante omniam de redditibus episcopatus deduci debeat.

Pensio. Ex decisione eiusdem 352. parte 3. in ultimis Luhoni.

An pensionarius, vel titularis prober clausulam, dummodo remaneant centrum pro

Rectore Cap. CXXI.

Onus probandi remaneat centrum pro rectore, titulari, non autem pensionario incumbere, relatum est, nam & si regula fieri pro titulari, vt ad pensionarium pertinet, etiam si contra eum ageatur, qui pensioni cōsenserit, cum per illam clausulam gratia conditionalis existat, vt tempus resolutum est, tamen illa clausula non ergo simpliciter relexationi pensionis

appofita, sed consequtū ad limitandum, & modisdam clauam aliavel, atulam præstis antecedentes, cōtiām si alia penitus annua ultra præstatas, alijs periodis affligentes exit aut, dummodo omni talis pensionibus deductis, centrum pro Rectore remaneant, quantum obrem penitus puit, & liberè referat literas, & conditionis dici poterat in iōlum cuen. un., quod de temporis referuntur alias pensiones existisse probaretur, & dicta clau. sicut non omnes ab unico verbo reguntur. Quare resolu. tuin est, huiusmodi seruationem non esse conditionalem, sed puram, atque clausulam, dummodo, non reductionem, sed ad clausulam pre-eudentem referit.

Onus. Ex decisione eiusdem 417. parte 2. in ultimis Cacini.

Pensio quando debet solui à mercatore hereditibus pensionarii, literis non expeditis.

Cap. CXXII.

Allas viūas est pensionarii heredites contra mercatores fiduciiforem pensionis, literis expeditis, obtinere non posse, sed cum causa pendeat coram Auditori Cameræ, qui vigore statutum facultatum summarie, simpliciter, & lōla fācīt veritate inspecta, mang Regis procedat, ideo de facto, & ab lege alio iuris ordinis procedere dicitur, & ab lege sententia res capi, atque distrahi in bēre potest. Quando executive procedendū est, iudex non condemnat, sed debitor mandat, vt soluat, quando instrumentum habet executionē paratum, debitor pro condemnedo habetur. Propter ea fiduciiflor obligatus solvere debet.

Alias. Ex decisione 446. pars 2. in ultimis Cacini.

Pensionarius dicitur constitutus in possessione exigendi pensionis contra successorēm prælatum si pensione a relexionario fructuum soluta fuit.

Cap. CXXIII.

In continuatione possessionis ius à possidente metitur, non autem ab eo, contra quem possidente, propter Fabritius, quia prædecessore exigere consequt, contra successorēm manutendū m̄ est, conclusum est. Cum in relexionario fructuum veretur, cum facultate percipiendi propriā autoritatē, a quā pensiones legitime solutas fuerint, ad effectum quasi possessionis, contra prælatum successorēm sufficit. Legitimē autem solutas esse, patet, quoniam penitus sufficiēre imponitur, relexionario autem fructus, propter propriā percipiendi eos autoritatē, ad instar viusfructuarj colligebat, titularis vero se impetrare non poterat, ideo onera relexionario solui debuerunt, & tanquam consequētū ad facultatem transtendendū pensionem, soluere poterū. Rota definit, quid relexionario soluendo pensionarium in quasi possessione confinare potest, quoniam ipse possidente, arque persona legitima in holdingo pensionē, dicerat ei. Administratores, viusfructuarj, iudici, & similes ad hunc effectū non possident, prout relexiatorius, propter præiudicij ei, cuius nomine soluunt, soluto eo sciente, & paciente inservit, secus cōtra eum dicendū est, cuius contentus in solutiōne, propter sufficientem mandati autoritatē non requiriuntur.

In continuatione. Ex decisione eiusdem 508. parte 2. in ultimis Pironani.

Gratia pensionis pensionis non indiget iustificatione, flante contentū titularis, nihil fuerit condicione, nisi cōditionis expressa, non faciat.

Cap. CXXIV.

Titularis contentus relexationis præfutus, gratia pura iustificatione aquipollit. Ad istum aetem cōfite-

effectum gratia tunc conditionalis dicenda est, quando exprimam conditionem continet, ut si sunt, dummodo medietates fructuum non excedant, vel dummodo centum integri pro Reddore remaneant, in quibus pensionarii inter se in dispositione conditionali fundari dicuntur, & ex consensu titularis super eadem conditione appollo, non relevatur, fecus est in conditione tacita, vel virtuali, qua in qualibet gratia inelegit dicitur, si ita est, vel si preces veritatis nitantur, propter quas purae dispositionis effectus non impeditur, & vbi agitur ad nullitatem actus propter medium illius productionis impediens.

Titularis. Ex decisione eiusdem 519. parte 2. In ultimis Piranis.

Bigamus quomodo probetur ad effectum, vt sit pensionis capax. Cap. CXXV.

Bigamus pensionis capax non est, Bigamia autem obolum matrimonii cum viua probatum non dicitur, nō copula, & consummatio ipsius probantur. Ex cohabitatione per duos menses coniuncta madidum fuisse consummatum praesumit posse, aliquando resolutum est, fed ad effectum incapacitatis, atque privationis ob bigamiam subiectum, conjecturalis probatio non sufficit, sed concludens esse debet. Cum oblatibilitate ad effectum maritalem prolegendum libera non fuerit, sed ad eos sumantur matrimonii, propter grauem vxoris infirmitatem, vixque ad mortem impedita, uti attellantur Parochos, & medicus, & vtriusque fides ex testamento, codicillis, confessione mariti iurata, atque iuris praeumptione conditetur, ideo praesumptio cohabitacionis commixtionem virti, & vxoris non probat. Febris hec tamen iustam abstinentiam commixtione non causam praberet.

Bigamus. Ex decisione eiusdem 519. In ultimis Piranis.

Quasi possesso exigendi pensiones, quomodo probetur per quietantas. Cap. CXXVI.

Quietantia, & confessiones de recepto, regulariter quasi possessionem exigendi pensionem non probant, sed cum mulier administrula habeant, videlicet pensionis reformationem, multipliciter iparum, & auctoritatem notarii, per cuius manus facta fuere, ideo probate viuum est. Cum solutiones ab arrendatario, & ab ipsorum Abbatibus facte fuerint, mandatum sufficiens interuenient praefumitur, quia in eo actu veramur, qui absque eo expediri non potuit. Cum via praesumptio orta altera in alterius consequentiam venit, admittenda est.

Quietantia. Ex decisione eiusdem 591. parte 2. In ultimis Coccini.

Littera referuationis, quando habeant exequitionem paratam. Cap. CXXVII.

Si non confitit de consensu praedito, neque de exigentia quasi possessionis, litterarum sufficiat necessaria est. Consensum autem Franciscum non sufficiere vidi est, quia titularis non erat, neque Georgio obsecro potuit, qui illi non succedit, ergo quando effet veru quod Franciscus solueret pensione, quasi possessione pensionarii inducere non potuit, praetertim contra tertium, quia talum non habebat.

Si non confitit. Ex decisione 599. parte 2. In ultimis Andrea.

Successor an possit pensionem referuam de consensu prædecessoris impugnare.

Cap. CXXVIII.

Successor pensionem referuam de consensu prædecessoris impugnare non potest, nisi notorie de non iure eius doceat, qui pensionem consensit, sed non potest dici de non iure aliquius confitare, quando de eius iure doceri potest. Ex tenore autem literarum constat, pensionem ex defectu consensus omnium quomodo libet interessi habentium annullari non posset, sed quod sensus per validam sit, ac si in Consistorio secreto de consilio, & assensu Cardinalium, omniumque interesti habentium referuata esset, ergo pertinet est, ac si de consensu Papacordato referuata ius sit, qui eo tempore ius, & interesse in commenda habebat. Cum Papa pensionem debet in iusserit, etiam si contingit commendam à Cardinale, vel ab alio ex successoribus aliquo potiore iure quomodo libet, & quomodo ceteri euincit posset, aperte ostendit, casum considerasse, in quo Cardinalis nullum ius in commenda habuisset, & nihilominus pensionem per successores solvi voluit, quare non soli pensionarium a solutione exactarum ante exequitionem liberaretur, sed etiam euincentes ad illarum solutionem gravasse, dicitur, quo casu, quod Cardinalis sit successor fortia, id est in possessione, latet est, ad effectum, vt pensione gravatus dici possit.

Successor. Ex decisione eiusdem 602. parte 2. In ultimis Vbaldis.

De eodem, & quando pensio sit nulla ob non expressio nomen alterius pensionis. Cap. CXXIX.

Ex defectu consensus pensio nulla remanet, cum Baldus coetens nullum in beneficio ius habuisse contumeliam cum Schitius per cuius obitum Annibal prouisus fuit, sibi ius à Baldo cedi obtinuit, illiusque aucti magni fecerit, ideo Annibal eius successor impugnat non potest, vel falso donec de notorio non iure Baldi doctatur, soluto interim retardari non potest. In referuatione pensionis mentio de altera facienda est, de qua cum non nisi ex narrativa Annibalis constet, ideo iutus gratia Scipionis ab illo causam non habent, non praedi cat. De pensione invalidi referuata, mentio facienda non est, qui igitur de nullitate secundum opponit, validitate primae probare debet.

Ex defectu. Ex decisione 666. par. 2. In ultimis Andree.

PENSIONARIUS.

Pensionarius quando a successore in beneficio pensionem exigere non possit.

Cap. I.

Episcopo Messanen, qui pensioni Huberto referuare consenserat, mortuo, laniario 1543. Regia Curia Sicilia ex consuetudine pro fequenti anno in iure perceperit, & quia successori Decembri mensis eiusdem anni 44. possessionem habuit, dubitatum est, an contra eundem pensionarius terminum natum tis obtinere debat. Cum Episcopus successor fructus præteritus non perceperit, pro illis nulla aquitatis teneri dicebat, contra quem agi potest, si & ipse contra heredes percipientes recursum habeat, sed hic contra Regiam Curiam impidebatur. Quia altero anno non percipit, teneat quidem in fequenti, si plus fibro vberiores colligat. Ne igitur pro viuis anni fructibus ad tres solutiones teneatur, Rota in hanc

S 2 partem

partem helianit. Successore autem Faberto contra illam Curiam edere debere.

Episcopo McLanen. Ex decisione Rgta Romana 189.
parte 2. Iacobi Putei.

Pensionarius si quando agit remedium reintegrandi.
Cap. II.

Quia successor spoliatus dicitur, qui à predecessorē penſionem ſolui ſolitum reuelat, iſcire penſionis in quaſi poſſeſſione exigendis exiſtens, reintegrum exercere poterit.

Quia successor. Ex decisione eiusdem 151. parte 3. Iacobi Putei.

Pensionarius ad instantiam poſſeſſoris quid probare tenetur. Cap. III.

Vel poſſeſſionem, vel bonum ius, qui primo penſionis confeſſus ad successorem instantiam, penſionarium teneri, viſum eſt; etiā illas ſucceſſor eſt, qui conſentientia preſtitū, ſecus eſt, quoniam eiudem ius improbare non poterit: verum la notorię de non iure poſſeſſionem conſtituentis docere vellet, non impeditur, nam ipſeſtū conſentientis beneficium à feruitate penſionis liberare poterit.

Vel poſſeſſionem. Ex decisione eiusdem 9. de penſionibus. Achillis de Graffis.

Pensionarius pro rata ſue penſionis tenetur ad impreſtitū. Cap. VI.

Senatus Venetus multa impreſtitū ab Episcopo Vtī cen. exegerat, hic penſionarium ad contribuētiōnem pro rata penſionis intabat. Si probatur ad fructuum feuerationem deueniūt illis, in quid illes, mihi impreſtitū ſoluit, exigere non potuerit, penſionarium, certa ſibi pater actione, ad contributionem teneri viſum eſt.

Senatus. Ex decisione eiusdem 5. parte 1. Iacobi Putei, & 386 parte 2. eiusdem.

De codem, & quando fallit.
Cap. V.

Cura vātēm perſone non ſubditis imponantur, extraordīnaria onera eſt videtur, & ita penſio na- rium ad collectarum ratam teneri, qui ad onera realia, vt eſt Papalis decima, deuiciūt eſt. Quod Veneti per immemorabile tempus hoc faciat, oblitare non vide- tor, quoniam laicad familiā praeterēnditū inhabili- les, ex tanti temporis cœtiū, conſeſſionem habuītū nō præfumuntur: multo magis, quia ob Bullam Cen. Do mini, in qua anno quolibet illa prohibentur, praefri- pio interrumpit: sed quia fructus erant magna va- loris, & impreftitū parua, ita, vt, multis pro ſoluerit reſtantibus, facile ex illarum parte ſolui poterant, penſionarium non teneri, viſum eſt. Aut enim, ex quo ſemper, & continuo illa faciat, & Papa notitiam habere premitur, onus ſoluum dicuntur, & non tenetur, aut extraordīnariū, & tunc quoddā furtum, ſue latrociniū, & hostile dampū, & cum hoc caſa fortuito ſequens ſint in magna quātate diminuti, atque ſolua penſione reliqua ad Ecclesiā onera ſupportanda, ſufficiant, penſionem diminuere non debent.

Cum autem. Ex decisione eiusdem 4. de locato. Marcelli Crescenzy.

Pensionarius non tenetur contribuere, vbi penſio- fuit libera ab omni onere & quando fallit.

Cap. VI.

Vando penſio libera, & immuniſ, arque ab omni onere exempta, referuata eſt, penſionarius nullo modo contribuere deuidus eſt, id per concordiam cum amplissimi clauſulis à Papa conſiratam, etiā in contrac̄tis naturali transiuerit, ad contribuētiōnem obligatur. Eſi Papa obligationibus in forma Camere derogat, & contrac̄tibus abrogat, dicuntur, arque vi- culi di puplicis eſſat, quoniam ne dum exemptionib⁹, fed & contrac̄tibus abrogatiſſe conſtat. Cumq; omnes obligationes cameraliſ ſuare ſint, iuramentum etiam ab utiliſſe dicitur, alia fruſtra feciſt. Neque eſt dubium, quod donationibus, & obligationibus deroga- gando, etiam de donando ſuum, atque ſuo proprio fol- uendo fecerit, in penſionibus Papa, & contrac̄tus, & ius quaſit tollere poterit, nam illarum ſubſtitu- et cetera omnia ab eius gratia pendunt: ſolutio de tuo proprio ad penſionis reſeruationem conſtituitur extitit, ergo de patrimonialibus eorum nihil tensiſ ſed iſiſ ſunt autem penſionarie, qui vigore conſtituit te- nentur a titularibus reperire poſſunt? Et quidem Collo- nius ſoluit, collectas a Domino, qui ad ipſis tenebatur, reperire poſſet, fed penſionarius pro penſionis rata ad oneris ſoluationem, deuiciūt eſt.

Quando penſio. Ex decisione eiusdem 161. parte 2. in nouissimi Cantuarii.

Variatio non permittitur ſacta ſemel elecione de- habendo penſionem loco ſtudiorum. Cap. VII.

Cum prius penſionem perceperit, ſtudium petere prohiberis, quoniam penſionis, vel fructuum, pro- nut malueris, reſeruationem obtinueris. Cum per verbum futuri temporis elecțio data eſt, variatio in contrac̄tibus non permittitur, multo magis in beneficialebus, & eorum dependentibus denegandā eſt. Elecțio regulariter ad debitorē pertinet, creditor autem reſeruationis elecționis, nali pro singulis annis expreſſerit, prima vice complebitur. Quoniam prius penſiones effent, vel plures ſtudiorum percepitiones, tamē quaeſat eſſe deducendū, duo percepitionis aēs erant, uno igitur elecțio, ad alterum recurſus nulo mo- datur.

Cum prius. Ex decisionibus 13. & 14. de penſionibus. Achillis de Graffis.

Penſionario incumbens probandi penſionem re- ſeruatam ſuper fructibus beneficij. Cap. VIII.

Vanta ex centū in quinq; aq; ducatis ſuper theſauraria fructibus reſeruata fuerit, Francico narratū, vt aſcrebas, addūm eſt, quod per impe- trationem probari oportet, & cum ſorū alia penſionatione medietatē non excedere dixerit, qua- diem met in alijs, cum milia diſferentia ratio afferat, eſtit. Et ſi alias ſorū penſione dixerit, tamen quaten- queſit medietatem non excedere aſcerbat, quam- obrem probatione necelari grauatus exiſtit.

Quanta. Ex decisione eiusdem 2. de probationibus Ca- ſaris de Graffis.

Pen-

Pensione annullata, vtrum, si qui illam recepit, teneatur ad restitutionem. Cap. IX.

N Villa declarata pensione, an Thomas qui quicuntas fecerat, solutas à Hieronymo restituere tenetur. Aequitas non patitur, cum, qui de nomine tatum Julianu feruebat, cogi posse. Actiones autem ligatas contra istum habebar, illi cedere debere, concluduntur et. Nulla declarata. Ex decisione eiusdem 271. parte 3. lib.

2. in nouissimis Fabij.

Hæres promittens pensionem, an, & quando teneatur illam soluere. Cap. X.

Soluenda pensionis promissio super fructibus beneficii facta est: Cum autem hæres Meinerz priuatum possidet, neque fructus percipiat, ab obligacione liberatus esse videtur, quod cum persona defuncti extintum est, debutum hæres soluere non tenetur, ad quem pacta personalia nullatenus transirent: sed quia resignatus suum obligauit heredem, vt habeat teneare promissum regnanti pensionem faciat, possessorumque cogat, obligatio, nisi post promissum morte locum haberet, superflua foret: filio tamen regresu contra beneficium possidentem. Nec dicitur perfonale, pactum, quod de heredibus mentionem facit.

Soluenda. Ex decisione Rota Auentonie. 130. Hieronymi à Laurentijs.

Terminus pensionis debetur integer translatorio. Cap. XI.

Mense Septembri Episcopus Veronen, pensione in Cardinalem Polum transfulit, dubitabatur, an terminus naturitatis integer solui debet, vel pro rata temporis inter ipsum, & Episcopi heredes diuidendus, fuit refolutum integraliter soluendum esse, quoniam ita ex transferentis mente colligebatur, & quod suis heredibus prædictum facere vult. Si penitus ob mortem Cardinalis extinta esset, sicut in viufructuario dicimus pro tempore decurri rata cum eius heredibus partendum esset.

Mense Septembri. Ex decisione Rota Romana 118. parte 3. lib. 1. in nouissimis Fabij.

Negans possidere, non potest oppondere de inualiditate pensionis. Cap. XII.

Reus pensione super canoniciatum pulsatus, si possidere se neget, aut in illo ius non habere fateatur, quoniam sua non interest, inualiditatem pensionis exceptionem opponere non debet, si tuis habere prætendebar, quoniam non possidet, opponere non prohibetur. Commisso quod sine solutione pensionis retardatione audiatur, non officit, quoniam si possidere non constat, nisi per eum fieri, quo minus affectus fuerit, ad illam condemnari non potest.

Reus pensione. Ex decisione eiusdem 3. de causa possessionis, & prop. Marcelli Cresentii.

Translatarius possidens non tenetur verificare literas transferentis. Cap. XIII.

Translatarius qui per plures annos pensionem exigit, in iudicio possessorio, bullæ narrativa probate non cogitur, sed tantum literas suis expeditas, translationem factam, & quasi possessionem exigendi probare sufficit: In eodem habilitatem stiam probare non tenetur, nam cum de contrario non confaret, & per solutiones fibi factas habili astimatus fuerit, in hoc iudicio, que altiorem indaginem requirit, exceptio non discutitur. Si per confessionem de inhabilitate confaret,

aliter dicendum est, nam restitutionem in spolio sic impediri Rota firmat.

Translatarius. Ex decisione eiusdem 9-de causa possess. & proprietatis Joannis Nobedani.

POENITENTIARIVS.

Pœnitentiarij maioris assertioni an credendum sit. Cap. I.

Maiori pœnitentiario in alterius prædictum de iuriis rigore credendum non est, si in requirentibus speciale commissione dicat, de speciali Papa mandato via vocis oraculo fibi facto potestem habere, & ita conclusum est.

Maiori. Ex decisione Cappella Tholosana 464. Joannis Corserij.

Pœnitentiarius Vrbis aliquando absoluit sine literis ordinarij. Cap. II.

Sordinarij literas ad Romanam Curiam non portauerit, à pœnitentiario Vrbis aliquando absolvi coœsuerit, interdum ad illum absoluendum remitti, iste literæ, ut de serie facti appareat, propter quod in excommunicationem incident, ferri solent.

Si ordinarij. Ex decisione parlamenti Delphinalis 600. parte 2. Francisci e Marchi.

Et in quibus casibus absoluat. Cap. III.

Et a pena Canonis si quis suadente, & pro enormi liniorum, homicidio, vel membris mutilatione absolvi potest, dummodo prelatos non occiderit, vel mutilauerit. Minores pœnitentiarij habitu supremi (qui Cardinalis est) confunduntur, etiam non praetentes absolvi potest. Occisores autem prelatorum, vel mutilatores de solo Papa confusio fieri debet.

Et a pena. Ex decisione eiusdem 616. parte 2. Francisci Marchi.

PRAEBENDA.

Præbenda quando sit spiritualis, & quando temporalis. Cap. I.

Praebenda annexa canoniciatum, vel Rectoria, sine aliqui dignitatibus Ecclesiasticis, spiritualis dicitur. Sinautem spirituali annexa non est, sed de per lestat, tanquam rei temporalis considerante, laicus capax esse potest. Quando rei seculari annexatur, etiam secularis dicitur, fructuque illius, ut commoditas confidatur, que ex ipsa percipitur. Sivna ex temporalibus vendatur, Simonia non committitur. Plurimum autem spiritualium altera monialis capax est, non potest, etiam praetextu cuiuslibet iurare confititudinis, quantumque tempore obtemperare.

Præbenda annexa. Ex decisione Rota Romana 356. parte 2. Pauli Acenlii Peralli.

Præbenda vbi non sunt distinctæ terminus mensis ad acceptandum non statuitur. Cap. II.

Vbi Papa canoniciatum, distinctam præbendam non habentem, confert, si illum sub canonicalis po-

S 3 tionsis

tionis expectatione det, expectans dū vacabit, sine tempore aliquius pra finitione acceptare potest, nam cum portio, neq; certa, neque dulcita sit, certum tempus non statuitur, neque clausula quam duxerit infra mensis spaciū acceptandam ponitur. Imo indistincte accepte potest, quoniam talis portio præbenda non est.

Vbi Papa. *Ex decisione eiusdem 26. de prabendis in Antiquis.*

Dimidius portionarius si ascendat ad integrum portionem quid teneatur verificare.

Cap. III.

Dimidius portionarius dū ex consuetudine ecclesie ad integrum ascendiens volebat, narrata in prouisione fibi a Papa de illa dimidia tactu, & tenuisse non debet, quoniam per executorem, cui commissum fuerat, exteris non contradicentes admisisti fuerat. Cum per biennium pro dimidio portionario habitus sit, fructuque perceperit, ipsa poifolia sufficit. Indultum Cardinalis prouisioni Apostolice de illa dimidia facta, nō obstat, quoniam illud beneficia tantum recipit, haec autem de nouo ercta fuerat.

Dimidius. *Ex decisione eiusdem 198. parte 2. Jacobi Putti.*

PRÆCEPTORIA.

Præceptorie Hierosolymitanæ sunt ad nutum amo-
uibiles. Cap. I.

Fratres Hierosolymitani tria vota emittunt, ideo præceptorie eidem data beneficia sunt ad magi-
gni magistrorum, & conuentus nutrum amouibilia,
etiam superiori in perpetuum administrationem con-
cederet.

Frates. *Ex decisione Rota Romana 392. parte 1. Jacobi Putti, & decisione 970. p. 3. li. 3. in Nouissimis Tholomedi.*

Præceptorie Hierosolymitanæ sunt manuales, ideo non referuntur. Cap. II.

Sub generali refutatione, vel affectione beneficia manuala non continentur, sed præceptorie sancti Ioannis Hierosolymitani manuala via sunt, quoniam neque elecchia, neque curata existunt, sed regularia, ergo referuntur diei non possunt. Idem sā Papa in Comme-
ndan data fuerint, nam affecta non remanent, ita-
que Ordinatus praeditare non prohibetur, Papa in eo
statu, in quo erat, & secundum suam naturam contulisse præsumitur, cum poite vacat, ad manuallatem redit, nam celant Commenda, celant affectio.

Sub generali. *Ex decisione eiusdem 9. de prabendis Lebilis de Graffo.*

Præceptorie quando habeant dignitatem, & quan-
do sint manuales. Cap. III.

Quædam præceptorie generales sunt, & in dignita-
tis nomen sonant, atq; Sedi Apofolice referuan-
tur, sed in Regno Francie, & Delphiniatu Abbas sancti Antonii illius ordinis confert, ipsolumque ex consue-
tudine secepit. Quædam vero simplices sunt, & obe-
dientiariae sunt manuales dicuntur, quæ perpetuo dari non possunt, sed ad superiorum nutrum amouibilia exi-
stunt, idemque Abbas, qui ad vitam durer, reuocare posse. Vbi autem abfque rationabiliter causa reuocare vellit, superioris officium implorari posset. Quædam
vero de Abbatis mensa dicuntur, quæ neque vacant,
neque aliqui præceptores titulum habere dicuntur, sed priores deputantur, interduum Vicarii ad tempus, aut ad
firman traduntur. Generales autem de placiter sunt,

Quædam contentum habent, sive capitulum, atque ceterum religiosorum numerum, atque canonica horæ celebrantur, alia vero simplices sunt, quæ ibis carent: Veræque contentuale existunt, atque dignitatem faciunt, causisque delegatas à Sede Apostolica duli-
nunt.

Quædam. *Ex decisione Parlamenti Delphinalis 1069.
parte 1. Francisci Maresi.*

PRAE LATVS.

Prælatus quando possit deputate vicarium.
Cap. I.

Prelatus Vicarium temporale deputare pos-
test, si iurisdictio quod ad spiritualia, & tempora-
lia ad ipsum pertinet.

Prælatus. *Ex decisione Rota Romana 1. de of-
ficio ordinarii in Antiquis.*

Prælatus agit pro ecclesia interdicto unde si.
Cap. II.

Pro rebus ecclesiæ ablatis, antequam esset Prælatus
unde vi interdicto agere potest, quoniam ecclesia
posidebat.

Pro rebus. *Ex decisione eiusdem 1. de his qua vi metu-
te causa fiant in Antiquis.*

Non agit prodamno subdit, nisi sua interficit.
Cap. III.

Pro damno autem subdit suo dato, agere non po-
test, nisi sua interficie diceret: Index in actione iniuriarum damni rationem habere non debet, quoniam illud venit per actionem legis Anulula.

Pro damno. *Ex decisione eiusdem 1. de indicis in Antiquis.*

Non facit præjudicium ecclesia in acquirendis.
Cap. IV.

Sue in acquisitis, sive in acquirendis Prælatus Eccle-
sie præjudicium facere prohibetur, quoniam ab
eo absque consensu capituli, & alijs iolementibus de-
re requisitus legatum repudiare non debet.

Sue in acquisitis. *Ex decisione eiusdem 559. parte 2.
Pauli Aemili Verallis, & decisione Collegij Pisani 224. Do-
Horus Marta.*

Recipiens canones decursus quando prædicet
Ecclesia. Cap. V.

Canonis receptione Prælato abfque consensu capi-
tuli facta, licet ecclesia nō noeat, ut caducus re-
missa videatur, si tamendé novo locandi potestate
habeat, per ipsam receptionem prædicium factū est,
Canonis receptione. *Ex decisione eiusdem 2. de loco eti
celi Crescentij.*

Quando Prælatus possit prædicare Ecclesia.
Cap. VI.

Cum ad ius commune redditus sit, Prælatum eccl-
esiæ prædicium facere posse, apud omnes obi-
nuit, sed an eo casu consensu capituli requiratur, in Ro-
ta valde dubitatur, quoniam in affirmativa opinio co-
munius via est, negativa autem nullo ure probari vi-
debar, sed Rota consensu capituli requiri, tanquā
veriore opinionem amplexa est, quoniam in eis
dispositum est, Priores, & Guardianes cum sui con-
uentus consensu pastæ cum parochialium rectoribus
facere posse, & tamen ad ius commune redditus sit,
Item dispositum est, Abbatem abfque sui conuen-
tus contentu, exemptionis priuilegio ab Episcopatu,

inflictione renunciare non posse, per quam etiam redditus sit. Multo magis in hanc lentiem etiam itum est, quoniam rerum Ecclesie alienatio, omni iure prohibita est, & non nisi ex iusta causa, debitisque solemnitatis facienda: Quamobrem durum velutum est, saepe redditus ad ius commune Ecclesie fauori praeficiendum facere posse: Materia huius redditus, cum quis iure suo primitur, favorabilis nullo modo est. Cum igitur de proprio, & particulari interesse agitur, hoc praeficiendum aliquid operari debet, eicero ius queficium radicum, sive incorporatum auferri non debet, praesertim si efficiaciter facili est, atque lucrum in damnum concutere potest.

Quando ius commune extinximus est, ad pristinam reverti naturam impeditur, sed per Leonis primiugium Militia Hierosolimitana cum decreto irritantibus concessum ius radicum, atque incorporatum est, ita ut redditus omnino cessaat.

Cum ad ius. Ex decisione eiusdem 21. parte 2. in nouissimis Cantuari.

Capiens possessionem Episcopatus, dicitur capere de bonis Ecclesie. Cap. VII.

Eccllesia possidit, nec vnuquam moritur, ergo cum nouus praelatus creatur, ab eo bonorum apprehensione possidere dicuntur: Ipia possidere per canonicos, siue ministerios detinunt. Ideo Episcopatus tantum possessionem apprehendere suffici, ut omnium eius bonorum apprehendere dicatur.

Ecclesia possidit. Ex decisione Gratianopolitana 356. Cnidonis Pape.

Non alterat confuetudinem infundandi.
Cap. VIII.

Infeudandi in mares cōstitutuū dinem Praelatus alterata non potest, & sceminius concedere: Porro si prater confuetudinem, meritorum intuitu fecundum locum & concelebrant, voluntur Domini in diplomate infeudari, ipsa merita speciatim memorari oportere, per verba autem generalia non sufficere, ne quis calide infinitationem necessitatem subterfugeret.

Infundandi. Ex decisione Camera Imperialis 88. pars. 4. Joachimi de Sangeri.

Non redimuntur delicta in pecunia, & quando fecerunt. Cap. IX.

PVnitio rem pecunia redimere, aut correctionem prohibitum est, nam si Episcopus post suspensio nem, vel depositionem, sive excommunicationem, aut interdictum aliquam multam illatum pro adulterio publico, sive notoria fornicatione, vel concubitu pecunia abfolueret, authoritatem praefare conferretur, ut in illa malitia perduraret. Multis autem casibus vexationem ius redimere permittrit, vt si canonicos, pleniusque ins, possessionemque beneficii habeat, Item quando à potenti im potens aliter evadere non poterat, nam tunc facti, non iuris vexatio liberatur. Item si foli uen in potensis possessionem succederet, & in eadem tanquam surrogatus spiritualia administraret. Item iudiciale vexatio pro re prophana spirituali annexa redimi non prohibetur. Item extra iudiciale, que in spirituali confitit, atque honorem concernit, famam, vel infamiam, atque talis obiecta criminis, aut falsum testimoniū, & similia.

Punitio. Ex decisione Regni Neapolitanis 50. Francisci Petri.

Decanus an sit praelatus Capituli. Cap. X.

An praelatus de Capitulo existat, Decanus quidem & statutis, & confuetudine, Ecclesie Praelatus est, & toti capitulo praeſideret, sed re vera fōli Canonicis capitulū faciunt, nisi alter de confuetudine appareat & cum primanti in Capitulo Decamus vocem habeat, obseruandum est.

An praelatus. Ex decisione Parlamenti Delphinalis 1027. pars. 1. Francisci Mavei.

Praelatus quando tenetur de male administratis. Cap. XI.

Vando Praelatus in omnitudine culpa est, de male Quidam ministris fecit tutor tenetur, si igitur Ecclesie iura ob illius negligentiam pereunt, de proprio patrimonio teneri dicuntur, ad id enim tacite obligabatur, Si reparations necessarias facere non curat, de fratribus suis pereſſentibus ad edificia reparanda affrictus est. Post eis mortem qui superfluit, prius ad Ecclesie utilitatem convertendi, ceteri yeto qui sunt futuro successori alignandū sunt.

Quando Praelatus. Ex decisione eiusdem 96. p. 1. Francisci Mavei.

PRAEPOSITURA.

Praepositura tribus concurrentibus est dignitas
Principiorum in Ecclesia. Cap. I.

Majoritatem praeminentia arguunt, cuī in cho ro supra Decanum ſedat, atque in processionebus, aliisque precedat, temporaliumque administrationem habeat: quamobrem Archidiaconus, Archipresbiter maior est, in cuius loco Decanus regaliter succedit, idemque officium exercet, Praepositus autem in Archidiaconi locum, qui iurisdictionis cum administratione ratione Archipresbiter maior est, ergo & Decano maior est videtur. Sed in contraria ita est sententiam, propter iurisdictionem, & curam, quam in eligentes, ceterosque Ecclesie clericos habet, & prioritatem arguunt, plu quam administratione temporalium, spiritualia quidem digniora sunt, Itē quia paflos, & praelatus in Cura exſilit. In Alemania Praepositi maiores sunt, In Francia Decani, tempore in prælatone majoritate confuetudo inſpicienda est.

Majoritatem. Ex decisione Rota Romana 4. de electione in nonis.

Praepositus succedit Archidiacono, & quam iurisdictionem habeat. Cap. II.

Leuis correctionis ius Praeposito in Ecclesia subditos copitet, sive quia Archidiacono succedit, sive quia & Praelatus Collegio preferendus est, quamobrem iurisdictionem consequitur: Quamvis suis punctandis non euidentes ad horas ad Punctatorem pertineat, tamen Praepositus unum bene, vel iniuste quis punctatus fuerit, cognoscere debet: Hoc omnia ex verbis bullæ confirmata sunt, in qua dictio tantum, ad statum Ecclesie, non autem ad suam dignitatem reflexiā est: Durum nimis est, & vnicā, tantum, dictione, Praepositi iurisdictionis, contra ius communē, & contra dignitatis naturam, limitata est.

Leuis correctionis. Ex decisionib. eiusdem 432. & 630. pars. 3. lib. 3. in nouissimis Paleot. 1.

Praepo-